9947

Bibl. Jag.

IV

BJ

1

Notatki dyktowane do Historyi Filozofii

§1.

~~Historya Filozofii jest prawdziwą właściwą~~ histo~~rya myśli, rozwijającą się w następstwie wieków i~~ ~~ludów~~ [Myśleniem odróżnia się człowiek od zwierząt. A im potężniej wyskakuje myśl tem silniej wyskakuje przymiot człowieczy —] Inne umiejętności tem się różnią od filozofii iż w nich najwyższymi oprócz myślenia przymiotami inne ~~są~~, jako uczucie, imaginacya, doświadczenie itp.; w filozofii zaś tych przymiotów nie ma. Ona cała zbudowana jest na myśli — widać tedy iż jej historya jest historyą myśli rozwijającej się w następstwie wieków i ludów.

§2.

W historyi filozofii ród ludzki odkrywa się być całością, niby jedną osobą duchową nie umierającą nigdy, zdobycz uczyniona przez jedno pokolenie spada prawie na następne. Myśl ~~zdobyta przez jeden wiek staje się własnością następnego~~ które nie poprzestaje na tem dziedzictwie ale go przerabia, pomnaża a tak dokończywszy nowego powołania rozkazuje go następcom, i tak idzie ta praca bez końca — duch nie spoczywa nigdy ale przędzie tę nić w nieskończoność bo cel jest nieskończony — Przedstawienie tej pracy, i tego szeregu nabytków jest rzeczą Historyi filozofii.

§3.

Z tego znać iż filozofia każdego pokolenia obejmuje w sobie prace wszystkich poprzednich wraz z własnym dorobkiem swoim. Z tego znów wynika w systematach każdego czasu ~~[illegible]~~ znajdują się kategorye odpowiednie i oddziały odpowiednie stopniom ~~rozwoju~~ i epokom które przebyła filozofia w kolejach wieków — a tem samem stan

wyrażywa

ad 1um [illegible] [illegible]
Różnica filozofii od innych nauk, np. filozofii natury od nauk przyrodzonych. — Filozofii od Teologii — Logiki i Psychologii doświadczalnej od Logiki właściwej — i Psychologii filozoficznej. — od nauk ogólności na doświadczeniu opartych.

ad. §2 stąd znać związek ścisły między systematami — filozofii wszystkie stanowią filozofię — Duch sam siebie nawzajem zdobywa — H. F. jest dobyciem siebie. Stąd jej różnica od innych historyi — np. historyi nauk przyrodzonych — tutaj przedmiot od wieków ciągle nie zmienił się, historya tutaj jest jedynie historyą coraz głębszej świadomości coraz większej znajomości o nim, odkrywają błędy, poprawki, tutaj człowiek wynajduje, odkrywa prawdy z przedmiotu danego i umnożył coraz więcej szczegółów odkryć — w historyi filozofii zaś zmienia się dzieje tutaj duch sam tworzy a siebie tem przedmiot, a przedmiot ten, że filozofia jest tem czem jest duch —

że przegląd Historyi Filozofii jest zarazem wykładem systematu spotrzegającej nam Filozofii

§4.

Widzimy że Hist. filozofii nie jest wyraźniej zbiorem mniemań i zdań – przypadkowych osobistych które przebrzmiały z czasem – które H. Fil. czytelnik musiał i niepotrzebne wiadomości – nie są to mniemania do zdobywania prawdy –

ad §4.

– Uwaga że Histor. F. za galeryą niedorzeczności obłąkańców ludzkich – Ktoś odezwał się że ten jest Histor. Fil. [illegible] że nie ma wyobrażenia o tej mądrości na boży nagromadzeniu faktów i rzeczy niepotrzebnych –

Mniemania nawet mędrców nie mają wartości bo tutaj nie o to chodzi co kto mniema być prawdą ale o to co jest prawdą – w Relig. w Teologii [illegible] [illegible] teraz wiele takie [illegible] [illegible] jednomyślny. –

Piłat pyta się Chrystusa co jest prawda? to znaczy że nie wierzy aby człowiek mógł prawdę widzieć – Czas ówczesny – zwątpienie o wszelkiej [illegible] – który przygotował świat do niewoli Tyberiusza Klaudiuszów i Caligulów itd. –

§5.

Zmiana filozoficznych systematów wywiera uważanie jakoby dowód że żadna nie jest prawdziwą. Ale te zmiany są właśnie warunkiem filozofii i jej żywota –

Historya Fil. jest rozwojem filozofii – jest rozwojem rozumu – Człowiek z Natury jest rozumny. w nim jest rozum – ale w wielu rzeczy [illegible] jako rozum – ale człowieka powołaniem jest aby się dowiedział że w nim jest rozum, że w jego myśli jest [illegible] które zarazem rządzi [illegible]. ~~aby się~~ Ducha powołaniem jest aby się o tem aby nie tylko był tem czem jest ale aby wiedział czem jest, aby ten był przez się – Na wschodzie człowiek jest wprawdzie rozumnem jestestwem ale nie ma wiedzy tego że nim jest, dla tego jest w niewoli – u Greków, Rzymian niewola [illegible] dla tego w [illegible] [illegible] dla tego w społeczności była niewola –

Ale ten rozum wiecznie, w tobie człowieka, rozwija się w [illegible], gdzie się wykształca [illegible] nadaje filozofii §, to ona nadaje [illegible] Histor. Fil. odsłania jej [illegible] –

ad. 5. [illegible] się [illegible] jakoby systemat filozofii był [illegible] wtedy [illegible] jak gdyby w świecie [illegible] nie [illegible] żadnego [illegible] jest wolnością.

§ Umysł jest ogólnym abstraktem ale [illegible] [illegible] [illegible] albo [illegible] albo jako [illegible] albo itd.

Cognosce te ipsum – [illegible] –

§. 6.

Ale wtenczas dla tego że duch istnieje jest rozumny, że duch ten żyje wie o sobie się rozwija i objawia się na zewnątrz — natura nie jest duchem nie też jest spętane prawami rozumu, rozum jest na zewnątrz — natura jest w niewoli, wie bez wiedzy [illegible] podług prawd — duch zaś dochodzi się samoświadomości — to dochodzeniu się [illegible] jest jak upór do samo[illegible] woli własnej istoty, zgłębianiu istności. Dochodzeniem własnej istoty ducha przez ducha samego — To rozwijanie się ducha i całą stanowi ~~jest~~ historyą filozofii.

§7.

Wiemy że w duchu przemieszkuje rozum bezwzględny stwórczy świata, z ideą — Idea nie jest abstrakcyą czystą czczą bez treści — ale ma w sobie treść pełną rozmaitości, a te rozmaitości objawiają się jako coraz wyższe ogniwa idei — te ogniwa są uważane przez rozum istotą, epoki przez rozum zgłębiane ~~to~~ w historyi fil. — Tak rozwój historyi fil. jest objawieniem się rozumu bezwzględnego, który istniał przed stworzeniem światów — a tak nam ~~stało~~ wszystko zda się ~~[illegible]~~ z [illegible] wiary zapewnięciej ~~nasz~~ że jest opatrzność mądrości rządzącej światem —

§. 8.

Znać tedy w pochodzie historyi fil. ~~bo~~ jest wyrażeniem rozumu dobijającego się coraz wyższych prawd. stąd wszystko i postęp samej tej historyi jako umiejętności wiemy więcej rozumu —

Tu nie ma przypadkowości — Według rozumu dla niego każda filozofia prawie mieć winna — bo każda z tych form jest jedynie jednem ogniwem całości gdy ona przenosi tę formę wtedy ogniwa te filozofii, i całości całej nowy — Ale rozumie stąd wynika i każda z tych form jest konieczno- ścią — bez niej nie byłoby tej następują- cej — a jednak wszystko i każda następna filozofia jest wyższą poprzednia tak to mamy w jej principia, jej zyskan przeświadczenia umiejętno- ściowe — aby zginęła tylko ich forma, zginąć sposób ich wysło- wienia expozycji — bo ta uważając to za ostatni stopień mądrości co tylko było jednem z ich ogniw —

Porównanie Historyi filozofii z samą filozofią.

§ 9.

Rozumiemy w systemacie każdego ogniwa rozwinięcie jest epoki i historyi — wynika stąd że pierwsze filozofie były najbiedniejsze najuboższe to nam wszystkie należy ciężarem nie chwili. w tych filozofach tej epoki nie umieć się najwięcej mnożyć

(Thales — jednych zasad. Thales wiele w Rozy osobowszy ... jest abusem —

Jest dzielnicą świata — działka narodów —

Pochód przeszły do poznania fenomenologii —

Jest to metamorfoza myśli — Metapsychosis filozofii —

A zatem tylko uważając atom owe niepodzielny jest wolnym ~~za jedno~~- — za absolutum pojęcia — Chemie

Herbart —
Absolutum francuski — Balzaca
— proces — Recherches de l'Absolu —

2.

3

Notatki do Historyi Fii

Podział Histor. Fii

~~Podział~~

§1.

~~Filozofia rzeczywiście dopiero zaczyna się z Hellen. Wschodnie Ludy nie mają jeszcze filozofii— Jest 3 Epoki. I-a od Thalesa 600 lat prz. Chr. aż do neoplatonickiej szkoły (Plotinus) 3 cie stulecie [illegible] z filozofią Chrześcijańską [illegible] się nowoplatonicznej— Epoka ta trwa 1000 lat i kończy się z wędrówką narodów i upadkiem Państwa R.~~

~~II Epoka średnich wieków— także około 1000 lat—~~

~~III od wojny 30letniej— Bacon Verulam— Cartesius— do naszych czasów— [illegible] dalszy wieku—~~

Osobno

§2.

Wschodnia filozofia

[illegible] o naszego [illegible] — mówiąc o niej [illegible] aby wyjaśnić dla czego nie uważamy jej za filozofię— Tutaj wszystkie pojęcia pomieszane są z Religijnemi wyobrażeniami— Ścisłe wyobrażenia o Bogach [illegible] dla [illegible] filozoficzne nie mogą [illegible], bo one są uosobione, nie mogą [illegible] tylko [illegible] pojęcia filozoficzne— [illegible] Jehovah— a co dopiero o Bog Chrześcijański— i dla tego [illegible] oddzielić między Fią a Religią, dla [illegible] Chrześcijan jest [illegible] z Greków. [illegible] filozofia— [illegible] Bogowie Chin, Egiptu nie są osobowe, są pojęciem [illegible] filozoficznem, — [illegible] dla tego [illegible] pomieszana jest z Religią [illegible], dla tego Fii nie ma—

Ces [illegible] nie [illegible]

Wyobrażenie o bóstwie u Greków, szczególnie Chrześcijan nabiera charakteru osobowego, indywidualnego, dla tego [illegible] tutaj jest pojęcie osobowości [illegible], pojęcie bóstwa jest [illegible] rozpływające się, [illegible] osobowe [illegible] nie ma [illegible] jest [illegible]—

przekład—

Dobrze robić [illegible] razem

~~20000~~
100

Zgruchotanie wielkiej powszechności indywidualności — jest właściwie przyczyną owej bezwiedności — która w poezji orientalnej albo stanowi też przepych — pojedynczość za pomocą zrobna bezwzględnie na wielkość wznosi a wtedy te powszechności biorą olbrzymio — (albo jak u Indów albo jak u Chińczyków —

Przykłady wielkiego zgruchotania indywidualności — Dowodzi Rama —

przykłady jak się uważamy

Są te marzenia dziecinne w kolebce jest on wschodem geogr. i wschodem ducha człowieka —

Filozofia Chin.

Zaczęcie czasów — na miliardy — stara cywilizacja — rolnictwo — technika — formalizm — ograniczenie — przede wszystkim pod przepisami — prawo wewnętrzne tyranii — despotyzm bez końca

Kong = Fu = Tseu czyli Confucius — 500 przed Chr. — nie jest prawodawcą moralności — zbiera prawa mędrców —

Księgi 5 — King — 1° Y = King znaki symboliczne — 2° Szu-King histor. Państwa. 3 Schi-King = pieśni — 4 Chun-sieou (kronika państwa Lu)

5° Li = ki — ceremoniały —

Confucius nadał kilku książkom na dworze sprawował urząd — gdy król uporny odpychał rady jego, odszedł od niego i oddał się nauce — {anegdota — bród o owocu rolników o wiadrze Schem. 5) umarł w. 478.

• Pomni żadnemu cię co jesteś

Przykład: „badaj człowieka wielkiego — każda czynność jego niechaj nie zależy od innych ~~[illegible]~~ pochodzi wiekiem, z owego źródła od kiedy wychodzi miej, jak mi nie każą

Zapytaj się serca, i aż wola całej ciągłej mów a ~~mniejszej drugiemu~~ co sobie nie miło! —

Z drugiej strony Konfucjusza jest nauka moralna — spekulacji tam nie ma — owy Y=King pochodzi od Fohi — dla całkowitości

— Yang —— Yin pierwsze jest doskonałości, drugie niedoskonałości pierwsze — prawie z tego wszystkiego.

Kombinacje — ═ ═ ══ ══

~~potem~~ pierwsza figura znaczy doskonała materia, natężenia materia — druga pół materia ale słaba, itd

Schem. 2

Księgi gruntowe — formy towarzyskie adresata stare —

Kultura —

wypalenie —

brak wewnętrznego człowieka

Mojżesz i Zoroaster —

4

te kreski [illegible] się z trzech — co razem 8 kombinacyj ☰ ☱ ☲, itd. potem z tych wynikają 64 kombinacyj — pierwszy znak znaczy niebo Kin — 2gi cicha woda Tui, 3ci ogień Li, czwarty grzmot Chen, 5ty wiatr Sun itd — [illegible] nie mające myśli — nie ma wielkiej mądrości —

Confucius jest w Chinach z wielkim poszanowaniem —

Oprócz tego jest osobna sekta należąca do osobnego systematu którego założyciel jest **Lao-Tse** starszy od Konfucjusza. Sekta ta nazywa się Tao-Tse — oddający filozofii swojej, posiadają klasztory do nich [illegible] [illegible], na czoło[illegible] nadprzyrodzonym mocy się chwali — [illegible] — i nie umierają — zwolennicy jego posiadają[illegible]

Lao-Tse jest tożsamo co Budha.

warto wspomnieć o najważniejszym [illegible] bo go często przyrównują — [illegible] [illegible] — [illegible] wpłodziła [illegible] — [illegible] a [illegible] nawet całe

Jakie wyobrażenie Chińczyków — Żadnego nie się nie tworzy — nie ma [illegible] na przeciw [illegible] ~~[illegible]~~ Thien niebo widzialne niewidzialne jest ~~[illegible]~~ porządek wszelki co jest — jest ogólnem, ale nie Thien daje prawa naturze tylko cesarz Chiński — Cesarz jest synem nieba — [illegible] principia się [illegible] abtoki, czy — Toż się [illegible] [illegible] w Chinach tak się to [illegible] przez cesarz [illegible] [illegible], a ludzie [illegible] cesarz synem [illegible] porządek [illegible] [illegible] — [illegible] bałwochwalstwo, dla cesarza — [illegible] Kapłanem na cało [illegible] — on się modli za cało [illegible] [illegible] ale [illegible] się — [illegible] [illegible] —

Nie ma imienia na Boga
Bóg ten jest abstrakcyjny

nominuje świętych —
Cesarz opiekunem ojcem — przodkiem
przez [illegible] się uważa.

Porównać:
1. cześć dla rodziców 2. dla [illegible] [illegible]
3 posłuszeństwo dla cesarza – 4. pokój w
rodzinie – 5 prawość względem [illegible]
ludzi –
[illegible] był przepisów Chińczyków są
przyjaźni [illegible] chaos i [illegible] –

Indowie –

Dawniej mówiono o ich ogromnej liczbie i urodzie
je ale potem się przekonano że te chronologie
wszystkie się ma zwodnego znaczenia – niedołężni
są do historii – [illegible] –
Chociaż Indów było znane greckim. – Alexander W.
Gymnosophisty – ⸗
Potrzeba religii i filozofii jest [illegible] – ogólna
[illegible], [illegible] – ale te [illegible]
[illegible] się w nich – [illegible]
[illegible] przeto mądrość jest [illegible]
jako [illegible] ogólna
[illegible], [illegible] odosobnienie [illegible]
od [illegible] modlitwa, [illegible]
[illegible] się [illegible] –
Księgi najstarsze Indów są Vedas – jest ich 4.
1. Rich albo Richveda – chwała na [illegible]
którzy zajmuje 10,000 słoków – słoka
jest rodzaj pieśni ostatniej miary
(16 zgłosek)
2 Yajurveda – oddziałów 86 – o obrzędach naj[illegible]
[illegible] wychowani przez ofiarach,
3. Samaveda – pieśni – [illegible]
w pieśniach ale śpiewane
4 Atharvan – albo Atharveda zajmuje
około 700 pieśni do bogów –

[illegible] na ich przedsięwzięciach przeważał
fantazja indyjska do [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] na [illegible] [illegible] [illegible]
po naszemu [illegible], po to [illegible]
pełen radości [illegible] dała się nowemu
[illegible]. – podobnie się też dają widzieć
w [illegible] w magnetyzmie –
[illegible] –

W [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
fantazja – Jest mianowicie [illegible]
Indów – [illegible] się ma [illegible] ale
obrazy się ~~[illegible]~~ (z [illegible]
38). – [illegible] fantazji ale nie
[illegible] –
[illegible] się ma [illegible] [illegible]
[illegible] się nie wspólnoty jak [illegible]
[illegible] cesarz chiński – w [illegible]
[illegible] ale [illegible] wspólnotę
~~[illegible]~~ nie [illegible] [illegible]
podział kasty przez naturę [illegible] –
1 Brahmanowie 2 Kshatriya (wojownicy) 3 [illegible]
[illegible] Waisyas – 4. Sudras.
[illegible] religijne –

Sankhya –

Wedy nie są ułożone ani napisane przez
jednego i tego samego autora ani w
w porządku i tym samym czasie — Kapłani
je spaczowali pomnażali i odmieniali

Zasady ich Religii — Brahm substancya
ogół — nieśmiertelność — sam, bogów, świata
ludzi — Brahm albo Athma —
Brahma objawia się w trzech postaciach

Trimurtis —
1 Brama, siła płodząca najwyższy pie-
rwiastek — jemu odpowiedni wszechożywczy
wszystkich ciał ożywia — on jest panem
a twórcą stworzeń — cztery twarze cztery
ręce by oddawać moc i wszechwiedzę Vę
w jednej ręce trzyma berło, w drugiej
pierścień (wieczności), w trzeciej Vedas,
zamknięte otwarte — oznacza się zawo-
gołów ognia i dobrodziejstwa wyż
stworzeniom, — barwa jego czerwona
niby słońce — mieszkanie jego [illegible]
Brama powiadał
~~pra~~ Wedy — zowią —
z kwiatu Lotos —
2 Vischnu — objawienie się pod postacią
Powietrza, wody — jest duch przeni-
kania — to co ożywia to jest Dzieta-
jacyja — naokoło wody — gdy burza
wichrem przechodzą te Wisznu-
wtedy idzie na górę Meru, Raj, ustrojo-
ny na ozdobniejsze fontanny, tam
drzemie niby drzemiąc przez cztery
miesiące — w tych chwilach widzimy
używając liści figowych, unoszący
się nad wodą a trzymający nogę
w ustach niby wieczności i wtór
powracającej — symbol 🜁 ▽

3) Sziwa (niszczyciel) trzecie objawienie

[illegible] Brahma — nazywa się jeszcze [illegible]

— [illegible] — Mahadewa czyli wielki

Bóg — Siwa w ogóle znaczy ogień i jako

ogień wszystko niszczy i rodzi — trojoki

bo patrzy w niebo, w ziemię, w przeszło-

ścią to oddają najstarożytniejsze opi-

sy — symbol Δ

Te bóstwa przybierają inkarnacye —

— objawiają się w rozmaitych kształtach —

Z pomiędzy tych religijno filozoficznych nauk

wyrodziły się jeszcze wielkie szkoły — najważniejsze

z szkół w tym względzie są Sancya i Nyaya

o te nam głównie chodzi

Początek Nyaya miał dać Gotama

Colebrook angielski dał je nam poznać

— Nyaya podług niego zawiera

rodzaj Logiki — podobniej do Arystotelesowej

wszystkim systematom — religijno

filozoficznym indów chodzi tam [illegible]

bezwzględnie, jak można dostąpić szczę-

śliwości wiecznej tak przed śmiercią jak

po śmierci — Wedas podają środki do

tego celu, tych Sancya nie uznają za

dostateczne — zrozumienie jest przedmiotem obacz. 375.

Ogólnie [illegible] jest aby się oderwać

od ciała, zapomnieć ciała, w tedy Brahma

[illegible] w niej, w tedy „ja" staje się

Brahmą — droga do celu są [illegible]

porządek i [illegible]   Książka strona 373

Sancya

Dla nas Sancya mają osobliwe znaczenie [illegible]

nie jako rodzaj filozofii — gdyż one

przyznają trójbóstwo, oraz [illegible]

6

Jest to twórczość bezwiedna – o tyle tylko rozumie [illegible] się tutaj tonie przeświadczenie poręczne, intuicya jest tworem twórczym jest [illegible] mistrzowskie – Ta świadomość o tej twórczości znajdujemy pomiędzy w Platonie i Arystotelesie – później jednak była zapomniana – Kant ją znów poruszył a Hegel doprowadził do najwyższego znaczenia – Ukonczenie –

Warto wspomnieć o niektórych zasadach Sankcya. – Powiada w poetności jest 8 [illegible] który należy do [illegible], np. [illegible], wiedza, namiętność i to czwarta jest ~~moc~~ tutaj [illegible] i posiadają w rozum prowadzi do władzy [illegible] [illegible] podać lub nabierać [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] promieniu [illegible] [illegible] – następnie [illegible] [illegible] w organach [illegible] [illegible] [illegible] można [illegible] Ta moc naduży [illegible] nie jest [illegible] właściwej [illegible] Sankcya albo przypadek [illegible] [illegible] – [illegible] – [illegible] Następnie znajduje się w Sankcya oraz logiki formalnej między [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ i [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ –

Teorya a Sankcya osobny – Powiada [illegible] natura tak na powołanie przeciwstawi do prawdy – jak [illegible] się jest przez [illegible] a przez przeciwstawieniem [illegible] [illegible]

Tłumaczenie –

albo że Natura do Bajadery – tancz-
dziecka widzianej, która się okaże, odsunie
i cofa się – że ją się widzi – potem się
dusza cofa a Natury i odchodzi – prawdy
że ani jestem, ani mam co własnego, ani
ułudy – Dusza traci przez umysł – i
przypatruje się Naturze i poznaje ją
ale ona nie ma jaźni (?) – jak widział
nie wolny i swobodny –

Filozofia Nyaya – założyciel jej
jest Gotama i o tej mówić jeszcze będziemy
opuszczając inne szkoły a nawet inne
nauki Gotamy wspomnimy jego Logikę
formalną o kategorii dowodów – Syllo-
gizmowanie – porządek w tej naliczył 1. ~~zasa~~
Pagórek ognisty – bo dymi się – że dymi jak gdzie ognisko jak ognisko
1. Zdanie – 2 zasada – 3 dowód – że,
4. zastosowanie (zasada) pagórek dymi –
5 więc ognisty konkluzja. widzimy że
Conkluzya leżąca jak także we poprzedza-

Wszystko widzimy że pochodzi jest odrzu-
ty, od samego – My zapoczątkowaliśmy
od abstrakcji – od istnienia i poczęliśmy
do coraz większej pełniejszej treści – odwrotnie
indowie kończą na abstrakcji w której topią
całe życie, całą indywidualność, treść i
jaźń całą. – Metodzie naszej zdaje się inni
widzialność i przedmiotowość, a należy
przedmiotowości – albowiem właśnie
odzwierciedla się ona – Bo wszelko zginie
a przedmiotowość się rozkłada coraz jaśniej
U nas chodzi o to abyśmy utrzymali
i przedmiotowości i przedmiotowo
tem abyśmy ją potrzebną całą
i wyprowadził od jedności – w
Indyach ani jedno
ani drugie zostaje

Ktoś a umie

ja nie mam przemioł
i nie mam wiadomość.

albo raczej pióro lat ~~[illegible]~~ ma
lat rodzaju, że nie ma on [illegible]
ach wszystko ginie – U nas więc [illegible]
przedziwnie [illegible] występujące ogólo-
[illegible] – rozwijając się [illegible]
[illegible] tam [illegible]
mając [illegible], rozpływają się [illegible]
[illegible] — Łopus ——

Przypis we tenom do I.

Opuściwszy to Indye co pełne [illegible] [illegible], bezwin-
nych potwornych [illegible] pełne naj-
grubszej [illegible] — Indye utonęły
w niewoli myśli, w niewoli [illegible]
[illegible] — a przejdźmy do innych krajów
~~i [illegible] ale [illegible]~~ ✝

Budhaizm i Lamaizm

Według 2000, według innych 1000 według
innych 600 lat. przed Chr. urodził się
Budha, niby 9te wcielenie Wisznu
by [illegible] kasty, i [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
w dobrych — Budha opuszcza niebo i
[illegible] [illegible] Dambra Togar i [illegible]
w Indyi, [illegible] [illegible] promieniu
[illegible] barwnego słonecznego ~~obejmuje~~ [illegible]
osobie Królowej Maha-Maja, i rodzi
się jako Budha — Jako królewicz odbiera
staranne wychowanie — Mając lat
30 postanowił w [illegible] [illegible]
pustelnikiem pokutnym — a [illegible]
[illegible] się [illegible] duchów = królów i [illegible]
[illegible] [illegible] do najświętszego [illegible]
[illegible] — tam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] — i [illegible] nocy [illegible] dni
[illegible] [illegible] bez [illegible]
w jego ogrodzie, w ostatniej nocy
napada go tłum złych duchów ale

[illegible] bo w nim [illegible] boska — Największe

dusza wstępuje na najwyższy stopień

świętości, staje się oświeconym. Bogiem

— z tego stopnia [illegible] nirwana —

Budda 45 lat uczy — a umarł lat 80

mając — przepowiedziawszy że Religia

jego potrwa 5000 lat na ziemi. Potem

zjawi się inny Budda pod imieniem

Maitreja —

Buddaizm ogarnął mnóstwo bardzo

zamieszkanych ludów Ceilon Indye tylko

pośrednio Birmanów, Siam, Anam

[illegible], z [illegible]

z Kałmukami i Mongolskimi należą

do niego — Buddaizm jest religią naj-

więcej rozszerzoną na naszej ziemi —

W Chinach religia Buddy ~~Foe~~ je rozpowszechni

[illegible] Chińskiego — Obok religii

Konfucjusza, religia Buddy jest jedną

z najgłówniejszych — Budda nazywa się

tutaj Foe —

Nicestwo jest tutaj naczelnym pierwiastkiem

religia [illegible] — Świat powstał z nicestwa

i wróci do nicestwa, i dla tego nazywa się

[illegible] "[illegible]" [illegible]

"i [illegible] — Dobre to jest [illegible], ale jest [illegible]

tem — bo się [illegible] jest zło, co jest niczem

niczem jest dobre — Nicestwo jest bóstwem

— Kto chce być dobrym powinien nic chcieć

nic pragnąć, nic czuć, w tym stanie

[illegible] nie może tedy mówić

[illegible] w najwyższym

[illegible] jest zjednoczenie się z nicestwem

— to Duch raz zjednoczony [illegible] w ciele

Buddy umarłego — a wyraża się w ciele

żyjącego człowieka — Dalama —

Jak nas Kant nie ma
okazuje Legenda w. d. XII

Widać z tego jak istnienie
wszystkiego ulegli nie tak [illegible]
z Brahmanizmu Buddaizm
oparty na nicestwie

8

Lamaizm różni się od czystego Budhaizmu ale jest tłumaczeniem jego, jego wypaczeniem — znajdujemy go w Tybecie i Mongolii — [illegible] i Chinach i Japonii, ale w [illegible] [illegible] Indów, w południowej Azyi —

Lamami zowią tytuł kapłanów najwyższy jest Dalai-Lama (najwyższy Lama) nie tylko jest on kapłanem ale bogiem na ziemi — zasadą jest metapsychosis — [illegible] gdy umiera Lama to ciało umiera a dusza przechodzi w innego człowieka w dziecię — prowadzi żywot [illegible], [illegible] widzi na ołtarzu, tak przyjmuje hołdy, nikogo nie pozdrawia, nie obnaża głowy — bałwochwalstwo a otacza — [illegible] się na głowie [illegible] i [illegible] od grzechów — Dawniej potęga jej [illegible] i [illegible] była ogromna, dziś cesarz chiński [illegible] go pod opieką swoją, ~~otoczył~~ go wartą [illegible] władzę polityczną sam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] się gdy [illegible] — idea ma być [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] to [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Oprócz Dalai-Lamy znajduje się jeszcze Bogdo-Lama w południowym Tybecie — Trzeci stopień Lama znajduje się w Japonii i nazywa się Dairi — [illegible] jeszcze [illegible] o Lamaice o [illegible] Lama [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] tych Lamów ~~[illegible]~~ była [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] politycznej, [illegible] raz [illegible] też [illegible] [illegible] nie mają ~~[illegible] obok~~ [illegible] obok [illegible] w [illegible], [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] —

Widzieliśmy że Budha jest wcześniejszy od wiary
w tej Budhaizm z tem samem Samanizm może
wypływający ~~[illegible]~~. należy do filozofii religii
Indów w ogólności. — Dla tego trudno sądzić, z których
[illegible] w księgach sanskr. co należy do Bramanizmu
a co do Budaizmu — Bramanizm uważa się za
dawniejszy, wszakże Budaizm za nad niemi
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ za [illegible] dni [illegible] wspominana
Pisma zasadnicze Budhizmu najznaczniejsze
100 tomów ale za pisma zatracone — Liczb
zapis w dziesiątkach nauki za mają pochodzenie
Indyjskie oznaczenie cyfr — (arab. zafar)
Algebra (arab. al jabra) uważa się być
indyjskie —

Persowie —

Chiny i Hindostan jak i Egipt są mniej więcej martwe —
tem, że stoją, niemniemi kamieniami — Odrodzenie
u Persów, ruch, ~~[illegible]~~ zwrot, walki i
pokonanie, dwoistości [illegible] się na
drodze — Persja występuje jako wyobrażenie
tej dwoistości — światła i ciemności — [illegible]
i [illegible] —

Zasada filozofii Persów zawarta jest w zbiorze
zwanym Zend-Avesta, obznajmił Europę
z nim pierwszy Anquetil du Perron. — [illegible]
[illegible] 1771. a w r. 1776 wydał ją w tłumaczeniu
niemieckiem Kleuker. — 1781.
a w 1789 [illegible] [illegible] — Zend
~~[illegible]~~ z tej księgi wydał Burnouf. Vendidad
~~[illegible]~~ Sade w r. 1830. — Fragmens o religii Zoroastra
w Paryżu 1829. —

Zoroaster żył podług — podania około [illegible] —
panowania jego króla za spółczesnego z Dariuszem
Histaspisem (522.–486 prz. Chr.) — Co jednak
nie jest do prawdy podobnym — gdyż w takim
razie wiedzielibyśmy więcej o nim, — [illegible]

prawdopodobniej umieszczają wiek jego na 70
lat przed Cyrusem. – jego nauce poddane
było państwo Dariuszów i Xerxesów tak
stanowczo ze zdarzeniami się zgadzamy co go do
upadku doprowadziło –
Zoroaster wziął wszystkie dawnej Religii,
przechowanej przez Magów, wprowadził ją
do pierwiastkowej czystości i dodał wtenczas
myśli swoje – Jego obecna pozostała uczonej.
z pomiędzy narzeka się u Persów gwarda
stała – Za czasów Sokratesa religia ta cała
Persja, a dziś nawet po wiekach mała
w południowej Persji która zachowuje
tę wiarę – Ognio-bożnicy – około Baku tam
wiadomo naphta – i ogień buchający z ziemi –
ale oni nie czczą ognia ale uważają go
jako symbol jasności –

Na przekładach było jestestwo pierwotne
Zervane Akherene wiekuisty pierwiastku
Dobrego – Akherene wydał Ormuzda i
~~Or~~ ~~po~~ potęgę dobrego – światła Ahrimana i Ahrimana potęgę
ztego Ahriman. Ormuzd z pewności
ciemności – Obie te potęgi prowadzą –
toczą wojnę o państwo – Obie
te pierwiastki toczą wojnę z sobą – tak
walcząc stworzył dla siebie siedem duchów
jasności Amszapandów ‡ – a Ahriman stwarzając
siedem duchów Erzdews potworzył.
– ~~Or~~ Ahriman zatruwa ziemię – Rodzą
się ludzie – Ahriman i który pierwszy
zatruł przez owoc niewczesny.
ale i to nie uprowadza Ahrimana
do celu bo wkrótce walka ustanie
z ostatnim prowadzi go do najwyższej
czystości – Ale przyjdzie czas co
nie będzie złego na ziemi – Ahri-
man się nawróci – i nie będzie
Jak też dwóch ~~bog~~

Liczył ich niezmiernie
pomniejszych duchów jak wielkich

gwardy –

między dobrem i złem, między światłem Schw.
a ciemnością — Po skończeniu bowiem 12,000
lat Ahriman ten czysty, tak jak pier-
Ormuzd, stoją najczystszem państwem ofiarne
dziękczynienie — a wszystkie żywoty żyją w
szczęściu i rozmnażaniem szczęścia — czas odkupienia

Uwagi — (Hl. Ph. d. R. I 330) [illegible], Phil.
der. Gesch. 215.)

Ten niezmierny duch Indów, otrzepiały, Monoch-
wnika latający ztąd ~~z dech~~ nowego życia — powiew
duchowy dmuchał z Persów — — Persowie
mają tę świadomość że ogół — prawda ogólna
jest podstawą świata — u Indów jest również
ogół zapomnieniem celem wszystkim mądro-
ści, ale 1° tej prawdy nie dostępuje
rad ludzki ale jedynie Brahmany
2° u Indów zapomnienie celem, zata-
3° cenie indywidualności jest zaran-
ogólne oświecenie niczem jest ~~ta~~ powszechn-
kiem — U Persów podwyższa się, cało
nad ludzki w wszystkiem dolne-
2° człowiek tak jakim jest bez utra-
cenia celu dostępuje tej prawdy
ogólnej — ta prawda nie jest wszelkie-
niego negacją prostą, ztąd za-
pomnieniem — Prawda że te jedności
ta ogólna podstawa nie jest jedném
myślą samą ideą, ale jest dopiero
światłem, nie jest ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ tedy jest ani rzeką jak Ganges ✝
u Indów, nie górą świętą, nie
Brahmanem ani Lamą nie jest
nawet ciałem więc nie jest
ogniem, ~~[illegible]~~ gwiazdą, ale jest światłem —
światło co nie objawia się przez drugie
ale jest samo przez się, różnym od Brahm.,
światło ma potęgę i samo przez się
się objawia — ✝

✝ Brahm wszystko — jest niczem powszechnem
ogólne puste, ~~[illegible]~~ Ormuzd światłością.

10

Światło ma tutaj znaczenie dobrego, prawdy – ale to jest tutaj jeszcze abstrakcyjne, nie ma jeszcze powiedzianego co jest dobrym? – Tutaj o tyle tylko jest znaczone dobro, że nie jest z tém – złe jest koniecznie skutkiem dobrego – Dobrego by nie było bez złego – My atoli wiemy że złe jest właśnie odcięciem, odstępstwem od idei od ogólnej prawdy, ale właśnie że jest odstępstwem nie ulega ~~[illegible]~~ idei, i dlatego się nie może, nie ma w sobie siły żywotnej – Persowie do tego nie doszli – u nich [illegible] jest w przyszłości po 12000 latach – u nich nie ma jeszcze tego przekonania i to pogodzenie odbywa się w piersiach człowieka, że jest obecne i żywe w duchu jego – Oni te dwoistość kładą poza siebie poza ~~[illegible]~~ światem – Ten wielki dualizm jest u nich nieprzezwyciężony, bo u nich jeszcze nie ma przezwyciężenia dwoch odwrotności – jest to podobnie jak nasze dogmaty tym – albo – albo – dualizm [illegible] ~~[illegible]~~ ~~nie~~ skończoności i nieskończoności nieprawdziwej – jest zamknięciem się bez końca – Tutaj nie ani boża [illegible] wielki, ani pokuty, ani samotności – [illegible] prawdy [illegible] się o dobro stworzenia, [illegible], [illegible] idzie [illegible], [illegible] przez niewa człowiek [illegible], [illegible] [illegible]. ‡

Raj niewinności, drzewo poznania dobrego i złego – [illegible] ku niewinnie – [illegible] dobre [illegible] owoc –
Tłomaczenie ogólne duchowe stan pierwotnej [illegible] – tego nie ma w Persyi –

‡ i zwierzęta bywają czarne bo w nich jest zgasłe światło – a kiedy człowiek [illegible] duchu dobrego albo złego – te duchy nazywają się Ferwer – i te duchy czysta [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] chwała [illegible] jasność –

W Indyach warunki wcielania
w powstaniu, porzucenia
się ciągłe — ~~[illegible]~~ Chrześcijanin
tutaj duch nie może się
pocz nad wodami.
chaos —
w zwierzętach zaś
widzimy oni odrębność
więc ubóstwianie —

Egipt.

Duch zagadki

W Persji światłości i ciemność, dobro i złe trwają w swej odrębności, połączenie ich jest przyszłością nie jest obecnem — tutaj nie ma jaźni nie ma przedmiotowości. Przedmiotowość na tem zależy aby odnieść się do czego obcego, różnego od siebie a przecież w tem odniesieniu się w sobie, my odróżniamy się od treści naszej ale zarazem wiemy że ta treść jest nasza — ~~tutaj~~ przedmiot i przedmiot ani się tak odróżnia jak Ariman i Ormuzd — które zawsze rozdwojone jest abstrakcya — ale w Egipcie zaczyna się jednoczenie dwóch odrębności — ale to jednoczenie się nie jest jeszcze zjednoczeniem jest dopiero o dążeniem się tutaj dopiero jest początek przedmiotowości — oznaczonej jest [illegible] — tutaj warunki się i Tutaj to jest dopiero zadanie i cała historya Egiptu się cała i wielka aby to zadania rozwiązać — rozwiązanie ani to jest zagadką, dla tego też postacią Egiptu stanowi jest Sfinx zagadki. Duch się rodzi z naturalnego [illegible] — wszystko jest na połowie — tak Sfinx, tak lwowy z połowy nad ziemią z połowy pod ziemią — tutaj świat duch się z połowicy zwierzęcy i [illegible] — Ciało Memnon wydaje brzęk przy wschodzie słońca —

Tłomaczenie.

Rodzina jest przedmiotem niektórzy uczeni — subjectum w zdaniu w gramatyce — najwyższym przedmiotem w naszej filozofii jest Bóg — ostatni nad przed [illegible] przed niebios filozofią —

Literatura —

Saltanglett — uwagi nad systematem fone- tycznym hyroglifów Londyn 1828 —

Spohn i Seyfarth de lingua et litteris veterum aegyptiorum. Lipsk 1825.

Kosegarten: de prisca aegyptiorum literatura Weimar 1828.

Jabłoński Pantheon aegyptiorum Frankfort 1750.

Champollion l'Egypte sous les Pharaons 1814.

Champollion Description de l'Egypte — pendant l'expedition de l'armée française 1809 — 25 vol i ta — jest w Bibl. U. J.

Aegyptens Stelle in der weltgeschichte Bunsen Hamb 1845. 5 Bücher — także w B. U. J.
i uczonie niemieckiego [illegible]

Lepsius Berlin — [illegible] —

Tu cały kraj i lud jest zagadką —
i tajemnica

Egipt sam jest Sfinxem
zagadkowym —

Pismo jest hieroglyfem – lecz nie
naczelnego dźwięku głosu ducha – bo duch
nie przyszedł do wiadomości ustno –
Dla tego tutaj ani na pomnikow
narodowych wielki duch pisanych
~~[illegible]~~ bo własnie Egipt nie był
jeszcze tej pierwszej z Naturą jed-
ności poprawnie, ale jeszcze niewyzwo-
lił ducha wnętrznego jak powinien
grecki, jest epoka przejścia – Te
zamiast dziś mamy wszystko, dla
skamieniał w przybytku – Tutaj
nie ma pociągów wodnych bo takie
za uznaniem potrzeba duchowego
wiedzącego celu, tutaj są tylko
mieszkania dla Bogów, Bogowie jeszcze
nie zagościli – za to owszem ten corpo-
Dawno – [Anglik stary Tomasz Young
odkrył w obrazie hieroglifów nazwiska
w greckim tłumaczeniu. a tak wszakże
słowa Berenice, Kleopatra, Ptolo-
meus – a tak odkrył że wiele
z tych hieroglifów ~~są~~ fonetyki
a Champollion młodszy odkrył.
że fonetyki hieroglify powinny ~~[illegible]~~. Ukazu-
ją się powiązaniem z takiem.
wszelkiego znaczenia uzbrojeniu o

Lecz ani te budowle, ten duch
skamieniały Egiptu, ani hieroglify nie
wołały rozwiązać zagadki kraju tego –
On jeszcze jest krajem cudów – a stary
Herodot mając mówić o Egipcie
powiada „Teraz będę rozprawiał ~~[illegible]~~
ka

I tutaj na potomne
dzieła nie zakwitły na fonetyce
ciągłe fonetyczne ale 4 dźwięki.
i narzucenie te hieroglify.

o Egipcie, bo mieści więcej w sobie mądrości
niż jakikolwiek inny kraj – a ludzie [illegible]
ją opisali" –
Nie ~~ale~~ atoli [illegible] [illegible] wypada
aż to myśl danego Egiptu [illegible] [illegible]
odbicie na naturę kraju samego – Dział
Egiptu [illegible] [illegible] jest stąd natura
jest to [illegible] święte [illegible]
przyrody [illegible] kraju – Bo [illegible]
[illegible] [illegible] nie ma – [illegible] [illegible]
z budowaniem ich ponurych – kraju i
[illegible] [illegible] [illegible] po pisaniach greckich –
– (~~Rozprawa~~ dość o Egipcie opisanie kraju
aż do [illegible] [illegible] – potem [illegible]
lat – Ulice podróżujących [illegible] [illegible]
– Tłumy [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] na [illegible]
[illegible] [illegible] – 80 stóp – a w [illegible]
ze [illegible] w Kotle olbrzymiem 100 [illegible]
[illegible] – Malowanie, średnice, [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]. to – Malowanie [illegible] [illegible]
– Uprzedzam [illegible] [illegible] do średniowiecz
1/4 mili długi a 1/8 [illegible] –
~~[illegible] [illegible] o [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Egipte~~
~~[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] europej-~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] –~~
~~[illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] – Piramidy –~~
~~– [illegible] – ([illegible] [illegible] – [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~

I
Pomijając naturę kraju tego także
nawet przypomnijmy sobie co o nim
jest [illegible] [illegible] – List,

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible]
[illegible] [illegible]

razem zebrać nie można bez [illegible]
złota – 1500 lub nadaniu, 1500 przed
[illegible] razem 3000 – 12 dwunastu – [illegible]
pierwej
Takich wiele inwentarzy dziś jest pomników
staroegipskich – w nich trzeba szukać wzmianki
czasy starych faraonów – Ptolomeuszów
czyli epoka grecka – i późniejsza epoka
rzymska – –

Właściwsza pism egipskich wyjaśniony
papirusy nie są czytane – [illegible]
i Biblia ale Manethon jest starym dziejopis.
Clemens z Aleksandrii, Euzebiusz –

4

Jeografia

Historya Egiptu – znam czasu owe, kiedy
zaczyna wzdłuż Nilu – z tego czasu widzimy
wzmianki [illegible] faraonów – naprzód

z Lekt.

[illegible] Teby [illegible] – potem Memfis
i król Menes – potem napad hord azjatyckich

Pol

lub pasterskich – stąd nienawiść Egipcjan
do ludów pasterskich które tak silnie
Data się żydom [illegible] – Potem najlepszy

Rejestra królów –

[illegible] który zapisywał się w dalekie
[illegible] i tej nędzie jak to widać w pałacach
Ozymandiasa w Tebach (wyżej) – budownictwo
[illegible] – nowe napady hord etiopskich

Lepsius –

potem anarchia – podział na 12 królestw.
Labirynt
[illegible] około roku 636 Psametych staje się
panem całego Egiptu według przepowiedni
wyroczni – potem Necho (Herodot) –
Amazis
a do Psamenita Kambizes 525 – a wreszcie
332. Alexander W. – 30. ostatecznie [illegible]
czyli z państwem rzymskiem. –
Właściwa historya jest niepewna i pełna
[illegible] –

Urządzenie społeczne siedem kast. lecz
one jednak nie tak ścisłe jak [illegible]
[illegible] jako lud pasterski
klasy pasterskie pomieszane [illegible]
od [illegible] – Rolnictwem trudnili
się i inne klasy. [illegible] –

Grecy chwalą rozumne urządzenie społeczne Egipcyan, Pytagoras urządził małe kółko uczniów swoich według takowego ideału, Plato urządził całe społeczność — a to nie się nie udało — Jak w Ameryce w pr. [illegible] więcej nie udało się [illegible] jest [illegible] i wiedza opasać obręczą —

~~Cześć~~
Religia i pojęcia filozoficzne —
Najpierw bóstwa Oziris i Izys — Oziris naucz[ył] [illegible] — On zarazem jest życiodawczym światłem rozgrzewającem słońcem. — Żona jego i małżonka zapłodniona jest Izis, ziemia egipska, która [illegible] Oziris zwalczony przez własnego brata Typhona i [illegible] — Oziris umiera — Izis płacze — Oziris zmart. zmartwychwstają — i on sądzi dusze umarłych — [illegible] którzy egipcyanie nawet królowie podlegają ziemskiemu sądowi po śmierci — apis, ibis, krokodyl.

Typhon znaczy duch pustyni, piasku i [illegible] który on przezwyciężony od Oziris[a] — [illegible] — Przypomina nam tu [illegible] — [illegible] tu [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible]

~~Znaczenie~~
Wtem wszystkie znaczenie umierać — odnoszona [illegible] przez natchnienie a słowa wyrzucone przez nią — Zaś umartych. — Balsamowanie dla zwłok [illegible] — [illegible] pochodzi z wiary w nieśmiertelność duszy — Balsamowanie [illegible] mają wszystkie ludy [illegible] w nieśmiertelność wierzą — można całe zachować [illegible] ale nie zmartwych — stąd pochodzi i albo ciało [illegible] zachowują, albo je palą oddając żywiołom [illegible], albo wracając do Matki ziemi społecznej wszystkich [illegible] — ‡ Herodot wyrzekł ważne zdanie że z wszystkich ludów Egipcyanie pierwsi uwierzyli w nieśmiertelność — Stąd katakomby i hypogea —
(z Léslie) —

‡ Pojęcie przeciwne naturze człowieka by potrzeba [illegible] przyrodzeniu oddawać się powrót przyrodzeniu któremu [illegible] dać —

Toż i piramidy ogromne przybytki śmierci
– Widzimy w formy egipskiego ducha nie
doszły jeszcze do uczucia osobistości, powiedzą,
ale już opuściły kształty, nie pewno sięgło-
wszczęte poprzednie stopni – Te już nie
ma owej dowolności nieprzeciwieństwa
Ormuzda i Arimana, ale nie ma też
już dzikiej fantazyi, wenuych marzeń
Indów – ale nie ma też jeszcze pewnej
kształtów – ale więcej jak u greków
gdzie już wyrobiły się pojęcia gdzie już
człowiek we własnej postaci odbija
bogów, gdzie fantazya stanęła na
równi z naturą i najwyższym jej
szczytem – Tak jak u Egipcjan jest epoka
przejścia wahania się, roz[illegible]i
niepewności, ważenia, jest walka
bez granic silenia się i mocowania
by się samowolnie z rąk natury
by ją przewyższyć, bo nie umiano
nad naturą przez wznoszenie się
nad nią – Ale

Powiedzieliśmy już o ogromnej pracy
około grobów ze stosunkiem wiadomem
twardej walki człowieka z naturą, najwięcej
mamy podobnie świadectwo w budowlach
ich religijnych. bo i świątyniach
i pałacach – nowszymi pałace a
które już są ponad grobów
religijnymi, bo król naczel-
nikiem religijnym – Znajdziemy
je osobliwie w olbrzymich budowlach
starej stolicy Teb (Luksor – potem
Theby – Egipskie
i Memnona –

Co znaczy więc to silenie się olbrzymie
całego ludu przez wszystkie wieki, co znaczy to
całe dla mnie i te wieki z panowaniem
kultury i religijnych i filozoficznych po-
jęć z natury kraju.

Rzekliśmy powyżej że do podmiotowości
należy by się odnieść do przedmiotu, a jednak
być przytomnym w tym przedmiocie, i
nie stracić siebie — trzeba w woli zamknąć
przedmiot — trzeba nie być zarazem
podmiotem i przedmiotem — a tem samem
trzeba być podmiotem odwrotności —
Lecz tak jak tutaj widzimy, jest podmiot
dwóch odwrotności, tak dla pojmujących
przedmiot pojmuje siebie pogodnie, albo
przedmiot jako ogół zamykający odwro-
tność w sobie, jako całość jako
jedność lecz gdy człowiek jest w sobie
tem jest dla siebie Bogiem — Egipt jed-
ności odwrotności — nierozdzielna odrębności jak
zrozumiała ale nie doszedł jeszcze
do utworzenia podmiotowości, nie
wszystko w nim sobie, i [illegible], to sobie-
nie nie daje nam pokoju, nie ego [illegible]
wewnętrzna przez by się wyrazić
w naturze, nie się [illegible] z natury
to przeważaniem natury objawia
wznosi jego nad naturą i się na
niej wznosi — Lecz właśnie dla
tego że nie zna jeszcze całości cał-
kowitej ducha ludzkiego, nie te
wyczerpała możliwa badania
ludzkiego, nad naturą

‡

a jak duch tutaj nie wzniósł się w [illegible] nad Naturę więc tej potęgi w której tu tutaj dopiero [illegible], lud, [illegible] czysto, która się [illegible] — [illegible] wyraz [illegible] jako hieroglifów — [illegible] w ich kształt, [illegible] lub [illegible] [illegible] figur — Układem hieroglifu — [illegible] ma to coś dla [illegible] — opis [illegible] jest hieroglifem [illegible] — [illegible]

Bóg ma odwrotność w sobie, który [illegible] i dla tego już nie jest abstrakcją, ale abstrakcją [illegible] jest Brahm. Ormuzd ma [illegible] ale nie w sobie ale w Arymanie, nie [illegible] jest abstraktem, [illegible] [illegible] jest [illegible], Bóg [illegible] Bóg [illegible], to jest [illegible] i [illegible] [illegible], [illegible] nie [illegible] — [illegible] i nie więcej — [illegible] się w [illegible] — i [illegible] jak [illegible] w [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] całe [illegible] [illegible], ‡ [illegible] dla [illegible],

‡ Bóg jest wszystkiem, wszystko w sobie obejmującym, obejmującym nie sobą i [illegible] —

‡ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — i [illegible] na [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] od [illegible] — i [illegible] —

Dla tego też [illegible] się na [illegible] walczy, [illegible] [illegible] duchowa — stąd też ta walka [illegible] [illegible] też, dzieło [illegible] i [illegible] — ‡

Uważmy najlepiej dzieło na [illegible] jedność zamykał w sobie odwrotność, a najogromniejszą odwrotność jest być albo nie być — nie być to jest śmierć, Ozyris [illegible] i [illegible] [illegible] On w sobie [illegible] przez [illegible] to [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Ale tutaj jest jeszcze ten brak iż te odwrotności nie są [illegible] razem [illegible] ale idą z sobą — Ozyris, [illegible] [illegible] i [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] To pojęcie jest wyższe od innych [illegible] i innych Religiach [illegible], w Indiach np. [illegible] [illegible] ale on jest tylko kształtem Brahmy [illegible] ogólnego [illegible], [illegible] [illegible], one nie [illegible] tylko — To jest wielki postęp [illegible] —

I, Egipcjanie Ozyris [illegible] [illegible] [illegible] Bóg, ‡ tutaj [illegible] [illegible] na [illegible] Boga [illegible], [illegible] [illegible] się przy danie stąd [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] stąd też [illegible] — Śmierć [illegible] dla [illegible] — [illegible] przez [illegible] dla tego [illegible] [illegible] [illegible] ale nie ma władzy że [illegible] przez Boga —

Ale właśnie gdy pojęcie opiera się pełni
nie zawiera [illegible] — ona ustanowiona
jedność Eleatów rozbija się w nieskończenie
liczbę ustanowionych w atomy —
Jedność tedy z jednej strony nie traci eleackie[illegible]
cechy i nie ma zmiany co do jakości
i stawania się — gdy z drugiej strony nie
bez stawania nie da [illegible] i powstawania 219
to atomów wymaga [illegible]
[illegible] — bo tak jedni mówią
[illegible] [illegible] i zmiany
zjawisk —

Stąd dalsze wnioski — gdy te atomy
mają [illegible] oznaczenie [illegible]
materyi — gdy jakości jak nie mają
w stosunku tak nie ma [illegible] w
atomach — nie mogą w atomy [illegible]
[illegible] połączeń wszelkie
wielkości — bez tego stawania się
~~jak~~ zjawisk [illegible] [illegible]
się mechanicznym ułożeniem,
które [illegible] przechodzi [illegible] [illegible] 220
[illegible] —

Ale zatem nie tłumaczy jeszcze dyfer[illegible]
do atomu bywają przyznane — bo
[illegible] [illegible] [illegible] jako z
Mat. [illegible], a to nie [illegible] —
[illegible] — Pitag. nie było — to [illegible] —
[illegible] Arystoteles — nie tak [illegible]
wad konsekwentny bo przyczynę [illegible]
bierze —

Porówn. z Emped. — podobieństwo
wyraźne — oba dążyli do [illegible]
stawania się [illegible] z onego
[illegible] Eleatów — stawania ten
dyfer[illegible] ratuje się ~~[illegible]~~ wowel [illegible] —
w [illegible] które [illegible] —
Empedokles 4 Elementa i [illegible]
[illegible] — Atom. zaś [illegible] pełni
i [illegible] — Atomistów ta zasadka
mistrzowsko nie [illegible] przeto
ale w [illegible] [illegible] konieczności
[illegible] wyraźnie przypadkowość — choć Demokr. [illegible]
przypadk. [illegible] —

Ale atom. pod względem filozoficznym
nie równa się nic Emp. — bo
1° Emp. opiera się na fizycznych, rów-
nych — tak atom. te fizyczną [illegible] ale może nawraca
[illegible] już ze pochodne — ~~i wracają~~
do Eleatów [illegible] i [illegible] —
[illegible] choć te [illegible] się na fizy-
kalny [illegible] [illegible] i [illegible] 2 —
2 Emp. [illegible] siły, [illegible] od
elementów [illegible] — ~~At. [illegible]~~ [illegible]
bez ruchu — At. zaś twierdzi, że równie
[illegible] i [illegible] jest [illegible] atoli te
ruch i [illegible] —
4. Emp. [illegible] różnice rodzaju
na dwa stany [illegible] [illegible]
w At. to jednostronny [illegible] — bo
[illegible] to jest [illegible] się ste-
[illegible] od siebie — a [illegible] elementów
z [illegible] ich [illegible]
Choć nie cztery elementa Emp. są
[illegible], choć element
[illegible] więcej prze-
[illegible] filozoficzni
[illegible] jednak atom. [illegible] jest —
[illegible] atoli [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] konsekwen-
[illegible] [illegible] [illegible]
cji [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
a. Dalej niedostatki [illegible] w fizyce —
[illegible] — to jest 1. [illegible] w fizy- B. [illegible]
[illegible] natury nad duchem.
dyalektycznej metody —
b. Ale oprócz tego —
1. niedostatki w [illegible]
[illegible] się — [illegible]
natury mają się [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible]
Ale te [illegible] nie [illegible]
[illegible] albo [illegible] atomy
ruch — Bo czy [illegible] atomy
[illegible] mają [illegible] [illegible]
ich ma [illegible] albo [illegible]
ze swego spokoju?

16

223. Ale mniej jest ważne to ale wytłumaczyć rzeczy prawidłowo, i układ natury, ład, ruch, i całość — bo dajmy na to iż już są wszystkie ciała powstanie harmonii całkowitej, widzimy iż cały ten realny a materyalny ~~[illegible]~~. [illegible] do tej [illegible] fizi Greckiej, których ci ze Atom- mniej, w tamie [illegible] swojego nie to a raten, mniej, najpotężniej, okazuje brak swój — i niedostatek — on tedy [illegible] [illegible], a całej i [illegible] a ten, jest początek Anaxa-gorasa —

Leczenie gdy ostateczność — Religia — Rewolucia których — dla czego? bo ostateczność —

Anaxagoras —

Poprzedniczko [illegible] Jeśli uznam i Anax ma zadanie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] się, ruch — i [illegible] [illegible] [illegible] się ma przyczynę i [illegible] [illegible] [illegible], nie- za [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] iż ten [illegible] się [illegible] [illegible] — nie podobne [illegible] [illegible] prawdę nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —

Anax. różni się od Emp. i Atom.,
1. nauką o Nous —
2. Homoeomeryje —

Definicye —

Nous to [illegible] [illegible]

Co jest Nous? Anax. powiada iż to jest substancja najczystsza [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — władca wszystko i porusza [illegible] nad wszystkiem —

Duch

Otóż mamy tutaj pojęcie, czystego bezcielesnego ducha — bo go oddzielamy od wszystkich innych rzeczy — Pomimo Anax. [illegible] [illegible] nous [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i nous powstał [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dającą formy

rządzi się czegoś coby panowało nad
materyą — duch tutaj jest przyczyną
ruchu — Anaxagoras powiada ~~[illegible]~~ więc.
Nous więc porusza materyą, a
tem ruchem oddziela materyą pierwotną
homoeomeryi, a zatem powstaje porządek
świata, i tutaj idea porządkująca
jest mu samemu wyższą, od ~~R~~ [illegible]
niźli [illegible] Heraklit i Demokryt —
albo mistyczny, owe pojęcie sporu i
miłości —

Heraklit i Dem.

mistyczne potęgi

Gdy przyczyną porządkującą jest tutaj
Nous, a więc jego idea ~~[illegible]~~ porządkująca
własnej zasady, od jego wiedzy obej-
mującej wszystko — bo jest on
duch jest panującym nad naturą
w myśleniu jest prawdą [illegible]
labo Arystoteles i Plato ~~[illegible]~~ twierdzą
że on nie przeprowadził nauki
o celu, bo oni przecież [illegible] — cel
mają i on pojęcie celu wprowadził
bo jest to prawda w myśleniu ~~[illegible]~~ [illegible]
i w naturze bo [illegible] w myśleniu
jest bezwzględnym celem natury
Tak widzimy w przyczynie ruchu
że myślenie jest to duch w myśleniu
ale [illegible] dopiero go na to wyzwa
[illegible] potrzeby jako na [illegible] —
Lecz jakie się mają te Elemen- 226)
menta do Nous?

wyznosi ducha nad naturę

Cóż jest podstawą czyli U. czyli N.?
Przypuśćmy że Homoeomerye są pierwotne —
~~[illegible]~~ Anax. twierdzi że nic się nie
stało — w [illegible] nie [illegible] by
[illegible] że nic nie powstało co złożone z
niezłożonego — że w tem złożone jest ~~[illegible]~~
pierwotnem, ale to się nie [illegible]
[illegible] nasze [illegible] by trzeba
[illegible], rozkładającej złożone na elementa..
na pierwiastki —

Trzy generacye podzieliły się równo im. fil.
El. początek Xa — użyteczności Parmenides —
i koniec Zeno i Melissus —

Rz. Filozofia pierwsza
z Azyi do Europy —
Elea z Phocis pochodzi —

§ O Eleatach brak pewnych wiadomości — a te co mamy są nadto wiele bo sprzeczne — mamy ułomki zachowane u Arist. — inne ułomki zebrał Brandis Commentationes eleaticae i Karsten Philosophorum graecorum veterum reliquiae — dalej ~~Simplicius~~ De Xenophane Zenone et Gorgia i ułomki się zgadza Simplicius — mając zbiory tyle źródeł wa[illegible] — [illegible] można przypisać Xenoph. wolność myśli daleko więcej rozumnej i metodycznej rozumienia a widzieć tego to wolno z samych fragmentów jego własnych — ale cóż te źródła w prawdzie oznaczają te zasady i dowody ale podają je jako pochodzące od samych [illegible] — Bo ~~[illegible]~~ co jedni przypisują Xenop. to drudzy przypisują Zenonowi lub i Melissusowi +

+ Tak Aristoteles zbiera te naukę Xe w całości ↑

[illegible]

+ Xenophanes §

Nie wiemy zupełnie o czasie życia jego — to pewne że był współczesnym Pyth. — ur. się w Kolophonie w Azyi — około roku 536 p. JCh. miał się udać do Elei w połowie swojego [illegible] — stąd inni około całe[illegible] — Lecz to wszystko bardzo wątpliwe — Nie wiemy czy miał nauczyciela bo nie, jak pisał pierwo w mat. filozofia Jońska i Pythagorejska — Ale oczekiwał się bardzo pomimo wieku bo 100 lat — miał być bardzo ubogim nie jest dowodem iż miał dzieci swoich [illegible] pochował w [illegible] — Napisał księgę o Naturze — wierszami — bo porządaniem [illegible] nie prozą —

W ogólności powiedzieć możemy [illegible] Eleackiej zacząwszy więcej się od około, mamy źródeł bezpośrednich —

Więc Xenophanes „Wszystko jest jednem a Bóg jest tem jednym — a Bóg jest niezmiennym — nieruchomy — bez końca źródła i początku + — znać także iż Xenophanes przypisując prawdzie najwyższy brak ruchu i zachwianie mając jest stawanie i ~~[illegible]~~ i niknienie bo stają się i niknie te co jest mamy, wyznaje, kiedy że ruch i zmiany ~~[illegible]~~ mają przyczyny w naszej ~~[illegible]~~

że się nam zdaje jakoby coś było mnie-
jsze i odmienne — widzimy że Xeno-
phanes pojął prawdę owę iż rzecz
jako rzecz jedno bez zmiany w całości
jako czyste istnienie ‡ z tego
widzimy że też myśl (to pojęcie istnienia) czysta zrodzi
się we Elei — to one się pierwszy raz wyłączyły
z brzemion mnogości, z obrazu [illegible]
greckim — Ale to istnienie jako
Bóg jest to co my nazywamy w
[illegible] najwyższą istnością, najczyst-
szą istotą — gdzie abstrakcyą jako pierwszą [illegible] —
ją wnet ta łączy i wiele w porządku
że jest Bóg nad nad nami umieszczo-
ny ale o nim nic widzieć nie
możemy, jako l'Être suprême
Rewol. franc. — i właśnie jest tam
abstrakcya — Ona bardzo wygodna
dla pseudofilozof. — nadzwyczaj
się o swojej mądrości — [illegible]
wyznają — w pamiętniku spisać mogę
co uczynił ów — mamy, toć apo-
teozę promieniową, i [illegible]
pości. —) —

Dyalektyka Eleatów jest właściwie
umysłu stanowczą — uważamy jak
rozumuje Xenoph. — Gdyby jakieś
byt powstawał toćby musiał powstać
z innego bytu już przed nim istniejącego
bo co pierw nie istnieje i dopiero
powstać ma nie może
być przyczyną niczego
nie może być przyczyną stawania
żadnego. —

od którego my rozpoczynamy
nasz zwrot — Wiarą
uchwycić chcemy Boga
jak Mahometanin drżący
fantazyi, tutaj jest dziełem
myśli —

jest to filozofia
przez [illegible] wybrana —
~~[illegible]~~ [illegible]
przez [illegible] [illegible]
wieczór —
pozwolić
cześć ta bałwochwalcza
bo Bałwanom wyższe
oddawano one
zwierzęctwo [illegible]
promienia [illegible]
wzorca rozumu, uważ
w [illegible] umiejętność —
wyraz dla [illegible] —

Jest więc koniecznem iż co powstało powstało z innego dawniej istnieją-cego bytu – musi mieć konieczne poprzedzają-

2. Jeśli zaś tak jest więc ten nowy powstający byt albo jest równy albo nierówny temu pierwszemu z którego powstał —

A. Jeśli ten zrodzony, drugi, nowy, byt jest równy pierwszemu, więc nic nie powstało nowego co było to jest. nic się nie zrodziło – nie ma stawania –

b Jeśli zaś ten drugi, zrodzony, byt nie jest równy pierwszemu, z którego powstał toć ~~by~~ ten drugi powstawszy być albo większy, albo, lepszy, albo mniejszy od pierwszego z którego się zrodził – ~~albo odwrotnie~~ ale w takim razie właśnie to czem ten drugi był przewyższa pierwszy nie miało by powodu w ~~byt powstały z niczego, i pierwszeństwo~~ pierwszem było by bez powodu, co jak się rzekło jest niemożnem –

‡ Gdyby zaś to powstało istnienie było odwrotnie stanu, gorsze, ~~od~~ mniejsze od poprzedzającego, ~~by~~ coś w tem, nie byt powstał z bytu – brak istnienia powstałby rzeczywistnie co równie jest sprzecznością –

Wynika tedy, iż co istnieje nie nie powstaje, nic nie zmienia nic więc tedy bo nic jest przyczyną jednej z istnienia drugi a też przyczyną mianowicie

‡ Za przyczyną nie można by nie można nic by nie powstało rzeczy i dalej powstaniu nie ma nic nie nadać już —

a ruch jest poruszeniem się wspak albo
w pełności albo w próżni, a pełnia
jest niepodobny, bo wrazić się tam nie
można gdzie coś jest, ~~a w próżni~~ a w próżni
nie, bo próżnia jest nicestwo jest nie-
tam takiego ruchu nie ma ‡

Następnie Xenoph. twierdzi że mnie-
manie i posiada że mniemanie wiedzy
całości rzeczy i wiemy jest jedynie
mniemaniem — (mnie-mam)
co pewnik nie jest nigdy pewnikiem ‡

Na tych zdaniach oparli się sceptycy
a Sextus Emp. przywodzi ich wiersz
mówiąc —

Nikomu nie zaświeciła wiedza jasna,
i nikt nie pozna co ostatnie o
wszech świata Kole!
całkowitą rzeczy sam
Bo gdyby nawet
wyrzekł najczystszą prawdę
nie wiedziałby sam, co wyrzekły usta
jego —
~~bo wiemy jest zamiast~~
bo do wszech rzeczy przylepiono grube
zawodne mniemanie! ∫

Parmenides —

Później urodzony, i główna z tej
szkoły Eleackiej: i urodził się
z celniej, bo gdy też rodzinnie Elea-
Diogenes L. twierdzi iż słuchał Xeno-
phanesa, i Anaximandra iż
z Pytagorejczykami — Parme-
[illegible]

‡ Tak mniemaniem myśl filozof. [illegible] kolwiekniek
— ale już w zupełności nie rozwiązał. nie mógł
jak Parmenides wołać że jedynie [illegible]
wszystko inne za nic uważ — Tak zaś
— i dziś [illegible] pod [illegible]
Tak lub owak dziś, iż jedno całkiem, wszystko mnie.
nie [illegible] nie należy do Xenophanesa ale miał wolę
[illegible] przemianę [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]

Δ Stąd też wyraża się najmocniej
przeciw ludzkiemu wyobrażeniu bogów mówiąc
iż gdyby woły umiały rzeźbić i lepić
bogów lepiłyby ich w postaciach
swoich i wołów — niby wołowe
na swój wzór —

Uderza i Homera ~~op~~ i Hezjoda
w namiętności i [illegible]
[illegible] przypisali im oszustwo, [illegible]
kradzież —

Ten sceptycyzm poruszony
całkiem i prowadzi do tych
w których że w pełności
jest zbyt złoty i przechodzi
do innego znaczenia i daje
rzeczy [illegible] ~~[illegible]~~ i [illegible]
[illegible] ale
[illegible] radości
nie ma tego [illegible]

Δ

19

do Uwag: Filozof. do Xenophanesa — Art. !
albo z początku albo z końca — Xenop.

~~Bo~~ A jeden — jedyny — włada Bóg, on wznad ludzi, wznad
Bogów Bogiem najwyższym!
ani on
~~ani~~ ~~z ciała~~ podobny śmiertelnym — ani w podobień ~~duch~~ z ducha!
~~On~~ Cały jest istniejącem istnieniem — pojmującem, poznającem i słu-
niem! —
On
~~nad~~ Światów wszechnicy porusza bez trudu!
Porusza je samym umysłem rozumu!
Nieskalany, niepojęty, jest sam jedynie wszystkim rozumem;
duszą podług jedności — A jeśliby wszelka ~~jest~~ rozumna Jest!
Ale też ~~naj~~powolnie nikt jeszcze nie zbadał, ani jej ~~kiedyś~~
zbada kiedyś, ~~co~~ ani pojmie
~~co~~ co uczę o Bogach, co mu o innych światów kole!
Bo gdyby ~~zdołał~~ nawet i umysłem [illegible] wszystko dotarł
toby wiedza toby marzeń jego, bo ta wszystkiem jedynie
mniemaniem —
Wnet i ja wszystkim rozumem, który z miastem już zawracał
z mej drogi — i zabawiałem się w mnogie lata
obłędem chodząc po ścieżkach zawodnych,
i znękany badania, zgłębianym tradycji
już miałem się cofnąć, bo gdzie mą się duchem
zwrócił, ujrzałem wszystko, co jest, rozpuszczone
w jedności która jest wszystkiem — bo wszystko
co jest, tylko by splątane w jedną w jedną Przyrodę.
Lecz śmiertelni marzą ~~o bogach~~ o podobnie sobie zrodzonych ich Bogach
o Bogach odzianych w szaty ziemskie, i z ciałem całem
i mówiących mową człowieczą! —
Przecie gdyby miały jakkolwiek woły i lwy, i konie, już by ~~Konie~~ lepiły swych Bogów w dosięgłe ~~bogów~~
~~Bogów~~ końskie lub wołowe postaci —
~~[illegible], a lwy, lwie lwi postaci~~

D-Ark 19. Ulutor Q.X. Parmenid.

Dike siewca zasadzistej grozy – sprawiedliwość –

Słuchaj! parte wewnętrzną żądzą jadem powozy
wiozą mój rumaki —— a powiozły do głębokiej owej
wszechsławnej (odległej) doliny
powiozły ~~do bożego gościńca~~ gościńcem bożek, do wielkiego
światłości stolicy!
Tak utrudzony podróżą prowadzały
przewodnicy, ~~bezwiedne~~ –
a ~~wiodły drogę p~~
a prowadzili dziewice (muzyki) wskazywały
drogę; ~~brzęczała~~ dźwięczała dysząca oś od
~~w~~ rozpalona w piastach kół;
gdy ~~to błędną kołysząc się~~ szalonym sunęły kołki ~~w kolejach~~
a koła błędne, wirem ~~błądziły~~
~~Gdy~~ kiedy słońca przez oblicze córy jasnej Helios
(oczy) + przyspieszyły, kłamliwe ~~opuściwszy~~ nocy ciemność.
przyłbicę,
i wzlatały na jasność, i potęgą wielkiej
podniosły zasłonę ponurą, —
tam ~~bramy~~ Dnia i nocy tajemnicze bramy
one ~~z~~ jedne mają progi, a jedne trzymają je
~~ze ściany~~ odrzwia ciosowe
A klucze ich stróżna ~~pełna~~ zemsty, ~~i~~ i nieubłagana
~~i pełna~~ i karząca Dike!
do której ~~tak~~ bram przemówiły pełne spokoju i słodyczy
& niebiańskie dziewice! by odemknęła ~~zapory~~
bram zapory —
wtedy ogromne potężne rozwarły
podwoje ~~żelazne~~
by żelazem okute

a dziewicą powicie [illegible]
i [illegible] zasłoni i wór!

Lecz bogini przyjęła mnie tak szczęśliwa,
prawicę prawicy podając – i [illegible]
[illegible]!

Witaj
Młodzieńcze, sprowadzony burzą za
przez [illegible] [illegible] [illegible]
~~Młodzieńcze~~ ~~coś zagos~~ do cos przybył
w tutejszym mieszkaniu moje
Młodzieńcze [illegible]!
Wnak nie losy zawistne sprowadziły
cię obławom, tu ku mnie drogę, co tak
oddalona od ścieżek śmiertelności,
– tobie wiodła Themis i Dike!
Nie ten zanurzyć się ~~w prawdy tajemnicach~~
do tych tajemnic ~~wied~~ wszech prawdy, ~~co jest pewna~~
~~a~~ umiera co tej prawdy odzieniu –
~~a co~~ a ~~czemu ufać nie~~ bo co jest za
śmiertelnych mnie mamie, tym ani jednym.
zaufać ~~nie można~~ nie wolno!
Od tych ~~prac~~ dróg zawodnych wstrzymaj
Twej oczy badania, stalkiem najjaśniejszym –
~~nie~~ Chroń je by nie pomyśl ~~drogę~~ ~~w dopytaniu~~
[illegible] ~~ta~~
nie powierzaj się oczom, nie zaufaj ~~dawno~~ twojego
[illegible] [illegible];
ani uczciom przykładu [illegible]
i ~~[illegible] jedynie~~ bo myśli ~~po~~ za [illegible] się

droga – [illegible]
przez za obadanem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Które jest ci zostawione
Rozpoczynasz więc! badający
zachowaj naukę moję!
Dwie prowadzą drogi świat - rozumu
badaniu - :
Że istnienie samo ma istnieć nie
- że istnienie nie istnieć jest niemożebne ~~prawda~~
Ten przekonań pewności;
w nim wyrodzi prawda! :
Drugi jest że nie jest koniecznem
istnienie - a że nieistnienie jest
ciemni - ten jest drogi przepaści -
bo nicestwa nie poznasz bo
nicestwa nie zaznasz ani go
dosięgnąć zdołasz -
- - - Bo myśleniem samo
jest istnieniem!
Ale mistrzy ~~w~~ ziemi ludzi ~~[illegible]~~ chwieją
się między nieistnieniem a istnieniem
i zdaje się im jedno i nie jedno
a błędni chorzy ~~mają~~ złem ~~zostało~~ to
~~[illegible]~~ ~~nikt~~ 2 świętości śmiertelnicy!
Dalej następuje teorja które
[illegible] -

Parmenides

Eine hohe hehre Gestalt – gestammt von einer edlen Familie in Elea ab – hört den Xenophanes, Anaximander, geht viel mit den Pythagoräern um – er war jünger als ~~ein~~ als Xenophanes aber älter als Zeno – aber doch ihr Zeitgenosse – nach Diogenes Laertius blühte er um 504–501 in der 69 Olympiade – am wichtigsten ist seine Reise nach Athen – mit Zeno – wo Plato ihn mit Sokr. sich unterreden ~~[illegible]~~ läßt – Im Theätet läßt Plato den Sokrates sagen – „ich habe Gemeinschaft mit … dem Manne (nehmlich mit Parm.) gehabt, und schöne Reden von ihm gehört, als ich noch ganz jung und er schon sehr alt war – diese Reise scheint 457 – und da Sokrates erst 469 geboren würde so scheint er erst ~~9~~ 8 Jahre gehabt zu haben also war er wirklich zu jung um mit Parmenides umzugehen — Parmenides stand auch in Elea sehr hoch im Ansehen – – er hatte seiner Vaterstadt – Gesetze gegeben die einen Wohlstand begründeten

Plato in seinem Parmenides legt ihm die erhabenste Dialektik in den Mund die es je gegeben. Vieles wird dabei vom Parmenides ~~[illegible]~~ gesprochen was gewöhnlich dem Xenophanes beigelegt wird –

~~Auch Der~~ Sextus Empiricus und Simplicius haben uns die bedeutendsten Fragmente aus dem Gedichte des Parm. aufbehalten denn auch Parm. trug seine Phil. als Gedicht vor – Das erste lange Fragment ist ein allegorischer Eingang zu seinem Gedichte an die Natur. Dieser Eingang ist majestätisch, und zeigt eine heftige feurige Seele die strebt um das Wesen der Wahrheit zu erfassen –

Zeller

się był uczniem Xenophanesa 19.
a starszy od Zenona — żył [illegible]
około 501 przed Z Chr. — W Platonowym
dyalogu „Parmenides" wspomina Sokr.
że go widział w młodości swojej
zważywszy atoli iż Sokrates ur. 469 p. Chr.
nie trudno na to się zgodzić — w tymże
dialogu kładzie Plato w usta Par-
menidesa dyalektykę najsubtelniej-
szą jaką kiedykolwiek ujęto — ‡

Jeśli X. powiada że z niczego się
t.j. z nicościego
nic nie zradza — to Parm. już czyni
odróżnienia między istnieniem
a nieistnieniem, ~~uważając je~~ w nim
pokazuje się ich odrębności ale dopiero
bez między niego —

Parm. rozwinął filozofię swoją
wytoczył [illegible] — jest to wstęp
do pieśni o Przyrodzie — Ten
wstęp ten pełen majestatu wzniosłego
iskrzy się ideami wraz z gwałtownej
która pędzi się i któren a rada
dobrze się istoty wszechrzeczy —
Wstąpiwszy tutaj stoimy też
pieśni i wstępie jej

—

Z tego stanowiska ocenia się cała Pieśń jego.
Co dalej Bogini objawia jest ~~dopiero~~
właśnie system który poniżej wytoczy-
my — i który już poecie wyjaśnia-
ny — wszystkich przez ustanego —
Wiedza jest według bogini dwojaka
1. wiedza myśli — Prawdy.
2. Mniemanie to jest prawda
jak ją ludzie pojmują

‡
Znaczenie tego filt. tak wyrosło [illegible]
i Xenophanesa się właśnie w ten sposób że
idea filozofująca od idei teologicznej
się nadal w pole czystej myśli — że
to pono uważał za myśl istnienie
i że wobec tego istnienia ostoi wszystko
inne za nieistniejące — Takoż więc
pierwiastek Eleatów doszedł do czystego
rozwinięcia swojego — tkwił to także
w Xenophanesie ale już w nim niel
rozwinięte, bo u niego też [illegible]
[illegible] jest uosobiony jako Bóg.
[illegible] Parmenides przeciwnie [illegible]
[illegible] przestawił samo istnienie, ze istn.
‡ pono, ale samo tylko istnienie. ~~[illegible]~~ —
Stąd też ~~[illegible]~~ wyszło pojęcie istnienia
najściślej myśli, tak je rozumiał poza
granice wszystkości — Stąd też
Konieczność doszedł do tego ~~[illegible]~~ Parm.,
że zaprzeczył wszelkie podziałów i różnic
wszystko co istniejemy i pojmujemy
wszelkie stawanie się — słowem
wykluczył istnienie ogólnego, chociaż
nie zapobiegając rozdział — Stąd
tu zachowa rozdział między istnieniem
i myślą —

obacz. Art. Ritzmera I Tom.

Co się tyczy drugiej myśli prawdy iż
on zaiste [illegible] od [illegible] poznanie rozumowe
od spostrzeżeń zmysłowych — a do poznania
istnienia nie zmysły ale jedynie rozum jego
wadzić może — Rozumuje tedy Parm.
Co jest to ma istnienie — co nie jest to nie ma
istnienia — co nie jest o tem nawet myśleć
nie można, bo jest nic [illegible] ~~bo o czem myślimy to jest [illegible]~~
~~się czemś, przedmiot tego [illegible] — Jako~~
~~myślimy, myślimy o czemś o przedmiocie~~
~~wtedy też przedmiot jego jest w myśli~~
~~nowej, myśl nasza staje się tym przed-~~
~~miotem~~ — Powierzchownie zdawać [illegible]
by się iż to całe rozumowanie jest bez
~~podstawy~~ — o treści — ale Mistrz [illegible]
[illegible] iż istnienie wielkiej nie [illegible]
się nigdy — że jest wieczyste bo inna-
czej musiałoby ~~być~~ powstać było
z niczego, nic ~~go [illegible]~~ musiało by się [illegible]
uprzednio, ale nic nie istnieje
bo ani nie jest ani niebyło
— Podobnie co istnieje nie istnieje
obok siebie — nie ma wielości
— nie ma podzielności istnienia
bo wszędzie [illegible] istnienie porodzi.
[illegible] byłoby to próżnią, niczem, a
~~[illegible]~~ ale próżni nie ma
bo próżnia jest niczem, a nic nie
istnieje — z tego powodu wszech jest
niepodobny — bo wszech odległa
się zmniejszać gdzie + co jest, do mniejszej
gdzie nic nie ma, ale nic nie
miejsca gdzieby nicestwo
było, bo nicestwo samo
nie istnieje

byłoby wszelkie
nie istnieniem
ale nie istnieniu
nie istni

23

nie ~~[illegible]~~ ma bo podobnie umysły
zdanie ma nie piętno, nie-
omylności, nieczystości, jest tedy
doskonałe jedności – Nad wszystkie
i myśleniu istnieje, myśleniu
jest z [illegible], jest w jedności
niem –

Dalej posiada i istnienie jest
konieczności jego prawo jest
konieczności i ograniczone jest
[illegible] konieczności wtedy – Bez
niezmiernej wagi [illegible] jest
może być ograniczone, ale bez
konieczności [illegible] być [illegible]
lub umniejszone ± – Dla tego raz
i istnienie samo w sobie się ograni-
cza. podobne jest do Woli (porówna-
nie nie bardzo doskonałe)

widzimy tedy i tutaj [illegible] uważanie
się od tego co jest myślowym, co jest
wyobrażeniem i mniemaniem – [illegible]
nie jest prawda – Początek tej jed-
o prawdzie [illegible] i myśliciel – ale
filozofii następnej powołaniem
jest by co myśli to jest rozsądnie
dalej rozwinąć –

Tej prawdzie ogólnej [illegible]
Parm. [illegible] mniemania
[illegible], i powiada że one są
[illegible] wyobrażenia [illegible]
w którym dwa pierwiastki [illegible]
z jedności [illegible], ciepło
[illegible], [illegible] ciemność, ciemna [illegible]

To ograniczenie powinno
tedy być wzięte w tym znaczeniu
że ~~jest~~ ulega wszelkiego prawo
a ulega nie bo którym istnie-
nie nie [illegible], a nie nie
[illegible] nie może tedy dać
prawa [illegible] –

jest zaś owa prawda iż nie do zmienienia
[illegible] niewiadomo – bo dalszych nam nie zostało
z tem wszystkiem jego pism — ‡

Zeno.

Zeno z Elea – najmłodszy z Eleatów, jest
ulubiony od Parmenidesa był przez niego
od niego za syna przyjęty, – Plato wspo-
mina iż z całej Grecyi schadzali się do niego
uczniowie po nauki, a co więcej iż odmawiał
[illegible] zaproszenia iż mógłby mieszkać
w Atenach wolał obrać własne skromne
życie w Elea – [illegible] iż [illegible]
jest dowodem mocnej własnej woli – [illegible]
łączy się z wyprawą polityczną wolał
raczej umrzeć niż odstąpić zdania;
[illegible], gdy go przeciwnicy zwiedli
na męki, od owych najokrutniejszych
[illegible] – nie ulęknął się – pozwał
i gdy przeciwnik do niego przystąpił –
chcąc coś wyznać na ucho, – i wtedy
[illegible] rozpatrzył ten [illegible]
[illegible] przeciwnik [illegible] – [illegible]
– [illegible] się był w moździerzu
zgruchotany –

Zenona filozofia jest charakteru
jest wyrobiona już ~~drogą~~ dyalektyk
jest bowiem cała szkoła Eleacka

1

widzimy według tego nawet co [illegible]
początku – iż w czystej myśli Parmenides
~~[illegible]~~ jedno wbrew wielości tem to [illegible] wszyst-
kiej konieczności żądania aby wszystko wyobraże-
nie o wielości – Dalej tak Zenon Parm. więc chciał iż
wprowadzić to wyobrażenie o pewnych zasadach czystych pojęć
w rezultacie do wprowadzić o ~~[illegible]~~ istnieniu
i nieistnieniu – Lecz to nie wiele tego, któryś
to mówić iż przyznać jak mogło powstać
wyobrażenie o nieistnieniu które jedynie tylko
istnieniu istnieje – Bo ~~tego~~ to wyobrażenia o ~~[illegible]~~
nieistnieniu samo musiało być bez nieistnienia
nie mogło być bez bytu; bo sam ~~[illegible]~~ Parmenid. orzekł iż
istnienie a myśl ‡ jedno i toż samo –
Choć więc nie [illegible] Parm. mówi o istnieniu
z drugiej strony o poznaniu, o którym tak bardzo
był nie mniej powiedział. [illegible] ten pojęcie
a wszelka [illegible] wszystka – on nie pojmował tego
drugiej oczekiwanej rzeczy –

Jedyna prawda jest w jedności a myślenie
jest jedno – nie myśl o ~~nieistnieniu~~ wielości [illegible]
dowodzi iż ta wielość ma istnienie, a tem
samem nie wypada dalej przeciw
wyobrażeniom o wielości — tej sprzeczności
między przyjmowaniem początkowem
a rezultatem –

Takie jest drugie stanowisko tej
filozofii – aby tą sprzeczność pogodzić
były dwie drogi bo albo trzeba było zupełnie
pominąć wielość, ignorować ją a zatem
odpowiedzieć [illegible] od istnienia wszystko
– z tą drogą poszedł **Zeno** – albo też
tą wielość przyjąć, wprowadzić ją w
istnienie w tej jedności a tak zaniedbać
czystą istotę jego pojęcia — tą drogą
poszedł **Melissus** – ale Melissus właśnie wtedy
co ma właściwego ‡ wracając do zasad
Ar. 1407. od Eleatów, jest po zewnętrznej stronie
autorowania Zenona nie zostało [illegible]
jeśli to uratować – Bo jak Z. z jednej strony powiedział
całą filoz. energią przeciw mylnym wyobrażeniom
tak z drugiej strony wykłada naukę zasadzającą się
właśnie na ~~[illegible]~~ tem jakoby mylnem wyobrażeniu
istnieć nie mogły – Jeśli też w **Mel.** jest niby zwrot
do starych **Jonów**, tak Zeno ściele drogę dla sofistyki –
Zwracając Zeno prowadzi do pojęcia podmiotu
które samo zostaje na placu jako jedyna
prawda, i ruch tej jedni jako formalna
dyalektyka sofistycznej Refleksyi – a drugiej
idzie to tak: Bo z jednej strony jest ogólne
istnienie które ~~się~~ nie przechodzi w
zjawisko, a tem samem

44

Mam pewno rozum, nie też ułatwić rozumowanie, myślenie umiała się w niej [illegible] w tej [illegible] mistrz jest Zeno — ‡

Wykładając tutaj zasady jego filozofii wykładam je według [illegible] jego własnemi słowami, ale tak żeby przykład rozumowania jego —

1. Zeno wkłada się na zasadę jednego Boga — ale to my nie rozumiemy ani Bogiem — Bo jest jest własnie [illegible] potężniejszym nad wszystkie inne, nie może być tylko jednym — bo gdyby ich było więcej jak bo nie miał władzy, nad niemi nie byłby najpotężniejszy — nie byłby nie Bogiem —

~~Wspominam~~ [illegible] się nie daje bo jeśli nowe byłoby powstało dawniej jak by było już albo równe albo nie równa jeśli jest równa nie mogłoby się nie było powstało —

jeśli nierówne ~~tow~~ od tego nowa jest albo potężniejsza od dawniejszej albo mniej potężna — w pierwszym razie pierwszeństwo nowej powstało by z tego co nie było — to jest z niczego a być nie może — jeśli byłaby drugie jest mniej potężna niż pierwsza potęga dawniejszej nie nie utworzył — bo jest w boskości zamienił się w nie — co także [illegible] nie może

‡ to dyalektyka [illegible] jest u Z. i Parm., u Zenoni słowa [illegible] odwrotność za więcej jest przeczeniem i [illegible] ⊕

ΔΔ okazuje się bezistotnem, pusta abstrakcya, bez rzeczywistości, zwłaszcza że kiedy zjawiska uważane są za płód naszego wyobrażenia, nie nie mają istoty pod sobą, są jedynie jawem — a tak cała przyrodzona zostanie rozwiązana jak da co rozumiem przebywa ~~[illegible]~~ nikłe ~~[illegible]~~ i [illegible] — zostaje tylko podobno i [illegible] ~~[illegible]~~ a to [illegible] jest gruntem wszystko —

⊕ o Zenonie można zresztą będzie [illegible] przy sofistach bo on im dał początek — co się tyczy stosunku Z. do Parm. a) Pod względem [illegible] Z. nie nic dodał do nauki starszej, owszem wiele rzeczy opuścił — b) pod względem formy doskonalił — a to przez doprowadzenie odwrotności do ostateczności —

ad a. — Jedno u Xenoph. przypisuje mu zarazem teologiczne — ale to jest pewno podciągnięte ~~nic~~ nie przypisuje podobnego ~~[illegible]~~ równie i to ~~co [illegible] [illegible]~~ Diog. L. — to wszystko nie zostaje się — [illegible] bo kto odwrotność i jedność [illegible] przeciw wielości tak właśnie postawił, kto wielości tak potężnie zaprzeczał, nie mógł zaiste nic w sobie pojęcia aby to co umiał odyalektycznie się nie przenosi [illegible] i istnienia [illegible] —

ad b. że dowód wyprowadził ze samego zdania sobie przeciwnego — on zaprzeczał rodzicielości, wielości, ruchu, — porównywał nie Parmenidesa który tu jest twierdzący do samej jedności — a wielości przypisuje wyobrażenia — Cousin powiada że z wielkiem [illegible] pomimo przeciw wielości — opuszczony od [illegible] la pluralité à l'extravagance [illegible] fragmens philosophiques Zenon d'Elée

[illegible]

Stąd okazuje się że co jest jest oderwano-
ści, że Bóg j[est] wszystkiem — ex nihilo
nihil fit —

Gdy Bóg jest jeden, nie jest wewnątrz jedno
sam, nie ma wewnątrz, wszędzie
ponieważ jest jednym, czyli [illegible]
wszystko — Bóg ma formę kuli (!)

myśl Boża
nie jest nic

Bóg ani jest rozpoczęciem ani nie jest
w początku.
nie jest w początku — w początku jest
brak ruchu — ale brak jest niebytem,
jest negacyą —
nie jest w ruchu — ~~[illegible]~~ bo ruch jest wtedy
gdy obok ~~[illegible]~~ ruszającego się jest stałe
jest drugi, do ruchu nie potrzebne [illegible]
Bóg zaś jest jeden nie ma nic obok,
niego, więc ruchu nie ma —

Widzimy że to jest rozumowanie
właściwe naszej Metafizyce —
np. w dowodach o jedności Boga —
— My do tych samych rezultatów
krótszą drogą dochodzimy w Metafizyce
[illegible] np. że nieskończoność
będzie ograniczoną, nie nieskończoną
przez coś — a tak Metafiz. [illegible]
przyjmuje nieskończoność obok
nieskończoności — Eleaci są więcej
konsekwentni bo zaprzeczają
skończoność [illegible] mówiąc

że tylko pozór istnieje —

Zeno w dyalektyce różni się tem od P. i X. tamci [illegible] stronę przeciwną odwrotności tej, z powodem że twierdzą drugą odwrotność; i dowodzą jej a tym samem przedstawiają że tamta nie jest prawdziwa — takowa dyalektyka atoli nie jest prawdziwa — bo nie tylko trzeba błąd rzeczy okazać, dowodzenie że jest sprzeczność jest prawdziwe, ale na samej tej rzeczy wypada okazać że tamta jest fałszywa i błędna —

To nie trzeba mówić że nie jest tak — powinno, ale trzeba ją rozwinąć i niech sama [illegible] zniszczyć — tak ona sama się rozwinie i zniknie —

Takie postępowanie Zenona względ[illegible] dowodzi że nie ma ruchu — nie przeczy on wprawdzie ruchu zmysłowemu, ale to sprzeczność okazuje iż ~~nie~~ ruch zawiera sprzeczności w sobie —— Tych sprzeczności ~~jest~~ dowodzi —

Jeden dowód przytaczamy —

Jeżeli ciało ma dojść do końca jakiejś przestrzeni, musi wprzód przebiedz do połowy

-ale nie do połowy, może do połowy
tej połowy, a potem nie do połowy
tej ćwierci — i tak ciągle bez końca
— dek tedy, nigdy mniejsza nie
minimus, —

Rzecz bardzo ważna —
Diogenes cynik z Synopy
na [illegible] dowodu tego wstał
[illegible] się i [illegible] [illegible]
[illegible] — jeden z jego przyjaciół
przyszedł [illegible] podobny [illegible].
— i co go uchwycił Dyogenes.
musiał się jeszcze i rozumowa-
nia dowody do tej rozumowa-
nia użyć —

Arystot. nie wszystko mający doskonale francuz
Bayle może [illegible],
nazwał naukę tę une doctrine
qui se moque du monde — ale
woli dowiedzieć — ale jeśli słowa
[illegible] nie [illegible] ważą —

Achillesy i żółwiowi [illegible]
gotowanie [illegible] [illegible]
[illegible] chcąc tylko wskazać
[illegible] adwokatowości [illegible]
[illegible] —

Ruch jest jednością dwóch odwro-
tności [illegible] i [illegible] —
[illegible] jest [illegible] [illegible],
[illegible], a czas [illegible],
[illegible] czas [illegible] się [illegible]
a [illegible] [illegible] [illegible] się czas-
ale czas [illegible] i czas [illegible]
[illegible] [illegible] adwokatowość
— bo jest [illegible] i [illegible]
jak [illegible] niepodzielne, podzielne

Jest tedy przestrzeń równie jak i czas tak ciągłością, jako i skończonością, — ale w tem właśnie się myli owe przedstawienie, że bierze li przestrzeń jako skończoną i nieskończoną, a bierze jedną ostatecznie [illegible], a zapomina o ciągłości —

wspomina tutaj jeszcze Hegel o innych dowodach podobnych — np. o dowodzie który się nazywa Achilles i Achilles żółwia nie dogoni [illegible] i dwóch [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] strone —

ob. Hegl. str. 320.

Inny znów dowód jest o strzale rzuconej że strzała rzucona spoczywa, bo w każdej chwili czasu dotyka się do pewnego miejsca ale jeśli jest w tem samym miejscu owo spoczywa więc, owo spoczywa — np.

~~Zeno~~ Melissos

uważ. na samo mało co o nim wiemy a co wiemy — wiele z Ar. równie wspomina razem w towarzystwie Parmenidesa — przecież zdaje się i w ustępie niektórym którym Arystoteles X ks. Parm. przypisuje do niego należy do Melissa ale formę i postać, a zaraz to jest wyrobione —

Rzut oka na szkołę Eleacką —

Zasadą główną Eleatów jest tedy, uznanie iż prawdą jest tylko jedno. wszystko inne jest kłamstwem

A nam przypomina Kanta — który
powiada iż my poznajemy jedynie zja-
wiska — wszakże jest też i różnica
Eleaci uważają iż wszystko co jest w świecie
zmiennego nie ma prawdy w sobie — że
jest złudzeniem pozornym — Kant zaś
powiada iż świat cały jako jest, jest
prawdą — ale my zwracając się ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ograniczeni sami nie dostrzegamy, i wcale
to w świecie czego w nim nie ma w całe
świat też u Kanta o tyle nie nie wart
że jest sobie w naszej myśli —
według Kanta nauka myślenia to
jest nic nie warta — ostatecznie po-
wiada — Chrystus Pan powiada czyli
czy nie lepsi jak wróble i ptaki
polne — zaiste ich utrzymuje wszy-
stko — jest o tyle ani [illegible]
lepszy od wróbla — a jest niewiele
mniej od nich wyższy jako dzieło
całe jestestwo myślące —
Eleackie szkoła ma dwojakich
następców:
1. Sofistów którzy zatrzymali zaraz
Eleatów w umiejętnej nauce tezie, i
o naszej wiedzy o niczym to że,
2. do Leucippa zaś wyszła dalej
abstrakcja Eleatów —
Niedostatek [illegible] wywołał
[illegible] —

Lekcya ~~z~~ d. 7 Stycznia

4. Heraclitos

Czwarta szkoła z porządku — widzieliśmy iż Eleaci przedwszy[illegible] uchwycili myśl jako ~~początek~~ wszech rzeczy — Że nie przedmiot Heraclit — u Eleatów atoli dyalektyka rozumowania, tej zaś myśli jest w podmiocie, wypadało go teraz [illegible] przedmiotowej, jako zaś samo istnienie znowu jego ~~to~~ uczynił Heraclito[s]. Dialektyka może być rozumowaniem powierzchownem, uczuciami się [illegible] mniemaniem zdań albo 2. dyalektyka mająca prawdziwość [illegible] bez [illegible] rozumowania, tycząca się myśli naszej, albo 3° nakoniec dyalektyka przedmiotowa ustalona w samem istnieniu — tę dyalektykę wskazał Herakl.

Żywot. Urodził się około roku 500. — ~~[illegible]~~ w Ephesus — pochodził [illegible] jego myśli [illegible] głęboka — zadumana melancholia — charakteryzująca go [illegible] z charakterystyczną [illegible] zmieszającą [illegible] Demokryta. [illegible] od Heraclita to poczyna się [illegible] filozofów za[illegible] się [illegible] spraw publicznych [illegible]

Siedmiu mędrcy byli-także publicznymi

Pitagoras założył rodzaj publicznego

filozoficznego związku – nikt

z arystokratycznym rozumem – Heraklit

zaś dla umiejętności pogardzając

sprawami publicznemi – Jego rodacy

~~powierzali mu~~ także go byli – ale

on ich pogardził urzędem —

Ta jego pogarda pochodziła z przekonania

o chybionym urządzeniu i ich rzeczy

rodaków – Miał on przyjaciela Hermo–

dorum niepospolitej wartości –

Tego Efezyanie wskazali na wygnanie

ale jak wielki sprawiedliwie i wielki

między ziomkami nie pozwolili być

najzacniejszym, niech nie pozwoli

celować między nami – Diogenes

Laertius powiada ~~iż cało~~ [illegible]

powodu Ht. rzekł, „że wszystkich

Efezyanom godziło by się za to karki

złamać"

Efezyanie wzywali go do społności

urzędów, on wszakże że tada [illegible]

rzecz woli prawo do rządzenia

'Origenem', wszakże w wielkiej [illegible]

zasadach nie ma ani pozwoli

ani rozumu [illegible] ani

zostawując bratu swojemu

[illegible] —

7 Weisen

Pythag–

Herakleitos.

die Ehrung der Mitbürger

Verachtung

Hermodorus

der wurde verbannt –

der vortrefflichste – trefflichste

die verdienen daß

man ihnen die Hälse bricht

Die Ephesier boten ihm

zur Regierung an aber wollte

er nicht annehmen

Darius – Diog. Laertius

um die griechischen Weisheit
Philosophie zu meinen – und Kraft
strebt an Heraclitos
über Dunkel –

Spartanus : Bulis –

Plato : Dyonisius.
Heraclitos : Darius.
Voltaire : Fryderyk W.

es leben die sterblichen viele
die mit der Eitelkeit der
Meinung halten – ich habe
viele der Wissenschaft
aller Reden erreicht und
die Erkenntnis der [illegible]
[illegible] – ich werde [illegible]
[illegible] kommen mit
[illegible] aufsuchen und
[illegible] allein leben

Dyana w E.

W tym czas król perski – ów
król królów – władca [illegible]
Darius Histaspis
[illegible] pisał do niego – korespon-
dencja ~~ta~~ zachował nam D. L. – Darius
powiada „że księga jego o świecie jest
pełna potęgi – lecz że w wielu miejscach
i ciemna że [illegible] ale nie
objaśnił ustępy niezrozumiałe [illegible]
uczynił go uczestnikiem mądrości
greckiej !! – Ważna rzecz i na [illegible]
a samowładcy [illegible] – Na list
ten odpowiedział Heraclit – wiele
mi ludzie [illegible], a obca im prawda,
obca sprawiedliwość, jeno na [illegible]
własnego mniemania. Ale [illegible]
mojego – Ja raz osiągnąłem spokojności
wewnętrznej i [illegible] o świecie
co jest na świecie, zapomniałem o
zawiści a unikam pychy wszelkiej
dostojności – więc nie przyjadę do
Persji przestając na małem, które
[illegible] własnego [illegible] –
Księgę moją złożył w świąty-
Dyany w E. (cud świata) [illegible]
doń [illegible] przechowane [illegible]
Utonęła i [illegible] zebrał [illegible]
w Poesis philosophica.
ponieważ owoc najświetniejszych umy-
słów współczesnej Europy (Goethe
[illegible] profesorów) ~~zebrał~~ ogromnie [illegible]
[illegible] mi [illegible] jest to Schle-
iermacher – i Kreuzer [illegible]
[illegible] mojej –
[illegible] mi
[illegible] –

Cicero – poczciwy [illegible], a raczej
obywatel – ale filozof bardzo mierny
doznając trudności w zrozumieniu Hera-
klita powiada, że on naumyślnie
tak ciemno pisał. – to wiemy tak
plotki i parabola do Cicerona –
(Filologowie niemieccy wielkiej liczby
tem puszczali się wiadomości takiej
że Cicero chciał się uczyć w Atenach
nie rozumiał dobrze po grecku) –
(: filozofii mało był literatem, stronie
okład swój uniwersum – ona trudna dla
tego to ani żadna główka nie zo-
rozumieje z niej –

Jak on wyprowadził trudnym ~~ciemnym~~ słowami
– i dla tego też nazywano go ciemnym
Wtedy można dopatrzyć się rozumienia
wszystkich tych chciał się wyprowadzać
do niego zabrać – Aristoteles już
ważne że trudności te pochodzą
z braku interpunkcyi, nie wiedzi-
ano czy wyraz jakiś należy do
poprzedniego czyli do następnego
wyrazu – Sokrates powiada że
co rozumiał a czego to jest
wybornie rozumiał tedy i i to już
dokonałe czego nie rozumiał – chociaż
Delos, wybornie –
wymaga delijskiego pływaka
Hegel ~~oto~~ mówiąc wyznał że
nie ma zdania u Heraklita którego
by nie był przyjął w swojej Logice;
(nowa Logika)

Cicero

Trudności. Aristoteles
interpunktiones

Zrozumieć zasadę walki od pracy
a stopniowo wznosi
bardzo – i jest zasadą
czego nie rozumie

ino

Sokrates

Schleiermacher
Herakleitos der Dunkle
von Ephesos – Museum
d. Alterthumswissenschaft I
1808.

Lekceważenie i nie mówi
jej wadliwości

Hegel

Zeller

Ed. Zeller. 154 I

1. 1. Pytanie — Jonowie — forma materiałem — ale liczba przeczy [illegible] pozostałe — ale pierwotna [illegible] [illegible] prawa —

2. 2 Powtarza pytanie [illegible] [illegible] [illegible] jest — istnieniem — filoz. istnienie

3. 3. ale istnienie i czasie głuche — nie wiecznikowi — jest twierdzenie a czasie nie polemika filozoficzna przez neg. [illegible]

4. uznanie Eleatów — nie stawanie się

z Logiki strona 378.

Spinoza omnis negatio est determinatio — przeciwnie jest twierdzenie —

Filozofia Heraklita

1. Ogólna zasada — ruch świata i olbrzymi — Istnienie i nicestwo są jedno — Eleaci mówili że jedno istnienie istnieje, a nic nie istnieje. (Wytłomaczenie tego z Logiki) Ten jest Heraklita postęp względem nich. Potem przechodzi istnienie do stawania — wszystko co istnieje staje się, stawanie się jest jedno- istnienia ny jest pierwszą i nicestwa. — Stawanie się jest ma twierdzenie i negacyę w sobie Toć się znajduje i w naszej logice Heraklitos jest w niej obecny duchem. — wszystko się staje płynie i rozumie — Jest to wielki postęp od Jonów w których rozwija się ma — Ⲉ

W tej sprzeczności istnienia i nicestwa jak stawanie się w których atoli jest pierwszości obie mai i on wprowadził negacyę we wszystko w istnieniu, wszystko jest tem czem jest ale ter i ma negacyę na przeciw siebie, że prawda jest powstaje dwóch absolu- tnose. — A tak ostatecznie jest niedokon- czności nieczystej, że absolutni Zeno w dyalektyce w dowiodł, błąd [illegible] [illegible] — [illegible] negacyi — oparte jest cało

Filozofia — Jonowie absolutnie zastosował Hl. do absolutnej [illegible] [illegible] idealnej, do [illegible] przedmioty, [illegible] [illegible] —

2. Zastosowanie do [illegible].—

[illegible] ogólne [illegible] zastosować [illegible] (od [illegible] [illegible]) Natura to [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible].—
do Natury (bardzo ważne dla tego) Ale—
[illegible] [illegible] [illegible] Natury — jest
ponad [illegible] ten [illegible] wielka [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] w Naturze [illegible]
[illegible] [illegible]— Jedno prowadzi
a [illegible] [illegible] jest ogień, [illegible]
w jest powietrze, [illegible]— ziemia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
— [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] jest—

A. Abstrakcja.— Czas— czas jest [illegible] jest częścią [illegible] negacji [illegible]
[illegible] [illegible] jest [illegible]
[illegible] [illegible]— Czas jest [illegible]
[illegible]— Czas jest [illegible] [illegible]
[illegible] jest— Czas jest [illegible]
[illegible], [illegible] w [illegible], a [illegible]
[illegible]— ([illegible] z [illegible]
[illegible] [illegible])

b. [illegible] czasu [illegible] [illegible]
[illegible]— [illegible] [illegible] w [illegible]
[illegible] jest ogień— [illegible] [illegible]
jest [illegible]— Ogień jest [illegible]
[illegible] co jest a [illegible]— tego
co nie jest.— Ogień jest [illegible]
[illegible], i [illegible] [illegible]

następnie proces ten tak oznaczył się
jak odwrotność, przeciwieństwo,
i jedność tej odwrotności — niena-
wiść i przyjaźń, rozdwojenie [illegible]
i zjednoczenie ‡

‡ Dalej przypis

Są mniej ciemne i niezrozumiałe
np. zmiana ognia w morze, którego
jest połowa ziemią oraz błyska-
wicą — Że to orientalne obrazy
daje trudno do rozwikłania —
~~Powód~~ Brać mianowicie wyrazy
przeobrażania się najlepszy —
Ogień jest dla, dla zwolen umierając daje
wodą, woda umierając staje się
ziemią albo stary mówi ~~[illegible]~~ raz,
z wody a z tej ogień i dusza-
[illegible] albo też koło prze-
mienień — Bo [illegible] dwóch
[illegible] nie jest stworzony
przez nikogo, jest wiecznie żyjącym
ogniem który raz gaśnie i zara-
z się zapala.—

Że te przeobrażenia
nie-rzeczywiste ale rozumowe
a rozumowe jest we
[illegible] —

Jak widać ~~nas~~ wyrazem nie [illegible]
mają znaczeniu. [illegible] przeważ-
nie najdosłowniej dla nas jest
najpewniejsze, nie tylko nie po-
tradamy [illegible] dla
tych dosłownie — ale [illegible]
wiedzy, że w duszy ogień, dla
niego ogniska przeobrażające
się —
Heraklit pierwszy pojął

naturze spekulacyjnej, [illegible] jest jako proces —

Uważałżeś [illegible] że ona tzn. wszelkiej absolutnej jedności, ogólnej, która nazwał przeznaczenia, — Konieczność jest pierwsze [illegible] jest to odnoszenie się do [illegible] absolutności. Że konieczność jest [illegible] [illegible] ogólnego [illegible] się i [illegible]

Konieczność

Słownik święta tej konieczności do wiadomości [illegible] utworzyła —

Powiada się [illegible] wiadomości nie jest prawdą, że „[illegible]" są [illegible] świadkami bo mają barbarzyńskie [illegible] Rozum jest największy [illegible] prawdą ale nie [illegible] każdy rozum ale rozum boski, rozum ogólny, który miarą, rytmem przechodzi przez wszystko co jest —

Compris [illegible]

Rozum ogólny ma formę obecności przytomności [illegible] — gdzie przytomności nie ma tam jest zmazanie, w [illegible] [illegible] słowników grzech — z patologii [illegible] [illegible] ale pisany obraz —

Ale [illegible] jak się wyraża „ że Bóg — my [illegible] wszelki „ [illegible] rozumie ; [illegible] [illegible] tego [illegible] „ [illegible] rozumu — [illegible] „ [illegible] rozum — [illegible] „ [illegible] nas jest rozumem — [illegible] „ [illegible] „ rozum [illegible] — ten Logos „

NB.

Lekcya d. 10 stycznia 850.

Oto zas myślimy [illegible] [illegible] [illegible] otych bładzimy" [illegible] słowa.—

Możemy przytoczyć jeno kilka ~~[illegible]~~ we Heraklita — Otóż powiada „Ludzie to śmiertelni bogi, a bogi to nieśmiertelni ludzie — ~~[illegible]~~ Bogowie gdy umierają, stają się ludźmi, a gdy ~~[illegible]~~ ludzie umierają stają się Bogami — Roślina jest [illegible] się myśli nad naturą a to [illegible] się [illegible] się [illegible] [illegible] — Prawda co [illegible] powinni się wszystko ~~[illegible]~~ co nam zostało po ~~[illegible]~~ Heraklicie jest [illegible], a co nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jest [illegible] [illegible] [illegible] —

E Empedokles — Leucippus
Demokritos.

1. Empedocles: około 460 p. J.Chr.

[illegible] w Sycylii w Agrigentum — ten [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do Włoch [illegible] [illegible] [illegible] nie ma jeszcze filozofii — I on oto [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible] Pyt. — Metafizyki nie [illegible] [illegible] [illegible], oni [illegible] [illegible] ale też [illegible] [illegible], [illegible] nie [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wolny i [illegible] —

Agrigent 460

Wunderthäter — Zauberer

[illegible] [illegible] — aber

er [illegible] eine [illegible]

[illegible] vernünftige

[illegible] [illegible]

[illegible]

jak o życiu jego tak też o śmierci
wielkie krążą bajki. — Bo wiemy bowiem
że Etnie [illegible] przyjaciołom swoim
umknął [illegible] ażeby [illegible] podział —
ale [illegible] przypadek wykrył tajemnicę
bo Etna wyrzuciła trzewik jego —
Co miało być dowodem że się [illegible]
w Etnie był [illegible] [illegible]
[illegible] on nie [illegible] [illegible] lecz
~~[illegible]~~ umarłym w [illegible] [illegible].

~~Za~~ Do tej [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
wyraża.

Witam was przyjaciele — mieszkańcy
grodu wspaniałego, witam was!
Jam dla was ~~stał~~ się nieśmiertelnym
Bogiem, Jam dla was przestał być śmiertelnym
[illegible]!
Je chodzi uwieńczony wstęgami
2 zielonemi wieńcami:
3 uwieńczony
Gdy wstępuję w miasta kwitnące
cześć mi oddają mężowie, niewiasty,
[illegible] niewiasty;
[illegible] [illegible] [illegible]
Pytam [illegible] [illegible] drogi,
[illegible] o [illegible] błagają, i
I wróżby pytają, o [illegible] [illegible]
Ale [illegible] nie [illegible], o [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~! rady! —
[illegible] [illegible] [illegible] jak [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — Jak to [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] —

Sein Tod mythisch
Geschichte — Aetna
sein Schuh

um die Meinung
festzusetzen er wäre
in die andere Welt
hinüber gekommen

Der Ursprung dieser Fabel scheint in einem Gedichte zu liegen, worin sich mehrere Verse finden, die allein genommen sehr viel Anmaßung enthalten.
Er sagt O ihr Freunde, die ihr die große Burg am gelben Akragas bewohnt, ihr Hoffähigen [illegible] Euch übend, seyd gegrüßt! Ich bin Euch ein unsterblicher Gott, und kein sterblicher Mensch mehr. Ich gehe umher von allen geehrt, mit Diademen bekränzt und grünenden Kronen — Wenn ich in blühende Städte komme werde ich eben so von ~~ihnen~~ ~~[illegible]~~ Männern und Weibern geehrt. Es folgen mir Tausende, fragend ~~um den Weg~~ welcher Weg zu des Heil, andre bedürfend der Weissagungen, andre mannigfaltiger Krankheiten der Rede erkundend —

Empedokles

Posłuchaj mowy mej; poczwórnym o wszech rzeczy zaczątku;

Zeus i Hera (światło i powietrze). a daw~~cami~~ca światłości ~~[illegible]~~
i rodzi~~cami~~ca wszelkiego żywota!—

Aidoneus i Nestis (ziemia i woda) ~~gorące~~ ~~palące~~, ~~[illegible]~~ łzą gorzką, boleśnie płacząc,
~~płacząc~~ ~~zrosiły~~ spaliły śmiertelnych oblicze!—

Lecz nienawiść a rozdwojenie wzywało jedności
z ~~obłokami~~ ~~stopą~~
z chaosu zamętu łopiąc!

A tęsknota przyjaźni — ~~wszechświata~~ ~~roztoczyła~~ rozesłała
potęgi swoje w nieskończonym świecie

—

Wnet ja wam nie prawię ~~mowy~~ przepowieści — ~~przypowieści~~
wędrujących myśl dla ~~zrodzonej~~ utoczonej; wzywanej najpierw z głębi ducha mojej! ~~na jawni rozważanie~~
Ja wam mowę obracam ~~z głębi~~ ~~mej~~ ~~duszy~~ ta wam pytanie;
A dwoiste tkwi rozwiązanie ukryte wam pytanie!
A dwoiste jest stawanie jedności z wielu?
Jam jest stawanie jedności z wielu?
Jam stawanie wielu z jedności?
Bo i naprawdę ~~jest~~ ~~jest~~ śmiertelnych rodzenie
Loć naprawdę jest ich śmierć!
gdy miłość spłynie, ~~wa~~ gdy miłość milknie, już topnieje
~~w jedności~~!!
a czyż jedność się zatarła, gdy jedność się rozstaje ~~zanikanie~~;
już u tej wracają ~~pierwsze~~ z zaporą
~~z tamtą~~ jedności — tracone
A miłości, a stawanie nie kończy się wszędzie.
A milknie, a stawanie nie kończy się nigdy!—

—

A wśród ich jedności przyjaźni a rozdwoję nienawiść.
A potem czyż znajdziem jestestwo bez ~~dwojga~~ miłości
trzeciego z dwojga? ~~[illegible]~~ złączone kochanie;
Potem w słońcu! ta ~~pokochała~~ ~~cię~~ ~~światło~~ światło zimna z ciemności
w wodzie w niej brata się ~~ciemności~~

Spójrzyj na ziemi ~~[illegible]~~ [illegible], rozłożą się co żyje i [illegible]!
Bo miłość i nienawiść jak ~~[illegible]~~ rządzą wszystkiem
co było, co jest, co będzie kiedyś!

~~Wszak i kwiaty zadziałem~~
~~Wszak i kwiatów wonne zadziwią~~
Wszak i kwiatów wonne rody rozkazem na kochanków
dwoje pomocą się miłości wzajemne –
Bo wszystko, tem żyły nieskończone przepaściste tych wiorn–
wszak i Bogi same co wieczni żyją, a wszystkich ~~[illegible]~~
wieści ~~całe~~, chwała ~~[illegible]~~ tymże wszystkim tym
podlegają prawom!
Bo jednak jak ~~istota~~ wszech świata istota ~~wszech istnienie~~ i jedności jednostek.
przyroda i osiąga ~~ci~~, a powszechności cała
jedno, tylko i jedno samo
jak na oni tej nieśmiertelnej gry!

24, 33

Emp. miał Pythagorejczyków
za nauczycieli. ale nauka jego
nie ma wielkiej [illegible] filozoficzn[illegible].
Filozofia jego w ogólności oderwana
się w atomistyce [illegible] nie ma
wiele wagi —
Pamiętajmy atoli iż on pierwszy
połączenia *istotnie Eleatów i*
stanowisko i Heraklita —
1. że on pierwszy i porządnie cztery
żywioły nazwał Elementa.
te nie powstały nigdy, nigdy nie umie-
rają, a wszystko co powstaje i rodzi
się z kombinacji tych czterech żywio-
łów — wszystkie zmiany odbywają
się jako zmiana mieszania —
2. Oprócz tych czterech potęg przyj-
muje jeszcze potęgi obok tych żywio-
łów które je wprawiają do zmian — bo
on ani nie przyznaje iż jest zmiana,
jak Eleaci, ani przypuszcza i zmiany
sama znajduje się w tylko samej
w Materii wiecznej — Te potęgi
jest dwoistość i czyli dwie potęgi
które jedna jest zatrzymaniem
repulsio, druga *attractio*.
Tę wolą nazywa jest przyjaźnią
ponosi się [illegible] a nienawiść
[illegible] — Przyjaźń i nienawiść
w tych dwóch potęgach wola nie [illegible]
[illegible] —
Któż naraz nie widzi
tu więc tedy jak on stara się
pogodzić Eleatów i Heraklita
z Eleatami zaprzecza stawaniu się
[illegible], a z Heraklitem [illegible]
zmiany uznaje, z Eleatami po-
wiada iż wszystko co jest jedno
jest, a z Heraklitem dzieli.
±

Seine Philosophie
weniger speculativer Tiefe
als in Heraklit —
Er hat — wie Aristot. behauptet
zu den drei Feuer, Luft, Wasser
noch die Erde hinzugesetzt und
sie als zu principien der Welt
gemacht — denn seyen es die
immer bleiben, und nicht
werden, sondern nur nach
dem Mehr oder weniger verei-
nigt und geschieden, in
Eins zusammengehen, und aus Einem
kommen —
Ausser diesen realen Principien kommen
noch zwei *ideale* hinzu — nemlich
Freundschaft und Feindschaft. — ±

Bogen

± potęgi przeobrażające
one zaś — ;
wszystko czytać

d. 1 Grudnia 853.

d. 14 Stycznia 850

Atomistika.

Leucippus i Demokritos.

Nie równie więcej [illegible] nie Emp. [illegible] około 360 pr. Chr. atomistą Leucippos. Demokr. Pierwszy jest przedstawicielem owej głośnej szkoły atomistów a Demokritos jego przyjacielem i uczniem – Trudno ich razem brać –

Żywot Leucyppusa. – O tem niewiadomo mało wiemy – nawet nie pewnie jaki naród powiadają iż z Abdery, drudzy że z Melos (wyspa pod Peloponezem), inni iż z Elea – Demokritos abdera in Thracia

Stosunek Atomistów do Emp.

U Empedoklesa widzimy już rozdział pierwiastków, co jest konieczną rzeczą, jest [illegible] ale, Empedoklesa pierwiastki [illegible] zmysłowe (żywioły 4) ~~albo~~ czyli zmysłowe (przyrzeczenia niż rzeczy) – Te formy nie są poza rzeczy – w At. zaś widzimy także równe ~~ale~~ lecz te pierwiastki – równe są zaś, są czyste, ~~[illegible]~~ Atomy niby nieruchome ~~[illegible]~~, nicestwo – Początek metafizyki Empedokles Świata, ale dopiero o początku nie rozumieją –

Atomy i nicestwo jako ogólne potęgi świata fizycznego dowodzą że są metaf. abstrakt je od własności zmysłowych. co tak też Ar. ~~Leu~~ Atom. jest niczym innym jak spekulacyą – Takowemi ogólnemi potęgami są np. ciężkość, kształt, nieprzenikliwość; ~~[illegible]~~ fizyczne Dwie nadają je własnościami ciał, ale to nie są własności tylko istote ciała, nie ma bez nich ~~własności~~ ciał ani takiej danej ciało zaś [illegible] bez nich ciało nie byłoby ciałem ale jednostką – głucha ‡

‡ Z przyjęciem Atomów, a mianowicie jako Em. Atomy są jednostki, nierówne co do [illegible], co do jakości, są niezmienne, w prawdzie [illegible], ale nie podzielne, ~~[illegible]~~ do nich jednak ~~[illegible]~~ zastosowana być może – Każdy atom jest jednostką oddzielający się od drugiej istniejące w sobie (für sich sein) – ale oddziela się od innych [illegible] więc jest przeciw [illegible] – jest zaś przeciw do całej (jako w Logice jakości jest przeciw do całej – co jest [illegible] do całej – [illegible] ~~[illegible]~~ ważne – [illegible] jest ten [illegible] od tego co [illegible] nie [illegible] oddzielenie się do całej jest [illegible] oddzielenie – Leucip. [illegible] – Te Atom [illegible] ale [illegible] dopiero do jedności [illegible] jednostka [illegible] atomy [illegible] atomach [illegible] [illegible]. –

Atomy tedy właśnie dla tego iż są jednostki są odosobnione przeciw sobie – jest to przeciwieństwo które ma w sobie rozdzielenie – Atomy to pełność, przeciwieństwo to próżnia – Pełność i próżnia tu są dwie potęgi [illegible] – jest to ~~[illegible]~~ istnienie i nicestwo, obie te strony mają równe istnienie – Stąd też Atomistyka w ~~[illegible]~~ Eleatom twierdzą że istnienie nie jest więcej niż nieistnienie –

~~§ Porównanie ich postępu.~~

El.

I porównanie się jednej z drugą w [illegible] a [illegible] uważa się [illegible] nie zostaje ona jest, przestawa się – Empedokles porównuje istnienie El. i stawanie się Her. ale to w nim jest raczej przestawaniem się –

Z
istnienie odróżnia się od nieistnienia a odróżniwszy się wraca do siebie, oddziela się od niej, atom jako jednostka oddziela się od drugiego a tem samem określonością – to jest nie tego co u Heraklita jest stawanie to jest ani istnieniem ani nieistnieniem

aber für sich seins –

Postęp względem Eleatów. Heraklita

E. powiadają że istnienie jest, a nieistnienie nie jest, a gdy nieistnienie nie jest więc według E. nie ma ruchu, stawania się, zmiany itd. – ~~Heraclit zaś istnienie jest nieistnieniem jest~~, jest ~~tedy jedno tożsamo~~ ~~Rozróżnienie istnienia~~ bowiem ~~nieistnienia okazuje się tedy~~ na~~przód w Eleatów przeczy nieistnieniu Heraclit nie przeczy go i mają tożsamość obu stron~~ – Leucippus.

u El. tedy jedno jest, a ten jedno jest istnieniem – u Heraclita nieistnienie jest zaprzeczone, jedność istnienia i nieistnienia zaś stawanie się – proces – istnienie ~~[illegible]~~ (trajemny) – ~~u Eleat~~ u Leuc. występuje odróżnienie, istnienie w sobie; to odróżnianie właśnie nadaje się z potęgowania Eleatów z Heraklitesem – Leuc. powiada że jednostka, istnienie odróżnia się od swojej negacji, od tego co jest odwrotne a tem sposobem samo się oznacza (jeżeli [illegible] – dla negacji [illegible] – jakości przedmiotów określoności i się odgranicza od innakości:) —

Krytyka widzi tutaj wielki postęp w Leucypie ale że atomistyka nie wystarcza gdy idzie zastosowania do wszystkich form natury – Bo jeżeli atomy są jednostajnemi, jakości czym się różnią w bycie, i tworzą one w [illegible] całości, [illegible] powstała różnica? z relacji od kombinacji atomów, czyli jest ~~ab czyli b~~ abc, czyli bac czyli cab, czyli acb cba, czyli bca itd.

czyli one 2° dość czyli tłis, pionowo i poziomo
I. wedle [illegible] kształtu — ale to aż nie k.
w zupełnie obojętnie — ale co więcej te ramiony
nie mają konsolidacyi w sobie, tak jak nie mam
mowie, o kształcie, porządku, o pionowym lub
poziomem położeniu — II

Są to niby molekuły francuzów, a po części
atomy dzisiejszych fizyków i chemików —
Descartes wprowadził je do francuzów. te
wyobrażenie nie wyjaśnia by ułudowały
dzieci. — One będą w których się znajdują
drobne atomy, od atomów, od punktu
wyobrażeniem — ciała niebieskie — dzisiejszej
astronomii — ratuje się stworzenia
myśla — (Empedokles:) — materyalizm —

II. Ateizm —
atomy nie są ciemności nieustannie a
przeciw zmysłowe — a materyalne
a przeciw idealne — O materyi przeciw
samo sobie myśleniu —
Atomy tylko nie posiadają byznaj —
umysł to najgłębiej atomy od tego lub
owej potrzebie — Demokritos przypisuje
konieczność przeznaczeniu — to jest
oczom ślepym — nie rozumiejąc
siły —
siły w naturze takie
nie nie jest —
Empedokles.

Demokritos.

Ze współczesnej przyjął system Leucippa
dla tego o filozofii jego tak jak mówię
nie będziemy — żył około 470. przed Chr. w
mieście Abdera w Tracyi — (wtedy Pacanów
nazwany) Cała Grecya śmiała się z abde-
rytów — (Rewolucye o ciasto — a fragmenty
niemców — o od Regan dachem na
Kreta:) — obdarowany wielkim majątkiem za
600,000 złp. odwiedził Włochy południowe do
Egiptu, (Indye ale to niepewnem do
pewne:) — Zmyślił się filozofem — całe
swój majątek obrócił na podróże, był też
pogardzany od swoich — ale zato i on niemi
pogardził — Powiadają niektórzy że on się prze-
czytał księgi swoje, a oni darowali mu zato 500
talentów (przeszło ~~10,000~~ blisko 800000 złp) — umarł
żyjąc do 100 roku —

Każdy kraj
ma matkę
lub prowincyę
w której się znajduje
Pinczuk

Hier wird es Licht —
das eigentliche Griechenland —
in Klein Asien Klazomene — 500
Äther — ein Kranz von
großen Geistern — es ist eigentl.
dasselbe im höheren [illegible]
im Äther erscheint —
Perikles Freund —
Vaterland —
Hermotimus — [illegible]
Katalepsis —

Anaxagoras.

Tukaj pierwszy obrazek, czemu świadczę Rozum jak ~~pierwszym~~ uznany za pierwociało wszystkiego — Anaxog. jest pierwszy filozof właściwej Grecji — choć urodzony w Małej Azji, w Jonii, w Klazomeno (500.) przeniósł się do Aten, wtedy — przodującej [illegible] Ateny ogniskiem mądrości intel. — i filozofii, ~~on~~ Anax. jest jedną z najpiękniejszych gwiazd w tym wieńcu wielkich ludzi którzy około Ateny stoją. Ulubiony ówczes Aten co pierwszym ludem w Atenach świecił — Opiekun i wódz Perikles stał się jego przyjacielem —

On uważał się nie wmięszaniem w sprawy i nie- [illegible] oddał się jest badaniu nieba i ziemi — on opuścił ojczyznę [illegible] ~~F~~ porzucił swoich krewnych, a gdy mu zarzucano że zapomina o ojczyźnie swojej — rzekł wskazując na niebo o niej — ja mówię a ja nad to myślę o ojczyźnie mojej! — On [illegible] myślenie porzucał zupełnie jest to z ducha poetyckiego, a głębokim do którego go pchał do badania do myśli, ale zupełnie też szkoła kultu matematycznej Azji przemyślała się do rozwoju ducha ~~tego~~ jego — Ziemię [illegible] przedstawia (nawet jego) [illegible]

F a nie wdając się w sprawy polityczne oddał się całym umysłem — naukom

przyczynił się wiele do ~~[illegible]~~ rozpalenia
w nim czynności — O tym Hermotimusie ~~[illegible]~~
~~że~~ powiadają iż umiał ciało w którym dusza
jego wstępowała, wracała, i odlatała pono
się po świecie — że atoli żona jego w chwili
[illegible]
tego humoru oddała go nieprzyjacio-
łom mówiąc iż to ciało po umarłym
w tych [illegible] umarłego go spalili —
a dusza po powrocie nie znalazła więcej
ciała — Zdaje się iż to był [illegible] zachwy-
cenie — Lecz rzecz pewna że ten Her-
motimus jest [illegible] [illegible].
Wracając do Anaxagorasa —
Wtenczas zaprzyjaźnił się z [illegible]
Peryklesem — który w towarzystwie celnie-
jszych ludzi — Ateny jako ognisko
umiejętności i wtedy ludzi jest [illegible]
przedmiotem naszym — Potem [illegible]
[illegible] iż w Atenach znalazł się ~~os~~obłudnik
[illegible] prawdy — On go oskarżył
iż Bogów zaprzecza —! — miał być
skazany na ~~[illegible]~~ śmierć — wnet to wię-
ziono aby do [illegible] i po wielu Pe-
rykles, który [illegible] olbrzymi
~~[illegible]~~ [illegible] na całe miasto — Szlachetny
Perykles musiał przed [illegible] [illegible] —
[illegible] aby Anax. od [illegible]
uwolnić — Perykles czuł wielkie
blaskiem swojego geniuszu, lecz
na to ~~[illegible]~~ powetował sobie
oddawanie [illegible] mowę swoją,
chcąc go uspokoić —

Porównanie Lacedemonu
i Aten

D. 19go Grudnia 1853, (d 19 Listop. 851
3ci raz
zaczęty od [illegible]
10 Pazdz. — 4ty [illegible]
dnia
oryginał
zaczęty d. 19go [illegible]
[illegible] w [illegible] dniu
Tu [illegible] los [illegible]
Philosophia —

a tak niby zgubione byłoby i zniszczone równowaga. — A tak niby wyrównanie się ich zależności, [illegible] — Anaxagoras był już w pewnym wieku — [illegible] Periklesa w [illegible] uwolniony, [illegible] po [illegible] z [illegible] się dopomógł mu Perikles — To pewna że Anaxagoras wyjść [illegible] się Ateny czył obawiając się [illegible] przeciwko [illegible] tu [illegible] — żył już w Lampsaku umarł około r. 428. mając około 70 lat —

Edi

Stosunek Anaxagorasa do poprzedników swoich.

1ᵒ U Heraklita wszystko co ~~[illegible]~~ jest jest płynące — jącem wszystko jest przemijającem — nie ma nic stałego, trwałego — u Empedoklesa i u Atomistów prawda jest jednością tego wszystkiego co istnieje, to co ich wspólne — ale w ten sposób że u Empedoklesa jednością tego są żywioły jako wspólne to, a u Atomistów abstrakcyjne atomy które [illegible] tedy [illegible] się zgadzają nim. — Atomiści składali jed- Atomy to jest abstrakcyjne [illegible] już ten [illegible] utorowali drogę Anaxagorasowi — który za jedność [illegible] ~~[illegible]~~ właśnie to [illegible] to jest [illegible], to jest myśl —

wytłomaczymy się lepiej —

28.

Anaxag. tak samo jak i poprzednicy
Empedokl. i Atomiści
~~[illegible] i inni~~ porzucił ~~tę~~ absolutną
prawdę że wszystko jest tylko złączeniem
się rozłączeniem, – ale różni się on od
atomistów i w tym że nie ma powodu tego
połączenia się rozłączenia, nie tłumaczy
tej siły która sprawia ruch, – owszem
to ~~[illegible]~~ potrzeby tego Anaxagoras
przypisywał jakiś motor sprawcę
tego ruchu, mianowicie intelligencyi –
~~νους~~ νοῦς (nus)

„Nous jest wszystkim bez początku, nie
skończony – niezmieszany, przez się sam
[illegible]" tak się wyraża Anaxago-
ras –

Abacusy ~~[illegible]~~ ezeniu w Log. od pomysłu to
stanowiło Anaxagoras –

Poprzednicy też przypuścili że atomów –
że mają się do siebie, że z sobą się łączą
rozkładają i tak składają świat – ale
brakowało tylko właśnie tej potęgi
która je łączy z sobą i rozdziela, nie
sama ich [illegible] (mającą [illegible]
[illegible] potęgę, która to wszystko [illegible]
[illegible], która ma się do niej jako cel do
[illegible], ta potęga jest [illegible]
(praktyka o [illegible] i [illegible] – wszak
[illegible] [illegible] jest potęga co i to
[illegible] [illegible] [illegible]
które już [illegible] dla siebie
[illegible] – i przygotowało
dla siebie –)

teleologia

M o celu –

u wszystkich mają [illegible] które
[illegible] w nadziemy,
że mogą zostać drzewo
i mogą gnić i trwałość
które tedy mają dwie strony
bez-
błędne ~~[illegible]~~
[illegible] same dla siebie.
[illegible] jak [illegible]
jest [illegible], [illegible] strony
[illegible] [illegible] samo
[illegible] [illegible] [illegible]
sobą, [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] —

jest to teleologia.
(błędnie zapatrywano się na cel [illegible].
≠

2) Obok tego pierwiastku ogólnego
Nous, Anax. przypuszcza jeszcze Ho=
möomerie, pierwiastki ciał, (mniej
części proste), bardzo różne od
siebie, — Ruch nie tym sposobem
powstaje że cząstki podobne do siebie
Homöomerie jednoczą się z sobą
np. cząstki, które mięso [illegible],
się z sobą i tworzą mięso, cząstk.
złota jednoczą się z sobą tworzą
szczere złoto — i td. — Otóż tedy
Anax. posiada i pierwiastki
wszystko było pomieszane z sobą
nie było ani białości, ani [illegible]
nie było jakości ani [illegible]
wszystko było pomieszane z sobą,
tylko Nous nie było pomieszany,
Jeśli też Emp. przypuszcza żywio-
ły, atomiści niby atomowymi
się różnią sobą, kształtem, tak
u Anaxagorasa jest niby pierwiastki
samo to przez się posiada [illegible]
Homoiomerie powstają —
[illegible] nie [illegible] powstały —
— Spoczywały w Chaosie i po-
ruszane Nous utworzyły wszystko
co było —
[illegible], że tak samo w [illegible] nowo-
[illegible] Chemii —

Tak utworzył wiele też nazw Chemi-
[illegible], wodorem, węglik, fosfory
[illegible] [illegible] [illegible] –

Zdaniem ciemno się nauczyciel naszej
Anax. od Heraklita. – Heraklit przyjmu-
je [illegible] ale to co w samej rzeczy, przy-
[illegible] ale to co w samej rzeczy, przy-
[illegible] – [illegible], i pierwiastkami
[illegible] [illegible] [illegible] z dwojakim nazwami
[illegible] przyjmuje [illegible], przemieni-
[illegible], np. [illegible] [illegible] woda w-
[illegible], np. [illegible] [illegible] woda w-
mienia się na ziemię – otóż to przy-
[illegible] w [illegible] – i w tem to [illegible]
nie brał więcej Heraclitos – Tak
cała filozofie jest [illegible] [illegible]
przemian. całe [illegible] natury zostaje
się od chaosu do [illegible] a [illegible].
[illegible] [illegible] to mówi H. –

3° Człowiek myśli ~~do~~ Nous do
Homeomerii – Człowiek tu [illegible]
[illegible] – Warunkiem się że Anax.
[illegible] jak to myśl on rozumiał
[illegible] – a ten materyi a ruch-
u w świecie – a ten materyi a ruch-
[illegible] ale o tem [illegible] [illegible]
myśl [illegible] [illegible], nie
[illegible] się w świecie. Anax. [illegible],
[illegible] się [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] na pomoc [illegible] [illegible]
materyi porządek nie może –
jest to u niego Deus ex machina
(Arist. [illegible] [illegible], [illegible]
bogiem, [illegible] [illegible]
[illegible] –) —

38

Stąd uwagi Platona. Sokratesie
że tę niedostateczność jego —
Porównajmy co o tem mówi Sokr.
we Phaedonie; — Jest to cała scena
w więzieniu Sokratesa przed śmiercią
jego —

Sokr. „Gdym raz jednego czytał ustęp pism
Anax., obaczył że on uważa rozum
za władcę świata i najpierwszy powód
jego — ucieszyłem się widzeniem tego władcy
i uważałem przez chwilę że jeśli rozum
władnie tym sposobem tedy wszystkie
rzeczy ~~[illegible]~~ urządził i urządza
tak najdoskonalej ~~[illegible]~~ się starał —
— Uradowałem tedy się sądziłem
że znalazł w Anaxag. nauczyciela
wedle ~~[illegible]~~ pragnienia duszy mojej
Spodziewałem się tedy, że nam Anax.
powie czy ziemia jest płaską lub
okrągłą, i dla czego ona jest taką (jaki
cel), nadmieniając że jest ona tu
dla tego że tak było najlepiej, i tak ciała
przywodził iż przyczyny, [illegible]
rozumu — wykładałby tak wszystko
[illegible], [illegible], [illegible], księżyca, [illegible]
— Nadzieja ta. Lecz nie
[illegible] drogą [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] się tedy do czytania jego
[illegible] — [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Nadziei — [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] (oczywiście) [illegible]
[illegible] swojego — [illegible]
Homeomerji [illegible]
[illegible] — Nous jest tylko [illegible]
rola — Nous ma tylko jako Deus
którego potrzebował jako Deus
ex machina —

~~[illegible] tom. Album Literackiego i [illegible]~~

~~[illegible] 1. 2.~~

To postępowanie niedorzeczne Anaxagoras ~~tak~~ tłomaczy jedynie przed innymi przykładem: „Anaxagoras tak postępuje jak gdyby ktoś rzekł iż Sokrates wszystko co czyni, czyni rozumnie, a potem chcąc dając co czynię ~~[illegible]~~ tłomaczyć iż ja dla~~tego~~ tu siedzę iż mam kości i muskuły a nie raz o powodzie iż gdy Ateńczycy uważali za lepsze aby mnie skazać — i mnie też za lepsze uważałem wycierpieć wyrok — ~~bo~~ bowiem gdyby nie to mniemanie by te kości moje i muskuły ~~były~~ dawno ~~byłyby już~~ ~~były zaczęły~~ w Megarej ~~[illegible]~~ lub w Beocyi — gdyby nie uważał iż rzecz słuszniejsza i szlachetniejsza zostać i wytrwać niż pójść iż kara z miasta mojej!” —

Przykład ten jest z jednej strony wyborny ~~[illegible]~~ albowiem równie wskazuje powodem będącym zarówno rzecz (owego Nous) a przecięż najbliżej nieustanne ± — ale wracając strony przykładów ten jest pod tem względem niedorzecznym iż mimo woli rozumna, osobowa istotka, wypływająca z rozumowania — z rozumu Nous świata. —

± zastosowanie do historyi powszechnej iż to lub owo wielkie wydarzenie się stało, to ż gwałt, [illegible] jako przyczyny bliższe wskazując przypadek —

Filozofia Anaxagorasa nie także charakter attycki obaczmy jak się rozwija w następnych [illegible] zwrot —

[illegible] d. 17 Stycznia 850, ~~[illegible]~~ 27

39

B. Oddział drugi.

Sofiści – Sokrates i Sokratyki.

Teraz już wspaniałości zapraszam się
[illegible] i rozważ na granicy greckiej.
Już to już Anaxagoras w Atenach
[illegible] ale teraz dochodzi do cele
swojego – nie odwracając tedy lica
[illegible] [illegible] na [illegible] oświata
~~[illegible]~~ i przeto ale –
Astronomia zewnętrzna. – Już w
Przykładem [illegible], [illegible] optyki –
[illegible] atlety [illegible] myśl [illegible]
[illegible] o [illegible] i [illegible] Minerwy Athen
[illegible] w [illegible] a [illegible]
[illegible] Parthenonu – [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible].
do tej [illegible] [illegible] [illegible]. do [illegible]
[illegible] w [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] – a [illegible]
gdy już [illegible] do [illegible] [illegible]
[illegible] Ateny ([illegible]) i aż [illegible]
w na ulicy prowadzącej do Parthenonu
do [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nad miasto nad domy ich
[illegible] ich. – [illegible] [illegible]
[illegible] Kolumnami [illegible]
[illegible] [illegible] o [illegible]
o tej bramy [illegible] [illegible]
[illegible] obok [illegible] [illegible]
Acropolis [illegible] najpiękniejsze [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] nie najpierw
i [illegible] dwanaście [illegible] – [illegible]
[illegible] na [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], i [illegible]
[illegible]

[illegible] a potem ich gruppy ich
uszykowanych wśród tych kolumnad
i tak mnogiemi arcydziełami ma-
larstwa Polygnotus, Panänus i ~~Mikkos~~
Mikkon — wyobrażające sceny wielkiej
malowanej epopei z walk prze-
szłości — Otóż wtedy podziwiać
[illegible] ale [illegible] przed [illegible]
[illegible] — a wśród tych to obrazy i
[illegible] — [illegible] [illegible]
dla [illegible] — (Liczono [illegible] kosztownych
[illegible] przeszło ~~2,500000~~
2012 talentów czyli przeszło
15, milionów złp. — Dziś wszystko
zniszczyło ono barbarzyństwo i
nas nie doszło do końca [illegible]
[illegible] [illegible] charakterystyczne —). Elgin.

Bo i to wszystko w Atenach,
[illegible] tem mnóstwo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nie było
[illegible] Akropolu, oprócz tego [illegible]
[illegible] dla [illegible] — [illegible] tej
[illegible] w Atenach [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — a [illegible]
było [illegible] 14,000 (nie licząc
[illegible] niewolników) dlatego nie było
[illegible] [illegible] [illegible] barba-
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] rolę, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] [illegible]
[illegible] było przedmiotem
nauki, nie ~~[illegible]~~ potrzeby, [illegible]
[illegible], deklamacja, organ, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

nauki nie były tak jasno zalet[illegible] [illegible], nie było też, [illegible] [illegible] [illegible] jasnego gatunku; później nauki [illegible] za [illegible] jasnego gatunku jej jak to dziś [illegible] – ale za to [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible]–

Skąd to nauki nie były wielkiem one [illegible] się przecięż ludzie a ludzi też [illegible] się i zadowalał wielkim [illegible] naszych [illegible] – wiemy, że Sofokles odbył tragedye [illegible] w wolej [illegible] [illegible] za [illegible] [illegible] od [illegible] Eschyle też [illegible] [illegible] [illegible] swojego opuścił [illegible] (proces Sofoklesa [illegible]) nie [illegible] trybunał [illegible] [illegible] ~~Thucydides~~ [illegible] odbył wojnę historyk [illegible] a ludzi [illegible] uwielbieniem [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] całej Grecyi, ~~tak~~ [illegible] [illegible] – Ale [illegible] [illegible] [illegible] nie ~~było~~ [illegible] nie był [illegible] [illegible] bo 15 lat – Thucydides [illegible] [illegible] on [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – i te [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] –

Albo weźmy Pindara —! mowa
jego tak święta, tak złota i wielko-
dzwonna tak nalana przeświatem
ducha Grecji, jak to [illegible]
Hellady — [illegible] przy nim gdzie się zjawił
w Delphach świątyni na igrzyskach pythijskich
tłum ludu 1000ami go otaczał i owa
atmosfera radości [illegible] się wolno
~~[illegible]~~ i wzniecił [illegible] ukoronowanym
[illegible] prawie tej [illegible] pieśni [illegible]
— I on upał swoją lutnię — i zagrzmiał
zerwał się
strony i duch wieszcza ~~[illegible]~~ pieśnią
— a tłum zadziwiony, [illegible] umilkły
[illegible] był przekonany, a duch i wdzięczność
a czara dawnych wieków i pieśni
wtórze czasów, że przywołał wiele
wszystkim Bogom [illegible]
— a długo jeszcze [illegible] stało —
[illegible] we wspomnieniu swojem,
a na końcu zachwyt [illegible]
— i oto wszystkie uwielbienie [illegible]
[illegible] — A czy [illegible] tego ofiarami
w Koryncie — tylko nawet w Atenach
kapłanów Delfskich — zapewne
w czasie Appollina, do świątyń
[illegible] — i oświadczył że Bóg sam
Appollo rozkazał by przy stole
przy ofiarach posadzono ~~[illegible]~~ Poecie —
Tego zaszczytu nikt przed ani potem
doświadczył —
A Phidias! Wiesz jak obraz wielki
ale mi [illegible] dla uczniów jakie
czasów Pallasie. — Pantarkes
piękny młodzieniec wysokiego [illegible] Zeus
Nie odpowiadacie mu przed
[illegible] znakomitych [illegible]
Rolę —

[illegible] [illegible] o [illegible] o 28.

[illegible] i jednem bez [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]
dał, [illegible] [illegible] do
olbrzymiej posągi. Zeusa –
i stanął ten posąg [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
na to [illegible] [illegible], jest majestat
pełen uroczystości, powaga pełna
[illegible] [illegible] tak co [illegible]
[illegible] padł na kolana przed
[illegible] niebieskiej –
([illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
wielkości naturalnej [illegible]) –
Lud umiał cenić [illegible] sztuki
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dział
Phidias stworzył Athenę – [illegible] 30
stóp [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Phidias
[illegible], lud zezwolił [illegible] [illegible]
[illegible] przytoczył i [illegible] [illegible]
[illegible], lud zawołał nie chcemy! [illegible]
[illegible] kosztów! – [illegible] [illegible]
lud [illegible] aby [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sztuki – Przy [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Peryklesa i [illegible]
[illegible] publicznej, w budowla
ogromnych i [illegible] – [illegible]
Perikles [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible]

między dachami i ogródkami — Perikles
~~[illegible]~~ chyba to nam się tłumaczyć
— że samiśmy nic nie mówili — wszyscy i to
bardzo rado — Dobrze mówił Perikles
nie ja moim majątkiem — ale zato
na każdym posągu, na każdej budowli
kaw potęgi mojej imię — niech zawód
widział że ja to czytałem a nie
aż — wszystko kryształ bez powtórzeń
przodków a [illegible] sam się w
Ateńczyk wszędzie powiadał
jeśli o piękności chodzi — (pojedyn-
[illegible] wyjątkami) —
trzeba było nad tłum wznosić
zacnych i zasłużonych ludzi — Kto
zasłużył stawiano posągi — a
posągi [illegible] piękności, wszystkie
ulice i place i ogródki były zaludnio-
ne posągami — tak ich było pełno
że mówiono w Atenach jest ludności
w Atenach jedna żywa ~~kto~~ druga ka-
mienna — ‡

~~Nie dziw tedy że w [illegible] piękności [illegible]~~
~~się dochodziło do [illegible] się [illegible]~~

A Paryż miał też dawniej nie dło-
kiów, bez gracji ale były miast-
kiem, i [illegible] [illegible] się [illegible]
gdzie [illegible] [illegible] [illegible],
chem, było to [illegible] [illegible]
[illegible] widome —

‡ Muzyka była towarzyszką wszelkich mądrości
w pieśniach — Sokratesowi we śnie ~~[illegible]~~
[illegible] ~~[illegible]~~ się oddać [illegible]
go do muzyki — on się jął filozofii bo
filozofię uważał jak najwyższą
między muzyki. Bo muzyka jest
wewnętrzną harmonią człowieka —
a o tej powiada właśnie filozof-
wie Plato mówiąc że głównym
zadaniem wychowania, [illegible] [illegible]
harmonię [illegible] się w duszy
i muzyki i [illegible] nie [illegible] się [illegible]
[illegible] a [illegible] Układ [illegible]
[illegible] się [illegible] —
Tu poezja, tu muzyka
przypomnijmy sobie geniusz
Sofoklesa, Pindara, Eschylesa
Perikles — i ten
cały nasz olbrzymi twór —

Stąd nie dziw że w Olympie był wesoło i razem — był wesoło — otóż Grek ~~Plutarch~~ Plato nam powiada że Bogowie chcąc posiłki [illegible] [illegible] ateńskie [illegible] wszystkim [illegible] a drugi Grek Plutarch powiada że w końcu. [illegible] powracania do Bogów pomnażając [illegible] [illegible], [illegible] ale przecie w najczystszej [illegible] pomnażane przecie radości i nadziei wiara. nie ma między nie ma [illegible] radosnego jest wesołe i dziwności, [illegible] [illegible] [illegible], jak religijni obchodzą ofiary i [illegible] [illegible] Bogów [illegible] — [illegible] gdy się [illegible] więcej był blisko Bogów już [illegible] [illegible], stopniami, a radości drugie [illegible] [illegible], a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i powraca [illegible] jest —

Grecy pamiętali nad Naturą ale [illegible] — stąd estetyka i apoteoza, wesołość. Formy [illegible] była już przemiana — [illegible] już nie ma jak w Azji [illegible] bowiem [illegible] [illegible] ale nie [illegible] w Naturze [illegible] na ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ Naturę [illegible] ~~Grecy~~ [illegible] ten [illegible] [illegible] —

Ale ta właściwość greków nie-mniej
wyjątkowość to tylko znaczeniu jak u
[illegible] tylko [illegible]-
nas. – Ani-może podkreśli dzieła
z dzieła chodzić ot aby go rozpalić
poczuć umieć – i ocenować czucie
i oponować właściwością się. – Co Szleyer-
macher o Religii powiada to i w-do
składowania i do cnoty – Religii nie
Szleyermacher mówiący Religii ale
kościół żyjący w nas, tętniący w
pulsach ducha naszego jest i stąd
rozumiemy iż połowność [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] – tak też Etyk
[illegible] [illegible] jako teorya [illegible]
nie uczyni [illegible]
Również ta mądrość była przystępna
w sztuce Greków – W Aspazyi domu
Peryklesa [illegible] [illegible]
dociekań, dzięki [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] w Atenach a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Anaxa-
goras, Phidias, Perikles, Sokrates
też nawet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] głęboko
[illegible] [illegible] formy –
[illegible] [illegible] [illegible] filozofii
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] formę [illegible] [illegible]
nas, [illegible] filozofii przechadzając
się nad brzegiem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
zgadzać. – [illegible] [illegible]
[illegible] od [illegible]

Kto nie ma wiary a radzi
o [illegible] jak [illegible] [illegible]
o kolorach –

~~w~~ Pelli — tedy był stan zgodny ale
[illegible] natchnienie w nich [illegible] ~~[illegible]~~
ale — pojmowaliśmy w tej tęskną
w niej narodowe — jako natchnienie w
[illegible] się w serce ogromnie — przeszła
ta świat Greckiej, zamknęła się pełnia
a Hellada idzie do upadku — nareszcie
jako narodowa [illegible] się filozo-
fowie [illegible] się [illegible] przeszłości, [illegible]
cywilizacji przeminęła — [illegible] całe
narody [illegible] [illegible]
[illegible] —

Sofiści —

Stosunek sofistyki do Anaxagorasa —

Anaxag. uważał rozum za pierwiastek
~~ten~~ chor co nie rozwinął tego przecież jako
sam rozum rozum, a z tym rozumo-
wanie uznał za nawyczne — Sofiści
zamiast [illegible], rozumowając nad natłocznie
tylko nad ludzki rozumowanie
za najwyższe — i [illegible] ~~[illegible]~~
~~wre~~ co nie w obliczu ~~świata~~ ~~nie~~
~~ludzi~~ rozumu nie utrzyma się nic
wagi — że człowiek jest miarą
tego wszystkiego co jest — w obliczu
rozumu tedy nic nie było co by [illegible]
ze [illegible] on wszystko [illegible] po
[illegible], [illegible], jest ~~[illegible]~~ pow-
[illegible] [illegible] w tym
ogólnym rozumie — To nie
ma wierności —
Dalej sofiści odwrotnie
narzucono [illegible] ~~[illegible]~~
i masy nadawano [illegible] a [illegible]

Anaxagoras —
~~u~~ Sofiści

lub owa
nowo odkryty robaczek [illegible], a takie
pielęgnowanie ma więcej wartości niż
rozum —

Według tedy sofistów wszystko jest płynne
i stawaniem się, jak u Heraklita —
wszystko jest przemijającem —

Zwyczajnie sofistyka jest przemyślnem
złudzającem — ale ma ~~[illegible]~~ swoje zdania
nie wielce ważne — sofistę niesprawiedliwie
nazywamy mędrcem który dowodzi
że coś jest prawdą co niczem jest
i kłamstwem — ‡ ~~[illegible]~~ i nawzajem — ‡
Stąd też sofistyka nie ma w sobie
[illegible] ważnego zdrowego rozsądku
ale on sam jest sofistą gdy on uważa
że prawdę [illegible] to co ~~tylko~~ jest
[illegible] — on [illegible] posiada [illegible]
lub owa forma [illegible] jest najlepsza
~~tylko~~ [illegible]
a nie uważa że to jest — co więcej
że czas i [illegible] — co więcej
nie uważa że on sam to [illegible] —
samo jego jest [illegible] się wszystko —
[illegible] samo [illegible] i [illegible]
albo posiada [illegible] [illegible]
tę prawdę — ale on jest ~~nie~~ [illegible]
[illegible] dowodzi że ono samo
[illegible] prawda —
[illegible] nie [illegible]

Duch sam jest niby przed [illegible]
sofistyki, bo duch sam uważa
prawdy ~~[illegible]~~ [illegible], albo coś
[illegible], niż jest w całości
[illegible], a tak [illegible]
[illegible], tak sofistyka
[illegible] stronę [illegible]
— prawdy przyjęto

Czem jest prawda
czem ogół?
czem szczegół?

Czem [illegible] od [illegible]
sofistyki? czem [illegible]
[illegible] to co się
[illegible] zasadą?

~~Który~~
i sofiści chełpili się że
o tej samej rzeczy można
mówić to tak to owak
to raz mówić za nią to
przeciwko niej —

Ludzie trzymając się najpierw
[illegible], nie uważając i że zarazem
są tylko szczegółowe a nie
ogóły, i które mają wartość
prawdy [illegible] — a te
są stopniami do prawdy
[illegible] — [illegible] albo
[illegible] — [illegible] samo
są ograniczeniami — [illegible]
[illegible] trzymając się [illegible],
[illegible], [illegible]
[illegible] (których [illegible]
[illegible]) [illegible]
[illegible], [illegible] —

pokazuje ją z owej strony, a tak dowodzi że za nimi, że przeciwnie, okazuje iż każda prawda szczególna ma wiele stron a którą ją uważać można — Sofiści uważali że mogą mówić o tej samej rzeczy, a zarazem innej, raz ze którejś rzeczy drugiej raz na [illegible] — i bardzo jasno bo tylko prawda bezwzględna jest zawsze jedna i ta sama —

Tak też Sofiści rozwijając się rozumem ku rzeczy [illegible] dochodzącą do wszechstronności; [illegible] ją wyprowadzają ze drogi nicują ją — a tak dają się zaraz do [illegible] stron — [illegible] wiedzy — [illegible] iż sprzeczności u tej [illegible] samej rzeczy dwie strony, wyznaczywszy [illegible] samowiedzę [illegible] jest rzeczy [illegible] oświatę — Każdy człowiek [illegible] który potrafi wyznaczyć sobie stanowisko u tej samej [illegible] rzeczy — Rozumującymi byli Sofiści, oni oświatą u Greków byli Sofiści, oni uważali się za stan społeczny, nie wyobrażenie [illegible] filozofii Oni byli tem co filozofowie 18 wieku we Francyi — ale jak [illegible] wyrósł ze Sofistów tak wyrósł z Wolterów [illegible]

~~Jakkolwiek [illegible] dobre~~

~~[illegible] to jest [illegible] swoim~~

~~[illegible] opinia o osobach~~

ale [illegible]

Oświata, [illegible] [illegible]?

Jeżeli zaś prawdą jest iż duch jest właśnie ogółem tych szczegółowości na które rozpadli się S., wiemy iż mimo iż nigdy swojej wyłączali sprawy ducha, oni ~~[illegible]~~ atoli odkrywali iż te szczegółowości nie są prawdą ale nie [illegible] iż właśnie ogół ich jest prawdą. [illegible] to wynikło iż oni [illegible] mogli odkryć i [illegible] swój potrzebny świat, nie owe [illegible] na świat Chrystus [illegible] jest duchem objawiającym [illegible] szczegółowości.

[illegible]

Jakoż właśnie dlatego że Sofiści wykazali

że zasady, że jakby są tylko szczegółowe-

ogółów, właśnie dla tego mogli wykazać

[illegible] strony (dobre i złe) - dla tego

właśnie byli nauczycielami wykształ-

cenia ogólnego — i wzmogą — a wzmaga

tym byli w ateńskich warunkach i

[illegible] w zgromadzeniach ludu na

rynku, ~~chodziło tedy~~ o porównaniu [illegible]

o [illegible] — ([illegible]) -

chodziło ale i o chwili [illegible] —

~~Ale~~ Otóż jest dobra strona sofistów

w ich - myślą swoje wykazali że

tę prawdę ~~w tych [illegible]~~

pewnych że, ~~że~~ + ponieważ mówiąc

że są szczegółowe, ale one nie wyjdzie

ni do szczegółowości ogółu — (retoryka, dzieła

dramat, tragedya).

Wspominamy tutaj o dwóch mężach

celujących wśród sofistów -

1. ~~Protago~~

(B) I Protagoras.

Przyjaciel i spółczesny Peryklesa

[illegible] miasto co i mniej więcej

[illegible] w Abderze — sprowadzony [illegible]

[illegible] — czytywał publicznie księgi

swoje — Perykles [illegible] porządnie

[illegible] przez cały dzień się [illegible]

[illegible] jeśli ktoś [illegible]

[illegible] (silny przypadek) czyli

[illegible], czyli [illegible] że to [illegible]

Dysputa o imputacyi moralnej
imputacyę zabijającej [illegible] ale
[illegible] o ten mord — Protag.
[illegible] jak Anaxagoras został potę-
piony w Atenach, musiał na wygna-
o zapisanie książki
nie uciekać — (pomimo mając lat
70 [illegible] od [illegible]) Książki
które mu [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — „Co się
„ tyczy Bogów nie wiem czy istnieją
„ czy nie istnieją, bo ponadto
„ wiele mi przeszkadza, i ciemność rzeczy
„ samej, a zarazem krótkość życia
„ ludzkiego." — ∓

Protagoras pierwszy wyrzekł słowo
ogromnej wagi: „Wszystkich rzeczy
„ miarą jest człowiek, owych które
„ są że są, jako tak, owych które
„ nie są że nie są" — W tem zdaniu
[illegible] 1° że myśl jest [illegible]
[illegible] wyrażającem się [illegible] abstrak-
cyą [illegible] że nie [illegible]
[illegible], 2° [illegible] że to co jest
[illegible] 3. że myśl daje [illegible]
[illegible] [illegible] — 8
[illegible] [illegible] filozofii — Tu zawsze
[illegible] zawsze filozofii — Tu zawsze
[illegible] że myśl wyrażają
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] w [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] jako
[illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] Sokrates
Protagorasa
[illegible] [illegible] [illegible]

∓ Książki te były ~~spalone~~
za zgłoszeniem na wywołanie,
[illegible] książki [illegible]
[illegible] —

8
[illegible] [illegible] to zdanie
[illegible] [illegible] [illegible]
bo [illegible] [illegible]
[illegible] przypadkowość swoją
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] —
2do że ~~ta~~ miarą jest rozum
[illegible] [illegible] [illegible] -
[illegible], [illegible] jak
reprezentant [illegible] rozum
[illegible]

u niego wszystko jest względnie do
czegoś nic do wiadomości ~~mojej~~ nie
doprowadzenia się do innego prowadzi,
samo przez się jest tylko zjawiskiem
nie mającem prawdy przed sobą —
Prot. nie wiedział któremi stanowić do innych.

Gorgias —

Uczony jest jak G. ~~427 p. Chr.~~ — uro
z Leontium w Sycylii, uczony bardzo
znaczący się nawet jako uczony.
dam około roku 427 przybył do Ate
nach kilka lat przed śmiercią
Peryklesa — Chodził po miastach
Greckich, dorabiając się ogromnie
majątku, i nabywając sławy
żyje bo 100 i umarł —

Oznacza się głęboką szlachetnością na
umysłu i niezwykłym —
Tiedemann zaprzecza temu faktowi
urodz. w G. zapisał się dalej
wiedz to uczony o zdrowym rozsądku
uczyni i umie — ale każda rzecz
pomiędzy dalej nie to uczyni
nie zdrowy rozsądek — zdrowy
rozsądek zawiera maxymy całe
wieków — Wara — Kopernika
— Kolumba były dalej przeciwne
zdrowemu rozsądkowi i spotkanie
których jest o Naturze rozdziela
się

na trzy części
I że nic jest, że o niczem mówi
mówiąc że ~~nie~~ istnieje —
II (prawdziwie) że nic nie
można poznać
III że choćby istniejące było to
poznawane też nie można by
słowami objęte —

Co się tyczy ad 1mum dyalektyka tutaj podobna jest u Eleatów nie jest ~~posiłkująca~~ poruszająca co do II tutaj powiada: dowodzi że co innego jest istnienie, a co innego nasze o niem wyobrażenie, jest tedy wojna Gorgiasz z pojęciami urodzeni mi mającemi prawdy przedmiotowej wolności —

Co do trzeciego, co mowa udzielamy to nie jest wyrażeniem to co istnieje ale jest mowa nasza — dowód te tem ~~nie~~ jaśniejszym będzie rozumienie jeśli uważmy pamiętając że każdy to jako istniejące co jest zarówno umysłowe (prawda nie jest twierdzeniem wynika z pojęć z fenomenów, zatem ze świadomości umysłowej + poznanie nie może być udzielonym lub udzielony albo

Przejście ze Sofistów, do Sokratesa

Podmiotowość jest wyrażona w Sofistach. Tu jest pretensya że wszystko co ma być uznane prawdziwem powinno się okazać jako rozumne, i w tym względzie Nas ma stanowić

Tom [illegible]

prawda w Sofistach była
podmiotowej myśli —

ale odwrotnej strony S. w tym mianowicie
stanie, że widomości i przypadkowe
osobistej myśli i zachowania zasadni-
cze na stronie – Znać tedy tak jest
następujący stopień filozofii
chodzi a to aby też rozum osobisty
stał się przedmiotowym, aby
przedmiotowość stała się wolną
c. i. tedy nastąpi jeśli będzie
ogólną, jeśli ona także w
przedmiocie znajdzie w nim siebie,
a zatem że ona będzie wolną
czegoś drugiego różnego od siebie
będąc zawsze u siebie – Będą tedy
wolną – To jest wolna przedmio-
towości której się dobił Sokrates.
– Tak tedy rozum poznawał
że myśl może, ~~[illegible]~~ jest
myślą uciekającą, ale nie ta myśl
przedmiotowa, osobista, jest może
ale to co w niej myśli jest
powszechne i ogólne – że
Sokratesem tedy zaczyna
się filozofia myśli przedmiotowej było tragiczne Sokratesa,
Sokr. tedy przez stanowisko
aby ustanowić swoje zdanie
potęgą ustawy swej wiadomości
rozumowej tak sobie postępo-
wał, cale sobie być ustawi-
ów postępował, na skutek mienia
czasu przekonania, Religii
ojczystej – Ze Sokratesem
zaczyna się tedy nowa ~~[illegible]~~
Era dla filozofii – której

Teraz rzućmy się 3 filozof. wielkich
Sokrates, Plato — i Aristoteles
którzy się do siebie mają jako nauczyciel do ucznia, a należą do
trzech następujących po sobie pokoleń —

58

10.
42. = 10 fl
12-18-3 —
3-12 — 51
13 — 51
4
52 57
7
2 — 18
56 9

Sokrates.

Ogromna postać! Ona wrosła z
ziemi swojego. Sokrates nie był
tą wielką ogromną postacią w
historii filozofii, nie był
to postacią najwięcej zajmującą
w całej charakterystyce — ale jest
ma [illegible] historyi świata —
On jest prawdą nowej myśli
z rodu ludzkiego —

A Sokrates przyjął myśl
~~Alex~~ Anaxagorasa — myśl
rozum jest władcą, jest ogólną
jest prawdą — a Protagorasa
że myśl jest istotą wszechrzeczy
co [illegible] myśl naszą nieprzy
[illegible] [illegible] — Gdy
oboi sofiści uznawali pewność
zmienność tego co jest, a uznawali tę moc myślenia, moc
jaźni, nie uznawali tej jaźni
w sobie tylko siły czucia
stałem a zatem pewność
przypadała na wszystkich
którzy zawsze prawdziwy
zgadzali się tej jaźni; jeżeli
zwraca się tedy to przeciwnym
sposobem

ale prawda nie jest tylko prawie-
niem, nie jest jedynie uzgadzaniem
~~[illegible]~~ w tem co za prawdę
przyjęte jest jedynie jedynie niezło-
dnę, tutaj chodzi o uzasadni-
nie co jest bezwzględnem, tego co
jest ogółem wedle tego względu-
-a zatem tutaj chodzi o to aby
było i twierdzeniem, — w tedy
tu ta prawa będzie zarówno uni-
stałem nie zmieniającem się
ale ale przytem ogólnem, a ogólne
odpowiedni innate zewnętrznem
ale ogółem które ma w przedmio-
towości uwagi ad lucem — a zatem
poznaniem uwarunkowane będzie
prawidłem = przedmiotowości—
rania przez stopniowanie do rozbio-
ru jego filozofii — tworzący główne
jej zasady — analizę
6. Dobro które ma dla nie być
celem ostatnim być powinno powszechnie
zatem być wolnem, ale o tyle
o ile wewnętrznie swoim poznawszy
bo czemu się wolność jest niezawodle-
C. Ze stronii tedy stawia się pro-
wnież * przekonanie moje i to
przeprowadzić — jak powinien
wodzić i tworzeniu ani eter
+ i dobrem, a nie ono — ale
do istoty jest podstawą
Prawo dobra —
moralnego —

48

~~Ludzi~~ Ateizi czy Stoicy byli obej- najczęściej ludźmi ale nie moralnemi. — do moralności należy obejm- [illegible] interesu, i nie z [illegible] dla ego- [illegible] interesu, t' usadowić moralność [illegible], — Przez Locke'a zaś Ateizi czy Stoicy ~~[illegible]~~ podpowiadali [illegible] nauki iż Religii [illegible] prawo i obowiązków, przekonanie iż był prawo —

Stąd [illegible] chrześcijaństwie [illegible] [illegible] byli mowie i Jonowie byli filoz. natury, — a sofiści samoloby stworzyli Etykę — Refleksja f' tedy [illegible] bez z obowiązków [illegible] zasad —

Czy Sokrates dał początek filozofii moralnej; czy metoda jego, jako obaczymy była popularną gdy też jego filozofia uczyniła popularną. — lecz też to nowego nazwać Jakkolwiek filozofia ostoi [illegible] dobra tere ze swojego [illegible] a teraz tego a to ten więcej [illegible] jego [illegible] [illegible] — Cicero [illegible] [illegible] [illegible] do tej filozofii [illegible] [illegible] (a to [illegible] [illegible] do [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] i to własnie [illegible] jak te ogromne [illegible] dobr. to on sprowadził filozofię z nieba na ziemię, [illegible] wprowadził ~~[illegible]~~ [illegible] do [illegible] domów do celu powszechności

Otóż będzie przeczący mu filozofię do-
mowe, tak. niby lekarstwo domowe,
lub sprawdzą zaraz mądrości nieumie-
jętne powtarzali słowa Sokratesa —
wyznaczenie tego pana
Ale filozofię popularną będą praw-
dziwą plagą dla umiejętności — ludzi
nieuczących umiejętności nie chcą się nie-
udają do filozofii ani do żadnej nauki.
a prawdziwa jest, będzie ani się zdawa-
ła samemu nikt, i tytowę bo już nie
wspomnę — bo nie mają olejów którzy
by je omaścić mogli — E

Sokrates stoi przed nami niby
postać płacząca, niby poezy nam
[illegible] starego świata — jest to
arcydzieło wielkie. — Podobnie posta-
cie wielkie nie ~~utworzyły~~, one są
właśnie dziełem swojém — one właś-
nie są tem czem były same — Znak dzieł
wielk., poezyi, właśnie na tem
zależy, iż wielka przeprowadzona jest
myśl, jedna idea, która przez wszystkie
wszystkie części, przez [illegible] wiele
przerobiona, i nie wielkiej
[illegible] przemiany duch
przewodni, owe poezye — Otóż
te wielkie postacie starożytno-
ści mają w sobie myśl którą prze-
prowadziły, przez cały żywot swój
[illegible] wiedzą iż była — w wiadomość
[illegible] wyrażenie tego ideału
[illegible] żywot — One są właśnie
dziełem swojém —

E
Sokrates
Chęć popularnej filozofii
zatrzymuje prawdziwy
filozofii jest praktyczna
promieniem, i posłanie
ale będzie głową —
które nie zapominają się
to właśnie Sokr. był tem
dla tego ani był i wpro-
wadził uwzględnienie
[illegible] duch. i w umiejętn-
ności wszelkich poprzedników
swoich —

pisano d. 19 Stycznia 850.
Lektura d. 28 Stycz.

między Platonowemi Dyalogami jeden najsławniejszy jest „Biesiada". otóż tam scena następująca — Agathon daje ucztę swoim przyjaciołom, bo tragedya jego odniosła zwycięstwo — jest to już drugi dzień biesiady wszyscy goście a między innemi Sokrates postanowili pić już mało — w tem wstępuje do towarzystwa Alcibiades ale nieco podpity gdy obaczył iż on sam jeden pod ochotą wśród trzeźwych — iż z drugiemi nie jest w tem samem natężeniu — wtedy ogłasza się królem biesiady — powiada iż on każe pić do innych aż ich podniesie do jego wysokości — co do Sokratesa powiada z nim trudno co poradzić! bo on zawsze jednaki — Potem Alcibiades zaczyna od podziwu wraz z drugiemi towarzyszami — Zwierza się z wrażeń [illegible] maluje Sokratesa niezwykłego i całą noc rozmawiającego z Aristophanem i Agathonem — o tragedyi — rozprawiającego zasypiającym wśród [illegible] jeden i ten sam poeta może być zarazem komikiem i tragikiem — Potem o najcięższej godzinie wstał i na miejsce swoich zatrudnień do gymnazjów — i tak jak codzień [illegible] — przez cały dzień uczył — chodził — widzimy tedy że u niego nie ma pedantyzmu — lubo towarzystwo lubi i bawić się ale nie zaniedbując celu życia swojego, nie jest jałowym mędrcem pospolitym i ściśle oddanym nauce — Słowem Sokr. do [illegible] i ludzi

Łączył nie tylko wiedzę, stanowi zacność i sprawiedliwość ale prawdziwą uprzejmość, i grzeczność i [illegible] — rozumiał ją w pełni [illegible]
Katonowi dobrze [illegible]
wanego [illegible]

(uwaga o formach które ma odpo-
wiednie tysiące uwag — zanotować)
Sokrates nie napisał dzieła, on też nie
wykładał filozofii swojej naukowo a
systematycznie, ale filozofię jego w ścisłem
tego ~~znaczeniu~~ etycznem z powodzeniem
życiem — obcował z ludźmi rozmaitego
powołania, wieku — wszak zaś ludowe
miejsca się zbierali ludzie w Atenach w
których rzemieślniczą robotę odbywali
niewolnicy ‡ Byli w prawdzie nie-
[illegible] ale ci wtajemniczeni nie pra-
cowali, owszem wielu niewolników
majstrowi zaś dzierżawili całą ~~[illegible]~~
robotę — Dziś takowe życie, chodzenie
rozmowy filozoficzne nie miałyby
miejsca bo wielu nie ma dosta-
tecznego czasu —
[illegible] Sokrates jest jemu właściwie
jest to co my możemy nazwać mora-
lizowaniem — ale to wyrażenie nie
jest zadaniem moralistów teraz, karać
strofowanie, bo tego nie pozwalała
grzeczność attycka — wiele waży bo
prawa nie mogą rościć — Wszak
Dialogi Xenofona i Platona w
których Sokrates ~~[illegible]~~tonem ma
miejsce na przedzie cechę najwięcej
wymownej delikatności —

Metoda. Sławna też jest metoda
sokratyczna —

‡
Szewc majster nazwiskiem Simon, wiele
obcował z Sokratesem, i napisał
„rozmowy sokratyczne”

mówiąc o Metodzie Sokr. trzeba pa-
miętać różnicę jaka od tego co dziś metodą
rozumiemy – ~~Dawniej~~ Dziś metoda jest dro-
gą [illegible], ~~ale~~ a zatem czemś [illegible]
abstrakcyjnego, czemś ogólnego, jak
forma, – Sokrates nie myślał nawet
o Metodologii, jego metoda wynikała
wprost z filozoficznego zapatrywania
się jego na formę i rozwiązanie
[illegible] –

Konwersacja Sokr. ma to właściwe
a.) ażby każdego prowadzić do myśle-
nia sam przez się a nie [illegible]
w tym celu schodzi on do konkre-
tów szczegółowych, do potocznego
do [illegible] świata się mieni
rozmowy [illegible] mowy o ich,
[illegible] spraw, to o wychowaniu
o prawdzie i uczciwości – a
poczynając tak od b) pojedyn-
czych przypadków, jednostkowych, spro-
wadza je do ogólnych pojęć, do
tego wogólnym jest prawdą, wiecz-
nością, itd – ~~a tem samem~~
albo też odrzuca to co tem się
uważa za prawdę ogólną, co
[illegible] zastosowania do jednostko-
wych przypadków okazuje tegoż
prawdę wątpliwą i fałsz –
Już tęż mówiąc metoda jego
jest miała dwie następujące
strony –
A.) strona praktyczna – jakto
nazywana Ironią Sokratyczną.

Sokr. udawał jak gdyby był [illegible]
nie umiejętnym, więc pytaniami badał zdanie, albo
niewolił drugiego się wypowiedzieć, wygadać, i niby
[illegible] z tego jak mu twierdził,
poczem pytaniami, [illegible]
doprowadził [illegible], a tak okazywał
z kłopotem przeciwnika że wtenczas to
co uważał był za prawdę nie jest prawdą,
że jest pomyłką w wielu — Nie jest to
jednak ironią, nie jest to atoli to
co mówimy w czasach naszych [illegible]
[illegible] obrazanie przedtem i
[illegible] tego co jest umiejętnym sprawo-
dzeniem i [illegible] — u Sokratesa
Ironia jest pełna wesołości, lekka
mędrstwa, i słodycz — Chodziło o to
aby przedewszystkiem [illegible]
ciemności [illegible], aby się wzmocnić,
aby nie dopuścić [illegible]
się wcale [illegible]

b.) Strona druga, twierdząca jest
Maeutika (sztuka położnicza)
Sokratesa — Sokr. sam się porównał
ze swoją matką Phanaretą — chodzi
tedy o to aby drugi wydobył z siebie
myśli których jest sam nie
rozwinięte — Chodziło tedy o to
aby pytaniami za wszystkich
wypadków doszedł ogólnego
pojęcia — używał tej indukcji
a doprowadził do definicji
ogólnego pojęcia —

Mäeutika

albo odwrotnie z ogólnej zaraz
doprowadzał do szczegółowego zastoso-
wania –

Charakter pytań i odpowiedzi
jest jeszcze ten iż sam pytania stawia-
ła, czy to wprost odpowiedzi, czy to
nie, czy to przez samowiedzę i wspo-
mnieniach, ani też chwiejnego na-
ciągania jak to bywa w dyalogach
nowożytnych. (Sprowadzenie do krótki
[illegible])

C. Polemiki tych owoce które miał
też wielkie i ~~[illegible]~~ pełne
dowcipu przekonanie iż nic nie
umieją – Sokr. według zasady samo-
[illegible] wymagał [illegible] pra-
wdziwszym umiejętnością –

Treść filozofii Sokratesa.

~~Kto~~ Treścią jest dobro, dobro wzorowe –
~~[illegible]~~ za pomocą myśli, iż dobra w
[illegible] ~~tego~~ człowiek mówi: badać
myślenie umie – Uważa zawsze od
sofistów – Oni mówią że człowiek
jest miarą wszech rzeczy, ale nie
uważają prawdy [illegible] ~~tę~~ [illegible]
miarą jego, od tego co jest właśnie,
[illegible] przypadkowe – U Sokra-
tesa człowiek także jest miarą ale
[illegible], o ile myśl jego jest
ogólna, tę myśl ogólną Sokr.
nazywał dobrem. –
Widzimy iż to jest porządkiem
~~dobroci~~ [illegible] rozumowej człowiek

że człowiek w sobie ma dobro, w
sobie prawdę, i prawo — Tutaj czło-
wiek nie wewnątrz się zwraca, lecz
obyczaj prawo zewnętrzne zamieni się
a przekonanie wewnętrzne człowieka w
— moralności —

Obyczaj greków, jak w ogólności u wszystkich
ludów charakterystyczny i ~~za~~ był najpierwszą
prawdą — obyczaj ten rozwinął się
na tem aby etyka prawdą która
była przyjętą w świecie — aby etyka
ducha w ogólności — od czasów Sokratesa
zaczyna się moralność i kryty-
ka tych praw ogólnych —
Ten zwrot ku sobie jest najpierwszy
charakter greckiego ducha — on u [illegible]
nie Kretów i Spartanów
— nie przeszło u nich do życia wewnę-
trznego prawdziwego — nie jest
to porywem natchnienia ale wolnie
-wolnem przekonaniem —
Ale w Atenie dla tego że był naj-
czynny kwiat, więc też jest i zaraz
zepsucie — Ten zwrot ku sobie
był przyczyną rozgorzenia jednost-
kowości nad ogół — Państwo co powinno
być całością rozczłonkowało się, nie całość —
Tucydydes powiada że w czasie wojny
Pelopon. każdy mniemał że tak się
nie powodzi gdzie jego ziemia —

Z tego rozumienia [illegible] i [illegible]
rozumienia też zadanie Platona
i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mowi, a prawdy on [illegible]
[illegible], i ono [illegible] — człowiek [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
i [illegible] przedmioty [illegible]
to tylko ma wartość dla [illegible]
jest w nim [illegible] ([illegible]
strona) — Ogólnie z
prawdy to jest to co ani jest prze-
[illegible] ani [illegible] [illegible] ale
to jest [illegible] — drugie, co jest
[illegible] [illegible] —

Jeśli tedy najdzie [illegible] w całej
a całej w rzeczy, w tedy z wolnym
w tedy mowi mowie i prawdy
najwyższa [illegible] [illegible] jest
[illegible] mowie, a [illegible] [illegible]
mojej —

Gdy tedy wolna jest nawrotem [illegible]
[illegible] do całego [illegible] [illegible] ten
rozumieniu granice w [illegible]
mowy [illegible] jego — rozumienia
i on [illegible] cel [illegible] [illegible]
[illegible] jest, i tedy [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] moralny
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Natury [illegible]
[illegible] —
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] —

albowiem jeśli stanowi to dobro i [illegible]
[illegible] i nie okazuje [illegible]
zastosowania –
Wnet zastosowanie okazuje się [illegible]
gdy stworzy całe przedmioty [illegible]
gdy [illegible] w [illegible] w [illegible]
jest –

Zaś stanowi kiedy ~~Sokratesa~~ Arystotelesa.
powiada on że Sokr. tem się mylił
że mieszał cnotę, dobro, poznanie,
[illegible], wyczucie, a nie zważał na
te uwagi, a zamknął się na „pathos".
poznanie w ogóle – Aryst. powiada
dalej iż Sokr. w tem się mylił gdy cnotę
uważa tylko za poznanie, albowiem nie
stanowi [illegible] tworzenie – że nie ma
cnoty bez poznania –

Uważamy iż Sokr. trzyma się tylko
ocena
absolutnie mówiąc o dobrem, o [illegible]
gdy już tem [illegible] [illegible]
co jest zastosowaniem cnót i [illegible]
[illegible]: a [illegible] [illegible] to [illegible]
[illegible] i obyczajem, [illegible]
prawem – zaś tylko osobiście [illegible]
zrozumie tedy można [illegible]
jest do ~~Sokr.~~ Arystofanesa
a zatem do Ateńczyków –

Stosunek Arystofanesa do Sokr.

Porównać [illegible] Sokr. – jego brzydotę –
[illegible] – nos zadarty – oczy wysadzone,
[illegible] – [illegible] – [illegible]
[illegible] – z Silenem – z Satyrem

Religia Schleiermacher

Powiedzieliśmy już poprzej
że S. pierwszy zaczął się Etyki
[illegible] [illegible] nie zamknął jej
w systemat. – [illegible] [illegible]
co się [illegible] i [illegible] [illegible]
zarazem ~~[illegible]~~ stanowisko [illegible]
np. 1° że cnota jest [illegible],
2. że tylko ze cnoty i [illegible].
3° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Arystoteles przyjęcie [illegible]
[illegible] tylko [illegible] [illegible], że
jemu się zdawało [illegible]
[illegible] aby [illegible]
[illegible] – aby [illegible]
co cnota nie [illegible]
jest –

było powodem na to, że Ateny nawet
u Platona nie znajdziemy. i u Xenopho-
nta — Przytem odwagi tego [illegible]
ordynarne — nie dziw także i komedii
zza Attyki pozwoliła ze wolnie [illegible]
udawającej postaci — a takim uważa-
dano i komedji Ar. nie chodzi
to nie dziwię; wiemy, że wprowa-
dzał Ar. Euripidesa, Aeschylosa
tworów mowy, a nawet nowobiorący
lud ateński — nie dziw więc że i
[illegible] i Sokratesa mógł takiem
uważać — Aristophanes
trzymał się dawnych czasów,
starych obyczajów, nie tak całe
ich oblicze; i komiczne postaci
[illegible] przedtem obrazami ich,
widział że one są zwrotnymi
[illegible] ateń. — mimo
ale ~~[illegible]~~ mamy od Aristoph.
i w dodatku tak [illegible]
jak vok
postaci, [illegible] [illegible] na
[illegible] [illegible] obywatelski
patryotyzm —
Sztuka w której Aristoph. wyśmiewa
Sokratesa nosi pod nazwiskiem
„Obłoki" — Strepsiades stary,
obywatel Ateński, dawniej dostatni,
ale teraz [illegible], zrujnowanego,
marnotrawnego, który
przez Mamma, [illegible] że
ojciec Strepsiades
udaje się po radę do Sokratesa,
a poznawszy się z nim zostaje
[illegible] —

sein Äusseres

ärmliche Kleidung

also Aristoph.

also auch der Eur. Aeschylus

Feldherren — personalitäten
Volk —

also auch Volk.

Aristoph. ein altgriechischer
Mann —

Aristoph. [illegible]

Die ~~[illegible]~~ Wolken
Strepsiades. an sein Sohn

Z[illegible] ptaki [illegible]
a [illegible] (stara pio-
senka)

Uczy się tutaj dyalektyki, obalać zasady prawa, a przekonywamy [illegible] obalać [illegible] nauczycieli — Zniewala tedy i syna swojego by się udał na naukę do Sokratesa. [illegible] więc po [illegible] [illegible] nauk — [illegible] uczy się [illegible] stwo — Wkrótce udaje się do Strepsiadsa [illegible] by [illegible], [illegible] z dyalektyką, uzbroi[illegible] [illegible] dowodami i [illegible], [illegible] [illegible] potrzebujący [illegible] stwo — [illegible] odpędza [illegible] od siebie — Ale [illegible] [illegible] się Scena — Przyjaciel syn [illegible] się bez [illegible] wielkiej [illegible] się [illegible] pobił ojca — przy Krzyku ojca [illegible] [illegible] ojca [illegible] Gorzej że ten [illegible] — Ojciec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sokratesa dowodzi [illegible] [illegible] [illegible] —

Strepsiades wtedy przeklina dyalektykę ~~[illegible]~~ Sokr.— wraca do [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible], i pali dom Sokratesa —

Widzimy tu ale nie ma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiecane [illegible] — [illegible] [illegible] Arystoph. nie był [illegible] [illegible], że nie ma [illegible] [illegible] [illegible] Komiki prawdziwe[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] zasad —

die Dyalektyk gegen die Glaubigen — Strepsiads erschickt die eigen Sohn in die Lehre — Nichtachtung der Gesetze

die Glaub. kommen zum Vater seine dyalekt. Beweise —

aber die Sohn wird [illegible] d. Vater grob

Strepsiads [illegible] und Eid auf der Sohn beweist Dyal. daß er recht habe

erinnert das Haus des Sokrates an

es ist hier die wahre Komik.

Aber Aristoph. hatte
unrecht es war Verläumdung

Arystophanes zaś nie miał słuszności
pod innym względem – Komedyi
wolno kreślić karykatury, ale nie
wolno oczerniać potwarzać – kiedy
Komedyą Sokr. przedstawił Arystophanes
mnóstwo potwarzy od których Sokra-
tes był daleki – Co więcej Arystoph-
ten zatarł różnicę nie odróżnił a Sokra-
tes od Sofistów i co tylko należało
strony wspólnej Sokr. i sofistów
bo strony przeciwnej, a rozpoznania
strony lepszej – Sokr. nie tylko
radził aby to przyjmie za prawdę
co rozum uzna być prawdą ale
co więcej – powiadał jakoby najlep-
szy rozum – że ma być ogólny a nie
na swe przyjęcie osobiste – że
ten osobistości oparty – Tak nie
rozumiano Sokratesa Arystoph. mógł
zaprowadzić [illegible]
[illegible] – niby oni prawdy wprawdzie
[illegible] – [illegible]
nie narażają się mowie –

Im Unrecht daß er Sokr. nicht
von den Sophisten unterschied,
die wollten können ggf. die
Sophi. recht haben aber
nicht ggf. Sokrates –

Uważmy atoli bliżej jeszcze
stan i stopień ducha na którym
stanął Sokr. i wnet wyczytamy
i nieustalonej zasadowości
jest Sokr. – Trzyma się zasad, we-
dług co z szczegółowości wnios-
kuje a wraca za prawdę ogól-
ną; ~~wnet [illegible] praktyczne~~ wnet się ona jest ogólną
się [illegible] [illegible] pra-
wda to niedostatecznej zasady,
bo się przyjdzie do praktyki

einzelne Sätze und Grundsätze
~~Sit~~ Einseitigkeit – ~~st~~ wenn
es zur Praxis kömmt – colisio-
Pflicht.

wtedy niewykonywa zasady ale polepszy
sobie inaczej — dopuszcza się nie kon-
sekwencyi (np. uniewinniając się itd — że
zabicia siebie —) — Brak nie lubiący
jest dwojaki bo albo brakuje zasady
ogólnej, prawdziwie ogólnej, albo bra-
kuje tej zasadzie szczegółowej treści, bo
zastosowania — Otóż aby ta szczegółowa
treść, niby szczegółowo zasto-
sowana do szczegółowych wypadków,
mogła stanąć na jakiej podstawie,
mającej przyczynę, prawidła powody
jest to zbiór powodów (np. powinność
utrzymania wrócia *) lub względy
cały szereg powinności ~~pow~~ szcze-
gółowych — zawsze przyjdzie do zastoso-
wania okaże się iż te powinności
i sobą w kollizyi, co dowodzi że one
nie są absolutne, tworzą się ogra-
niczenia, wyjątki itd —

Tak tedy widzimy dwie sprzeczno-
ści z jednej strony ~~ogół, absolut~~
~~Dw~~ wiele powinności, praw, przykazań ustaw
a z drugiej strony ducha który niby pa-
nuje nad temi szczegółowościami który
lubej rozstrzyga — który rozstrzyga?
w przypadku kollizyi — Jeżeli obrzuca
sprawa, a to powinności, ustawy prze-
karania się zachowuje, w przekonaniu
~~zna~~ i odkrycia się jakby prawdy względnie
wówczas ~~...~~ ducha własnego *
usprawiedliwienie będzie zawsze zwrotem

Jak będzie się trzymać w temu
niezłomnie, ~~w~~ co wszystko geniusz
swojego umiemi

brak wznioślejszej nauki
moralnej —

Die innere [illegible]
die Idee ~~geht~~ [illegible]

Obok [illegible] tezy stanowiło
[illegible]. – Z jednej strony brakło
[illegible] dla prawdy ogólnej [illegible]
cej w nim gdy z drugiej strony [illegible]
[illegible] wiecznie tkwiące
rezultaty – nie i on wstąpił z
przekonaniem [illegible]
[illegible] padniku [illegible]
drogę jego [illegible]:

des allgem. die Idee als
Daemon d. Sokrates

U Sokratesa ten genius objawił
się atoli w osobnej postaci jest to
jego Daemon, jego Daemonion. –
To D. nie jest ani aniołem, ani duchem,
[illegible], ani sumieniem, [illegible]
[illegible] ma nadal mniej więcej
[illegible] potęgę, a [illegible]

ein tieferes Bewusstsein

[illegible] domagania się duch – jest to
potęga na pół uświadomiona co go
prze – ni pół jest uświadomieniem
a nie to osobliwego w nim
jest osobistym geniuszem Sokra-
tesa. – D. nie wyrokuje co do
prawd ogólnych, rozumowych
lecz tylko [illegible] ogólnego, ale
daje rady co do rzeczy i wypadków
przyszłych np. który przyjaciel
nie pójdzie, i zdaje się że D. chodzi
[illegible] przyjaciela [illegible]
ma rzeczy z katalepsją, jasno-

Psychischen Katalepsis
Hellsehen

widzeniem, magnetycznym [illegible]
aż rzeczy [illegible] w sobie
w figury [illegible]
Sokrates to d. [illegible]. – Ten
powrót świadomości w siebie
samego, ten powrót ducha
w siebie, i [illegible] w sobie

wichtig.

jak objawiają się przy Sokratesie
jako przy pełnowolnym [illegible]
niu się swojem – jako Daemon we-
wnętrzny Przyrodzony –

Losy Sokratesa

Znane jest oskarżenie jego – pomimo tylu
[illegible] – bo mówiąc o Sokr. [illegible]
się o Sofistach [illegible] ale [illegible]
Arystoph. oskarżył go [illegible] przed
oskarżony przed ludem – 30 Tyranów [illegible]
nauki [illegible] Sokratesa – a przez
[illegible] oskarżeniu miasto [illegible]
[illegible] gdy Ateny [illegible] wolnemi – [illegible]

[illegible] w tym procesie – jedna jest
[illegible] Sokr. ~~[illegible]~~ oskarżenia [illegible]
[illegible], do [illegible] – druga jest [illegible]
[illegible] do ludu. – on [illegible]
[illegible] pod względem oskarże-
nia – ale był oskarżony [illegible]
to [illegible] prawo [illegible]
[illegible] –

Skarga – Ona jest zamieszczona zaraz ~~[illegible]~~ „
w I Księdze – 1 Rozdziale Xenoph. Memor. „
Tyle razy dziwiłem się temu, jakimi to sposoby „
Ateńczycy byli przekonani przez oskarżycieli „
Sokratesa by go na śmierć skazali „
[illegible] oskarżenie takie: Sokrates jest „
zbrodniarzem, bo nie uznaje bogów „
narodowych za bogów. ale wprowadza nowych „
bogów – jest zbrodniarzem bo uwodzi „
młodzież –

Schicksal des Sokr.,

die Erste Anklage vor
dem Volke war Aristophanes –
die 30 Tyrannen hatten nicht
den Muth –

Eine doppelte Seite des
Processes – in Beziehung
1. auf den Inhalt der Klage
2 auf das Volk.
ad 1. Schuldig erklärt
ad. 2 zum Tode verurtheilt
weil die Competenz des Volkes [illegible]

Oskarżyciele byli.
Anytos (garbarz. demagog)
Melitos – Poeta tragiczny
„ Lykon – Rhetor. –

die Anklage
2 Punkte –
1. Dass Sokrates nicht an die
Götter glaube die das
Athener Volk dafür hält
2. Dass er die Jugend
verführe

56

ad 1. Xenophon

„Cóż tedy pierwsze punkta zarzutu tych
„oskarżycieli, mówi X., czyż widziano że nie
„czcił ofiarą, tak w domu własnym, jako
„na wspólnych ołtarzach w mieście — Czyż
nie tego daimonionem swego — to wiado-
mo się odwołując od tego co przeciw Ateń-
czyków w przepowiedniach, wieszczbach z lotu
ptaków, głosów [illegible] — że on tedy nie [illegible]
[illegible] — że nie [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] rad — Ale otóż nie to [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]"

Co do nas rozumiemy to nie [illegible]
bawi nas bo 1° przedstawione nam
ai i Bóg nie [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible]
2 Pamiętajmy że u Greków [illegible]
[illegible] Religia [illegible]
[illegible], [illegible] indywidua
~~[illegible]~~ [illegible] było [illegible]
[illegible] —

Według rozumienia napisem delfickim
było „poznaj siebie samego" Sokrates
zakładał tej rady [illegible]
[illegible] siebie samego

Unsere Quelle —
[illegible]

1 Gott ist einerlei Zufälligkeiten

2. Bei den Griechen war die Religion Staatsreligion —

Erkenne dich selbst —

na miejscu tedy wyroczni postawił umysł Boga – i tak widzimy w [illegible] [illegible] myśli –

Zarzut drugi: iż uwodzi młodzież – na to [illegible] odwołał się Sokrates do [illegible] całego – wszakże tutaj przytoczę przed siebie przyjmowano przeciw niemu – Posłuchajmy co też mówi Xenophon – „Dziwne mi powiada że mówiono jako by Sokr. psuł młodzież, on w tylu względach najdzielniejszy, najwstrzemięźliwszy, a dalej [illegible] który tak na wiele przestawał, on który tylu innych odwodził od złego i poprowadził na drogę cnoty!"

Dess er die Jugend verführe – Xenophon

Zmuszeni jesteśmy tutaj zawadzić też na gotową obronę Sokratesa – Dziś w [illegible] Sokratesa, mowę własną [illegible] zostawili, wprowadzając ich w ambaras i [illegible] pod [illegible] a tak [illegible] na [illegible] [illegible] chcąc zapewne – [illegible] całą mowę, jako tako [illegible] tak na mowę do sędziów i porządku, w [illegible] uczniowie przytaczają mniej więcej sędziów przyprowadzając [illegible] i dzieci płaczące, ale on uważa że hańbą, wszystkie te [illegible] mu [illegible] prawdy ~~[illegible]~~ w czem [illegible] i przekonania – Bo powiada – [illegible] to by wdarowywał kogoś takimi ~~[illegible]~~ i żeby ~~[illegible]~~ [illegible], ale jego powinni [illegible] oczekiwać wzroku [illegible] prawdy i [illegible] –

Seine Vertheidigung

[illegible]

Seine Rede

37 57

nie to jedno przez ciężar — Dla-
tego ani nam oskarżonym wolno
przerywając was od [illegible] prze-
mówić, ani też wam wolno prze-
szkadzając was do tego — bo ~~[illegible]~~ ani wyna-
~~[illegible]~~ gdyż tego ode mnie
o Ateńczycy tym coś czynić choćby nie
było pozwolone — wszelako tak
mówię ja to właśnie o ufności
przeciw oskarżeniu od Melitusa tego-
[illegible] Ale ja mówię o Bogach i ufności
nie wyprzysięgałem, więc ten
wam, nie Bogom zostawuję wyrok
zarazem —

wyrok ten który ustąpił — ubawił
[illegible] co przyszedł [illegible] gdzie coś
[illegible] na świecie — [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
a gdy go [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] jakiej — [illegible]
[illegible] nie [illegible] [illegible] przy-
[illegible] [illegible] o najczulniej
[illegible] [illegible] więcej, niż [illegible]
[illegible] [illegible] zadawał [illegible]
mógł [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible] przyznałym
[illegible], ~~[illegible]~~ co [illegible] [illegible] [illegible] —
[illegible] [illegible] się [illegible] [illegible]
[illegible] — Aby nas mowa jego
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nie [illegible] [illegible] się [illegible]
[illegible] jako [illegible] albo
[illegible] [illegible] [illegible] 100 [illegible]
[illegible] od [illegible] — [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mniej
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ mniej
[illegible] (120 [illegible] — [illegible]
[illegible] jego

3 Stimmen —

Er konnte als Strafe
Geldstrafe oder
Verbannung — ~~er wollte~~
Verbannung
konnte an das Volk ~~appellieren~~
sich wenden — er wollte
es nicht, indem er sich
seine Schuld anerkannt
hätte — er sprach sich
von sich selbst frei

361 schwarze Kugel

138 weisse —

Plato, i Kritobulus, i Apollodorus poręczali
~~ofiarując~~ że oni za niego 30 minów
zakładu
= 3600 etc — Lecz sędziowie obra-
żeni przez tę drugą mowę i 80
tych co dawniej głosowali za nim prze-
szło na stronę przeciwną, tak iż tedy
[illegible] iż 361 miał głosów czarnych
a 198 białych — ostatecznego [illegible]
[illegible] na śmierć —

361.
198
559

Ta scena, zdaniem Hegla, o tem [illegible]
[illegible] Sokra. i według jego zdania [illegible]
oznacza [illegible] nad nim — co
powiada iż sędziowie mieli, którzy
i którymi też miał Sokrates — jako świa-
domości! — Bo powiada H. jaki
Sokr. postąpił sobie właśnie do
pewnej zasady przekonania
tak też i sędziowie, i Ateńczycy
lud był swoich ustaw, Sokrates
zdał się własnem przekonaniu
ze własnem sumieniem swojem
nie uznawał tego prawa — Przez samo
tego sędziowie skazali — że Sokrates
nie chciał ofiarować się do [illegible]
niemi iż się nie chciał ukorzyć przed
ludem reprezentującym lud ateń-
ski, że się nie chciał [illegible] —
Ale każda mowa własne sumienie
nie może być tem sumieniem
wspólnego prawa które się trzyma
od nie sumienia narodowego tak
że [illegible] — a trzyma się
swego narodowego publicznego
sumienia —

Ale wracam do Sokratesa. — Wzniósł
wzrok swój na całe zgromadzenie, oddycha-
jącym pokojem — i tak się
odezwał —

Czyż rozumiecie wy Ateńczycy że mnie
brakuje wymowy przekonywającej was?
Zdaje się mnie łatwo tak do was prze-
mówić — trzeba było wyrzec się ~~wolnego zdania~~
~~zdania~~ — wolności — Myślcie! — wyznaję to
Ulegam w prawdzie ale nie mocy
mowy, ale dla mnie mocy tej niemej,
bezwstydnej śmiałości, bo brzmią
mi że wolę być wzorem słowa [illegible]
że raczej tu wam ~~się~~ najpotrzeb-
do ucha przypadły — Ale cóżem ja
sam nie miał dla [illegible] nie chcę —
[illegible], [illegible] się bronić [illegible]
[illegible], bo wolę umrzeć [illegible]
[illegible], niż żyć [illegible]
obroną mojej, niż żyć [illegible]
[illegible] — Bo i w bitwie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] błagając [illegible]
[illegible]! Ale [illegible] [illegible]
by uniknąć ~~pottoddai~~ niebieskiej woli
[illegible] od was może się [illegible]
wzrok mnie — [illegible]
może było to wolę wzrok [illegible]
by —!—

Zaiste gdyby po śmierci — [illegible]
[illegible] po śmierci — [illegible]
[illegible] [illegible], tam
[illegible] że [illegible] Minos, Rhada-
mant, Aiakos, [illegible]
Powiedzcie, czyli wy drogi ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible], o którem
z Orfeuszem, Muzeuszem, z Homerem
[illegible] z Palamedesem — ?

4 Sokratesowi dali się [illegible] [illegible]
mogli wyszukać się o [illegible] [illegible]
o wielkich bohaterów spod Troi! —
Czas [illegible] mnie [illegible] a przecież to
zapewne tam niełatwo mi pojąć —

Teraz dzięki wam za wzrok wasz
sprawiedliwy [illegible] radości moich!
Przyjaciele, że w oczach waszych się [illegible]
i tak się dokonało jak ja wam
dokonać, bo tylko wam się zdawało bez
[illegible] więcej obawy o bogactwa [illegible]
honory ani o cnotę! — [illegible]
rozumieć [illegible] że cenić się a nie
[illegible], tak jak łajcie tak jak
wy je was, łajcie ich [illegible]
że mają wartość a przecież nadto
nie mają — Przecież czas abyśmy
poszli [illegible] umrzeć — wy [illegible]
[illegible] Kto z nas idzie ku lepszemu
nie wie, tylko Bóg rozstrzygnie! —

Wrócił z więzienia ale się właśnie
[illegible] w przód procesja odpłynęła do Delos
[illegible] wstrzymano się z karą
śmierci aż do powrotu okrętu — a [illegible]
[illegible] na czasie 30 dni
[illegible] powrót okrętu
[illegible] [illegible] — to
[illegible] ~~[illegible]~~ było naj-
częściej napadał Appollodor —
[illegible] — Kriton — stary — druh — opowiada —
Xantippa — ? — odprawiony — kajdany —
[illegible] nogi — nade mną [illegible] — rozmowa
o nieśmiertelności — Phaedon, Platon ~~[illegible]~~
[illegible] — Celes i Simmias — Sokrates
— Phaedon — [illegible] — Argiw — Powiedział
— zachód słońca —
Do Zenona — przygotowanie — [illegible] — płakali
~~[illegible]~~ Sługa trybunału — [illegible] — dziękuje — [illegible] +0
[illegible]
mowa pożegnania

Po śmierci Peryklesa, w 44 lat
przed ur. Aleksandra W., wychowanie
z nowego świata — Sokrates służył
w wojsku Alc. a przecież zgodnie,
on [illegible] nachwalić się, ale
zaraz. potem już od sprawy
się usunął — Dbając po

1 [illegible] jego wybrano ~~[illegible]~~ [illegible] jednym
9 wybranemu [illegible] przyzwoity
0 oligarchów

6 [illegible] się te [illegible] o ile
+ przyczyny i następnie, [illegible] [illegible]
się w niebie, wydalając się od spraw
publicznych — [illegible] [illegible]
[illegible], że oddalił się od Ateny
Rogów — Topolganie na [illegible]
wojenne bez przyczyny [illegible]
ludu — Tak przyjaciele Sokrates jako
[illegible], a [illegible] on
[illegible] Alcybiadesa [illegible] wypadł
" [illegible], Ateny osłabły, upadły
pod ciosami Sparty — a potem
pod Macedonii — Sokrates umarł
mając lat 69, [illegible] lata po wojnie
Peloponeskiej, 29 lat po śmierci P
+0 [illegible] !! bogom ofiarowanie! —
modlitwa — potem Phaedon opowiada
— [illegible] po wieczór — nogi — Asklepios
Eskulap. Kogut. — [illegible] —
Kriton zamknął powieki [illegible]

Reker ~~III~~ II str. 258.

Sokratejskie szkoły.

Uwiadomić nie wypada;—

Uwiadomienie drugiego iż ma teraz przy-
myśl nawrócona w sobie chata iż
uświadomić siebie; prawda nie
jest przenośną ale widzeniu prze-
może jest prawdą, a zatem jedno-
ści przedmiotu; myśli, przedmiot
sam przez się wiem nie jest, on
ma wartość o tyle o ile opiat w
myśli; o ile ma w sobie potwierdze-
nie swoje — o ile jest przedmiot
zwidzeniem — Tak więc się mają
dla nas filozofie Sokratejskie, które
teraz się ma, lubo oni nie wiedzą
jeno dokładnie. — Oni jedynie
pojmowali tak iż zadali ulanie
pewności; wiadomości, lubo nie
znali cechy swojej filozofii; niemniej
jednak jak my ich znamy —
~~[illegible]~~ [illegible] się widzę do przymiotu
swojej w formach starej ale teraz
charakterem nadającym szkoły.

Sokrates miał zamiar albowiem
miał szkoły, naukę jego nie
złożył się w system, nie może
wiele stron, że strony uchodzi cała
razem szkoły, bez strony osobli-
wie wiedzy w [illegible], to tam
strony u mistrza stworzył ca-
łość harmonijną, a nich [illegible]

[illegible] rozwiane
[illegible]

Pierwsze kart
fr.

Sokrates to uczynił co czynić winno
każdy nauczyciel mający w kształceniu
uczniami czynić, treść, porządek,
przenieść myśli swoje ziarno, rozkwit
[illegible] jemu pobudzeniu ich rozwoju.

posiew

Oprócz Xenoph. i Plato umieli
wielu uczniów ~~Platon~~ Sokr. pisało
dyalogi np. szewc Simon. Phado
Antisthenes, Aeschines, —
Te trzy szkoły które wspomnimy
o niej warunkach a przedewszystkiem
Megarowie których założycielem
był Euklides z Megary — Jakoż
on to zaraz po śmierci Sokratesa
uczniowie się jego rozproszyli wtedy
ci udało się do Kolegi do Euklidesa
do Megary, — był między niemi i Plato
Euklides przyjmował i podejmował
ich u domu swoim —

Megarejska szkoła. I
Euklides

On nie jest owym Matematykiem —
oz naszym to Euklidesem [illegible]
w czasie największej nienawiści
Aten. i Megary, gdy pod karą śmierci
zakazano Meg. bywać w Atenach
Eukl. przebrany w suknie niewieście
przybywał do Aten aby się mógł
widywać z Sokrat. i być słucha-
czem [illegible] —

~~Sokrates~~
Euklides powiada iż dobro
jest tylko jedno,

I
Ogólny jej charakter

oni trzymali się abstrakcyi,
abstrakcyi ogólnej, i że moral-
ności zasady. — dobro ogólne,
jako myśl, stąd ich dyalektyka
ma charakter zaprzeczający
wszystko co nie ogólne. i owa —
ogólne — ona ogół przeciw
wartościowej przedmiotu ma
[illegible] przewodzi — .

chcieć by ludzie sami szukali do Rzeczy, to pomimo, myśl [illegible] Dobro jest u Euklidesa nie całością bezwzględną jest tedy ogólnym, nie zaś w Sokr. ona nie, i tem samym się od Sokr. że nie przypuszczają początku różnych zasad, niżeli prawd osobnych tej zasady ogólnej; owszem oni dowodzili nicestwa tych zasad — twierdzenia podobne, które Euklides i Meg. od Eleatów, którzy dowodzili ci przyjmie istnienie, a obok istnienie nie ma — oni samemi, jak ci wykazali że wszystko o jest niedołężnej dojścia sprzeczności, oni podobnie jak ci wykształcili dyalektykę.

Dyalektyka

Sprzeczności wykazywali oni tak w zdaniach ludzkich, jak też w samej mowie ludzkiej — ale właśnie przesadzili oni dyalektykę tę przesadzała się wygrawszy [illegible] że uważali dyalektykę za coś najgłówniejszego, pomijając treści twierdzenia tedy że oni niewiedzieć ze sprawami jak Sokr., ale w rzeczy której przesadzając —

Wartości
słów —

~~Ot.~~ Ponieważ te dyalektykę w to co istniało, uważali pojęcie nic co by była główniejszego [illegible] formalna nie oni że ~~ni~~ zarazem nie [illegible] co, co dojść treści — ale wierny w ogromnie pobaterunku i pragmatyczności słowach [illegible] sprzeczności nauki samotwórcy [illegible] w to [illegible], facecye —

Lubo E. miał wielką manię dysputowania tem pewnie był jeszcze [illegible] wcześ[illegible] pochodzi — Posiadając zaraz przez uczniów jego umiejętność [illegible] zawołał Niechaj ono jest to coś niezmienne, [illegible] — na co E. — Niechaj ono jest [illegible] kategorycznego myśli dowodów nie mieli wolą a [illegible] tak [illegible] jak pierwej —

Kłotnie

Uważamy iż E. uderzał na porównania (na wzgląd podobieństwa ze Analogią) bo powiada E. albo bowiem porównywali rzeczy podobne do siebie albo niepodobne — jeśli podobne to porównanie lepiej same przedmioty sam przez się nie co [illegible] do porównywamy, — jeśli niepodobne to całkiem niedorzeczne nie jest nie na swojem miejscu —

analogia —

Uważamy następnie iż przy dowodzeniu E. nie uderzał na samą zasadę ale na konkluzję z niej wyprowadzając z nich wszystkich kłopoczący przeciwnikom —

Z tego widzimy iż długo jeszcze przed Aristotelem zajmowano się rozbiorem przedmiotów logicznych —

Eubulides i Alexinus

Eub. rodem z Miletu [illegible] — był on uczniem Eukl. — napisał książkę przeciw Arist. ale takowa zaginęła — Sofistyka straciła z prawdziwej wagi między [illegible] ale była przez [illegible] uważana [illegible]

Zdaje się że Demosthenes był [illegible]
którego się też uczył od Eubl. nau-
czył —
Inny z sofizmatów Eubulidesa
był także przykładem podchwytliwym
np. ów Sorites — tj. stosu zbożowe-
go który wiele ziarn — tak jedno
ziarnko nie jest kupą zboża, 3, 4, 5 i 6,
i nie jest, a tak bez końca, aż
zakończenie trzeba było przyznać
że przez jedno ziarnko się z kupą
tzw. mowa Eub. że otóż pewno to
ziarnko stanowi kupę — toć
zawsze kiedy się pytano wtedy jeden
wtenczas mniej stanowi tę ilość?
Tak zatępione — Tak się kazano
z pewnością bo pewno raz że
ziarnko jedno nie stanowi kupy,
zatem (wtenczas i dziesięć ilość) potem
tak samo przyznawano — Dziwna
rzecz że tak silny dyalektyk
jakim był Chrysippus, zakło-
potał się podobnymi zdaniami.
Mamy raz z Logiki o wszechwład-
ności z teoryi ilości [illegible]
ocenić podobne zdania —
Otóż na tem stoi że wprawdzie
jedno nie stanowi ani kupy
ani tej ilości, ale przez dodanie
tych jedności, jedności te prze-
chodzą na wielość znaczenie
odrotności swojej — że raz
niemożna oznaczyć przy którym
to jednostce aż się kupa
lub tyżka to pochodzi stąd
że tej-to nie można wiedzieć
granica to pochodzi
stąd że

wchodzący

trochos
grzeczność jeden
wiele
i częstości rozum wiele

godność i całość nie tylko i kłótnię ale
zarazem ciągłą więc wszechświeczności padnie —
ny. — Jeśli po prostu mane nam
przyjdzie z całości w jakości — Podobny
dowcip jest Elenchus-kłamca — Jeśli
ktoś przyznający że kłamie, czyli wtedy
kłamie czyli prawdę mówi? jeśli ~~kłamie~~
~~przyznaje że prawdę mówi~~ ~~powinien~~
powiemy że prawdę mówi to nie kłamie
jeśli ~~kłamie~~ powiemy że kłamie to
mówi nie prawdę bo on prawdę mówi —
Chryzyppus stoiczny sześć napisał
o księg o tym Elenchusie — a drugi,
Philetas z Kos umarł ze wchoty
rozmyślając na tą trudnością — Całe
ono ze tem zgadzania wiadają odpo-
wiedź — gdy tak lub nie, ale takież
odpowiadać nie ~~da się~~ da można — dać
gdzie chodzi o nie wiedzieć, ale
to o prawdę lub kłamstwo — bo o
samo czas, i td —
Anegdota o Sancho Pansa — namiestnik
wyspy Barataria — most — bogaty
obywatel — nabrał na — warunek
by prawdę powiedzieć — Otóż ktoś
przychodzi co powiada że jest przechodzi
ale wisiał! — Kłopot? co czynić — iść
do Pansa — nie tamuje zatem —
powiada że nie f. dobić trzeba się zawrócić
kto wiedzie co ma lepiej powiesz, — rozwidzieć
się przeczyna nie lepiej przyczyny odwrotnie ~~uwaga~~
zobaczy Władca — jest to zgromadzić się [illegible]
całą prawdę nie ono nie ze Materializm.
nie — jedno to samo jak powiedzieć
samobójstwo ona lepiej karam się —

jednym słowem
trzeba mówić o
zgromadzeniu do as-
miedz, [illegible]
Hegel S. der Phil 136.
amorf.
jako [illegible]
Dwie zgromadz
z niej prawidła
!!!! Log. §
warne

62

nie wdając się przeto w dalsze te
rozbiory, wracamy do [illegible] z szkoły
filozofii Megarejskiej jeszcze —

Stilpo.

Jest najsławniejszym Erystykiem
urodzony w Megarze — Diog. L. powiada
że taki był popularnym iż cała grecja
zaczęła „megaryzować" — [illegible]
Alex. W. po którego śmierci genera-
łowie ~~..~~ jej prowadzili wojnę, Ptolo-
meus Soter, Demetrius Polior-
cetes, oddawali mu cześć przodo-
wnikowi Megary — Gdy był w Atenach
wszyscy wybiegli z domów by go wi-
dzieć; kto do niego mówił, pa-
trzcie na [illegible] na [illegible]
[illegible]! [illegible] patrzę się nie [illegible]
jak na rzecz [illegible] [illegible], tylko
Stilpo —

Stilpo [illegible] jako abstrakcyjny
rozsądek, — [illegible] jego filozofii jest
to iż na [illegible] [illegible]

tem —

Jest to niby do dyalektyki, która
[illegible] we [illegible] logiki naszej
a [illegible] i kategorii [illegible]
[illegible] — [illegible] objaśnić się
[illegible] „to" mający być [illegible]
[illegible], [illegible], właściwie nie [illegible]
[illegible] jest ogólny [illegible]
abstrakcyjny [illegible] „[illegible]" to
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ale [illegible] [illegible]

jest „lokaj" ma to lepiej atom mięsa albo to się odłożyć nie da, bo „Łazarz" albo Karol Chrystus „Łazarz" a nim będzie wymówiona już minie, i nastąpi inna chwila — otóż że pewności umiejętnej, odnoszące się do przedmiotów, nie może lepiej nawet wyrażona mową — Bo mowa jest naznaczeniem duchowym, więc także ogólne jak duch — odwrotnie też prawdą oparł się Stilpo mówiąc iż „to nie człowiek w powszechności to niczego — 2go żadna jednostka nie jest ogólna wszystko tak i żadne zaś przypisywane przedmiotowi jakowe orzeczenie nie jest prawdziwe — ~~bo~~ wszystko jest i przypisuje samo siebie tożsamości identitatis (ob Log.) — ~~..~~

z Logiki ~

2. Szkoła Cyrenajska.

Sokrates wyrzekł ogólnie że zasadą wszystkiego co jest jest dobro! — niektórzy ogólnem orzeczeniu nie przestali cyrenejczycy upatrywali to dobro, w przyjemności i rozkoszy — jako zadowoleniu naszego podmiotu — niektórzy szkoły cynickiej, ~~...~~ inni schodzi z zadowoleniami podmiotu od innych sposób — Obie te szkoły mają za cel wolność, i nie zamiłości indywiduum —

Lekcya dn 6 lutego 1850

Jeżeli Cyr. powiadają że największym celem jest rozkosz, toż to samo mówi lepiej tłomaczem, bo dawniej ludzi i rozumie się pod tym wyrazem różne wszystko, kiedy co innego pod rozkoszą nowoczesny rozumie się mówi — wszak do Kanta głównym przewodnikiem filo byt rzeczywistości — a nuż a nie nuż uważanie tych ważnym punktem owych filozofów — Niedołożono i cóż mówię o przyjemności uważanie — wszak użytek a uczu- rzecz poezji uważano więcej za przyjemność zakres uwiedzenia przyjemności wzrasta! i dziś nie brakło na takie uważanie!

1. Arystypus (19)

Poznał się z Sokr. gdy sam już był wielce utalentowanym — rodem z Cyreny w Afryce — często albo w Cyrenie albo na igrzyskach ~~olimp~~ olimpijskich o Sokr., że tych igrzysk jest bezpie- cywilizacji greki — Ocena wiele jest wyma- Arystypus zaniedbał ateny wyma- wach [illegible] i tak poznał się z Sokratesem —

Charakterem Arystyppus różni się nauka przyjemności jest to ustawicznego utalentowany — bo jakkolwiek pewien wczesny — nie był ulowim powinni się starać o przyjemnościach 2 — Trzeba atoli lepiej wskazać wszystkim, nie rozum wszystkimi wiedzie coś przyjemne

trzeba mieć [illegible] filozofom
będziem bezpośrednio wiele o tem wiedz
ani mówić coś prawdziwiej —
Dzwon jego dla [illegible] prawdziwy jest
honoru warunkiem, że to Lir jego [illegible]
wanie — On umarł [illegible] trzeba [illegible]
wiary ani przyjemności lecz nie poświęcić
wszelkiej przyjemności dla Chrystusa;
gdzie mi trzeba mów lecz [illegible]
to ten lęk [illegible] ad [illegible]
Który [illegible] ma mu i przeniesie
Monarch [illegible] nadawał do
Narody potomne, Platon uczeń do
niego też [illegible] ~~mowa lecz~~ [illegible]
chodzi to ~~[illegible]~~ w tablicach
to w przypowieści — jakże [illegible]
[illegible] nadworach królów [illegible]
[illegible] był jego i tu [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] przypychen. — umarł wiele od kapłana [illegible]
[illegible] — albo [illegible] może [illegible]
On [illegible] Sokra- mówiąc [illegible] trzeba [illegible]
tesa [illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible]
a [illegible] [illegible], [illegible] przysłał [illegible] który
ten Sokratesowi, który [illegible] nie schodzi dał —
przyjmował — Sokrates [illegible]
pytał zkądże ty tak wiele mam
[illegible]? na to An[illegible] zkądże ty
[illegible] mam tak mało? — Gdy ~~odpowiadał~~
od ~~[illegible]~~ pieniądze [illegible] który nie chciał
[illegible] choć [illegible] [illegible] 50
uczniów tez umarł [illegible] [illegible]
ale [illegible] — [illegible]
[illegible] pieniądze może [illegible] kupić
niewolnika, [illegible] to
[illegible]

64

a biedny ich miał dwa – ale ci
samu 50 drachmów dałbym [illegible]
jakiż mówię tak wiele pewnie [illegible]
w Kinopatem mistrzowsko – ale za obola tyż
dał? – dałbym – otóż ja 50 drachm
a obola za jeno sobie uważę.

Naukę tego – Rzecz mówię na-
powiednio i powiada że istota jest
istnienia także zakrycie dla umie
doniosła dla umie – Otóż mamy
dwie strony rzeczy – czy istota jest za-
ma w sobie czym ona jest dla mnie dla
umienia mojego – ta druga strona
jest prawdą – Jak w teoryi umie-
ci jest prawda, tak jest prawda
celem w praktyce – Złe jest
nieprzyjemne – dobro jest przyjemne
Stąd uczucia są Kryteria dla poznania
i celem dla czynu, strona teoretyczna
i praktyczna –

Stąd wchodzimy do nowej epoki
w której uczeni pytają – co jest
kryterium rzeczy – jaki cel działa-
nia – to mądrościę i nauki
[illegible] – [illegible] Platona i
Arystot. – Sokr. umiał zasadę dobra
ale jako abstrakcję, czyli [illegible]
czyli że dobro jest rzeczą. – Sta
pytanie o ponieważ ~~[illegible]~~
[illegible] kto jest mądry, i co on
zrobi – ? – i td. – to są zadania
przeszło –

W tym atoli widzimy naród
ducha greckiego – !

Jakoż – pod względem prawa, ustaw, religii
obyczajów, podług których żyje individuum
pyta on się co czynić on żyje według, wtedy
ani na pytanie coś dobrem, co czynić
w wypadku? – chcąc tu się wyprowadzić z [illegible]
owszem gdy dzieło problemy ustawowe
pyta się co czynić, wtedy ~~ind~~ individuum
samo o sobie radzi –

Dalej rozstrzygnięcie tej istoty cyrenai-
ckiej jest właśnie zaprzeczeniem jej
jej skończeniem – To [illegible]! –

Theodorus.

Radość jest naczelnym rozumem, boleść niena-
ber rozumu – stąd zaś że przyznawszy
rozum za zasadę rzeczy oznaczał
przyjmuje już coś ogólnego, a tem samem
zaprzecza wszystko co jednostkowo – rzeczy
osobistego – Jakoż co mądrze jest nie
oznaczone niepewne, stąd co mu się dowie
przyjemne jest dla każdego inaczej i jest
nie osobiste – bowiem nie probierz
przyjemności, [illegible], usprawiedliw
trosz ale to za ogólnie posiadanie
a [illegible] (przyjemność) nie do za-
[illegible] –) ale Theodoros nie prawa
[illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] o
[illegible],

Hegesias.

on ~~[illegible]~~ widząc że ogólne zasady
względnej [illegible] a [illegible] nie
[illegible] odpowiednie –

lecz dla tego dla niego ogólna
prawda była przyjemności, która
~~ka~~ mądrym wedle umysłu przemi-
łowości powinien słodzić, ~~zaps~~
co każd powinien czynić i to co mu
się najlepszym być wydaje, miłości
niemożna potępiać że to co
czyni bo każdy wedle własnej polepsza
a wszystko nie jest zbrodnią –
wszystko tedy jest ~~wolności~~ samoprawne, i
umowni i obojętnem – jak to
sceptycyzm – Posiedzieć się ze
~~wod~~ w Aleksandryi Ptolomeuszowi
zebrani
zachwiali nam wiary bo ściśle
obliczeń oddalili –

Anniceris.

od [illegible] upełnie może się
cyrenaicka szkoła, zasada, wedle
upełnie ginie, filozofia ginie
tedy, nie jest mięsem idąc filo-
zofowanie, moralizowanie, jak
to również za czasów Cycerona-
tedy nikt się nie pyta co jest
[illegible] świata, ale co czyni
mądrość – chodzi tedy
za mąż prawdy ogólnej ~~klasa~~
mistrzów wyszlepuje ideał,
człowiek, mędrzec – Ta ginie
Konsekwencya, myśli ginie spekul-
acya – Tak tedy Cyrenaicka szkoła
ni końcu, nas ~~przestaje~~ traci zasad
[illegible], [illegible] nas w sprawie się
w gadaniu popularne –

pisano d. 7 Lutego 1850 Tłusty Czwartek

3 Szkoła Cyników.

Cynicy podobnie, jak Cyrenaicy ~~uważali~~ [illegible] uważali co powinno być ~~dla~~ zasadą dla świadomości, dla czynów człowieka — Cyrenaicy biorą za zasadę uczucie, niby świadomość własnej istoty, jako jedność własnej; Cynicy zaś samo biorą tę własną świadomość, ta [illegible] osobistą za zasadę, ale biorą ją o tyle o ile ona jest wolną, ale jest ogólna o ile nie jest zawisłą od zewnętrznego świata. Jeśli Cyrenaicy uważają że obojętną jest rzecz sama ~~przez się~~ w sobie, że raczej chodzi o to czem ona jest dla mnie, dla uczucia; jeśli tedy oni świadomość kładą ~~na~~ za principium filozofii — to przeciw: Cynicy mówią to samo świadomość ale z tym zastrzeżeniem że chcą naprzód oczyszczenia od uczucia i od przyjemności, itd. — jest to zupełna negacya — ale negacya takowa [illegible] nie tylko w wolności ab- [illegible], że wolności należy aby [illegible] [illegible] tej rzeczy, aby [illegible] [illegible] świata.

Antisthenes.

Pierwszy cynik. — Przyjaciel Sokratesa z Aten rodem — wymieniono mu że matka jego z Tracyi pochodziła — co nie do rzeczy. On na to odpowiadał że Ateńczycy chwalą się że są [illegible] z ziemi [illegible] Ateńczycy [illegible] jak ślimaki i szarańcza. [illegible] [illegible] jego [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ to [illegible], [illegible] [illegible] sobie mówimy, np. że [illegible] same sobie [illegible], że przez niego [illegible] [illegible] [illegible]. Itd

ździeciny te cnót to deklamacye do przy-
[illegible] – te mowy o o mędrcu etc. – ǂ

ǂ Antisth. uczył w Gymnazium (uczęszczanym) co się zwany Cynosarges – stąd nazwany psem przez – lubo który jest [illegible] nazwano się [illegible] etc. –

Antisth. posiada i cnotę nie potrzebuje rozumowania – ale w tem zapomnieć się sam tylko za pomocą intelekt- [wyrobiły] cem stał się tym dla niej był – owszem podobne rozumowania nie zgadzały się z naszem Ant., przed Sokr. był obecnym nie to było ~~prawem~~ cnotą: wcześniej co właśnie religia i społeczności wymagały, te jest stan [illegible], ale teraz człowie- stan [illegible], i tam co jest wyższy od własnej głębi, i tam się zaczyna – i my na to się zgadzamy bo potrzeba więcej wtórnie być mądrym co to [illegible] – inaczej będzie to stan mądrości, stan dzieci, i [illegible] mądrości najwyższy, który stan mądrości nie ma wartości –

W ogóle Antisth. jest cynickie filozofii [illegible] szlachetne wyrażenie, ale obok [illegible] granicy, [illegible], gburo- watość w której się porwie. Cynizm [illegible] dziś [illegible] słowa. Cynizm [illegible], cynizm moralny, cynizm [illegible] o Anth. mówiono w dobrej mowie [illegible] – i radził mu aby [illegible] Gracyom ofiarę – ǂ

trudno mu zresztą jest to przebaczyć mu w stosunku z społeczności) jest człowiek jest przecież obyczajem i cnoty –

Diogenes.

Rodem ze Synopy ~~[illegible]~~ – [illegible] się potrzebę tylko [illegible] – jak tylko wolność [illegible], wolność prawdziwa w tem słowa [illegible] ale [illegible] wolności [illegible] – ǂ

Do cynizmu nadawała [illegible] gardzą [illegible] pałki wielkie [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible].

[illegible] na [illegible], [illegible] to [illegible] zasad dla filozofii [illegible] sprawa [illegible] mądrość — [illegible] kostium —

[illegible] mądrości nie [illegible] na [illegible], [illegible] ta mądrość [illegible] wiele [illegible] to [illegible] — [illegible] Sokrates [illegible] na [illegible] — Jak [illegible] [illegible] do tego [illegible] — [illegible] — Dawniej [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] — [illegible], bo [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] tem [illegible] [illegible] na [illegible] —

[illegible] [illegible] Diogenes [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] potrzeb. [illegible] — [illegible] [illegible] (papierie [illegible]) to [illegible] [illegible] —

Diogenes [illegible] filozofia [illegible] — [illegible] filozofie [illegible] [illegible] Diogenes [illegible] [illegible] [illegible] — Diogenes [illegible] — Antisthenes [illegible] — [illegible] ale [illegible] [illegible]

[illegible] II 167 — [illegible] do [illegible] — [illegible] — [illegible] [illegible] — [illegible] + Aristippa [illegible] Antyst. [illegible] Dyogenes [illegible] — (Diogenes [illegible] — Antyst. — [illegible] —) [illegible] Platona — [illegible] — [illegible] Platone, ale [illegible] —

[illegible] — ~~[illegible]~~ [illegible] — [illegible] — [illegible] Aleksandra [illegible] —

66. Cyrenaicy + 19 Aristippus. 20. Theodorus. 21. ~~Hegesias~~.
oc Cynicy 22 Antisthenes. 23 Diogenes —

Ponieważ Cynik —

O [illegible], [illegible] — Krates — [illegible] Ant. i Dyogenes [illegible] Krates [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible]

[illegible] —

Spojrzenie wstecz.

3 Epoki od Thalesa do Aristotelesa — pierwsza [illegible] — dalej [illegible] Platona [illegible] Aristoteles — [illegible] pierwsza Epoka —

A. pierwsza od 2-ej. od Thalesa do ~~[illegible]~~ Anaxagorasa — a Jonowie 1. Thales woda 2. Anaximander — [illegible] 3. Anaximenes powietrze — b Pitagoras — liczba. c Eleaci. 5 Xenophanes, 6. Parmenides, 7 Zeno 8. Heraclitos. [illegible] — E. 9 Empedocles [illegible], 10. Leucippus — 11 Demokritos. 12 Anaxagoras nous [illegible] — B. [illegible]. 9. Sofiści [illegible] 13. Protagoras. 14 Gorgias. 15. Sokrates. 16 Sokratycy. aa. Megara [illegible] 16. Euklides. 17 Eubulides 18 Stilpo

C. Odczyt Trzeci
Epoki pierwszej
Plato i Aristoteles

Plato.

Plato to najsławniejszy uczeń Sokratesa — On to zasadę Sokratesa że istota prawdy jest w świadomości naszej rozwinął, on wziął od Sokratesa prawdę i swoim [illegible] i [illegible], a nie swoim jednostronnym [illegible] bitym ale bezwzględnym — Lecz Sokrates wyrzekł tę prawdę ale jej nie rozwinął Plato [illegible] w jej systemie — umiejętnie twór- [illegible]

Jeśli Sokrates mówi o swoim geniuszu jako [illegible] ~~[illegible]~~ woli naszej Lecz Plato [illegible] w naszej gra- nice wyższą jako [illegible] utoni [illegible] świata —

On [illegible] [illegible] i [illegible] jej [illegible] formy umiejętniej [illegible] —

Hegel [illegible] powiedział że jedynym najwłaściwszym dowodem [illegible] [illegible] się pisarzy twojego przechowały się dzieła Platona —

Wraz z wszystkimi tych dzieł bardzo nie dla tego aby one same przez się były ciemne ale dla tego bo [illegible] dotykało ich się [illegible] [illegible] palcami; i wszystko [illegible] swoje własne [illegible] koncepta, a często bywa rzeczą fantazyi i nich zamknięte za filozofii —

Kto ma filozofię swoją
lub Platona —

Hegel.

aby ducha w nich uchwycić tonkie duchem do nich przylgnąć —

Uważamy że Plato należy do twórców Świata, on dał [illegible] duchowy, on nawrócił myśl do świata nadzmysłowego, on wiadomości wprowadził w świat duchowy, i te je osadził niby w [illegible] — wiara Chrześcijańska rozwinęła drogę Religijną tej [illegible] odkrywając mu wszystko i nadziej [illegible] — Plato usłał drogę Religii Chrystowej.

Plato urodził się 429 przed J.Ch. w roku śmierci Peryklesa — był o 40 lat młodszy od Sokratesa — Ojciec jego Ariston pochodził od Kodrusa, a matka Perictione pochodziła od Solona, jej stryjem był Critias, jeden z 30 tyranów, najmądrzejszy najwięcej utalentowany z wszystkich ale razem najwięcej ~~[illegible]~~ [illegible], zły, i nienawidzony —

Plato z początku nazywał się wrodzimi Aristokles, później był nazwany Plato ^miał^ niby szerokiego czoła, ~~bo~~ szerokiego ~~[illegible]~~ bogactwa, szerokiej figury — kształcił się w początku od Sofistów, za młodości ^swej^ jego pisał Tragedye, ~~i~~ dithyramby — to na kochanki [illegible] ~~[illegible]~~ przyjaciół mowy pisał i tak zaczyna.

A ty gwiazdom patrzysz drogi [illegible],
Gdybym był niebem gwiazdami by
i patrzał się na ciebie
firmamentem gwiazd —

~~Sch[illegible]~~ w. Schwar

Ponieważ ~~[illegible]~~ ojciec oddał go do Sokratesa ([illegible] 20 lat), powiadają że w nocy poprzed dnia śnił Sokrates w piątym na kolanach łabędzia młodego. ale około niego — wyrosły i rosły a gdy urosły łabędź wzniósł się — i ku niebu uleciał —! Sokratesz-i a spominając wielki podobniejsze podań [illegible] odwiedzał często dla jego wielkości, dla uczciwości jego —

Po śmierci Sokratesa uchronił się do Megary do Euklid, ~~[illegible]~~ który był towarzyszem Sokratesowi — z Megary udał się do Afryki do Cyreny gdzie nauczył się Mathematyki od Theodora — następnie do Egyptu — następnie do Grecji gdzie i ~~[illegible]~~ uczył się Pythagorejczyków kupując ich księgi za wielkie pieniądze — podobnie jak i dzieła Heraklitosa — wróciwszy do Aten założył gymnazyum pomiędzy przechadzkami gaju — między [illegible] na cześć bohatera Akademosa, która nazwała się Akademią — Ale Plato zaćmił bohatera, i później się Akademia nie uważa właściwie na imię także ku Platonowi —

Plato i Dyonizyus młodszy,

Wtedy panował w Syrakuzie Dyonizyusz, niby pod radą Dyona swego wuja szwagra, Dyoniz. był wypełni zaniedbany przez ojca, młodzieniec bez wykształcenia, Dyon i inni przyjaciele i uczeni w nim pragnąc ~~[illegible]~~ poznania Platona się spodziewali i on zostanie wzorem światłego niezłomnego władcy —

Wtedy król a obcość rzeczy niedorzecz pis-
rof, jak to mówią wielkiej bardzo pewne,
mamy a mnóstwo Romanów polityczniej,
(Telemak) ale ustawiczny do niej udając
się wcale. Plato uwięziony [illegible] nadaremnie przechal do [illegible] — gdzie już
przewieziony był i tam [illegible]
był z Dyonem.

Dyonizius bardzo się przyczynił do
Platona, chciał [illegible] [illegible] [illegible]
jego powracanie ale ten nie od tego [illegible]
to — Dyonizyus był to człowiek wielki
na pół charakteru, nadto [illegible]
[illegible] odznaczenie się, ale nie miał
[illegible] gdyby ani [illegible] — Jak to bywa
[illegible] i na [illegible] [illegible] [illegible]
że [illegible] wielkiej rzeczy, że jak [illegible]
osobliwie a to [illegible] bez [illegible] — wiele
Poi i Dyonizyus — on chciał być [illegible]
[illegible] i poetą ale nie [illegible] nie był, [illegible]
[illegible] ale bez gdyby —

Dyonidz. porównał się z Dyonem [illegible]
[illegible], Plato nie chciał [illegible] się przy-
[illegible] Dyona, co dla Dyonizyusza [illegible]
[illegible]; on chciał [illegible] [illegible]
Platona, co jest dowodem że [illegible]
wcale nie chodziło o cel powrotu w
przyjaźni z Platonem, ale [illegible]
osobliwie ten przyjacielem — Rozłączył się — Trennung—

Ale [illegible] obaj [illegible] do [illegible]
Dyonizyus [illegible] [illegible] [illegible]
aż pozostał Platona — [illegible] platoni-
Dyon Archytas i inni Pyth. [illegible]
z Platona — ten wrócił, [illegible] się
o [illegible] ale nie nad tego — [illegible]
[illegible] był [illegible] — Plato ale
[illegible] [illegible] do
Dyona

Akt – Verfassung.

Das Drama–

I Entwickelung der germanischen
Architectur im Mittelalter
und geschichtliche Darstellung
der modernen Baukunst
2 Stunden wöchentlich
Mittwoch – Samstag.

II Geschichte der italienischen
Malerei – 1. Stunde

były tak napięte iż Plato natychmiast
uciekać chciał, Dyonizyusz wysłał
go gwałtem zatrzymać – wtedy Pythag-
z Tarentu [illegible] wysłali poselstwo żądające
wrócić Platonowi na wolny powrót
do kraju – Dyonizy bojąc się opinii
i gniewu wypuścił go –

Ale i to nie wydało, Plato się
[illegible] rozumiejąc iż idea jego filo-
zoficzna da się zastosować w rzeczy
Dla tego też naucza przekładam
ustnie wielu, niemasz com [illegible]
Arkadyi napisać mu prawo polityczne
– Pomimo nawet nie jest owocu Platona
nie, za czasów wolna i Pythagory
dosta pora, ale mowa platona-
[illegible] najwyższym dziełem dla człowieka
[illegible] pasierstwo, jako najwyższe –
ne, jako owocy Centory; i ... ne
tak jej na nie się nie zdarzyły ani
[illegible] –

Żyłże więc wieku swego Plato 81.
roku lat i umarł w Atenach
r. 348 –

erwollte kein
Verfassung schreiben

Filozofia Platona –
uważany ze strony wiedzy
[illegible] zastanowiłbo Platona
1. Tallen j [illegible]
a ten zawsze wypada wiedzieć czego
się w jego pismach spodziewać mamy
2. a ten zawsze mać uzgodnienie
nie ma ani być nie może –
Jest tedy niedoczesnym chcieć
u Platona spotykamy najwyższe
doskonałości mądrości ludzkiej
i chcieć wrócić do niej, jest to
to samo –

-jatkowe pogadanki o szczęśliwości czło-
kowego życia, jest to zdaniem się powrócić
do stanu niewinności, do czasów [illegible]
się zadowolnić [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] i baraszkami, gra-
niu fujarce, [illegible] i [illegible] do swoich
amarylisów — do gospodarstwa na wsi
urządzać [illegible] formalności — [illegible]
się ze światem, z samego [illegible]
szczęście [illegible] sobie, który [illegible]
[illegible] [illegible] Manicheo, bo pod zdaniem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
pewno, ale na stronie [illegible] się [illegible]
żywotem i [illegible] [illegible] krajów)
albo też uczynić ciało z gospodarstwa
powołanie: [illegible] z niem więcej nic
pewnie [illegible] [illegible])—

Ale wróćmy do Platona — Dzieła
jego są [illegible] idee na świata
[illegible] [illegible], a [illegible] pierwsze
[illegible] nad [illegible] odpadły
[illegible] — ale oddając pokłon
[illegible] jego pamiętajmy, że 2300
[illegible] od niego — i lat
[illegible] [illegible] [illegible] dużo jest
[illegible] nie [illegible] więcej powiedzieć
[illegible] —

Bliższe oznaczenie dzieł platońskich —
Niemamy już książki Plat. pod tytułem
„O filozofii" albo „o Ideach" Arystoteles
powiada że to dzieło raz pisał o Plat.
ale zaginęło, dla tego nie mamy
jako w [illegible] filozofii
jego —

ale rozbiór tylko dyalogi tego w których się
między twórcy, dojrzeje ducha – to należy
pierwsza trudność –

Druga trudność – Powiadają że ma
być filozofia ezoteryczna i egzoteryczna
to jest ta której Plat. nie udzielał
wszystkim, były to myśli które dla
siebie zachowywał, tego zdania i Tenne-
mann – ale to błędne rozumienie
myśli nasze nad nami panują i prze-
wilkają nas, nie zostaną ich tedy
w kieszeni schowane – ! ~~tak to~~
niechybnie mamy w dziełach
Platona całego Platona –

Trzecia trudność – Ma być ta że
trudno wiedzieć którego zdania
był rzeczywiście Plato? – Ale tej
trudności też nie ma – bo tu nie
ma wiele monologów, zawsze każdego
zdanie do pierwszego to drugiego – i
w których w końcu każdy przez tego
zdanie zostaje – W P. dochodzi
rzecz zawsze do rezultatu pewnego
ten rezultat ostateczny przedsta-
wiający wszystkich mówiących
jest zdaniem Platona –

za Czwarta trudność – uważają że w
dyalogach mówią pewne zdania sokra-
tesa, sofistów, Pythagorejczyków
Heraklita, Eleatów, i tedy trudno
trzeba rozróżnić to co obce od
tego co jest Platona – Ale uważmy
że ostatnia istota filozofii jest
aby w całości potrzeba istniała

[illegible] wszystkie pojęcia, iż je tak
przyjmuje i w sobie wiele przeciwieństw—
Otóż tak Plato potrzebuje jako [illegible]
Sokratesa w jeden ogół, tak wtenczas
jest całego jego,— [illegible] i tak
się dzieje [illegible] do [illegible]
wielki [illegible], [illegible]
w filozofii, chociaż [illegible]
wszystko— to wszystko geniusza Platona!
Jego filozofia i [illegible]
wszystkie ~~[illegible]~~ harmonii!—

Forma dyalogów— Porównujmy [illegible]
ści— wreszcie, porównajmy i formę dia-
logów [illegible] i [illegible]
[illegible]— to dzieło jest sprawą ~~[illegible]~~ artystyczną
Platona—

Forma [illegible] jest dekoracya, scena [illegible]
to [illegible] się [illegible] pod [illegible] platano-
[illegible], to w obrębie [illegible] przy którym [illegible]
[illegible] przechodzi Sokrates: Phaedrus, to
[illegible] ~~[illegible]~~ gymnazium, [illegible]
[illegible]; to [illegible] biesiada etc.— a wreszcie
[illegible] ~~[illegible]~~ jest [illegible]
[illegible]— [illegible] P. [illegible]
[illegible] się, że to [illegible]
[illegible]— [illegible] ~~[illegible]~~ powagi, [illegible]
ta nie ma powagi mistrza ani dogma-
tyzmu jego— ta [illegible]
przyjmuje— Xenophon [illegible] pisze [illegible]
[illegible] w prowadzi, [illegible] ~~[illegible]~~ otacza [illegible]
[illegible] przedstawia [illegible].
[illegible] on [illegible] platonicz-
ki Plat. wszystko i [illegible] platonicz-
[illegible] jako Agathon
lub Aristophanes—

Dowcip dyalogów— Charakter [illegible]
[illegible], urbanitas, uprzejmość, one
[illegible] jest [illegible]; to [illegible]
jeno [illegible]
[illegible],

uznane całe i przedmiotu,
sprzyjmuje teraz się zgromadzeniu dzi-
siejszego, chociaż wielu oto albowiem wielu
nie uważa za szczerość, a drugiego jako
mającego żywe osobiste zdanie, trzeba
także drugiego uważać i ma prawo do
prawd przedmiotowych —

Dyalog nie jest rozmową, konwersacyą,
bo ta ma pochód przypadkowy, a nieraz
zmienia przedmiot, nie dochodzi do rezul-
tatu — W Platonie jest dyalektyka, rozwi-
jająca przedmiot, rozum danej osoby
szczególnej rozdzielony na różne osoby, osoby
mające się do siebie jak ciało, jest to
dyalektyka w najwyższym znacze-
niu. Więc dyalog ma także ciało drama-
tyczne pośród osobowości, a przecz-
[illegible] go mogłoby nam się zdawać
iż rzeczy mogłyby były inny wziąć
obrót —

Charakterem tych dyalogów jest jasność to
w filozofii tak bardzo zalecana jest
przez ludzi nie będących ~~[illegible]~~ zawodowymi filozo-
fami — Co znaczy, iż jest nie ma jakby
odrobiny dla wielu grantów // jakby
i marnych czasach — gdzie jest wiele nauk
artyzmu — Za P. nie jest nie stało
na tem stopniu — bo nie ma ekspo-
zycyi systematycznej — twórczo
przejmuje wszystko — a niewidzianej
ogólnej całości jest jakiegoś szczegó-

Prawdziwa twórczość zaś w dyalo-
gach P. jest ta, iż rzecz widziana [illegible]
formowane ściśle rozumowo przecho-
szczegółowemi — To po usunięciu
jest koniecznie w epoce P. która stanie
być poetyckiem umiejętności —
Geniusz umiejętny P. przeniknął prze-
ciwny ~~magii~~ istotę ale nie
rozumiał tej powie-
[illegible] [illegible] —

Ztąd pochodzą dwa skutki – 1. że nam tak samo ~~np. Boch~~ nam ukazuje się jakby pojęcie rozumowe dzieło filozoficzne, drugi raz jako wyobrażenie że obie te strony nie jednoczą się z sobą, ale są rozdzielone, i tak wciąż, – zamiast co bywa było owo iż pojęcie właściwie jest prawdą przedmiotu – np. jak P. ~~składa~~ pojęcie o bezwzględnej istocie wszechrzeczy – a z drugiej strony o Bogu osobistym z wyobrażenia – obie rzeczy ~~mowa~~ i pojęciem nie łączy się Boga – 2go że pojęcia rozumowego nie rozwija rozumowo, ale dalszym ciągiem ich sobie wyobrażenia mistyczne, poniesie i do w rozumie pojęcia nie jest rozumowe –

Jak rozumieć Platona

Jedni za wiele widzą w Platonie inni za mało

1. Za wiele – ci należą nowo platoników szkoły. a a.) ~~to~~ którzy to tem iż mythologii, religię brali za szczere idee, a mythy uważali za pojęcia filozoficzne co było tylko wyobrażeniem – bb) że co było pojęciem u Platona uważano więcej z zdaniem bezwzględnej ~~istoty~~ istoty. np. gdy w Parmenidesie Pl. mówi o ontologii wzięto to za poznanie Boga –

2. Za mało – To niektórzy nowsi, oni uważając pojęcie czyste P. za oderwanie się po abstrakcyjne, to zaś co jest ~~abstrakcyjne~~ wyobrażenie brali za zasady filozoficzne. Tak np. Tennemann powiada że Plat. do jakiejś dowodów dawniej metafizyki o bytności Boga –

Plat. chwali szczególnie nauki ścisłe – obrazowe – zapewne jako łatwiejsze do wyjaśniania to co jest abstrakcyjne jest trudne – to jest pedagogia to można więc tak sam nie pochwalał ale nie jest to zamierzenie pojęcie rozumowe –

Prawda wiedzy, części logiki rozumowania-
(Ekonom. - Sztuka - moral.) - Kto się opiera
na wyrazach p. mówi na nich budowa
dowodzi albo wyraz [illegible] nie ma [illegible]
np. mówi o demonach które pomagały
Bogu przy stworzeniu świata - które
mogły wyprowadzić - Plato wierzył
w geniuszów, w świętych, etc —

Rozłożenie Fil. Platona - który będzie
1. Ogólne pojęcie P. o Filozofii i o poznaniu
2. Szczegółowe części jego fil. —

I Ogólne pojęcie -

Początek Fil.; Plato ma najwyższe, naj
najprawdziwsze pojęcie - jeżeli wyrażamy
uważając za istotę rzeczy, człowiek tego co jest do
wiadomości naszej, jeśli za istotę naszej
[illegible] wolności albo rzeczy uczuciowej,
Lecz Plato uważa za istotę rzeczy wiadomość
myśli i bytności - jedność myśli i istnienia.
Ta posiada się filozofią jest najwyższem
szczęściem człowieka, w [illegible] innym obowiązku
Fil. jest nauką i sztuką - mówi najwięcej
[illegible] o [illegible] wiadomo-
ści - w Timaeusie posiada wiadomości
najdoskonalszych przedmiotów rzeczy
w-wodzie, widzimy ruch dnia i
nocy, obiegi planet, badamy natura
jako całości i cząstki, dochodzimy do
pojęcia prawdy - zaprawdę nie ma większego
daru który Bóg uczynił ludziom
jak ten ani też większego nigdy nie
będzie —

Najwięcej uderzające jest to co mówi
w Republice - Tam [illegible] i [illegible]
ten przez opowiadanie - [illegible] co to
jest [illegible] i [illegible] jest [illegible]
potem powiada on Glaukon i
~~pożyta~~ i rada albo voluntates dowiodł
~~[illegible]~~ jako ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ -

Sokrates w owego, tłumacząc się i
że do niczego nie należy – ale gdy [illegible]
coraz silniej nastają wtedy Sokrates
odsadza, choć potem [illegible] [illegible]
niemi spaść może w ziemicy i niedzielstwo
i odsadza się wtedy dopiero będzie dobr[illegible]
[illegible] nicci piek albo filozofowie [illegible]
[illegible]zadcami, albo nad filozofami – ! –
[illegible] w tem oznaczeniu ogromne [illegible]-
wagę jako przygotowanie [illegible] Plato – dis
by tego nikt nie umiał powiedzieć – Trzeba
albo rozumieć czas platoński iście
zaufać – Jakoż trzeba pamiętać
ad 1um pod imieniem filozofii – bardzo wiele
rzeczy rozumieć można – 2do że pasterstwo
tak to na razie zaczerpnąć –
ad 2. pamiętajmy, że nim greckie jak
Filozofii a ciężko Pasterza, pasterza sobie
się prze[illegible], razu się radzi – będzie prze-
dziej dopytujący tutaj właściwie osobliwie
całość, a resultaty zaś jakoby jest nagi –
ad 1um Znać co jest pasterstwo właśnie
nim nadzieję, chodzi o to aby nim pojęcia
pasterza – Że to się [illegible] zgodziny
sprawić raz to na leży filozofii, nie
nie tylko filozofii [illegible] znacznie nim
bić rzadko, ale człowiek rozumny, [illegible]-
onajęcy słowom przez swe wolności.
[illegible] to to [illegible] rozumie P. filozo-
przy dziś co ciemnego pod imieniem filo-
warany – my ~~[illegible]~~ rozumieniu uczniów-
pouczający się już tylko niedawno co na-
–zwiemy i lekcji czasy nie dawno w tra-
zwano system teraz co nie ma w teorii i chemo-
dycji w czasy, w [illegible] i [illegible], [illegible]
w filozofii – Teraz daleko łatwiej
nowe pojęcie pasterstwa

45. 73

i uczuć urządzić nie ma całości
Platona — zaczem całość formy de-
mokratycznej [illegible] się sprzyja-
ły państwa się rozpadały, nie będą-
cej [illegible], tylko anarchią,
bo pojęcia nie były tak ogólne,
prawdy ogólne nie były tak znajo-
me, jak dziś, nie dziw tedy że Pl[ato]
żąda filozofa na tronie — wreszcie porównaw-
szy się z 18 wiekiem widzimy ogromny postęp
Fryd. II także był nazwany filozofem na tronie
a to więcej dla tego iż ogólniejsze pojęcia
[illegible] poddał [illegible]
[illegible], a prawdy, że [illegible] poddał
[illegible] pojęcia tylko ogólnemu całości
[illegible] był [illegible] który zro-
zumiał organizacyę państwa według
tego nazwano go filozofem — ale
my dziś już więcej wiemy że cień te-
my dziś już więcej wiemy, mamy
ogólną organizacyę rodzin, [illegible]
razem o [illegible], że [illegible]
[illegible] tak się urządzają [illegible], tak
że [illegible] tak iż organizm nie [illegible]
się potrzeba iż [illegible] — co więcej nie po-
[illegible] — [illegible] wiemy [illegible]
[illegible] iż za to samo [illegible]
[illegible] nie [illegible]
filozofem — [illegible] dla
[illegible] Plato który [illegible]
[illegible] o potrzebie filozofii
[illegible] —

R. W tej samej Republ. Plato który
[illegible] a [illegible]
[illegible] mity tam co
[illegible] filozofiom
mają [illegible] —
a [illegible] któremu nie mają

[illegible] obrazu — „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], w nim [illegible] — [illegible] [illegible] do [illegible] od [illegible] [illegible] [illegible] — zdaleka [illegible] [illegible] [illegible] mając [illegible] — [illegible] po schodach [illegible] — u góry w środku [illegible] droga ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] a tu [illegible] idą ludzie [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] to wszystko [illegible] (ale nie [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dla mnie,) [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i to [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] nas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i prawdę [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] prawdę a [illegible] [illegible] [illegible] — a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] nie [illegible] — Otóż [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] to [illegible] [illegible] —

Powiada Plato i [illegible] że ten który po[illegible] [illegible] prawdę [illegible] — [illegible] prawdziwej prawdy [illegible] — [illegible] kto [illegible] piękną rzecz, temu od piękn. [illegible], a piękn. tę rzecz, temu nie [illegible], że nie ma prawdy, prawda jest nie rzecz piękna, nie rzecz sprawiedliwa ale piękność, ale sprawiedliwość — piękność sprawiedliwość jest ideą —

Gdy Plato mówi o stołowości i pucharowości w tej Dyogenes Cynik mówi: ja widzę wprawdzie stół i puchar ale stołowości pucharowości nie widzę — na co Pl. bo masz oczy dla tego do widzenia, ale [illegible] [illegible] się [illegible] pucharowość [illegible] [illegible] —

74

Co Sokr. rozpoczął dokonał P. — Prawdą stoły jest ideą, — ogół — Tym [illegible] otworzył świat intellektualny, który atoli nie j. światem nadświatem, ta[illegible] ale jest światem rzeczywistego, bo to tylko rzeczywiście istnieje co [illegible] jest ogólne — nieprawdą jest jednostkowe szczegółowe tylko co ogólne to j. istnieje, bo któż — Powszechność jest jedna, rozwijająca się a nawracająca się do siebie —

Widzimy tedy co są platońskie Idee. Idea jest ogólną, ale nie własnością rzeczy ale to co jest na dnie wszelkiej bytności —

Są tedy dwa stanowiska błędne których unikać należy chcąc pojąć idee platona —

1. Błąd. Jeżeli będziemy uważali myśl za coś formalnego tylko ± który nie mającego rzeczywistości — albo powiemy że ogółem jest własno- rzeczy i w wiele tej własności [illegible] ny ogół — albo też że Plato uważa ten ogół za substancyą, ale substan- cyą która j. w nas ale nie [illegible] jeżeli tedy mówi plato o wzorach o modłach wedle których szczególne rzeczy [illegible] przypuszczamy a te wzory są czemś nadświato- [illegible] li przez podmiotowa- [illegible] względem nas- natury [illegible]

2 Błąd — Jeżeli uważamy że te idee są wytworem w nas, że one są drugim naszym, które [illegible] nie mają rzeczywistości — i myśli. Jest to błąd bo plato odrzuca to co jest w nas prawdą o [illegible] w nas z fantazyi

±
że tedy rzeczywistości jest
przez [illegible] rzeczywistą.

ny do prawdy także się przechodzi
bezwiednie, poglądem, drogą bezpośre-
dnią, ale za pomocą myśle-[illegible]
plato. w Menonie – Prawda jako Mathesis
widzą od wspomnienia – obie strony
tej całej doktryny – Wspomnienie nie
jest niczem, wspomnienie jest ogniwem
pośrednim między nieświadomością i
umiejętnością –

6 Stosunek poznania jako ogółu
do świadomości pojedynczej –
Obaczmy jak prawda, poznanie, prawdzi-
we wedle Platona u pojedynczego podmio-
tu – Tutaj wtenczas spotykamy pewni
zasadę wyobraźni i mistyczne poję-
cie) traktem uświadomienia tego co było jest
w ciemności w Sobie. – Duch sam jest tym
traktem. – Tym traktem wedle P. wypra-
cowaniem nie jest uczeniem się, bo uczeniem
się jest przyjęcie czegoś co było obcem
wzglądem samego, jest to przybywanie
pewnej rzeczy jak w świecie zewnętrznym
anorganicznym – przyłączanie cząstek.
Ale Duch jako podmiot rozwija całą
w sobie; w sobie i w sobie się rozwija.
Chodzi tedy o to aby się ten przechodził
był (sein sollen) czem jest w sobie, był
rozwinięty w sobie – Duch jest w sobie
(w zarodku) mającem wszystko w sobie
takie jako treść chodzi tedy o to aby
sam w sobie rozwinął. – Ten Plato
uważa że uczenie się prawdziwe jest
właściwie tylko przypomnieniem,
który przypomnienie jest trochę
[illegible] bo w tym razie
wyobraźni ale nie pojęcie
ważne! jak i u nas

46.
75

na znaniu głębi, przypomnie-
pomnie jest niż po wiedzy, nam
pomnie, jest to wydobywanie tego co
jest we mnie — Tak w Menonie Sokr.
wydobywa z niewiadomego niewolnika
twierdzenie o stosunku przekątni kwa-
dratu do boków kwadratu —
Lecz gdy przypomnienie [illegible] się wza-
[illegible] zatem porządkiem stosunku
się z [illegible] gdy mowa jest o
ogólnej naturze stosunku — ~~to blisko~~
W bliskiem związku z tem wyobra-
żeniem jest to co Mythus Platona
wyraża — Powiada on że jest nieśmiertelna
się gdy [illegible] się odradza, w tej wolnej
przypomina tylko nas dawno
znane —

b). We Phaedrusie [illegible] dokłada-
ny ten Mythus — Plato stworzył
przy tem obrazie wszystko jest prze-
[illegible] obrazie [illegible]
pomnieniu [illegible] [illegible] [illegible]
od jest myślą, myśleniem, a [illegible]
powiada Pl. dusza jest nieśmiertelna, to
to sama przez się nie porusza, to
poruszenie nie idzie z zewnątrz, ale
z jej własnej potęgi, że jest tedy
nieruchoma od niczego, że jest jak
wolna — w sama w sobie ma przy-
czynę w sobie, że to przymiotem
[illegible] w naturze [illegible]
co mocą swoją o nieśmiertelności
[illegible] myślenie [illegible]
[illegible], tak wolna [illegible]
[illegible] jako [illegible] mające [illegible]
[illegible], a zatem w pewnej [illegible]
[illegible] jest myśleniem, ale
[illegible] nie byłby [illegible] bez
myślenia jest to [illegible]
[illegible], tak jak
[illegible],

Podobnie i Mistyka one jest święte ale ta
jej cielesności nie jest własnością, ale wtedy —
bo, świętość nie ma ciała —
Widzimy więc w Plato powiada że dusze
jest nieśmiertelną bo — jest myśląca —
~~Dod~~ Potem mythos o woźnicy —
— następnie powiada że każda dusza wzlatu-
je przez niebo z jednej idei w lepszej
w drugą, aż doskonale utwierdzona jest
w tej nad światem. — Jeśli zaś dusze
opadają skrzydła w tej spuszcza się
w ziemię, łączy się z rzeczami i przyjmuje
na siebie ciało — a tak zaraz naukowo
jest rzeczą —
Widzimy też że tu jest przypuszczenie
że dusza istniała pierw przed urodzeniem
wcześniej, że potem spada, i stała się ma-
terją — To przyjęcie duszy w ciało nie
było przeto przez chrześcijan katolicy-
zm, że który duch łączy się z rozumo-
[illegible] wolne —! — że duch sam przez się
się w ciało — Duch i ciało są u nich
dwa abstrakta których potrzeba nie
umieją —
Żywot zaś nieśmiertelny powiada ten
jest Bóg — żywot nieśmiertelny Boga
jest to co ma ducha i ciało razem
pomieszane, które nie są sobą zrośnięte
~~[illegible]~~ spojone ale są nierozdzielne
Jest to olbrzymia definicja Boga
— ogromna gdyż wielka jest to jedność
podmiotu i przedmiotu, jedności
myśli i rzeczywistości —
Dalej w tym tego mythus — powiada
że Bogi jadą na wozach nieśmiertelni
kolem, a dusze w patrzą się wlecą
widok nie [illegible] —

te widzi sprawiedliwość samą (nie
czyn pojedyńczy sprawiedliwy,) widzi
umiejętność, piękność (nie rzecz pięk-
ną) dusza wraca z tego upatrywa-
nia się wtedy namiętności przez niebo
i jedząc ambrozję, — Pokarm tych rzeczy bo-
gów, lecz gdy dusza czysta to wina woźni-
cy czysta więc namiętności zbłądziwszy
pie wtedy zbiera się ku ziemi, ku
błędom, ku zdaniom które są nau-
ką strawą dla namiętności, spada
na ziemię — Jeśli zaś pamięć coś
pięknego wielkiego obaczy, przy sobie
niało przypomina, i wpada w za-
chwycenie —

Widzimy tedy w duszy przypomnie-
niu ogół, pojęcia, cnotę, sprawiedliwoś-
ci słowem idea — On wyraźnie mówi że to co
obrazy i porównania wznoszą nam ku — Jego
słowa macie a człowiek w rozumie wewnętrz-
nym ma pierwiastek boży —

Jeśli zaś wyraża się to stanowisko
Pla we Phaedonie wznioślej stawiamy dya-
logu przez niemniej bliższe dusz.
Ta rozmowa nabiera wszelkiej uroczystości
istotnej jako scena przed śmiercią, a mia-
nowicie stają się wspaniałe ostatnie tej
rozmowy — Choć tutaj nierozdzielone
te pojęcia od wyobraźni, pojęcia dalekie
jak P. i od tej rozmowy uważającej
Dusze w rzeczach zbiór wielu ostateczno-
~~ony~~ tutaj Sokrates mówi, że dążenia
do mądrości filozofii owemu najwa-
żniejszem pragnieniem człowieka, prze-
szkodą cielesności, bo myśli nie
mi okazuje w prawdziwej istocie,
bo cielesność piękność słowem
owe pojęcia ogólne, owe prawdy

1 — 2
2 — 1
3 + 1
4 — 2
5 — 4
6 — 8
7 — 16
8 — 32
9 — 64

a ogóły mogą być tylko w danym widzeniu

Otóż jest myśl główna w Phaedonie:

Naprzód że wszelkie zmieniają się i giną

przedmioty a potem że dusza [illegible]

[illegible] swojem, mają się tylko tem czem

~~od dawna była~~ była od początku — że się

nie zmienia swojej — a potem że do

której nic obcego nie przybywa, że ona nie

jest więc bynajmniej częścią stworzenia, że ona

jest pojedyńczą całością — że przez ten ogół — że

ona jest zatem jest całością jako pierwsza

(przeciw ogółowi) której nigdy się nie zmienia nie giną

ale się rozwija — że tylko to ginie co jest jednostko-

wem czy wyrażeniem tego co piękne, co dobre

w ogóle —

Znać również i to pojedyńczości przeciw wielo-

ści, te dusza P. nie będzie muzyczna jakoby

np. muzyczną, i Chemii o czasach przeciw.

ona jest harmonią sama przez się, ale nie

~~harmonią muzyczną~~ bo ta jest przerwana

i flety do zawodu, i zamiera [illegible]

harmonią jest dusza ale sama przez się —

C. Co się tyczy wykładania i wykształcenia

Duszy, uważamy że ten Idealizm Platona być

musi nie ma tego znaczenia jakoby jen-

nie a nic nie przybywało duszy z zewnątrz

jakoby wszystko pochodziło od podmiotu — Owa

[illegible] nadal [illegible] bierze [illegible]

wedle Platona tego nie znaczy [illegible]

[illegible] do duszy [illegible] to czego wnieść nie

było, ale jest to [illegible] myśl tak, (Kniaźko.)

~~ab~~ tu tenże [illegible] się

[illegible] wszystko [illegible] się [illegible]-

[illegible] przypadkowem, a [illegible]

[illegible] od [illegible] przypadkowem, a [illegible]

tu tenże co jest [illegible] razem

[illegible] w ten [illegible] świat jest także

razem nie razem [illegible] będzie

razem się [illegible] niego, [illegible]

się [illegible]

Źródła poznania, sposoby poznania.

Prawda rodzi się z myślenia według Platona. Źródło naszego poznania są wieloraki[e] zmysły, uczucia, etc. — Uczucia wrodzone obejmują w sobie ~~prawdę~~ wszystko, ale uczucia są ciemne przez podstawienie, uczucie jest to co jest niezależne od człowieka, prawdy samowolne nawet wbrew przyj[illegible] potem w sercu i stąd się [illegible] [illegible] zmysłowości, w tej dopiero [illegible] [illegible] — ~~Albo inaczej~~ Przeciw[illegible] cia się więc nie obejdziemy wcale. Ale zatem nie idzie sobie uczucia miały być tym co w prawdy, uczucia mogą i najgorsze — Dla tego Plato powiada że to tylko jest prawda co z myślenia pochodzi. —

W Rep. Plato pisze bliżej o naszej rzeczy ks. VI. — Powiada że trzy u nas wiadomości są dwojakie:

1. Przez zmysłowość ta mówi jest dwojaka. raz rzeczy zmysłowe [illegible], drugi raz rzeczy mające [illegible], z kolei wspólne będące, oprócz przez nas robione —

2. Przez ducha — ta również jest dwojaka — a. naprzód dusza, opiera się na podstawie na zasadzie nie [illegible] przez przeczenie, hypotezę. Jak który ma dane jak w geometrii i od nich zaczynając rozumuje dalej. b. Druga część jest jeśli jest* przez wyższe myśleniem jeśli przeciwne z myśli zasady i to rozwija się stopniami —

II ~~Szczegółowo~~ Szczegółowo (ob. ark. 44) gałęzi

W Platonie widzimy trzy gałęzie

1. Dyalektyka. — ale nie sofistów która chciała to aby wyobrażenia uwidoczniła ale nad pojęcia bezwzgl. —

2. Filozofia Natury w Timaeusie, —

3. Filozofia Ducha — w księgach o Republ.

1. Dyalektyka.

Formalna fil. uważa dyalektykę za sztukę zbałamucenia wyobrażeń, że tedy jej rezultat jest negacya — Taką dyalektykę często widzimy w P. zwłaszcza [illegible] mowie o Sofistach. — Lecz prawdziwa dyalektyka jest właśnie ruchem i rozłożeniem czystych pojęć a rozłożenie właśnie zasadza się na poznaniu kategoryi rzeczy wobec przeciwnych pojęć —

Trudność dyalektyki P. na tem się zasadza iż właśnie są te szczegółowe wyobrażenia zamienia na pojęcia. — Mogłoby się zdawać iż zaczynając od wyobrażeń, ~~zaczynamy od~~ ulatujemy od rzeczy bo zaczynamy od rzeczy znanych — a przechodzimy w zakres rozumu — Przeciw wszędzie stoimy jeśli uwagę mamy do czynienia z pojęciami rozumowemi, używamy na obecnym odrębnym świecie nie oglądając się na wyobrażenia które nam tedy już nie przykładają się wcale — i ta droga jest szczęśliwsza tamtej zna—

Wszakże postępowanie Platona które nie pomija wyobrażenia obok pojęć tym samem jest dzielniejsze bo dowodzi że same tylko pojęcia są prawdą ale nie wyobrażenia.

mit Begriffen ist der Weg schwerer?

wenn wir es stets mit Begriffen zu thun haben so nehmen wir nicht mehr Rücksicht auf die Vorstellungen

Vorstellung und Begriffs

78

Obok wielu dyalogów P. mają też cel chyba ogół wykazać, dla nas co jest to znany, wszakże iż P. bywa niekiedy nużący —

Wir das sinnl. Einzelne für Wahrheit — aber das Ideelle als vernünftige ist eben das Wahre —

Uważamy iż my uznajemy jednostki bezpośrednie, lub oznaczenia pojedyncze uważamy za prawdziwe i rzeczywiste, i odróżniamy je od tego co jest idealne, ale to co idealne właśnie jest najwięcej rzeczywiste — to właśnie jest stanowisko Platona —

aber das Allgem. ist nicht eine leere Abstraktion

Wszak. idealne, ogólne nie jest bynajmniej, czem [illegible] abstraktem formalnem, [illegible], dobro piękno, prawda [illegible] jest rzeczywiste, zawierające w sobie [illegible] rzeczywistości, —

Aber wie wir gesehen haben wird das Aufzeigen des Nichtigen im Einzelnen nicht d. letzte Resultat ist bei Plato —

Rezultatem [illegible] w P. najczęściej trafia iż ten lub okazać nicość tego co jednostkowe, co niestałe, jak albo okazać iż to nic nie ma prawdy w sobie, iż [illegible] wyobrażenia o tej jednostkowości zu[illegible] że być prawdziwe, też przecież ta prawdziwość nie jest w tych rzecza[illegible] lecz stoi na P. spokojny do[illegible] ce dyalektyczne nie mogąc przestać na tym negacyjnym rezultacie —

Seine Methode ist noch nicht entwickelt —

Lecz też P. [illegible] się nie ale otrzymamy ogólny rezultat, — Jakże on to czyni? to tym właśnie jest brakiem jego filozofii — Metoda jego jeszcze nie jest rozwinięta — Spekulatywna treść jego jest właściwie [illegible] i jest prawdziwie [illegible] w jego dziełach —

Ale właśnie to co jest najtrudniejszem jest
zbadanie najważniejszym i lepsza poznanie w
Autorach Platona —

Co stanowi istotę filozofii Platona i czem ona stoi
często i wyraźnie w tonie tylko dialogów następnie
— ~~co~~ to jest idea —

Zebrawszy to co się rzekło, spotykamy w Plato-
nie a) bezwzględność pojętą jako istnienie Par-
menidesa, ~~jak~~ lecz jako i jedność i nicestwo
jak u Heraklita — stawanie się istnienie.
b). Pythagorejską liczbę — jako trzy — bo
zawiera istnienie i nicestwo, jedność i wielo-
[illegible] Plato bierze 1° jako ogół
dobro, piękność i jako rzecz, poznające,
rzecz, prawdziwe — 2. oznaczenie, zwrócone
liczbę pitagorejską — 3. Heraklita rzecz
dyalektykę wrzucał uwagą, a przytem
rzeczy eleatów i rozumowanie rzeczy — więc
nie poznanie prawdziwe, ale poznanie idei
kategorii w wielu przymiotach jako przed-
miotowa — 4 Sokrates — myślenie ale nie
myślenie stosowane jedynie do ogólności
cnoty i dobra, ale mające być [illegible]
przedmiotowe Sokrata —

Dyalektyka Platona obraca się jedynie w
myśli np. istnienie, nieistnienie,
jedność wielość, nieskończoność granica,
niedość tego, że w całem niepodobna
się Plato, nie jest na tem rzeczony prze-
ciwieństw obracaniu się, w dyalogach
w dyalogach przebywa się, aby
przyjść do abstrakcyi — to nie
się nie podoba, nie jest nam wtedy
nie spotykają się z Platonie [illegible] znie-
Poezyi mądrości oznaczonej
zadowolenie — Jak to przypomina
z Ewangelią —

a) das Absolute ist das
eleatische Sein
b.) Pythagoreische Zahl,
c). das absolute sei als
das werden —
d. die Idee ist sokratisches
Denken.

48
79

Który w pysze Chrystusa Pana co
[illegible] a czy Pan nie powiada [illegible]
więcej niż [illegible] i pojęć za niemi
[illegible] w [illegible] wschodni —
nawet chcąc filozofować trzeba by
podług tego co [illegible] [illegible]
wyobraźni —

Idea jest ogólna ale cała w całości
[illegible] [illegible] treści wnosi, to zaś
[illegible] [illegible] mówi gdzie ogół jest
[illegible] [illegible] w całości [illegible]
[illegible] — w tedy idea ma treść
[illegible] mówi, bo idea jest [illegible]
[illegible] tyle [illegible] — Sokrates
mówi [illegible] jako ogół ale
[illegible] tego ogółu nie [illegible]
a to jest jego [illegible] — Po [illegible]
ma P. on [illegible] w prawdzie
ogólne pojęcia, ale nie [illegible]
chce wszystkie [illegible] te pojęcia [illegible],
[illegible] pojęciowe [illegible] prawdziwości
dobro prawda, ale [illegible] jako
już gotowe, one nie są [illegible]
[illegible], one nie postaty
przez dyalektykę nad [illegible]
w P. one są bezpośrednio przyjęte
jako prawdy, bo są [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ jednakowości —
[illegible] dogmatyczne
[illegible] najważniejsze
o ideach zaginęło, ale są dyalogi
o czystem myśleniu, jako „Sofista”
„Philebus” „Parmenides” który to
ost. bez są najtrudniejsze —

[illegible] wszystko jest w ogólnem
i prawda jest [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], ale [illegible]
[illegible] na tej [illegible] nie
[illegible] akcentu,

niewczesnego rozumu — chodzi o to aby
rzeczywistość była zachowaną, a to uczynił Pla-
to — wszystkie pojęcia które są, są i
nie są, mają negacyę na sobie —

Plato uważa na dwa stanowiska [illegible]
zapatrywania się — jest przeciwko
1. stanowisku zmysłowemu uważającemu
że to jest jedynie rzeczywistość czego zmysłami
namacaniem dojść można.
2. przeciwko stanowisku tylko idealnemu, uważa-
jącemu jakoby mamy wszystkie byty zmysłowe
nieprawdziwości, i do świata zmysłowego
należeć, że prawda w idei jest [illegible]
niewinnie — tak jak to mniemał też
Parmenides twierdzący że nieistnienia
żadnego nie ma że nie istniejąca —

Plato zwraca się przeciw Sofistom. twierdząc
że niema nie trwającego wyłącza się
że nie prawdziwe, i wracając się do dru-
giego, i znowu wykazuje że to samo także
jest wielkie, np. w co jest mało wielkie
drugiego co jest wielkie, albo że to wielkie
jest wielkie przeciwna wielkie albo małe
w stosunku trzeciego — Ponieważ aż trzecie
ani madrem powiada Plato —
Ale kiedy prawdziwość jest objawia się
w Drugim rzeczy jest zarazem ten same
w jednym, a to w tej samej mierze
pod tym samym względem, że jedno jest
wielkie ale, że które [illegible]
się wyłącza, że pod jednym względem
są tem czem są, i nie są czem są —
Idzie tedy w Platonowi chodzi o pewność
absolutności, jako pewności i wiele,
Tak tedy zwraca się przeciwko dwom
Rozumowaniom przeciwnego myślenia.

[illegible] na dole

-uważa się bowiem przeciw tko myśleniu które uważa różnice, ale mniej rozu[illegible] nie leży, uważając ją jako istnieją[illegible] cą osobno oddzielnie — albo przy[illegible] nie które nie wprowadzi o tej jedno[illegible] ści ale nie [illegible] negacji nie, bo [illegible] zna. teraz obie różnice jako rozdziela[illegible] ce się pod rozumem względami (i ponieważ i jedno: tor samo jest rozum w celu pod rozumem względami, i powiem się i nie powiem — itd.

Powtóre Plato uważa się jako Sofistom, Eleatom, twierdzącym że istnienie jedynie jest a nieistnienie nie ma, że zatem jest że nieistnienie nie ma, że [illegible] jest prawdziwe w istnieje — [illegible] [illegible] jest prawdziwe [illegible] jest więcej Sofiści [illegible] do [illegible] i twierdzili że nie ma nic fałszywego, bo to co dla nas istnieje [illegible] rozumiane, że [illegible], że tedy istnieje w tej prawdzie — wolne [illegible] nie ma [illegible] sofistom ani nie [illegible] nie ma [illegible]. Plato powiada że nie ma istnienia bez nieistnienia bez negacji — zatem w wszystko co jest jest w jedności z nieistnieniem [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] Platona jest najgłębsza [illegible] [illegible] jest jedności [illegible], [illegible] jest [illegible] w [illegible] — [illegible] prawdziwie jest to ~~[illegible]~~ co się samo w sobie rozumie a przecież [illegible] w jedności [illegible]. — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nie nie — [illegible] ani Platonowi [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] jest [illegible] pod jednym względem — albo [illegible], pod innym względem — [illegible] to nie jest [illegible] — [illegible] jedności ~~[illegible]~~ prawda ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] jedności w [illegible] i rozum pod jednym a [illegible] [illegible] [illegible].

Trzeba tu stawiać ostrożnie każdy krok, trzeba sporo przezorności, ażeby nie zbłądzić.

We Philebusie P. oznacza rozkosz przyjemność [illegible] jako nieskończoność — nieokreśloność bywa zarazem uważana w ter- czasie za coś ogromnego, szczególnie bardzo ale uważny nieskończoności właśnie jest czymś nieograniczonem nie nadgraniczonem, niepewnem nieoznaczonem — Obok tej rzeczy nad tą nieskończonością stawia Plato ograniczenie — granicę — a zatem to co ma w sobie rozmiar, coś samo ogranicza co ma cel i znajduje sobie cel — co w sobie za- gnie — nieskończoność nie ma formy — Coś ograniczonego jest doskonałe, tak zdrowie zaś mimo w sobie wiele rzeczy ciepło, zimno, to wszystko jest zawsze ograniczone jak według granic zdrowie się tworzy, tak harmonia jest ograniczeniem tonów więc muzyka — co przeto doskonałe określonego jest pięknem ostrożności a zatem rozmiar wyrażony się odgraniczającym — Tak tedy są cztery oznaczenia 1. Nieograniczoność 2. Granica miara, 3. mieszanina obu — 3. przyczyna która to czyni — ~~zatem~~ przeto tak ostrożności — Co do słowa, co potrzeba mieć w sobie tę ostrożność, całości mądrzejszemu go nie mamy zgadywa- dzi. —

Ale prawdziwie arcydzieło dyalektyki Platońskiej jest: Parmenides
Scena odbywa się w Atenach

zdrowie
[illegible]
mieszanina

Parm. meisterstück
der Platonischen Dyal.

49 81

jest tam Parmenides i Zeno i Sokrates. — Pan Parm. tak chwali Sokr. — uważa tam się [illegible] w dochodzeniu [illegible] pełności, sprawiedliwości dobra i tych wszystkich idei — ten poprzednio jest piękny i [illegible] cóż w tem co tam. — głównie zarzuca nieskończona gadanina — dyalogu tego treścią jest iż Plato okazuje iż jedno jest i nie jest, że jedno jest i wielością, a całość jednością jest tu tej identitas sprzeczności — która według jest przekazana — Pot. ideami naczelnymi, [illegible] spokój, ruch, powstawanie, umieranie i t. d. — one wszystkie nawzajem się same w sobie wykluczają i przechodzą nawzajem, więc jest [illegible] się całko jedności [illegible] na —

Idea dobrego — bóstwo

Idee co tu poznajemy i robią one stawia nich na wyższą mowę, tak że jedna zawiera w sobie drugą, a oba twory a tak najlepsi, jeśli tak te ideje co poznajemy organiczne w całość — tak nie wszystkie razem się kończą w jednej idei ostatniej ich szczytem — która zarazem jest przyczyną wszystkich. — Ta idea jest dobro jest bóstwo — (dobro niekoniecznie moralne!)

Co zaś jest dobro samo przez się tłumaczy obrazowo Plato porównując dobro do słońca, które dla nas oświeca wszystko i nam pozwala widzieć choć stoi nad nami, i nad [illegible] także i nas i [illegible] to słońce —

Idea dobrego jest ostatnią podstawą
poznania i istnienia, rozumu i podmiotu
i przedmiotu, idealności i realności –
(Rep. VI) Wszak Plato nie próbował
wywieść innych idei z idei dobrego, których
ni liczby ich onej empirycznej [illegible] klasse
istnienia (jednostek) i wyprowadzenie owej
ogólne atoli części – pojęcia – owszem wiemy
idei przyjął jako już istniejące
abstrakcyjne pojęcia części. Plato jest
daleki od prawdziwej części [illegible]
idei jest podmiotem – owszem –
wszak istnieje pośredniczący że
trzeba wszystko wiedzieć, absolut-
nemi ideami a ideami indywidualnemi
że nie ma wszelkich innych absolutnych
a nawet tonu – a przecie wypada
wypada co jest wielki. Atoli wiemy
tak abstrakcyjnemi ideami jak
istnienia, ponoś, ~~prawda~~
wiązki a piękności, prawdy, obo-
czaj – Choć przy z tych abstrakcyj
jest Cechowanie tego co jest konkret
np. w Philebusie mowa o zakło-
nu. – Próba atoli pamiętać i
stanu w filozofowaniu nie nie
tak celu co [illegible], nam chodzi atoli
o [illegible] tej naszej [illegible], oraz
[illegible] uprzedkowani [illegible]
i istotę w czytaniu, starym chodzi
o czyto myślenie i w tem wiedzi
wolności wszę – [illegible] i [illegible]
jak w Philebusie o [illegible] tak

tak w Timeuszu widzimy fiz. [illegible]
a w Republ. Etykę – zatem przed
miot konkret.–

Filozofia natury;

Ona zamknięta w Timeuszu – nie wdając
się w ściste szczegóły, powiadający że Pl.
wiele bardzo przyjął od Pitag. – Timeusz
jest nawet przerobieniem jakiegoś dzieła
Pitagorejskiego – jest on najtrudniejszy
z wszystkich dzieł Platona.– Trudności te
wyliczę 1° od na wspomnianem już pomie-
szaniu wyobrażeń i pojęć – 2° że Pl.
sam jeszcze nie był uważał na jasn
z ogromną [illegible] – okazuje się tutaj
wielki brak metody, bo Pl. po kilka
kroć nawraca do przedmiotów, wielk.
to nawracanie ma, jak obaczymy
głębokie przyczyny swoje – choć się
[illegible] sam Pl. [illegible] to nazy-
Wedle Boga jest dobro – ale dobro nie ma
zazdrości w sobie, dla tego chciał
sobie świat uczynić najpodobniej-
szym. – w tych słowach widzimy wyższ.
Pl. nad starymi u których zazdrość
jest głównym przym. [illegible] bogów,
jest wzięta od ziemi rozumu, który
[illegible] jakoby, utworzeniu mocy
[illegible] boga, a przecież u ludzi
[illegible] Bóg [illegible]
[illegible] podobieństwo swoje,
[illegible] Bóg w Chr. obrazem [illegible]
chciał być [illegible] poznany.
Dalej powiada Pl. że Bóg
nadał [illegible] (materię)

ale nie malarski jest i spokojny, i w ładzie
a gdy zrozumiał iż lepiej jest tak i spokój
nie zaprowadził – i ten świat tak –"

Wobec tego mnogiej uznawania w
Pl. uważa Boga tylko potęgę porząd-
kującą, i że materya jest od niego
oddzielna, dana, materyalna, bezporządna;
dla uważamy i ~~pojęcie~~ to co on Bogiem
zowie nie jest jeszcze pojęciem ale wyo-
brażeniem, i ~~ta~~ cała nauka jest to
jeszcze zapowiedzią filozofii ale nie
filozofowaniem – Bóg tutaj jest jeszcze
nieoznaczony, beztreściwy –

Dalej powiada Plato iż Bóg [illegible]
iż nie ma nic dobrego bez rozumu
nie rozum wlał w duszę, a duszę
w ciało zamknął i świat a tak powstała
dusza świata – świat jest niby
zwierzę – „Ale jedno tylko jest stwo-
rzone bo gdyby było dwa
lub więcej, toby one były tylko
cząstkami jednego, jednego –
„Ten świat z (materyi) ciałem, widzialny, dotykalny"
„a ciało bez ognia nic nie może być widzial-
„ne a bez ziemi dotykalne więc Bóg
„zaczynając wszystko wziął ziemię i ogień",
„ale dwie rzeczy nie mogą być połączone",
„bez trzeciego ich ogniwa",
„najpiękniejsze zaś z wszystkich",
ogniwo jest to które łącząc dwa ciała",
samo siebie i niemi czyni w jedno"(! –)
Widzimy tutaj całą głębię idei; „Ogniwo
jest tutaj pośrednio, i w niem całe
ona potęga co łączy obie rzeczy
ogni[illegible] – „To ogniwo
ogniwem jest analogia, to jest jeśli te
liczby to ogniwo tak się ma do drugiego
jak pierwsze do ogniwa, i nawzajem
jeśli drugie do średniego tak się
ma jak średnie do pierwszego. a:b = b:c.

BJ

o całości wieczności. to czas o całości

[illegible] –

Powiada że świat Bóg urządził według wzoru wiecznistego, jest wzorem wiecznistym, jest wzorowo wiecznisty, wedle tego wzoru stworzony jest świat zmysłowy, który powstał – jest obrazem wiecznistym ale obrazem ruszającym się, tym obrazem jest czas – Platonowi oczami się [illegible] chwile przeszłe, przyszłe i teraźniejsze w naszej mowie części czasu, ale czas właściwie prawdziwie nie ma tych części on jest wiecznisto[ścią] bo czas jest obrazem wiecznistego [illegible] istnienia w części – Ale czas ów [illegible] w ciałach niebieskich, w gwiazdach w [illegible] ich obracaniu się. – Ideał opiera tego obrazu świata [illegible] obrazem wiecznistego życia jest pierwiastkowy świat [illegible] do [illegible] pierwiastkowy jest to świat [illegible] – ~~Tak więc wiedz~~

Materyi –

Otóż więc cóż było przed 1. jestestwo który powstało? nic, ale u którego powstało i z wzoru wedle którego powstało – jest to wzór wzorów –

Jest to tedy świat [illegible] –

Potem jest forma, figura pierwsza – A to jest z punktu płaszczyzny oznaczenie – a to pierwsza figura jest jej prawdą, stąd wyprowadza jest trójkąt – stąd wyprowadza trójkątów –

Kombinacye trójkątów –

Z Geometryi i figur P. przechodzi do fizyki i Astrologii, ale [illegible] jak nie pojedynczy ze nim, naukę przyrodzenie przenosi w tej nie [illegible] tej [illegible] tylko [illegible] w tej [illegible] ideał a nie [illegible] [illegible] ideał a nie ma idei – [illegible] [illegible] a nie ma idei –

Co się tyczy teologii uważmy co on powiada
o samotności, o świecie, jak rzeczom
bożym, zawsze [illegible] mający intellekt
twórczy w morzu ciemnym światło, bo w
pamięci w [illegible]; myśl nas, duch [illegible]
w głowie —

Rzecz jest uważmy co on o katolicy powiada
wyprawie [illegible] — Ci którzy nas uczyli
(Demony) pamiętali na rozkaz intellektualny
do ojca, chcieli nas utworzyć jak [illegible]
prawie byli najlepiej — lecz tego nie wiedzą
ci nowi [illegible], wszyscy bezrozumny
nadali jakąś politykę — tak Bóg stworzył
katolickie, do niej wpływają z ~~myśli~~ ducha, wzory
myśli intellektualnej, a z czasem się [illegible]
wznioślejszy [illegible], wtedy to obraz
i wzory się burzy, stawszy się w nim, widziawszy
z boku tego ale i te [illegible]
całemu światu [illegible] — Tak tedy
twórczy [illegible] Plato uważa jedno źródło
nie jako pochodzenie od natury
całej natury naszej jest tedy
błędem uważać Platona za
Platona entuzjastą, on według
myśl religijną wyszli których
nie [illegible] przyszły pochodzenie
z [illegible] części natury naszej —

Filozofia Ducha.

U Platona nie mają drugiej części intellektu
które nas [illegible] teoretycznego rozumienia.
mający tam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] samotności [illegible]
od rozumu, ale te granice nie są dość
lepiej ani dostatecznie — ale za to
twórczy w Pl. filozofii praktycznej
ducha praktycznie

Do 1ej części — Uwag 272 str —

84

słowem wszystko – Ta ma miejsce owo
w „Republice" – Otóż tutaj także zupełnie wielkiego
zaczyna od sprawiedliwości, i porusza
w zbadaniu sprawiedliwości rzeczy
tak się mają jak z literami, jeśli kto
ma dwie litery tej samej treści
jedne z bliska i pisane większym
pismem zaś mniej wyraźniej, zacznie
od tej, a potem dopiero czytać się
do dalszej i drobniej pisanej; bo
po tamtej łatwiej mu tę przeczy-
tać ~~[illegible]~~ – Dla tego porusza
Plato woli przedewszystkiem zbadać
sprawiedliwość w państwie w rzeczy
publicznej niż się jej przypatrzy
w pojedynczym człowieku –
Jak to przyjęli właściwie, naczelne,
a przecież jak w wielu wielki rozum.
Instynkt [illegible] wodzi [illegible] do
poznania tego co prawdziwem.
Jeżeli sprawiedliwość dopiero dzisiaj
w prawdzie, zatem w państwo-
Bo nie dość jest wiedzieć razem
ona z w sobie, ale (w niej) ale cała
jak się rozwinie i zaczyna
sprawiedliwość bez państwa jest do-
pero myśl ale nie rzeczywisto-
ścią. Jak twój nie do rzeczy mówi
o człowieku i prawie jego w ogóle
tej, jak to czynimy dzisiaj
o prawie natury – natura czło-
wieka z właściwie bez niej w rzeczy
publicznej, a bez rzeczy publicznej
i samej natury oznacza
człowiek sam jest [illegible]
z [illegible] bez państwa odrzucenia

Gerechtigkeit

d. Richter

d. Staat
der Mensch

Tiefer Instinkt.

ludzi byli w stanie walk dzikiemi one
według pre Hobbesa bellum omnium
contra omnes – bowiem atomistyke przedsię-
ai jednostki bez ogółu jest nic do rze-
czy bo cóż jestto jednostka rozumna
jest ogółem, państwo więc jako ogół
jest stanem ad hominem też jego ogól-
nej natury – nowsi biorą atomistycz-
ne, biorą jego prawa a po-
tem posiadają w uczuciu do utrzy-
manie tych praw jest wolnością,
państwo – Plato odwrotnie bierze
za grunt ogół ustalonego, a jednostkom
dozwala na w cel nieistotnie ten
ogół dla niego być, pracy wszelkiej
służy samego używa – Ten ogół
obyczaj, duch ogólny jako całości i
ustanowienia systematycznej się
mówi o szczególności woli – Księgi
celem ustawy jest ten ogół-

W prawdzie przeciw takowemu wielu
ki pan jest świadomie w Platonie
a jeżeli nie doszedł do ogólności pra-
cy jego umysł bezwiednie nieswobod
uprzedzenie tego ogółu –

Plato w swojej Republice wyłącznie
Ideał j. Prawa – Ten ideał powstał
w przeciwstwo mitu Athenu ima-
nemu – posiadając w prawdzie ści-
ideał ten jest doskonały albo ie
ale ludzie nie będąc święci w ogóle
nie są doskonali a celem ideału
zbliżać do pewnego tego ideali-

Die neuern
der einzelnen Menschen

menschliche Gesellschaft

Plato als weiter

Obaczymy i w P. w dosłownie
platonicznie –

Ideal eines
Staates –

10 Lutego 850 pisano

52

85

Uważmy co o tem powiedzieć wypada.

Nr. 273. a) Wszak w świecie chrześcijańskim stanął ideał człowieka, — ~~jakby~~ oni niby doskonali będą np. Kwakry, mnichy i pobożnisie co widzą że ideał ten mają i w sobie [illegible] pisząc, i sami się [illegible] nie byliby zdolni stanowić kraj oni by pasorzyty na obcym organizmie (jak wszy) i gdyby mieli stawić naród musieliby się odmienić a mniej [illegible] mniej się mogą doskonałością puszyć a więcej energicznie działać — i trudnić się tem w ogóle — Ale z takimi doskonałościami [illegible] [illegible] nie widzi ideałów wiecz- nie znajdują na świecie — ale właśnie to że oni ciągle chwytają stałości widoków dowodzi że oni sami nie mieli wiary — Kto ma stałość to nie szuka — byłoby ono nie byłoby już stałe —

Jest rzeczą zabawną rozumieć co zasługa nie uda się na świecie, co rozumiemy mając osobiste prawdy rozumieć. Chodzi tylko o to aby widzieć a tak pojąć nie uważając prawdy. Kto zaś w świecie nie czuje, rozumieją że co jest pewne miejsc [illegible] [illegible] na swoje wady, jest [illegible] zapewne gdy w swoim przekonaniu [illegible], lecz musi że to i owo [illegible] ale też lecz ima się nie może — ideał nie mając to co się w tym lub owym głównie wybiera, ale to co ~~jest~~ się stanowić rzeczywistem. Zmieni któś posiada że ideał że nadto [illegible]

Das falsche Ideal das sein zu bestehen will —

Es ist unmöglich zu glauben dass ein Ideal nicht ganz gefälscht werden kann

Ku rzeczywistości, tam dowodzi że ideał-
owe nie wart. — Ta rzeczywistość jest pra-
wdą, a rzeczywistość mająca przeszłość
i przyszłość przed sobą, ~~mówiący to~~ do rze-
czywistości trzeba odróżnić od zjawiska,
które nam się zdają rzeczywistością, które
może czas niejako twarzy narodów
nawet ludzkości wieki cierpienie ale pra-
cu nie są prawdą — Tak, jak Bóg widz-
P. nie jest przez zaświaty, tak nie jest
urzeczywistniony Ideał rządu. — Plato uznał
instytucyę ustroju greckiego przez
swoją rzeczpospolitą — on nie człowieka
celem się abstrakcyjami uczynił — on
uchwycił życie greckie, bo wielki nie
widząc przeszłości czas swój —

das Ideal ist nicht überwindlich —

6.) Z drugiej strony trzeba uważać
iż forma rządu pewna nie nadaje się
dla każdego narodu — a jak z jednej strony
im doskonalsza jest forma rządu tem ter
więcej wykształcała swój naród, tak też ciel
mniej prawdą jest iż ona nie może
być abstrakcyjną ale jest zapotrzebowaniem
duchem swojego narodu — Ale wszyst-
ma że naród każdy wychowywać się winien
do doskonałości, — że forma rządu pęka
jeśli jest za ciasna, — że najlepsza
anarchia jeśli za obszerna — ~~to~~
Konstytucye tego rodzaju przemieniają się
z narodem, jeśli poznanie celów jest
ogólne wtedy odbywają się te zmiany
bez gwałtownych wstrząśnień — a to
wtedy jeśli rząd sam poznaje co
jest na czasie —

86

Substanz und Moralität

Główna myśl Platona jest ta i główną podstawą f. [illegible] greckiej — że w niej jako w ogóle, jako w państwie, wszelkie [illegible] które poprzedza swój cel, i tej [illegible] i istotni — a zatem individuum tonie tutaj w ogóle — strona odwrotna tego stanowiska jest — moralność —

die Moralität gehört unserer Zeit an

Moralność na ten czas albo [illegible] nie z przekonania albo [illegible] [illegible] zewnętrze wnosząc i indywidualnego przekonania — Ten pierwiastek rozwinął się dopiero w [illegible] Chrześcijaństwie — Pojawił on się w prawdzie już i w Grecji, ale jako zjawisko [illegible], bo przeciwnej [illegible] greckiej, [illegible] greckiej [illegible]. Do stanowiska greckiego [illegible] pojęcie Platona — u Platona widzimy w prawdzie pewnik ale nie [illegible] w państwie —

Ideal Państwa według Platona systematyzuje się na:

Stände

1. Stany więcej publiczne —
2. Cnoty, jako pierwiastki [illegible] [illegible]wości —
3. pierwiastki przedmiotowe [illegible]ka —

Tugend

1. Stany w Państwie Platona.

Stände

a. uczeni, rządcy, mędrcy, [illegible], prawodawcy, [illegible] [illegible] —
b. wojownicy — broniący państwo ze zewnątrz —
c. [illegible] zajmujący się o zaopatrzenie potrzeb, rzemieślnicy, [illegible]

Potem Plato oblicza przymioty które mają urzeczywistnić wszelkie cnoty w ideal- [illegible] — a cztery

4 cnoty — [illegible] te [illegible] [illegible] [illegible], przeto się każdy człowiek [illegible] —

a. pierwsza cnota **mądrość**, wiedzenie ale wiedzenie ogólne nie odnoszące się do pojedynczych gałęzi (np. [illegible]) [illegible] [illegible] a mianowicie to cnota pierwszego stanu —

b. druga **cnota męstwo**, ona zależy na utrzymaniu tego co wiedza [illegible] potrzebne i prawdziwe, ta cnota się daje widzieć [illegible] [illegible] — jest odpowiednią stanowi wojowników —

c. Trzecia **cnota — umiarkowanie** ta zależy na tem aby niżsi [illegible] rządzeni, namiętności [illegible], aby rozum [illegible] w tej [illegible] [illegible] — [illegible] umiarkowanie tej [illegible] — umiarkowanie [illegible] jest [illegible] cnotą [illegible] [illegible] ale jest [illegible] na wszystkich, choć przeważnie [illegible] stanowi trzeciemu —

D. czwarta cnota jest **sprawiedliwość** — ona nie jest właściwa jednemu stanowi lecz jest podstawą dla ogółu, ona [illegible] opiera się [illegible] [illegible] obok tych [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible] do [illegible], o [illegible] [illegible] powstanie [illegible] [illegible] — Sprawiedliwość [illegible] nie [illegible] nie tylko [illegible] się do prawa [illegible] prawa [illegible] [illegible] to jest [illegible] [illegible] człowieka,

Weisheit

Tapferkeit

Mässigung
gemeinsam aller
Stände aber das
überwiegend
dem Dritten
weil er nicht [illegible] das
Befehlen ist

Gerechtigkeit

aller Stände

ale odnosi się do całego
człowieka — ona na tem chodzi, aby
każdy wedle usposobienia osobistego
stanął w stosunku; aby [illegible] w tej
nie przeszkadzał; aby każdy znalazł
pole dla swej indywidualnej
czynności — a tak indywidualność
nabiera piętna ogólnego, bo go
łączy z całością — sprawiedliwość jest tą
to czynną [illegible] wolności pierwiastkową —

38. Pozostaje pomówić o takich
są w woli pierwiastki, jakie
a te odpowiadają trzem stanom.
a.) każdy człowiek ma w woli
potrzebę ładu, stąd pragnienie
i [illegible] — to jednemu
[illegible] stanu —
b) ale prócz tej potrzeba ma po-
trzebę [illegible] — a to najdzie
zaspokojenie w stanie ~~[illegible]~~ uczonym.
c) człowiek atoli ma w woli gniew
który go pobudza aby nie ustępował
krzywdy, i bronił prawa, ażeby gdzie
[illegible] porządek, po-
[illegible] [illegible] [illegible] w
[illegible] [illegible] (ogółu) [illegible] [illegible]
obronie [illegible] — jako stan drugi —
Tak tedy widzimy w woli i
trzy jego pierwiastki. —
a) ogół — naród —
b) negacja — gniew — rozdzielenie
szczególności
zawarowanie
krzywd i opor—
c. porządek — potrzeby
~~[illegible]~~ — albo
a.) ogół państwo —
b.) jednostka szczególna,
c) porządek — [illegible].

O utrzymaniu państwa

Widzieliśmy czem z R.publ. w Pl. obecnej [illegible] na myśli do utrwalenia jej — tradycja i wychowanie — Tutaj dzieło polega na obyczajach, jest to ~~[illegible]~~ w ogólności nie pojedynczych — ~~a do~~ trzeba atoli przy wychowaniu ich do tego przygotować — Tej [illegible] ma być w [illegible] [illegible] w przeszłym narodzie i [illegible], i stan wszelki a ponieważ stan [illegible] w [illegible] Pl w z [illegible] dla Państwa myśli [illegible] [illegible] ale większej całe —

Erziehun

Bardziej nas wychowuje kraj przez akty achem przez umiejętności, filozofię jak umiejętność ogólną — dalej muzyka, religia gimnastyka —

Ubocznie dowodzą wypadać że uwielb[illegible] Państwa Pl. bo ich wyobrażenie nie są godne Państwa — uważamy że [illegible] lud wyższy w ~~~~niewolności~~~~ przeciwnie jest wolny bardziej mitologicznym a tętno nie [illegible] jak nas uczyniła myśl [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] być wszechświatowe — [illegible] nas aby [illegible] [illegible] pojmie historyczne wypadki, wszystkie punkta.

Zważać ~~[illegible]~~ wymagają Platonowi że jest zbyt idealnym, ale owszem jemu właśnie brak w nim i dziś idealnym, — że nie rozumiał [illegible] idei — że nie wszystkie dzieje przemawiają idei przyszły do pracy [illegible] przemawiała [illegible] jej, że powinna przeważać [illegible] [illegible] ności — Duch Grecji ozdobny był na wolności obyczajów, gdy się zjawił Duch wolności patriotyzmu (z voltairem)

nicht im Ideal

pio tego nowego ducha Grecya wytrzy-
mać nie mogła, Grecya umarła na
niego — Plato chciał temu zapobiedz
nie zaś przytomności i uświadomie-
niu się chciał wyrwać tego ducha prócz-
ców z Państwa; —

a uwzględniając:
wolę Platon
1. nie wolno rozwinięciu oddawać całej
stanu i powołania — jest to rzecz którą
... niech tylko nie
Kastami wymagamy, — niech tylko nie
powoli woli zostawić i powodzi
ponieważ tej nie wolno wie iść pasie
gdzie! — uważałby się to i ulicami
co najokropniejsze tyranii. — Platon
porzuca i najsłabszy pierwiastek
ducha natury i wolności podmio-
tu i przeznaczając im powołanie — Pań-
stwo tylko zadaniu przyznaczenie tego
co jest najpierwszym warunkiem
wolności osobistej —

2. Świat i rzeczy własność i przywłaszczenie

Uważany i oto cały jest osobą, jest podmio-
tem mającym wolę, jest indywiduum,
zaś on nie jest abstrakcyjnym, jest real-
nym ... jest wartkie, atoli ta pewność
wyraża się tem zewnętrznie a wyraże-
nie się tem i indywiduum na zewnątrz
jest to pierwszym tego objawieniem się
jest osobowości, jego woli — jego zewnętrz-
ności, — a na tem właśnie opiera się
wszelkie prawo oparte — ale własno-
ści — nie ma prawa zostanie li.
prawo Rzymu — własności jest
wcielone woli — odnosi się do
rzeczy nie mającej woli, jest to
wolą wyraża się w rzeczy nieczu-
łym elementem tak się wyraża
własnością — wola jest objawieniem
w duchu —

Dialektisch bestimmen

Besitz Eigenthum

obszernie —
str. 290.

Duch nie żyje w chwili jeno jest ogółem
mającym przyszłość i przeszłość zarazem, przez
materię przeszłości jako zaspokojenie potrzeba
przyszłości, więc własność jest środkiem własności ≠
– zwierzęta nie mają własności bo nie
są duchem, osobą, osoby żyją w chwili ≠

Z tego samego powodu P. usunął małżeń-
stwo, usunął rodzinę – a to właści-
wie [illegible] mają zasadę – rodzina jest bowiem
rozumowe – Jak według zasady powszech-
nej prawolności indywiduum żywo nie
własności. Lecz wiemy nie rodzinie, to jest
Platonie [illegible] – jak to obyczaj, duch
ogół chce oparty o naturalny, i że
zasady myślowej pochodzi. – Według
Platona kobiety mają rodzić między rok.
20–40, a mężczyźni płodzić od 30 do 55,
dzieci zaraz urodzone oddaje się do zakładu
aby [illegible] jedne [illegible] piersią
kobiety [illegible] piersi wszystkim, ale aby
sposób aby poznać matka nie [illegible]
to dziecię swojego – Dalej kon-
[illegible], ponieważ [illegible] rodzinne
nie ma – więc kobiety [illegible] wła-
snie rodzina i dom. Lecz wła-
sność [illegible] – Plato
[illegible] powołanie: do mężczyzn, [illegible]
[illegible] nawet do wojny, ona twory
chcieliby [illegible]
rodzaj [illegible] stary, by nie przyzwyczaić
[illegible] – a [illegible]
[illegible]
przyjść [illegible] na [illegible] –

Widzimy tedy, że Plato [illegible]
prywatnej ogólnej [illegible] pomieszał – [illegible]
lecz nie doścignął [illegible] idei

≠ [Nie wchodzimy tu, czy Plato nie
zniszczył zagadnienia, jakie
sposobem [illegible] pracować
[illegible] pracy nie pojęli
nie własności – ograniczamy się
jako [illegible] zapominając o
prawdziwości pojęcia – Plato chciał
niewolników [illegible] [illegible]
do pracy –

Die Ehe –

Keine Ehe und [illegible]

Jeśli państwo ma odpowiadać idei
ono powinno zawierać wszystkie trzy
pierwiastki [illegible] w sobie —
1. Ogół jako zasada wszystko trzymająca
wszystko —
2. szczegół to co, samo [illegible]
ustawy na których się zasadza — samo
władzę w państwie —
3. pośrednictwo — jako stanowi środek
we wszystkich tych pierwiastków zamieszkania
się [illegible] zamieszkujących się [illegible]
[illegible] —
Jest atoli z jednej strony Plato celem
indywidualności taki z drugiej strony
w czasach chrześcijańskich odrodzenia
doszła do ostateczności w Rousseau.
Plato nie umiał jeszcze tych
trzech pierwiastków połączyć w celu
[illegible] je w wolnej harmonii —

Estetyka Platona

Jeszcze jedną mamy stronę ostatnią
Platona jakto jest Estetyka. niby
poznanie piękności — On powiada
że pierwiastkiem piękności jest
duchowość — Co jest wielka prawda!
Powiada że to co nazywamy stworzeniem
przedmiotem jest piękne jest w stanie
duchowości — [illegible] nic nie [illegible]
jest stworzeniem jednakże do jednako-
wego przedmiotu ale pięknością
jest stworzeniem duchowym —
1. Piękno nie jest [illegible] nie-
stworzone, ale [illegible] takie
w wolnej idei, nie tylko ogólnej —

Ale z. ogół nie jest li ogółem, ale
np. filozofia nie ogółem, ale wszech
przedziwnie wszystko – trzeba przekroczyć
rozum absolutny.

Pamiętajmy trzy charaktery filozofii
Platona

1. forma przypadkowa – do rozmowy
bawienia się lub: wolnych i wielostronnych –

2. Po rozmowach prowadzi się do głębokich
pomysłów – pewnych miejsc – ogromny
prawd (wiele klejnotów) droga niektóry
całkiem otwarta.

3. Brak ścisłe systematycznego
układ owszem jest jasny mniej,

4. Więcej podmiotowości fizyczne.

5. substancyja ogólne idei –

Platonowa filozofia mogła się rozwinąć
z przeciwności jej dwoma drogami.

1. Sceptycyzm ~~rodzaj~~ który przeciwnie
filozofii Platona będąc zwraca się
przeciwko temu co jest ogólnem – daje
przewagę negacyjnemu – niewolno
prawo jednostki ogółu i uzasadnienia
siebie –

2. Neoplatonizm także powrót do
ogółu, u nich boskie jest wszystkiem,
tak Bóg naprzód ogół jednostkowy
w Duchu a jednostkowy bezpośrednio

90

Arystoteles

Jeżeli się ma rozumieć rzecz [illegible] sam-narad – Mamy wiele dat jako o pracy [illegible] tak ogólny obraz jego [illegible] – Ograniczymy się przeto oznaczeniem [illegible] dalej pozostawiając umiejętności – tak co do głównej co do [illegible] obrazu —

Arystoteles ze wszech stron odwiedził i [illegible] ze wszystkiej [illegible] i [illegible] całej umiejętności [illegible] jeno się wśród powstał swój – został także spekulacyą, głównie z potrzeb jego tak pracą tę swoją umiejętności [illegible] się [illegible] tej do [illegible] organizmu, owszem został empirykiem, a nie [illegible] się o [illegible] niczem —

Prawie tyle nam [illegible] rozważyć mówiąc o Ar. że miało go [illegible] księgi [illegible], ale co do Arystotelesa [illegible] się prawa [illegible] i przesądnego, pomimo atoli ~~[illegible]~~ przesądów jest [illegible] jeśli Ar. i Platona były [illegible] wiele prawdziwie – Tak jak gotowym przesądem jakkolwiek P. był idealistą, a Ar. trzymał się rzeczywistości, jakkolwiek Ar. dziś [illegible] także [illegible], [illegible] dopiero o [illegible] [illegible] – franc. [illegible] [illegible] [illegible] przesada [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Arystotelesowe —

U Ar. wspomina jedynie o jedności akcji, czynności, powiada i przeczy wspomina o jedności czasu, o jedności miejsca wcale nie mówi.

Ar. urodził się 384 w Stagirze, w Tracji, kolonii greckiej, i przeto Grekiem urodził się przeto o 46 lat później [illegible] Plato, a 16 lat po śmierci Sokratesa – Ojciec Nikomachus był lekarzem Króla Amyntasa Macedoń. Po śmierci rodziców [illegible] Księgach [illegible] wziął go do siebie Proxenus którego i wychował – Ar. też zachował wdzięczną pamięć jego, polecił w [illegible] opiekował się potem [illegible] a [illegible] ~~[illegible]~~ – [illegible] –

Mając lat 17 przybył do At. i 20 lat był razem z Arystotelesem – [illegible] Arystot. [illegible] mniej więcej [illegible] się [illegible] Pl. [illegible] [illegible] 19 [illegible] i obserwacje.

Około roku 348 Ar. udał się do Azji mniejszej do Mizyi – i tam był u Księcia udzielnego Hermiasa – ten zaś [illegible] [illegible] był pod- [illegible] przez satrapę perskiego – który [illegible] go [illegible] [illegible] Arystot. z żoną swoją która była [illegible] Hermiasa do Mityleny i tam był posąg postawił mu w Delfach

BJ

W roku 343 wezwał go Filip Mac. aby się podjął wychowania Alex. który wtedy miał lat 15. — Znany list Filipa [illegible] że mniej Bogom dzięk[illegible] za to że mu dali syna jak raczej że się urodził w czasie w którym ty żyjesz Spodziewam się po twoim troskliwym [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] państwa —

Jak mu się ten [illegible] udał [illegible] —

Ar. żył więcej na dworze Filipa szanowany od niego i od Olympias Poważanie [illegible] miał dla niego Alex. dowodem tak. był dla wychowania tego. —

Plato udał się z Dyonizyuszem chcąc [illegible], bo mu chodziło o formę państwa w której [illegible] ma [illegible] — Arystotelesowi chodziło [illegible] — Ar. był [illegible] [illegible] zadaniem o [illegible] [illegible] [illegible] Fil. [illegible] [illegible] nie ma dla — Jak [illegible] wychowanie nie było tak [illegible] edukacyi księcia i pan[illegible] [illegible] z listu Alex. pisanego [illegible] do Arystot. [illegible] [illegible] ale [illegible] i [illegible] [illegible] nie prosimy były ogłoszone [illegible] Arystot. na zapisanie i ogłoszenie [illegible] nie jest — [illegible] ogłoszenia [illegible] [illegible]

[illegible] się oddawał w [illegible] Alex. mimo atoli że ta wojna [illegible] nie była [illegible] [illegible] fantazyi, ale jest to [illegible] Europ nad Azyą — jest to [illegible] cywilizacyi greckiej [illegible] [illegible] po [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

co im Alex. przysłał. Mówi przed-
mowę Azyi przez greckie miasta [illegible]
[illegible] [illegible] nowe –

W tej epoce Arys. Alex. uczył o na-
uce – Plutarch opowiada że Alex
rozkazał dworcom ogrodów i mena-
żeryi króla perskiego aby nie wzbra-
niali zwierząt i osobliwe rośliny przesyła-
li było tych ludzi kilka tysięcy – Tak
tedy mógł Arist. został ojcem [illegible]
Naturalnej, i zapisał Pl. H. w
50 tomach –

Gdy Alex. wyprawił się do Azyi Arist.
wrócił do Aten jako nauczyciel prze-
założył szkołę w Lyceum między przy-
chodzącymi od przechadzki między d-
rzewami uczniów do rozmowy
uczonych – były tam przechadzki
publiczne peripatoi stąd szkoła
ta nazwana się perypatetyczną –

Po śmierci Alex, zaczęła burza
na Ar. którego przyjaciel stracił przed Alex
był dawniej zatrzymany – oskarżono
Arist. o bezbożność – Arist. wiedząc
że co się zanosi uchodzi tedy na Eubeę
do ~~Chalcis~~ Chalcis aby nie dać spo-
sobności Atenom zgrzeszenia po raz
drugi przeciw Fil. – tam umarł nagle
lat 63. w. 322.

Uważ się w pismach uważa ten
posiadamy pism Ar. – a wedle tego
co nam posiadają, i te uważ. [illegible]
[illegible] zepsute i zafałszowane są nawet
niemasz podobieństwa aby ~~to~~
[illegible] nie [illegible] mowa

Których pism Arist. jest najlepsz.

Arystot. za życia bardzo mało ogłosił
rękopismów swoich — a zapisał je
Teofrastowi wraz ze swoją liczną
Bibliotekę — Tak to pierwsza bibl.
publiczna zebrana w Atenach zamożno-
ścią i szczodrością Alexandra Te
biblioteki były zawiezione do Alexan-
dryi dla Ptolomeuszów i były spalone
podczas oblężenia Juliusza Cezara
Co się zaś tyczy rękopismów Arystote-
lesa te mocą testamentu [illegible]
[illegible] Neleusza, a dziedzice
Neleusza chcąc je ochronić od królów
Pergamu zakopali je w piwnicy
gdzie spoczywały przez lat 130 i
mocno się zepsuły i pogniły —
Potem sukcessorowie po Teofraście
[illegible] pisa-
[illegible], i dopełniali co było nadgnit
i robakami zepsute — a trudnił
się tem najwięcej Apellikon ale
ten mędrzec mało znający się i
nauki — Po śmierci tego Apellikona
Rzymianie pod Syllą podbit. Aten
zabrali te manuskrypta do
Rzymu — Ale Rzymianie i tego nie
umieli [illegible] Markowi
Konsulowi — Grek Tyrannion otrzy-
mał pozwolenie [illegible]
dał nowe wydanie; ten zaś
nie miał dość nauki nadto przy-
pisywał swoich i fałszował
rękopisma —

Jednak mimo wiele się ~~[illegible]~~
[illegible] ~~[illegible]~~
wydawało —

Prawda że wiele pojęć można jasno
sformułować — znajdzie się wiele pojęć
ze słowami, niektóre mieszczą się
porównawszy doktryny ich — znajdzie
[illegible] wspólnymi naprzeciw; przeci-
podobne — Ale wszystkie stoją wiele
z głównych pojęć są wspólne a to
zostały [illegible] pierwszy porządek
[illegible] jest Ars Arystotelesa —

Znaczenie fil. Arystotelesa, także
jest bardzo rozmaite — naprzód mamy
właściwą fil. Arist. — Potem a) mamy
z Cycerona popularną fil., a następ-
nie Kalacyjne, Cicero wyobrażenie nie
[illegible] o spekulacyi. b) mamy fil.
spekulacyjnej filozofii aleksandryjskiej
które rozumi neoplatońskiej szkoły.
c) ale przedewszystkiem znaczenie fil.
Arist. średniowieczne — scholastyka
ale to nie jest prawdziwa postać fil.
Arist. ta formalna Logika nie
jest właściwie Arist. — to są [illegible]
fil. Arist. — d) Arystoteles czasu był
pomowany po odrodzeniu umysłów
dopiero wieku 16 wrócono się do czasu
e) poznawania Ar. [illegible]
rozumu.. Teraźniejszość nie rozumie
filozofii Arist. czysto który będzie
pewnej więcej odrzuconem znacze-
nia —

Słowem twierdzą że powszechnie
uważano jakoby Ar. był Empiryki
opierał się tylko na doświadczeniu
których ważą się jakoby
on był tylko rozumującym umysłem
[illegible], ale to rozumowanie
jest wielce spekulacyjne

d. 2 Maja 1850

było na lekcyi Charakter. Fil: Aristotelesa.

w 1852 przed [illegible]

Chodzi Ar. o to aby wszelkie strony natury
i ducha objąć pojęciem – Jako bogacz
jego treści on niczem nie pogardza ale
wszelkie objąć usiłuje systematem. –
Patrząc się na jego postępowanie zdawało
by się iż postępuje wyłącznie empirycznie
iż nad danemi przedmiotami myśl i
ją przerabia – ale przecie rezultat jest
zawsze spekulacyjnego, bo on z spekula-
cyą do tego materyału przystępuje – Tak
więc zaczyna to od rzeczy danych i empi-
rycznie spostrzeżone, ale ~~tak~~ ciągle mówi wraca uważ-
nie te spostrzeżenia ze świadomości same-
albo zaczyna mówić zaraz od ogółu
a potem przechodzi całą rzecz przedmiotu
w których ten ogół się objawia – ale na tem
on nie przestaje bo tu całą rzecz [illegible]
czy realizowanych przedmiotów na myśl.
spekulacyjne –

Przy tem zawsze spekulacyjne wzniosłe
myśl jego czystą i bardziej niż u
platona –

Aristoteles jest mistrzem wykładania roz-
maitości wyższej treści i przedstawiania ca-
ło pozór zdawania onej zdania w
krytycznie stosowane – Podobnie także wyciąg
sprawami – metoda ta zaczyna od wza-
jem [illegible] jest na wzór myśli
albo właśnie metoda ta ma wielką słabą stronę
empiryczną, bo nie jest wykazana konieczność
które mają być nauki przedmiotami, lubo
dowolności i przy pedantyczności porządku.

~~[illegible]~~

Metafizyka Aristotelesa. Logika

Nazwisko Metafizyki utworzone
dopiero przez komentatorów Ary-
– Plato nazywał ją dyalektyką
a Aristoteles „pierwszą filozofią”
a „filozofią drugą” jest u niego fizyka

Nazwał też 1ą fil. do innych [illegible] fil. Arystot. oznaczył następującym sposobem powiada iż każda inna umiejętność bada iż pewien byt istniejący ale żadna z nich nie zajmuje się istnieniem samem przez się – Potrzeba więc umiejętności która by wzięła za przedmiot co już jest przypuszczanem w innych umiejętnościach – tego dopełnia „pierwsza filo” gdy zajmuje się istnieniem samem w sobie, gdy inne zajmują się istnieniem jako ona [illegible] będącem jego pewnym przedmiotem –

Gdyby ~~nie liczyły~~ istniały same tylko [illegible] umiejętności bez tej samej [illegible] [illegible] istnienie – jedna rzecz jest istnienie jako grunt wszystkiego co jest to właśnie umiejętność która by się niem zajmowała –

Trudno jest oznaczyć stosunek jego do [illegible] do metaf. – zważywszy atoli iż Ar.

1. ~~Gdy~~ badania istoty, [illegible] i naukę o ideach uważanie jako badanie logicznem uważa

2. Gdy w metafizyce, zasadę [illegible] i nazywa ją podstawą wszelkiego myślenia, mówienia i filozofowania

3. Gdy teoryę dowodów przypisuje też umiejętności które zajmują się dochodzeniem natury istnienia –

4° gdy mówi o kategoryach których w Organonie [illegible] [illegible] drugi raz wymienia w metafizyce

— staje się iż on nie rozdzielał metaf. od logiki, z tylko że oznacza dokładnie ~~[illegible]~~ obu tych umiejętności – więc i my obu tych umiejętności nie rozdzielamy —

Logika

Zgromadzenie tej umiejętności tylko
jest naturalnego rozumowania przez ale
ogólne środki wyniki rzeczy, pozna-
Przemowa ta ocenia przez co jego dzieło orga-
non — czem się nazywają

1 Kategorya — więc zgłoszone ogólne poj-
ęcie istnienia — zarys ontologii —
Arystoteles wylicza 10 kategoryi —
(wykład Rit. §196)

1. Istność (substancya)
2 Ilość — 3 Jakość (quale)
3. Stosunek (relatio) 5 Przestrzeń (ubi)
6. czas (quando) 7 Położenie (situm esse)
8. Mienie (habere) 9. Działanie (facere)
10. być narażonym (habere)

2. O mowie jako wyrażeniu myśli (de inter-
pretatione) jest o zdaniu i mowy i
zdaniach.

3. Księgi analityczne
a. pierwsze dwie księgi — nazwane pier-
wszemi analityki — o wynikach wogólności teraz
czy albo apodyktyczne zawierające
wiedzę prawdą mające być ściśle do-
wiedzione — albo dyalektyczne skło-
nne do prawdopodobieństwa, ~~dowo~~-
~~dzące~~ — albo nakoniec sofistyczne
które się odwołują tylko pozor
rzeczywistych..

b. drugie analityki zawierające — księgi
dwie drugie księgi analityczne — apodyktyczne
ich własne wyniki apodyktyczne
w szczególności — tutaj jest teorya
dowodów —

C. dyalektyczne w ośmiu księgach
topików

D. sofistyczne wywiedzie wyborów
w nauce sofistycznej —

Bliższe treści Logiki Arystote-
lesowej, znana nam — Zamknię-
w-łada się logica formalna Uczy-
a Kant powiedział że od czasu Arystotelesa
ni-~~jeśli~~ od czasu Arystotelesa
Logika formalna ani nie posu-
nęła się ani cofnęła
krokiem —

Pod dwoma względami tylko nowsza Logika wzniosła się nad Aristotelesową — naprzód do kategorycznego wyniku dodała warunkowy (hypothet. syll. §135) i rozjemczy (disjunctivus §136.)

Aristoteles zebrał jedynie fakta tutaj — jak badacz historyi naturalnej wynalezio — jak mocą jest ważną owa świadomość o myśli, tak mów uderza wszak podać. — Toż samo kategorye są umiejętnej — bez rozumowego wywodu —

Logicznych zasadach stosuje między, chociaż znać że z nich przez niezgłębiet — lecz w nim ~~[illegible]~~ za badania się biały wprost tylko badaniem językowym —

Metafizyka.

Zasadniczo pism Aristoteles Metaf. że są najmniej całością powiązane — wszak rozwinięcie w niej możemy głównie siedem głównych grup —

1. Krytyka systematów filoz. poprzedzających. I Ks.)
2. Aporie czyli zadania ~~poprzedni~~ wstępne — III Ks.
3. Zasada sprzeczności, odwrotności IV
4. Definicya V.
5. Wyjaśnienie substancyi — i istoty przez czyli ~~tut~~ materya i forma — ks. VII. VIII
6° Potencialitas i actualitas. IX
7 Duch Boży władający wszystkiem XII
8 Tutaj dodać można 8me Polemika przeciw Ideom Platonowym, że polemikę spotykamy wszędzie, ale

aa. Krytyka Aristotelesowa Idei Platona —

Plato i Arist. system są sobie wręcz przeciwne, dlatego też Aristot. przy każdej sposobności występuje przeciw Platonowi — (por. Metaf. I i XIII) —

Plato wszędzie chce widzieć Ideę we wszystkiem co istnieje — ale on nie potrzebuje tej idei rzeczywistości — Toć ona też zasada Arist. — Jednakże nie ma przejścia między Ideją a rzeczywistością — stąd Ideja a rzeczywistość jako dwie potęgi stają naprzeciw siebie — dwie potęgi odrębne — rzeczy wszystkie są tedy luźne zupełnie niezależne od idejów — a ideje zup. Arystoteles powiada są „uwięzione w rzeczy zmysłowo — Dlatego też Arist. duchowości zadaje stosunek do zmysłowego świata — i stosunek ten jest ~~możności~~ a rzeczywistości do możności — formy do materyi — duch jest rzeczywistością, a materya jest duchem ale w sobie jest ideja niewidzialna celem.

Bliższe zarzuty które czyni pod tym względem Platonowi są następujące —

w Platonie przedmioty rzeczywiste a Ideje mało się od siebie różnią — Arystoteles powiada że ideje u Pl. są jedynie uwie-cznione gdyż przeciwnie przedmioty zmysłowe są przemijające — to jest bardzo mała różnica — Powiada tedy Arist. że te Ideje Pl. są tylko czczą tautologią — nic nie tłomaczą w całej rzeczy — nie zawierają w sobie zasady stawania się i ruchu — nie mamy przyczyny sprawiającej rodzącej —

Prawda że we Phaedonie powiedziano że ideje są przyczyną stawania się i rodzenia — ale ideje same nie są ~~bez~~ ruchem nie są początkiem ni tego stawania się nie tworzą — Dlatego według Arystotelesa te Ideje są jedynie potentialitas są możnością — wnet wedle Aristot. jest ta sprzeczność że raz ideje są czemś ~~powszechnem~~ czemś jednostkowem drugi raz czemś ogólnem — Arist. powiada że P. nie tłomaczy jak.

Ideje mają uczestnictwo w rzeczach – więc potrzeba jakiegoś ogniwa pośredniego coby spowodowało to uczestnictwo – Tak by między ideją „człowiek" a rzeczywistym „człowiekiem" trzeba by przypuścić „trzeciego człowieka" jak się wyraża Arystoteles „któryby trzeci łączył samo- tych dwóch naraz –

Wypadek atoli polemiki Arysto. jest taki że on nie przypuszcza jak Plato oddzielności między ideją a rzeczą istniejącą – ale że przyjmuje wzajemne ich przenikanie – rzecz a pojęcie jej nie mogą być od siebie oddzielone –

66. Cztery przyczyny i stosunek materyi i formy –

Z tego coś powyżej rzekło wypływa wprost zasada dla Arist. bo oznaczenia materyi czyli osnowy do formy –

Arystot. wprowadza przywodząc tam gdzie w rzeczywistości mówi cztery przyczyny – czyli zasady, pierwiastki – jako czynniki jako dom budowany.

1 Osnowa (np. materyał z którego dom budowany
2 Forma (pojęcie domu)
3° ~~Pow~~ Przyczyna sprawiająca (architekt)
4° Cel (rzeczywisty dom)

Wreszcie w ogólności mówiąc te cztery czynniki sprowadzone być mogą do dwu- ch materyi czyli osnowy a formy –

Jakoż trzy ostatnie pierwiastki zlewają się – jako przyczyna sprawiająca ma w sobie formę do której dąży (budowniczy jako przyczyna ma w sobie pojęcie domu) ~~a celem~~ a to pojęcie jako jest pojęcie domu) jest tak jest rezultatem (rzeczywisty dom) jest celem –

Zostaje więc jedynie osnowa i forma –

Materya nie jest dla Arystotelesa tem co w ogóle nie jest niczem oznaczonem, co jest owem wszelkiego stawania się – zaczątkiem wszelkiego być może co jest istotnie al zarazem niczem – jest pośrednikiem między tem co jest czemś a niczem — jest potentialitas –

— Jak materya jest możnością tak forma jest actualitas — Forma czyni że z tego czem ma rzecz być w sobie ~~czemś~~ coś, coś pewnego oznaczonego — rzeczywistego — Lecz to co Arystot. nazywa formą nie jest bynajmniej to co my kształtem (façon) nazywamy — kształt rzeczy wedle kształtu jest rzeczą, ale nie wedle formy, jest co do osnowy co do materyi ~~ta~~ rzeczą —

Czysta forma jest czystem pojęciem — ale takiej czystej formy nie ma w rzeczywistości — wszystko w czem jest połączenie formy i materyi. — Tak materya jest przyczyną że istnieje nie może być czystą formą — materya jest przyczyną przypadkowości, za- [illegible] że wszystko żadne nie jest czystą formą —

Ale odwrotność jaka zachodzi między osnową a formą ~~nie~~ jest [illegible] bardzo względna i sztuczna — Tak drzewo budowlane względem domu jest osnową, a względem drzewa w sobie jest formą —

Tak wszystko co jest okazuje się być stopniowaniem coraz doskonalszem z ogniw z których każde z ogniw ma się jako osnowa a do poprzedniego jako forma — w tym łańcuchu. Tedy ogniwo pierwsze będzie najniższe osnową to jest osnową samo w sobie bez formy — a ogniwo najwyższe jest formą samo w sobie ani osno- (owa bezwzględna.) — Jest też nadanie rozumu aby w wielkie osnowie stała się formą — bo gdy materya nigdy nie obejdzie się bez formy a forma nie obejdzie się bez materyi — nie może i materya forma czysta ~~czysta~~ nie I

M

I nie może być osiągnioną — ztąd nigdy materya nie zdoła być czystą formą czystą nigdy —! —

CC. potencialitas i Actualitas – słowa
[illegible] ostatniem przeciwieństwem, [illegible]
~~sto~~ formy i materyi – System Arystotelesa
jest zatem pogodzeniem Eleatów
Heraklita – stawania –
Jeśli materya jest możnością (potenc.) for-
my, ~~toe~~ to jest ~~możności rozumu~~ stającego
się rozumem nie jest gotowości Idei i
wszelki jest przemożnie.. bo jest istnie-
nie jedno które jest i formą i materyą
które jest obecnie w obrębie tych Intelektów
choć wznosi się od niego stopniem dosko-
nałości i rozwoju. – Potencialny jest
wszystko to co ma w sobie zarod prze-
znaczenie w sobie stawania się, np. żołądź
jest możnością drzewa, i człowiek mający
więcej talentu ma możność być [illegible]-
czący –
Actualitas jest ~~tako~~ czyli Entelechia
jest dokonaną możnością, ukończoną
rzeczywistością – drzewo które już
wyrosło jest Entelechią żołędzi – Po-
[illegible] widzimy główną różnicę Arystotelo-
wej fil. i Platonowej – U Platona
Idea jest spoczywającą, spokojnem
w sobie istniejącem istnieniem
w~~[illegible]~~ a zatem istnieniem przeciw-
nem temu wszystkiemu co się staje
i rodzi. – U Arystotelesa Idea jest
~~pra~~ możnością wszechświata któ-
ry ciągle rodzi, ciągle staje –

DD Duch bezwzględny wszechświata.

Arystot. [illegible] bardzo [illegible]
tego wszystkiego Ducha – w którym
nie mogą stanowić Potencialitas
i actualitas –
Formy bytu następujące.

58.

97

w r. 1852 d. 26 lutego

a. Wywód Kosmologiczny –

Czynność (actualitas) jest zawsze przed nią możnością – a to nie tylko przedmiotowo pojęcia tylko ale nawet i pod względem czasu – co do pojęcia – bo możność objęta uważa się o ile obejmuje czynność – co do czasu. bo to co się staje może się stać jedynie rzeczywistym przez to co działa, co jest czynnem – (człowiek ~~[illegible]~~ niewykształcony kształci się, staje się wykształconym mocą wykształconego.) – Lecz tedy to nas prowadzi do przypuszczenia że koniecznie istnieć winna ~~do~~ ad primum movens – co jest actualitas –

albo – pomimo przyczyny, działania się zadzieje jest wtedy tylko możliwe jeśli jest potęga movens – to przecież pierwsze jest actualitas – bo to co tylko jest możne potentialitas mogłoby równie nie stać się rzeczywistością mogłoby się nie ziścić – nie może zatem być przez ciągłe zachowanie.

b. Wywód Ontologiczny

Wszak i pojęcie potentialitas możności znaczy ~~actualitas, essentia~~ ~~działanie nie może~~ co czyni istnieje koniecznie aktualności – Bo to co nie może być możnością – jest tylko możne może być albo nie może być – co zaś może nie być, nie może być wieczystym, jest bowiem przemijające – A zatem ~~to~~ co nie jest przemijające nie może być możliwe ale jest czynne działające – actualitas –

Albo – gdyby możność była pierwszem, nie by być mogło ~~że~~ tak: iżby nic nie istniało co przeciwia się pojęciu bezwzględności bo to nie może nie być –

Schwegler str. 68.

c) Wywód moralny. ~~Możebności~~ Potencialitas
z możebności do ~~aż~~ bytu odwrotnego, takiego
lub owszem nie odwrotnego, lubo ze wszystkiego ~~ze Actuali-~~
litatu może być tylko przyczyną rozwoju.—
Tylko ~~to co osobliwszego jest zawsze w całej~~
~~odwrotności~~.—

w rzeczywistości
jedno rozwija może istnieć
a tem samem actualność
uprzedza nie potencialitas

d. Ponieważ potencialitas = osnowie, ~~formie~~,
a Actualitas = formie — więc właśnie
to co się powyżej rzekło może być wy-
wodem istnienia jestestwa będącego
czystą Actualitas—
Jakoż ponieważ osnowa będąca bezwzglę-
dnie bez formy — wymaga odwrotnej
ostateczności siebie to formy będą-
cej bezwzględnie bez osnowy bez materyi.
— dalej ponieważ jak się wyżej rze-
kło forma ma trzy przymioty
to 1° poruszająca przyczyną 2° pojęcie,
3 cel więc to co jest osobliwsze jest zara-
zem przymiotem (ruchu bezwzględnem (istotnej), pojęciem bez-
względnem — i bezwzględnem celem (celem
celów—
Wszelkie przedstawi ~~stan~~ w pierwszej
przyczyny stan się zaraz jest czysty
zasad wyprowadzone być mogą
Jedno jest jestestwo w którym dzieli powód
całości, rozmaitości istnienia i ma-
teryi — ale sam nie jest matery-
alny — Jest sam bez ruchu i bezzmiany
bo by nie mógł być powodem ru-
chów i zmian [illegible] jest żywotem jako czy-
ności mającej [illegible] siebie za cel (jako Ente-
lechia) — jest [illegible]yciem poznającem
bo nie materyalnem — i czystą actualną
[illegible] — Jest in[illegible]ligencyą myślącą
siebie bo nie ma powodu owszem
myślenia zewnątrz siebie, bo gdyby
był o czemkolwiek obcej myśli, musiałby
w przód być ~~actualnością~~
możnością a poten

actualności —

Nadzwyczajna definicya bezwzględnie którą znajdujemy u Aristotelesa i że jest myśleniem myślenia — osobowo pomost myślenia i myślanego — poznającego i poznanego — bezwzględny Poznającego i przedmiot (Metaph. XII. 7).

Mimo ogromnych pomysłów widzimy atoli tutaj niedostateczności Aristotelesa — Rozumowanie to lubo przygotowane poprzednim rozumowaniem, przecież wzięte przyjąć nie można. Trudno dopatrzyć się powodu dla czego ostatnia przyczyna ruchu sama jest bez ruchu — nie ostał też stosunku wpływu się na poruszające przyczyna do poruszanego — słowem Aristoteles nie wywiódł dostatecznie przyczyny między Bogiem a światem. brakuje powód działania Boga na świat — Nadto gdy Bóg nie wpływa w Materyę, więc ona staje się od niego niezawisłą potęgą — rodzi się znów owo Dualizm — zarzuty które czyni Arystot. Anaxagorasowi tyczą się przeciw jego samego —

Fizyka Arystot.

Fizyka zajmuje wielką część pism Arystotelesa — ona przypatruje się [illegible] działaniu materyi ~~do for.~~ we formę coraz wyższą, a ciągły ten pochód ma cel swój dzieje indywidualne — ostatecznym punktem którym celem ~~[illegible]~~ natury jest człowiek a mianowicie mąż. — Co nie dosięga celu w naturze jest niedoskonałem

Opuszczając to co Arist. mówi o przestrzeni, czasie — o budowie świat — zważmy co mówi o człowieku. Człowiek będąc celem Natury jest zarazem ogniskiem i celowaniem całej Natury wszystkich jej słowem —

Zatem zasada podmiotu jestestw żyjących jest zarazem zasadą podmiotu psychycznych władz głównie –

Rośliny mają karmienie ze wzrostem (wegetacya) – zwierzęta czucie – wyższe pewnie ruch – te które stopnie mają odpowiednie władze duszy ~~[illegible]~~ – Dusza niczem jest innem, ale zjednoczeniem tych sił ku wypełnieniu całości (Entelechia organicznego ciała) – czwarta tylko władza myślenia nie jest udziałem niższych władz duszy – Ona jest od nich odrębna – niezawisła, jest od nich, jak dusza ona więc nie ma się do duszy, jak dusza do ciała –

Jest wprawdzie mowa o ścisłym związku między myśleniem a innemi potęgami duszy – Bo naprzód czucia zewnętrzne zp. pochodzące od rozmaitych organów oddzielonych od siebie – zbierają się w spólnem ognisku – tam zamieniają się w obrazy, we wyobrażenie, a te w myślenie – w myślitwów zamieniają się w myślenie. Mogłoby się tedy zdawać że myślenie było udziałem ciała, i że się myślenie do niego zachowuje biernie – ale owa [illegible] mówi Arist. [illegible] ani tak się ma mówi Arist. że nie tak –

Koć nam dowodzi jak słowo jest zwanie Dawniej, umiemający jakkolwiek Arystotelesowi: nihil est in intellectu quod non fuerit in sensu – nie wspomina to porównanie Arystotelesa, duszy do tablicy ~~[illegible]~~ nie zapisanej, to porównanie znaczy iż myślenie ma tu potencyą przez ogólne wprowadzić wiedzę – ale że jest z siebie wyprowadzić – bo myślenie nie ma się biernie – bo ale myślenie nie przypuszcza konieczności bierności, bo myślenie swej samodzielności

ten nim jest samo się robi

przecież –

Lekcya d. 2 Marca 852.

To myślenie jest twórczą inteligencyą która sama siebie urzeczywistnia, która też niezawisła jest od ciała – ale która nie ma nic do czynienia ze [illegible] ciałe która przeto jest nieśmiertelną [illegible] [illegible] –

Widzimy że i tutaj występuje dualizm Arystot. i tutaj nie ma ściśle oznaczonej stosunku ducha a ciała – bo z jednej strony jest wiązany do władzy ciała a z drugiej jest od niego niezawisły –

[illegible] 72

Etyka –

I tutaj występuje właściwo [illegible] [illegible] Ar. – Plato powiada iż j. rzeczą niepodobną mówić o dobru w sprawach ziemskich nie wyprowadzając ich wywodu z dobra ogólnego i samego przez się – Ar. odwrotnie powiada iż owe dobro samo przez się na nic się nie zda do poznania dobrego które mamy wykonać w świecie – a dobro mogące być wykonane może być przedmiotem Etyki –

Dobro obyczajowe Etyczne jest to ~~które~~ co sama już natura i usposobienie przyrodzone człowieka wskazuje – Arystot. uważa tedy to dobro jako skutek całości człowieka skutek urzeczywistniony –

Sokrates mówił iż cnota j. ściśle połączona z poznaniem samem się a przeciwnie Arist. i powiada w Sokr.

(~~[illegible]~~) powiązał pierwiastek pathologiczny, uczuciowy — lecz rozum jest pierwszym gruntem cnoty ale stany duszy, popędy które nam dają do cnoty, a którymi dopiero później pomocą ich poznania (że cnota pierwiej w sercu niż w rozumie) — Stąd też przeciw Arist. pathologii cnoty nauczyć można — i posiada ją potrzeba częstego powtarzania, natomiast ich — zatem posiada ją cnota trzema drogami się [illegible] ~~nabywa się~~ natura, wprawą, poznaniem.

6. Najwyższe dobro — Każda czynność ma cel, gdy atoli każdy cel może jest środkiem do wyższego celu — więc jest dobro najwyższe nie będące już środkiem ale najwyższym celem — tym celem jest szczęśliwość, najwyższe dobro —

Najwyższem Dobrem jest to, co odpowiada naszej istocie — ale istotą człowieka nie jest samo życie, bo to ma wspólne ze zwierzętami, istotą człowieka jest intelligencya — zatem dobro najwyższe powinno odpowiadać intelligencyi człowieka — Intelligencya atoli nie jest li sama bierną możnością stanem ale jest zarazem czynnością — Tak szczęśliwość zależy ma na działaniu szczęśliwości która zarazem jest działaniem —

Czynność zaś zawsze i szczęściu twórczą szczęśliwości jeśli są doskonałym życiem w całym potrzebne. Definicja Arist. szczęśliwości: ona jest czynnością doskonałą w życiu doskonałym. —

Zatem wtenczas widzimy tutaj rozważanie u Arystotelesa — bo zdaje co już powyżej widzieliśmy że on uważa jakoby szczęśliwość zależała od naszej czynności zakresu a wręcz i stronę zewnętrzną — mają w sobie jest warunków szczęśliwości które nie od nas zależą — a które są przypadkowe np. brak nieszczęść, chorób etc.

O pojęciu cnoty —

Każdy czyn sprawia dzieło — Każde raz dzieło jest nie doskonałe które się w niem ~~dzieje~~ się znajdzie coś za mało lub za wiele — doskonałość na właściwej mierze zależy na właściwej mierze —

Cnota tedy jest zwyczajna ile cnót tylko jest — liczba cnót słowników w życiu — liczba cnót nie da się zatem ograniczyć — można więc tylko cnót pewnych wskazać oznaczyć które jest stosowne wskazać pewnych — a wszędzie Zasadniczą jest cechą cnoty, tak środek jest cechą cnoty, tak środkiem między wyrządzeniem krzywdy a cierpieniem krzywdy jest sprawiedliwość; i umiarkowanie środkiem między chciwością a rozkoszą —

d. Rzecz publiczna —

~~Rozłączenie~~ Cnota obywatelska zależy ~~rozumie się~~ według Arystotelesa i Platona od rodzaju ustroju politycznego — Państwo wcześniejsze jest jak człowiek pojedynczy, a całość wcześniejsza niż części — Cnota polityczna i moralna wypływa z jednego, więc w ideale najlepszego państwa cnota obywatela a człowieka jest jedno — Ale w państwach rzeczywistych można być dobrym obywatelem a nie być dobrym człowiekiem —

— U Arist. indywiduum i rodzina ma większe uprawnienie niż u Platona, Arist. sprzeciwia się spólności żon i majątku a to nie tylko dla niewykonalności ale dla zasady bo: państwo nie jest tak abstrakcyjną jednością, któraby mieścić członków swoich i zacierać indywidua i rodziny —

Zdaje się iż niewątpliwie Arystotelesowi stawała przed oczy forma rządu monarchii ograniczonej; wreszcie pozostaje na tem iż Arystoteles rozumie formy rządu według ich właściwości, rozróżnia ich — I powiada że nie można oznaczyć która forma jest najlepsza, ale oznaczać które forma pod pewnemi warunkami jak pod względem historyi, klimatu, geografii, ekonomii, duchowego wykształcenie jest względnie najodpowiedniejsza —

pag 76.

On zwalcza się (dochodzenia tego co jest ~~owoc~~ celem doskonale a przestaje na tem co wygląda dobre i prawdziwe –

Uwagi ogólne nad Arystotelesem

Nikt zaiste nie ma większego prawa nazywać się naczelnym ciałem rodu ludzkiego jak Arystoteles – nigdy jego pojęcie umknęło we wszystkiej czerzy świadomości ludzkiej Arystoteles przez wiele wieków był reprezentantem wykształcenia ludzkiego – Gdy na zachodzie umysł umknęło z tąd Aryst. Rz. wyprawiło diabłowi – i ci je znów oddali zachodowi – Nareszcie odkryto tryumf dziś – nad Rz. Arystot. ten tryumf był dwojaki, naprzód że ~~porzucono~~ to nie była Arystot. którą porzucono ale raczej to co tak nazywano, bo tak scholastyczny był formalizm powierzchowny splątany niektórymi z Teologią – tryumf ten znaczy więc że obie strony dla niemądrości ~~to~~ to jest też i i Teologia od siebie odtrącono – i pozwolono każdej być wolnej w swej właściwej sferze – Drugi tryumf był tryumfem płytkości głupstwa – swawoli która rozumowała i większa rzecz dotyczy gdy się uwolni od pojęcia, od rzeczy – przez tego myślenia – Tak teraz jest Dziś więcej słychać wiele o subtelnościach o spekulacyach – subtelności metafizycznej rzeczy, ale nie raz gdy mowa o subtelnościach w Teologii zwłaszcza gdy mowa jest o jej pojęciu musi owad jakiś, pewny ptaszek ogon, że ów robak ona mogł, rzeczywiście te subtelności zapewne nie subtelne takowej nie mogły.

u nas to nazywają spekulacyą nie-
miecką, niżeli Aristoteles lub Plato
do mają tego niemcy —!— Przyczyny może
i gnuśności rada znaleźć przeszłych wieków
ciasnoty głowy

Niedostatek fil. Arystotelesa — tenże Ar.
postępuje wciąż od zjawisk a te zamienia
na pojęcia, ale te pojęcia nie łączy w jedności
ni łączy w pojęciu bezwzględnem — To było
zostawione czasom przyszłym — Ta jedno-
ść jest ~~jedynie~~ istotą bezwzględno-
ści — Tutaj filozofia niedoszła jeszcze do
świadomości siebie ogólnej które zaś
jest i świadomością, (Kenom.) nie
doszła do myśli bezwzględnej — Tutaj
świadomość a świadomość siebie nie
są jeszcze w jedności — Tutaj nie wy-
płynęła jeszcze myśl bezwzględna siebie
ta świadomość siebie jest jeszcze podmiotowa
osobista, rozdzielona od [illegible] zewnę-
tu niedostatek wywołał stąd Epikt. i akademickie i sceptycy —!!

Następcy Arystotelesa —

Bezpośrednim następcą był Theophrast
ur. 371. sławny ale jako Commentator
Arystot. — Dalej Dikäarch z Messyny
Strato z Lampsakk —
Ten Strato sławny jako Fizyk, on jeden
odstąpił Arystot. bo wszystko sprowadził
do Mechanizmu i przypadku —
Ponieważ jak się zdaje pisma Arystot.
wszystkie zniknęły więc to nie mieli nauko-
wej filozofii ale z tradycyi — stąd nau-
ka jego się łatwo wypaczyła, a nadto
pisma które się wcisnęły jako mnie-
mane Arist. —

Wogólności trzeba wyznać iż im głębiej wnikniemy w szczegóły fil. Arist. tem więcej staje się zajmującym, i tem jaśniej widzimy wielkość przedmiotów jego –

Filozofią Ar. nazwano później peripatetyczną, lecz ta zwłaszcza za Cicerona czasów zaś więcej jej popularne nie głębokie spekulacyje –

Spojrzenie wstecz –

Tak więc przeszliśmy pierwszy peryod filozofii greckiej która jak widzimy składała się z trzech części – od szkoły Thalesa do sofistów, druga od sofistów do Platona – trzecia zamknięta Platonem i Aristotelesem – z Aristot. zamyka się pierwsza Epoka, pierwszy peryod fil. greckiej. –

Wypadek Platona i Aristotelesa jest dwo otrzymano za dwa fil. myślenie – u Platona to było jeszcze ogólne, u Aristotelesa zrozumiałe, nie jest więcej niewiadome abstrakcyja ale staje się rzeczywistą treścią. To czego brakowało w tych filozofiach winno się teraz wyjaśnić w późniejszych brakowało w systemacie – Brakowało tego aby ogólna podstawa była uznana za ogólną z której szczegóły pojedyncze wszystkie wypływają, potrzeba aby była zasada której się przyprowadza przez szczegóły [illegible] – u Aristot. tego nie ma, u niego nie ma tego aby jedno principium było było pojęte, owszem myśl i przyprowadzone – on przechodzi szereg przedmiotów i te zamienia z myśli a tak nabywa szereg myśli szereg pojęć

Te myśli ów potem jednoczy a tak stają
się spekulacyjnemi. — W scholastyce jest wprawdzie
myśl wobec myśląca i porównywająca
we wszystkiem co jest, ale tam w tym nawet
i tej wewnętrznej postaci ~~może~~ przedstawia
jako więcej myśli abstrakcyjne myśli
prowadzącej przechodzącej z konieczności do
przez cechy [illegible] te — abstrakcyjne or-
ganiczne w tym [illegible]. — Chodzi
tedy o to aby teraz wydzielić przeci-
wnie ogólne przeto wprost jako ogólne
, to jest konkreta które spotykamy w dzie-
giej epoce — obaczymy wyżej — W scholastyce
najwyższa idea, myśl wobec myśląca
sama jest tylko jednem ogniwem ale
nie jest także wszystkich ogniw —
Chodzi ~~tedy~~ tobie o to aby idea rozwijała z siebie
tak aby treści ~~[illegible]~~ świata abstrakta
się jako urzeczywistnienie tej myśli.
Tego atoli jeszcze dokonać nie można
było — pojmie to się albo o tych ci uznano
potrzebne jednego principium — Po tem
w tej zasadzie podobieństwa, formy, ogólne
nie nie rozkazuje się jeszcze wszelkim —
się w dopie nadają rzeczywane do
ogólne — subsumują — tym sposobem
filozofia jest teraz dogmatyczna
stojące to co szczegółowe jest
do ogólne abstrakcyjne — jest zapewne
jące, twierdząca — filozofii dwa
nadaje principium do którego
ciekawie się stosować ma — jest to
potrzebne do której dowie się
Ze podobne zasady stoickie, epiku-
rejskie i sceptyczne filozofii
~~[illegible]~~

Łatwo też je scharakteryzować i to
bez filozofii – one jak się rzekło opierają
się na zasadach abstrakcyjnych, przy niechaniu je celem.
1. zasada jest myślenie – myślenie jest celem
prawdy – ogół – Stoicyzm
2° zasada jest szczegółowość, przedmiotu
i czucia – Epikureizm –
3. zaprzeczenie obu, to negacja potrzeba
one porównawszy stawia obu wykazując
jest ich upozytywnienie – scepticyzm –

1. Filozofia Stoików –

Stoicka filozofia wykształciła cynizm –
wykształciła go ponad i uczyniła z niego
umiejętność – podobnie epikureizm
jest umiejętną szkołą cyrenajską –
W Stoicyzmie nie ma spekulacji
jest tylko porównanie zastosowanie
porównania filozofii –
Założycielem jest Zeno (urodz. na Cyprus w mieście Citium 120 – 300 przed około 129 olimpiady
(różni się od Eleaty) – w burzy morskiej
stracił majątek nie zupełnie a potem się ze wszystkim
oddał się filozofii. ‡ Do niej już dawno
miał dążność bo ojciec jego kupiec
często go był posyłał do Aten – on
otworzył szkołę w przysionku ozdobionym
obrazami Polygnota który nazwano
barwnym przysionkiem (Stoa Poikile)
stąd imię szkoły – Co do osoby jego
warto pamiętać o uczciwości jego że
tak wielka była, gdy nie przyjmowano
żadnego świadectwa bez przysięgi w Atenach za Zenona jednego uwolniono
od niej – ~~obok~~ Jemu głównie chodziło
o to aby tak zgodnie żył z jedną
całością – świat obejmując w naturze
tak zgodnie ale nie obok
ato

‡
był uczniem naprzód cynika
Kratesa, potem Stilpona
potem z megarejczyków
a potem akademików Xeno
kratesa i Polemo –

Uebel. 431.

sobie, iż mniej potrzebować – nie miał tyle
pragnień co oni a jednak więcej miało podobno
żył chlebem, wodą, figami i miodem – Król Anty-
gonus podobnie jak wszyscy współcześni miał
go w wielkiej czci, bywał u niego, jadał czasem
u niego a zapraszał go listownie do siebie
na co Zeno odpowiedział: 80 lat mam!
Ateńczycy chcąc uczcić zasługi jego uchwalili
w uchwale swojej – "Ponieważ Zeno syn
Mnaseasa żył wiele lat w naszem mieście
jako filozof i pod każdym względem
okazał się być dobrym człowiekiem, gdy
młodzieńców prowadził drogą cnoty i
umiarkowania, więc okazać przeto
za mu pochwałę publiczną, i wieniec
złoty – ma być nadto w Keramikus
pochowany. – Co do wieńca i pogrzebu
ma być postanowiona komisja z
pięciu mężów" –

Zeno umarł w późnym bardzo wieku, podobno
miał lat 98. i utrzymuje że sam sobie
miał życie odebrać – powolnie głodem.

Po nim odznaczył się jeszcze Kleanth.
słynny hymnem do Boga – on jednego
razu był wezwany by się usprawiedliwił
z czego się utrzymuje – i wtedy dowiedziano
że nocami nosi wodę ogrodnikowi aby we
dnie mógł być w towarzystwie Zenona. –
Chciano go zapomagać składką publiczną
czego on nie przyjął – on również dożywszy
81. roku – i samowolnie pozbawił się
głodem –

Chryzippus (ur. 280 p. Chr.) on naj-
więcej się przyczynił do rozwinięcia
filozofii Stoików tak iż mówiono

gdyby Bogowie mieli używać dyalektyki
używaliby dyalektyki Chryzyppa —
Powiadają że napisał 705 dzieł — co
dziennie miał napisać 500 wierszy —
wnet on pomiędzy inne notował co
mu przez głowę przeszło — a przy tem
ciągle przywodził zdanie obcych
i przepisywał prawie całe księgi
cudze — Tak iż powiadano o nim
że gdyby mu odebrano wszystko co
od innych wziął zostałby jedynie
papier biały — Ale to mówią prze-
sadzone zdanie — Wszakże wielu autorów
i ciągle jego przywodzą jako wielką
wielką powagę Stoików — On zaś
rozwinął Logikę stoicką — Diogenes
Laertius przywodzi dla niej uwag jego
[illegible] ksiąg [illegible] doszło do nas
[illegible] — umarł 212 przed Chr. —

Diogenes ze Seleucyi w Babylo-
nii — On stąd zwany razem ze
Karneadesem, zwanym akade-
mikiem i Kritolausem ~~akade~~
~~mikiem~~ perypatetykiem był
posłany jako poseł Ateńczyków do
Rzymu — to poselstwo zaszczepiło
poznawać Rzymian z Grecyą, Dia-
lektyką, i szkołą grecką —

Panaetius nauczyciel Cycero-
na, tu według jego dzieła napisał
księgi swoje o powinnościach.

Posidonius także sławny
nauczyciel z czasów Cycerona —

Stoicyzm w Rzymie —

Później widzimy że filozofia
ta przechodzi do Rzymian ale
tam nic nie zyskała, prawie
Dziś epikurejczy

prawdziwą — stała się retoryczną mową
jak to widzimy w Senece, a później
w *Epiktecie* lub *Antoninie* —

Epiktet przy końcu 1go stulecia
po J.Ch. był naprzód niewolnikiem
Epaphroditus który go później u-
wolnił. potem Ep. udał się do
Rzymu — gdy w r. 94 po J.Ch. wypędzono
~~[illegible]~~ z Rzymu filozofów, ~~[illegible]~~ trucizni —
ków, i matematyków, Ep. udał się do
Nikopolis do Epiru — i tam uczył publicz-
nie z jego tylko uczniów *Arrian* spisał
Dissertationes Epictae. które nam
przekazany i kompendium o Stoicyzmie —

Marcus Aurelius Antoninus
Philosophus, cesarz który od 161. do 169
rządził wraz z Luciusem Verem
a od 169 do 180 sam jeden napisał
meditationes ad se ipsum — jako
spekulacji i uczy się u stoików wi-
nien się sposobić do wszelkich
cnót —

Filozofia.

Stoicyzm jest wykształceniem Cynizmu —
Chodzi głównie o to aby uwiadomione
przekonało się być jedno i to samo
powodzenie i nieszczęście — wszystkich dóbr
odmawiać uciech i trosk. — Tu chodzi
o to aby rozum naturą był ujęty
myślą —

1. Fizyka —

My się ograniczymy tylko na ogólnych zasadach.

Λογος (Logos) jest rozumem władcą rządzącym, [illegible], będącym wszystkiej natury przedmiotów — Jest to rozumna dusza natury całej. [illegible] jest pochwalnie Hymnie Kleanthesa w tej myśli słowy —

„Nic bez ciebie nie dzieje się o demonie mój! : nic się nie dzieje bez ciebie ani na eterycznym boskim niebie — ani w morzu bezdennem, — krom tego co czynią źli przez nierozum swój! — Lecz ty o demonie rozumiesz to co nierównem jest — i to co się nienawidzi ty [illegible] — Tyś zjednoczył wszystko w jedności, i dobro i złem zjednoczyłeś — tak iż jeden jest logos który wiecznym jest i którego się unikają ci wśród śmiertelnych złemi są: — Nieszczęśliwi! którzy wiecznie pragnąc posiadania dobrego, nie poznają powszechnego bożego prawa, ani go słuchają, — ni słuchają a przecież gdyby posłuchali za nim z rozumem używaliby szczęśliwego żywota!" —

Dla tego Stoicy uważali poznanie natury za ważne w niej poznając ogólne prawo, ogólną ustawę — Natura jest przedstawieniem pewnego stałego samego prawa —

1

Bliżej przypatrując się tej rzeczy
powiadają iż dwa są pierwiastki
w naturze to czynność i bierność.
Bierność jest materya, widzialność —
czynność jest stosunek w materyi — Roz-
umienie mają i oni wiele wiedzy o tem
Klucz ogień jest głównym czynnikiem
działającym —

Jak dosyć Logikę nauczają jest Logos
boginią tak przychodzi na wszechogól-
~~[illegible] duchowości~~
nych Bogów, to Bóg jest stosunek do
podrzędnych ludzi, i bogowie do obrazujących
przedmiotów ludzkich stąd cierpią się zabo-
bony które tak chętnie przyjęły się
u Rzymian —

2 Logika

Teraz pytanie jakie jest kryterium tego co
prawdziwe i rozumne?
Prawdziwe i rozumne jest to co rozumie
gatunek, rozum więc jest forma po-
wszechna — Tak więc pojęcie wyobra-
żenie stanu tego kryterium — to jest forma
rozumu —
Wyobrażenie zaczyna się od uczucia, najlepszy
stopień jest formowanie — jest to przyswojenie
sobie treści — Te rozum stopnie wnętrz-
ności tym sposobem — rzecz czysta
całości rozłożona to jest zapatrywanie
— potem rozumowanie to ~~ob~~ jest pojęcie
jest to pojęcie mocą umysłu —
a zamknięcie [illegible] rzeczy — jest
pojmowanie —
Więc cała rzecz ta rzecz prawdziwa
zamknięta zaś w Lo-
gice umiejętności

106

Ta zgodność atoli nie wystarcza do zupełnego pojmowania rzeczy — Przecież widzimy iż tutaj już wyde- przyjmowa stan na określenia prawdy iż jest zgodność przedmiotu i wiadomości — Ale uważmy iż ta zgodność nie rozumie się tutaj w pospolitem znaczeniu tak ażeby zgodnej który był przedmiot z odwagą nasze wyobrażenie o nim, tak iż by trzeba jest pierw czegoś trzeciego coby czynił porównanie — nie tutaj ta zgodność nie zależy w mówimy, tutaj chodzi aby wiadomość była zadowolnione ze swego wyobrażenia a wydawała sobie wiadectwo — o jedności zgodności — jest to dowód iż tutaj myślenie uważa się być ostatecznem prawem —

Widzimy też iż prawda przedmiotu w tym rozumieniu iż przedmiot odpowiada myśleniu ale nie myślenie przedmiotowi — brak więc iż przedmiotowi — brak uważmy iż niemal też prawdy rzeczywistej w doczesności w tem znaczeniu i brak i niedostatek. — Naprzód że tutaj tkwi — iż coś jest czemuś potrzebne aby było podobne temu myśli — i znów aby myśl była potrzebną przedmiotu — otóż te dwa niedostatki —

Co do nas my widzimy dobrze że odtąd naprzód iż zgadza się przedmiotowi nowym — ale to jest tylko pozorne, potrzeba aby myślenie wstąpiło na przeszłość wiedzy, aby potem samo z siebie [illegible] przedmiot [illegible]

albo z wiary wydobyto przedmiot.—
Czas nie uczynił Logicznym—
Nadto uważmy że zgodność przedmiotu
z myśli jest li tylko formalna, myśle-
nie tutaj nie ma żadnego bliższego znacze-
nia— tutaj tylko wszystko by miało
a mianowicie myślenie, gdyż wszędzie tylko
nie będzie samo w sobie pojęciem— myśle-
nie tutaj jest dopiero czem ogólnem bez
oznaczenia bliższego— myślenie jest
prosto bez oznaczenia, przedmiot
przypadły w myśleniu takowy ogólny
nie nie wyklucza w sobie, bo myśle-
nie jest ogólne, ograniczenie zaś to
się na oznaczenie formalne przedmiotu—

Moralności

Etyka jest najdoskonalszą stroną
Stoików— One w ścisłym związku z
fizyką, jak w Naturze Logos mieszka,
bowiem jest przeświadczeniem tak ta sama
wiedza jest przeświadczeniem Etyki.— bo naj-
wyższa zasada Etyki. Ku temu się ma
albo zastosować życie do ogólnego toku
rozumu natury, albo żyć stosownie
do Harmonii świata" ściślej natury
[illegible] zaś; Ci!— ściśle mówiąc „żyć
stosownie do Natury rozumnej, to
i owo takowa nie jest ograniczona
albo zachowane naturalne przeto to
drogą—
Konieczności nadludzkiej
Ta wyższa
w zasadzie—
wszystko
a d. w przedziale jest przeciwne
jest przeciwne ogólności które jest
rozum natury, zatem przeciwne
jest rozkosz— Schwel. 79

Rozkosz nie ma przeto żadnej wartości, że ona nie j[est] czynnością ale stanem, biernym stanem — Co więc osobowe zamknięte ~~nie~~ i stąd też zewnętrzne dobra nie mają znaczenia nie mogą być celem naszych czynności — czym tylko może być dobrych ale nie od którego mierza czyn, cele te jako zewnętrzne są obojętne —

Przypuszczają atoli Stoicy — ustępując nieco ze surowości swych zasad — że między zewnętrznemi przedmiotami [illegible] ich takowe przyczyniają się do życia stosownego do natury — Tak mędrzec woli zdrowie niż ~~ale~~ chorobę, ~~ubóstwo~~ ~~nie~~ bogactwo niż ubóstwo —

Surowość zasad stoików najsilniej występuje z pewnością w której stawia- ją cnotę i niecnotę, równie i występowi- albo posiadają — ~~cnota~~ równ. — ocenić się [illegible] a wtedy [illegible] nie wła- [illegible] — albo ~~[illegible]~~ równ nie w całości nie ocenia a wtedy pójdzie za bezrozumnym popędem występności, z pierwszym zaś j[est] dobrym człowiekiem z drugim złym — środka tutaj nie ma — nie ma też środka między cnotą i niecnotą — Cnota nie może w nas być na poły, nie stopniowo, albo j[est] całkowicie [illegible] albo nie ma wcale nie j[est], nie ma tutaj środka jak go nie ma między prawdą a fałszem.

Lecz ta surowość w postawieniu obok siebie jest przyczyną że ich zasady moralności są czysto abstrakcyjne za ostre i mylne. że nie wchodzą w szczegóły zasada moralna nie rozwija się systematem i nie da się zastosować do szczególnych wypadków — Ta filozofia przestając na tym iż sprawy stosowne do natury określa widocznie mędrzec. mędrzec j[est] wolny chociaż we więzach on sam jeden nie j[est] [illegible] prawami on [illegible] nie zdaje sprawy, on jest sam bogaczem [illegible]

[illegible]

Słowem stoicy opisują mędrca, jak Zeusa, jak Boga. – Ale ten ideał mędrca wedle Stoików w rzeczywistości ideałem do którego dążyć potrzeba ale którego rzeczywiście w życiu nie napotykamy – ‡

‡ Tak widzimy, że Stoa pod każdym względem trzyma się ogółu, abstrakcyi –

2. Epikureizm.

Gdy Grecya upadła, gdy świat rzymski nie zadawalniał więcej człowieka wtedy duch cofnął się w siebie i szukał w sobie tego dobrego co już umarło w życiu rzeczywistém. Dla Epikura odwrotnie jest z celem, stoicy kładą szczęście jako myśl, potem jako prawdę – Epikur nie uważa szczęścia jako szczęścia ale jako środek – wiadomości jako ~~całe~~ pomocnicze – Jest to cyrenaizm we formie wyższej umiejętniej – Lecz z tego się tutaj wszystko ma wcześnie ugruntowane więc i tutaj nie ma konieczności postępu – a tutaj wszystko zapada bez spekulacyi – tutaj wszystko jest zdrowym rozsądkiem –

Jak stoicy zasadę cyników rozwinęli w myśl – Cynicy twierdzili że człowiek winien się ograniczać naturą prostą, stoicy powiadają że natura rozumna być winna rozumem –

Podobnie gdy Cyrenaicy powiadają że rozkosz zasadą, tak Epikur ~~[illegible]~~ bada tę rozkosz rozumnie a tak nadaje jej charakter ogólny – tutaj rozumniej zasada filozofii chce wyrozumieć te przez Epikura stara się zrzec wszystkich uprzedzeń i przesądów ośmieszających o tej fil–

Żywot Epikura.

Ur. 342 przed J.Chr. w Gargettus wiosce Ateńskiej – ojciec jego był biednym bakałarzem wiejskim – a matka czarownicą zarabiała sobie pieniądze wróżbiarstwem zaklęciem i t.d. –

108

Ojciec jego wywiódł się jako osadnik do Kolofonu i tutaj grunt jego nie wystarczył do utrzymania rodziny jego, więc i tutaj trudnił się uczeniem dzieci. — mając wtedy lat 18 wrócił do Aten, było to właśnie w tedy gdy Arist. uszedł do Chalcis, i badał przedewszystkiem filoz. Leucypa i Demokryta i słuchał Xenokratesa Platonika i Teofrasta ucznia Arystotelesa. — Epikur zaś jeno mając lat ~~8~~ 12 czytał z nauczycielem swoim Hezyoda księgi o chaosie z którego wszystko się rodzi. on sam nazywa się autodidaktos lecz nie równie wiarygodne on sam z siebie rozwinął całą filoz. i jakoby także była zupełnie oryginalna — uczył właściwej filozofii naprzód na Lesbos w Mitylene, potem w Lampsaku w Małej Azyi lecz nie miał wielu słuchaczy — i tak powiększył się rozmnożyła na wszystkie — mając lat 36 wrócił do Aten do ogródka filozofii — żył długo choć chorowitym ciałem, tak że przez wiele lat nie mógł się z łóżka podźwignąć chorobami i cierpieniem nie umęczony pocieszając się całą umiejętnością — Cicero który po uczonemu dość płytko o nim sądzi powiada a to lecz, bonum, comem et humanum — Diogenes Laert. chwali osobliwie jego łagodność czci dla rodziców, umarł mając lat 71. — z kamienia przed śmiercią kazał się wnieść do ciepłej kąpieli, wypił puchar wina i polecił przyjaciołom by zachowali w pamięci naukę jego —

Zaiste rzadko nauczyciel nie był tak-
ubóstwiany przez uczniów swoich jak
Epikur - i oni nazywając tak [illegible]
i potomności zaś majątki swoje
i życie spólnie - prócz oddał im to Epiku-
[illegible] to oddawał by się nie wpływ [illegible]
jaciołom - Po śmierci pamięć jego była
bardzo czczona od uczniów jego - [illegible]
obraz jego na pierścieniach na puharach
a uważali jego przedstawicielem nauki coś
z nauki nauczyła - tak tedy był do-
wierzytelem siły [illegible] społecznego
prawdy tego który w samej tej nauce jest
zakonodawcą - Filozofia zaś Ep. nie
rozwinęła się, ani też się nie wyradziła
i nie ma sławnych filozofów - jeden
tylko Metrodorus może nieliczne
szczęśliwy rozwinął -
Epikur wiele bardzo pisał wspominają
o 300 dziełach, jeśli odchudzimy to co
Chryzyppus wypisał z innych toż samych
Ep. z pro dziełach - Chryzyppus pisał
a nie się wczesnego - Pisma Epikura
niestety, nie spadły na nas - czego
żałować się ~~na~~ potrzeba ratować
owszem jeśli oczy się do Filologii.
Znany go tak dokładnie z Diogenesa
Laertiusa i gdy niedawno w Herkula-
num odkryto niektóre jego pismo
Epicuri fragmenta librorum II et XI de
natura - Lipsiae 1818. to nie wiele
się przyczyniło naszej mowa - opiera-
my wiemy o nim z Cicerona, z
Sexta Emp. i Seneki -

Mielibyśmy jeszcze pomówić o Epikurze
wedle zasady z ostatnimi mistrzowa-
ze tem że nam nie chodzi o poezję ale o
naukę o wyobrażeniu, o separatyzmie
że myślowe –

Kanonika

Otóż nawet Ep. uważa Logikę – Wiedzę korelacyj
nabycia Kryterium prawdy ≠ I° Kryterium)
poznania i mądrości przez zmysły – 1° przeczucie –
2° wyobrażenie – 3 zdanie –

Że kryterium odnaszą się do teorye do praktyki. II

I Uczucie. – Uczucie jest bo jest nie wyprowadz.
a nie od uczucia coś inszego dodać można.
Dlatego uczucie nie może krytykować uczu-
cia, bo jeśli są uczucia przeciwne nie
są tej samej istoty, jeśli są równe są
każde od drugiego niezależne – ale wszak
można – i w tem Ep. nie utrzymał kłam
uczucie jest czemuś przeciwne, ~~nie~~
przeciwna nie zaś zawsze od
przeciwne – Ale uczucie może się mylić
nie wtedy dopiero nabierać przez rzecz
nie pozostawa – wtedy uczucie jest świata
rozlasza w nas i jest zasadą tego wszystkiego
co uważamy za prawdę –
Po co jest pisać nie znamy, co było bytu
uczucia, może być poznanem z tego
co jest jest znanem, może być także
wyobrażeniem. – Co nie znamy może
być uznane wedle tego co jest znane.
Kiedy w Epikura taka rozprawa jak
kolegi myśli w nas myślenie, wyzwalającego „ oto
jakiś, widzi, nie też prawdą –
II Wyobrażenie, wewnętrzność, które nazwa
nie auto(?) pozostanie, wtedy stają się
wyobrażeniem naszem – przypominać
do czegoś – ~~prawda~~ – wnak to co czegoś

i jak wiemy wyobrażenia a nie pojęcia. albo też gdy wobec coś już wyobrażamy to wnosimy na podstawie całości wnioskujemy, wtedy nadajemy mu nazwę, imię; więc jest u Stoików zadowoleniem a przedmiotu jest zgoda przedmiotu z myślą ~~tyż~~ [illegible] jako brak sprzeczności w przedmiocie - tak u Epikura zadowolenie polega się ~~przez~~ przedmiot z myślą [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wyobrażeniem o nim- Nazwa zatem nie jest u Epikura pojęciem ale wyobrażeniem odnoszącym się do rzeczy [illegible] - a tak rzecz się z zdaniem-

III Zdanie - zdanie zaś niczem więcej jak odnoszeniem wyobrażeń ogólnych do przedmiotów - jest zatem. Ta odpowiedź może być prawdziwą lub mylną - prawdziwość zaś [illegible] tem jest że to zdanie potwierdza a [illegible] zdarzeń - jeśli po prostu może [illegible] wszystko ~~poznanie~~ porównanie, trzeba [illegible] to jest lepiej dawniej również [illegible] [illegible] mogli -

IIII Criterium ob praktyczności - [illegible] [illegible], to są dwojakie [illegible] nie [illegible] [illegible] w właściwe [illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible] są obce - [illegible] są [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] lub nie - one są [illegible] [illegible] od przedmiotów -

Otóż cała kanonika Ep. jest prawdziwie dla [illegible], tak karz [illegible] od [illegible] filozofowania - jest prawdziwie [illegible] od nie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -

Z Metafizyki

Obaczmy co powiada Epicur o wiedzy duszy —

„z powierzchni rzeczy płynie rzeka ciągle nie znana nam, rzeka ta bardzo cienka i misterna (emanacya) płynie szybko i wpada do duszy stąd rodzą się ~~wyobrażenia nam~~ widzenia w nas" — Jest to sposób [illegible] cielesny wyobrażenia sobie [illegible] — Criterium jest zadające się [illegible] sama sobie nie sprzeciwiator, ma bliżej wyjaśnienia —

Błąd zaś tak tłomaczy — Ten wszystko z przedmiotów powinien by sprawić iż by były same tylko prawdy w nas a nie powinno by być błędu, ale czy kiedy co duszy nawieje te wszystko mającej przyczyny które go mocy ustrzymują i przerywają — lecz za to przerwy różny pochodzą o tem Epicur nie mówi — takąż słab [illegible] tylko mięszanina [illegible] —

Co się zaś tyczy samych atomów gdy tym względem trzyma się Leucippa nie rozwija w całe dalej jego systemata —

Atomy nie mają żadnej własności wyjąwszy ciężkości, wielkości i kształtu co jest niekonsekwencya — bo atomy mają tylko te własności a wszelkie przypisujemy im własności [illegible] przedmiotów czy — własności przedmiotów do „skutek właściwy atomów do łączenia — albo to czy owo stosowanie się tłomaczę, tak jak molecules nie nie w Chemii -

[illegible] pierwszy mając pochodzenie wszystkie słowa
wodny - Bardziej dalej więc to wyprowadz-
tak płaczą i mdłe - [illegible] tylko
więcej słowny według przypadkowego chem-
icznie czy tworzy te lub owe przedmioty
czy te przedmioty, jak wszystka natura i
świat z owemi przypadkowy bez celu
żadnego nie ma -

A najpierwsza konstrukcja jest taka
[illegible] myśl, abstrakcja ona [illegible]
[illegible] a tym czasem [illegible] [illegible]
[illegible] z abstrakcyi -

Fizyka.

Nasi metafizycy zbudowana [illegible].
wydaje tedy, że nie mogą wyrazić rozumnie
w ziemi - wszystko z przypadku -
Jak mówią o znajomych nam rzeczy [illegible] -
znajome ~~[illegible]~~ widzieliśmy wyżej, że
to wyprost u Epikura analogię - On też
tobie podobnej jak [illegible] i naszej
nam przyrodzonej co uważają nowy
jako, ~~jak~~ [illegible] ~~[illegible]~~ z analogii [illegible]
[illegible] - A wszakże jak [illegible]
jak [illegible] - to jest też [illegible]
[illegible] Epikura - Lecz ta analo-
gia ta [illegible] [illegible] - i to przy-
[illegible] Epikur - Jak i u naszych
przyrodzonych naukach tak też i
[illegible] nie ma wszelkich zasad
[illegible] [illegible] - tylko analo-
[illegible] - [illegible] Epikur [illegible]
[illegible] i analogii myśl i może
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
na potrzeby -

całe mu z rozważaniem powiązano
wam się [illegible] –
Ale właśnie te strony mistycznej
Epikurejskiej nauki miała do dalszej
i trzymając się mistycznego wszystkiego
umieli swobodnie, nie opuścił się
wymysłów i greckim swobodnym –
wzdychaliśmy i w poddaniu wierze
dziwo do greckich słowa także zakonów
tak, jak nasi nowsi materialiści
powiadają że dzieje przez splotem nerwów
skon, Kulet i t.p. samotny – z podo-
bnemi wyobrażeniami duszę o pociągu!

4. Moralność. –

Etyka Epikura jest najwięcej odrzu-
cana ale może najlepiej zalecana
z niego – uważamy jeśli umieć nie
tego mają czynów naszych jest tego
nam się zdaje tego miłość dla tego [illegible]
prawem i posiadaniem, a to co się [illegible]
najlepiej moralności, wie się [illegible]
z niej moralności – ale nie także z
zdania Ep. – on słowami sumienie prze-
przyjemności to co jest także [illegible]
i jako rezultat jej – Jeśli ktoś pra-
wdziwie szczęśliwie uważał i [illegible]
tego nie trzeba uważać za Epik. –
Ep. żąda refleksji, rady sumienności
a najpierwszą zasadą jest szczęśliwości
Która właśnie ma tego szczęśliwości
ducha zasadzająca się na uwolnieniu
się od wszelkich przypadkowości zewnę-
trznej, mistycznej – to jest także
znać i Diog. L. powiada „że wolę
Ep. lepiej tego rozumnie nieszczęśliwym
nie szczęśliwym bez rozumu. a
lepiej aby czyny były za słuszne
osądzone, a rzeczy za niesłuszne

pisane d. 9 Maja 850.

Lepiej jeszcze rozstrzyga rzecz Seneka, który sam j. Stoikiem twierdząc i zgadzając się z prawdą: „de vita beata c. 13. Mea quidem ista sententia est, (invitis haec nostris popularibus dicam), sancta Epicurum et recta praecipere, et si propius accesseris tristia - voluptas enim illa ad parvum et exile revocatur - Et quam nos virtuti legem dicimus, eam ille dicit voluptati - Jubet illam parere naturae - Parum est autem luxuriae, quod naturae satis est. Quid ergo est? Ille quisquis desidiosum otium et gulae ac libidinis felicitatem vocat, bonum malae rei quaerit auctorem, et cum illo venit, blando nomine inductus ~~sequit~~ sequitur voluptatem, non quam audit (Epicuream) sed quam attulit" mai ci wszelkie mowi o tych rozpustnikach swe pokrywają hultajstwo pod Ep.

Hegel 504.)

505:

Epikura —

Cyrenaicy uważają ~~za~~ przyjemność raczej jako jednostkowość — a Epikur jest raczej rozdziałem - Diog. L. czyni między niemi takie różnicę: Cyr. zasadzają mądrość na przyjemnościach z. a. ten na tem co tworzące szczęśliwość, Epikur toż samo ale dobiera drugi pierwiastek! to j. spokój, spokój duszy z. a. tem brak trosków, zgryzot, itd. a zatem żadna by się do niczego nie wiązać [illegible] chęci mogli. —

Główne zasady Epikura —

1º Bóg jest nieśmiertelny, szczęśliwy, jednemi ani troszczy się [illegible] troski i zazdrości. Pobożny nie j. ten który zaprzecza Bogów tłumu, ale ten który ~~im~~ ~~przypisuje~~ przyjmuje owych wyobrażenia tłumu — Kto szczęśliwy jest i nieśmiertelny sam nie ma trudów ani też trudzi innych — Bogów poznać można przez rozum — [illegible] my mówimy „najczystsze istota" najczy-ne istności toć nam się zdaje że my niezrównanie wyżej stawiali nad Epikura ale stoimy znów wspólnie na równi —

Ep. Bogi są ideałami szczęśliwego żywota. bo oni sami siebie używają. obok nich nie ma obcej potęgi, więc nie ma trudowania nie ma popsowania się —

Bogowie są stworem najczystszych ato-mów, nie ma w nich grubszych atomów, oni nie troszczą się o los ludzi — [illegible] winniśmy im oddawać cześć bo są doskonałemi istotami, ale w tym celu abyśmy od nich otrzymali łaski —

Bogowie mieszkają w próżni świata — tam ich promienia zapewne mają „myśl" — tam ni ma zamieszania ni mięsza —

2. O śmierci — Powiada Ep.: „nawykaj do myśli o śmierci, nawykaj do myśli że ~~śmierć~~ nam nic do śmierci, bo wszystko co dobre co złe jest w czuciu, a śmierć jest umorzeniem czucia więc jest obojętna — Przyszłości ani jest nasza ani nie nasza — więc nie ma się czem trapić —

Popędy — Trzeba odróżnić te które mają treść w sobie od tych które są zewn-ętrzne my wszystko czynimy coby oddalić od nas niepokój, coby czucie i dusza mogły być niepokojone przez czło-

Pokój jest najwyższem szczęściem, do pokoju trzeba rozumu który wszystko bada co do niego prowadzi — zatem stworzeń dosi-ęga do spokojności już wtedy wszystko od umierającego nic zmienić nie może — więc na rozumie stoi na spokojny — [illegible]

szczęście prawdziwe —

Widzimy tak we wypadkach umysł epik-reizm jest ~~naj~~ podobny do stoicyzmu ~~ich~~ ideały mędrca obu szkół są więcej do siebie podobne.

[illegible] mądrej Epikurejczyków że nie rozumie
rzeczywistej i umieć rozwikłać. – Sposób nasz
Epikura nie [illegible] teraz [illegible]
ale sposób lepszy [illegible] [illegible]

Uwaga. Widzimy że dzielność Epikura
oradzając się na rzeczach, i uważając rozum
jako nadatek dla rzeczy, ~~nie jest oparta na~~
~~rozumie tylko~~ i jest o tyle tylko oparta
na rozumie aby wszelkie zasady rozumowe
oddalić i wesprzeć się na rzeczach, jak też
uzupełnić negacyjna – wynika stąd że nie
mogła być dalej rozwinięta boby musiała
być rozumować, czyli być przeciwna jej
zasadom –

Stoicyzm i Epik. są całkiem odwrotne a obie
jednostronne, dogmatyczne – a) Stoicy
biorą treść myśli z istnienia, i uznają zaczyna więc od myślenia a kończy na
aby myślenie było myśleniem tego co istnieje. zmysłowości bo na zmysłowem [illegible]
b. Ep. odwrotnie rozpoczynają ~~od~~ zmysłowości
a kończą w ogóle w myśleniu, bo zaczynają
od zmysłowych przedmiotów a kończą na atomach
które są abstrakcyjnym myśleniem – podobnie zaczynają
od pojedynczych zmysłowych uczuć a kończą
na ogólnych zasadach przyjemności, bo
w przyjemności ~~[illegible]~~ duchowej na spo-
kojności, na obojętności na śmierć –

Obie te jednostronności Ep. i Stoi. zmienią
się w negacji a to w [illegible] – w Stoicyzmie w
[illegible] w nowej akademii – w Stoicyzmie
że szczegółowe ale abstrakcyjne one się [illegible]-
ma ogółów przeciwności [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ zgody a temi zasadami
ogólnemi, zaś bardzo sprzeczności, ale nie
ma jeszcze tej szczegółowości która by w
samem tych ogółów wprowadzała sprzeczno-
ści w nich samych jako niezgodności
które koniecznie się w nich mieszczą i mu-
siałyby przeciw wojen –

3 Nowa Akademia –

Jest to dalszy ciąg akademii Platona następców Platona dzielą na starą, średnią i nową akademię – średnia akademia jest ~~od~~ przypisywaną Arkesilausowi a nowa Karneadesowi – lecz te odróżnienie nie mają wagi obie te akad. bo średn. nowa są spokrewnione ze sceptycyzmem –

Wspólna zasada akademików jest ta iż uważają prawdę za podmiotowe przekonanie, zaś nowi akademicy tę prawdę nazywają prawdopodobieństwem – W ogóle są rozwojem dalszym Platona – u Platona idee nie tyczą się wszechświata a w filozofii właśnie chodzi o to aby urzeczywistnić powszechność się z rzeczywistością tego Plato nie dokonał – Tego chcieli dokonać Stoicy i Epikurejczycy, nadając zasady mogącej powszechnej ~~ogólności~~ się znaczenie. ale gdy ta zasada ich jest sama przeciwna dogmatyzmowi a nie może dość że nowo akademicy wystąpili przeciw nim, wołam przeciw Stoikom –

1. Arkesilaus.

Jako założyciel średniej akademii urodzony 318 przed Chr. spółczesny Zenona i Epikura Mając znaczny majątek poświęcał się i retoryce wymowie, poezji, muzyce Matematyce – Przybywszy do Aten uczył się w Pii – Arkesilaus zrazu i Autolykosa, następnie uczęszczał chętnie do retoryki – On uczył filozofii w Akademii um. 244. mając lat 74.

Źródła – Cicero academicae Quaestiones i Sextus Empirikus –

Filozofia Arkezilausa. Jako główną dya-
lektykę przeciwko Stoikom – zasada jest
ta – Mędrzec powinien wstrzymać się od sądu
i zadowoleniu o rzeczy –
Jest wielu którzy powiadają że tej prawdy co
nas zadawalnia, że zatem przedmiot staje
się treścią dla myśli która uznaje ten przedmiot
za swój – jest tedy w tej zasadzie Stoickiej
uznane jest abstrakcya bezwzględnych idei
Platona i odrębnych od wszelkiej rzeczywistości
– ~~Arkl~~ Arkezilaus uznał niedostatek tej
zasady bo uznał że ta treść nie jest myślą ale
wyobrażeniem – że tedy nie właściwie pojmowane
jest wyobrażeniem o rzeczy a pojęciem – że rzecz
nam się pokazuje, że bierzemy tedy zjawisko
rzeczy nam wyobrażeniu za rzecz samą –
a zatem zgodności zjawiska a rzeczy wszel-
dają nam tylko powody do uznania rzeczy
ale nie dają nam pewnej prawdy – myśl jest
~~ogółem~~ wyobrażeniem zaś rzecz jest w całości.
– Znać jednak bliżej musimy te
nową akademię – a Platonem – Plato stworzył
się pojęcia abstrahującego, ale takowe
nie może być osiągnięte, więc ten powiada
Ark. że się wstrzymać należy z zadowol-
bo nie ma kriterium –
nieniem z przedmiotu – być nie powinien.
sceptycyzmowi który zasady kriterium –
Ark. powiada że wyobrażenie o rzeczy tak.
jest zupełnie tak wiedzy jest mniemaniem
tak mędrcowi jest i głupcowi – bo ~~jest~~
mędrzec ma być omawiane wśród których
na powodach, ale te powody same są wyo-
brażeniem – Wyobrażeniu zamknięte w
myśl może być prawdziwem i fałszywem
a nie więcej niż ~~pra~~ z pewnością
czyli że prawdziwe czyli z całkowitem –
nie więcej z większą pewnością –
Akcem,

114

widzimy iż co do rzeczy samej Arke-
silaus nie wzniósł się nad Stoików —
Arkesilaus tego samo posiada co Stoicy
tylko co Stoicy nazywają prawdą t
Ark nazywa mającem *powody za sobą* —
a zatem nie mającem jednej prawdy
dla *naszej* świadomości, prawda wzglę-
dna —

Karneades.

Ur. 217 w Cyrenie, um. 132. mając lat
90. — On historycznie stąd w e[illegible]
był posłany od Aten w poselstwie
do Rzymu 156 wraz z Diogenesem Stoikiem
i Kritolausem Perypatetykiem — a to w czasie
starszego Catona — Rzymianie już byli
obznajmieni więcej z filozofią grecką
Ci filozofowie mieli odczyty w Rzymie.
— Rzymian Karneades, szczególnie ze
z pomocą dowodów udowodnił go wszystkie
Miał mowę za sprawiedliwością a dru-
gą przeciw sprawiedliwości — Rozumie się
jak obie poparł tak wszystkie ~~[illegible]~~ jednakowo-
ogół [illegible] zasad dz[illegible] jednakowo
[illegible] — To nie umieli uderzyło
młodzież Rzymską, — ale nie podobało
u starszych — co właściwie stanowiło Catona
Censorianus — i starszy spostrzegali przeciw
temu — nakoniec Cajus Acilius wniósł
w Senacie aby wszystkich filozofów
wygnać z Rzymu — a zatem tu tych
[illegible] greków choć ich nie wymieniano
— Cato sam radził aby naj-
szybciej [illegible] z poselstwami, aby
wolni posli, i uczyli młodzież greckiej
wychowując młodzież Rzymską [illegible]
[illegible] — Lecz to „*upsanie*" jest między
[illegible] — [illegible], tak jak już w
nie utrzymane,
[illegible] ~~[illegible]~~ dobrego
[illegible], [illegible] — Tak mówiąc [illegible]
[illegible] wszystkie [illegible] —

Karneades bada w osobliwie rozbiorem wiadomości naszej, co czyni wykład jego zajmującem dla nas – U Arkezilausa widzimy powody wymyślane – Karneades powiada iż nie ma Criterium prawdy ani czucie, ani wyobrażenie ani myślenie – Bo

1º wszystko to nas wprawia w błąd –
2º Gdyby było takowe Criterium to by nie mogłoby być bez oddania się swojej wiadomości które polegaj przedmiotu – a [illegible] [illegible]ciem wyobrażeniem myśleniem – Zwiado mów więc [illegible] nam przedmiotowo.

Co się tyczy Ep. tez zbija nalepszym Uprzedzeniem – bowiem nie tylko czuje przedmiot ale także czuje ważeniem ten – bowiem nie jest Criterium bo nie jest zaten otaczanie dla tego że jest czucie że ani nie miejsca nie jest criterium –

Co się tyczy ~~[illegible]~~ [illegible], tych zbija – Powiada że wyobrażenie jest także myśli a to [illegible]-ale we wyobrażeniu nie tylko przedmiot jest [illegible] lecz i drugie czynnikiem jest samo wyobrażenie i przedmiotowości – to to właściwie jest trafne i ostatni dobre czuje wiadomości – chociaż dalej, nie równe natury wiadomości – Powiada tylko iż nie ma wyobrażenia które by zmieniać nie mogłoby być i fałszywe dla tego też wiedzieć nie może być Criterium – jakoż można nam wyobrażać nie [illegible] co w całe istnieje –

Podobnie też powiada i myślenie nie jest Criterium, bo myślenie wymaga oznaczeń wyobrażenia a te myśli może [illegible] na tem się powiada iż [illegible] prawdziwe Criterium albo to mówi się tylko prawdopodobnym [illegible] prawdopodobieństwem – ale prawdy absolutnej ~~absolutnej~~ poznać nie może
obejmować nie ma –

Jeżeli tedy [illegible] osadzają prawdę na myśleniu a Ep. na uczuciu tak Akad. nowa powiada że my prawdy widzieć nie możemy, ale że co widzimy to jest prawdo- [illegible] prawdę dla nas — tak tedy oni mieli wiadomość tego co jest wiadomością. Ta zasada Akad. rozwinięta do ostateczności [illegible], na ten cel wymyślono [illegible] dla uzasad- [illegible] a nie [illegible] dla istnienia — a tak Akad. nie miała trwania tylko zamieniła się na Sceptycyzm —

4. Sceptycyzm

Od [illegible] owej pewności i twierdzenia — [illegible] nic nie [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible]. Ludzie mają respekt dla sceptycyzmu sceptycyzm jest filozofią która ponad [illegible] nie jest systemem [illegible] ~~[illegible]~~ sceptycyzm ale nie [illegible] być nazwany —

Niektórzy sceptycyzm uważają się być czemś imponującym i [illegible] gdy on tylko jest [illegible] która wszelkie [illegible], niweczy rozpraszanie — i uważają że całkowo wszelkiego co jest a ma być tak potęgą i wypadałoby wybrać część [illegible] należy do wybrać całej piękno sceptycyzmu część wybrać całej piękno z dogmatycznych filozofii —

Prawda nie zdaje się być nie przezwyciężonym, ale tylko przewidzeniem [illegible] — to może [illegible] być głębokim na wszelkie rzeczy a trwać w tej negacji swojej —

Sceptycyzm zdaje się być potęgą której się oddać można, tylko [illegible] się w obliczu, a ~~[illegible]~~ ~~do tema~~ której to o czem jest ~~nie~~ [illegible] tylko jest wolny od ataków jest obronny przeciw wszelkiej filozofii.

Tak się zdaje że w najlepszym razie można jedynie być sceptycznym ale nie można go przezwyciężyć – zdaje się, jak gdyby sceptycyzm mógł przezwyciężyć siebie, lecz w filoz. nie wolno poprzestać sceptycyzmem –

Rzeczywiście jeśli ktoś na podłodze chce leżeć sceptykiem nie może być przezwyciężony tak jak paralityk nie może być nie-zdolnym aby stał na nogach – Taka pa-tyczny jest rzeczywiście sceptycyzm, nie może wy-prawdy, tież w ogólnym, nie może wybić się z jednostkowej świadomości ubie-gać nie można nikomu bronić być, co też powodu nie można nikogo ze stro-nnej przypadać, nie można nikogo ze stro-ny przekonać – Co innego jest się z niecertowa wypadać – Co innego jest sceptyczna negacya każdej filozofii twierdzącej, takowa negacya okazuje wadliwe tego wszelkiego co określonem i ograniczonem jest – Pod. sceptycyzm znajduje się w każdej prawdziwej filozofii ale okazuje się przezwyciężonym –

Bliższy stosunek sceptycyzmu do każdej filozofii jest ten że on jest dyalektyką wszelkiego jej oznaczenia – Wszak-że co negacyjnie nazywa się ogólnem, właściwie mniej ma jako negacyę w sobie zawiera; każde twierdzenie ma sprzeczność; każde zabiera w sobie negacyę a ten sam on ma ją w sobie –

Pod. Filozofia każda ma negacyę w sobie jako ma sceptycyzm – a tak ale zaś w negacyi jest celem sceptycyzmu że on na niej poprzestaje – a tak okazuje w twierdzeniu, rozpatrzone są w przeczeniu i w tem tkwią – ale sceptycyzm zapomina że ta negacya jako negacya czegoś pewnego oznaczonego sama jest twierdzeniem czegoś oznaczonego i adekwatnego — Tak sceptycyzm chwytający pozorną stronę [illegible] oczywistości, jest tedy pozornym —

Arystoteles nas odwodzi na to negacyę w sobie ale uważając jako nadużycie pochodu ta negacya jest w niej nadużyciem do [illegible] do pochodu — owa jako wiemy, jest działem ku prawdzie —

Taka wszechogólność jest stosunek ~~wzgl~~- ~~cyji~~ sceptycyzmu do wszelkiej filo—

Trzeba nam odróżnić stary sceptycyzm od nowego, tamten jest głębokim — ten płytki. — Nowy który stawia w wieku głowach i kierunkach posada się to jest pewno w myślowej, oprócz trzeba powątpiewać — co nam się zdaje to jest factum niezawodności tej pewnej — więc osobistą pewności na tej najwyższej, i naznaczamy obie pewności — to tem znaczenie jest tylko psychologiczne, ~~to uwiecznione~~, i podwójny uwiecznionej, jest psychologiczny bo uważa autorskie przekonania za rzeczy ogromnej wagi, a jest podwójny uwiecznionego bo uważa w ostatecznym niemożność dojścia do prawdy, ale tylko do uważania osobistego przekonania — a zatem i nawoływanie te psychologiczne potwierdza ażeby się tej głęboko[?]

Historya sceptycyzmu ta jest bardzo dawna —

Że rzeczy myślowe nie mają prawdy w sobie, że to co jest teraz będzie zachwiane umysłem, że się tak odmienia i przeminie, że jak czas tak wszystkim prze-płynie[?] jak czas tak wszystkim zmie-

Dawno, ten sceptycyzm nie będzie, że odnosi (do bytności myślowej albo nawet do myślenia, i wykazuje niestałość tego co jest za prawdę uważane, Uważmy że Sceptycyzm nie jest powątpiewaniem – Bo kto wątpi zajmuje się głęboko przedmiotem, ~~że~~ jest pragnieniem aby twierdzenie się ustaliło albo tak lub inaczej [illegible] powątpiewanie ~~aby~~ uchodzi za lękliwość lub głębokość, ale niczem nie jest [illegible] [illegible], fanfaronadą, niemocą – Za dni naszych powątpiewanie było [illegible] przedmiotem poezji – ma być niby zajmującem – Sceptycyzm nie wątpi, on jest pewny że prawdy nie ma, to nie uważa ~~za~~ wewnątrz [illegible] – jest spokojny wolny i chętny i nie musi się wcale –

Właściwe uwagi – Trzeba odróżnić właściwy sceptyc. świadomy siebie, od niewłaściwego który nie może jeszcze widzieć siebie, mieć negacyi – Sextus Empiricus najważniejszy autor sceptycyzmu powiada że już Homer był sceptykiem bo o jednej i tej samej rzeczy sposobem odmiennym wspomina – że ani [illegible] Bias jeden z 7 mędrców który [illegible] [illegible] – „[illegible] za [illegible]?" – Uważał [illegible] który uważał [illegible] wszelkie [illegible] jest – Lecz to nie jest negacja siebie świadoma nie jest prawdziwym sceptycyzmem – [illegible] taką [illegible] bardzo blisko do Scep. – mówiąc [illegible] [illegible] się [illegible] [illegible] bo [illegible], taka [illegible] wiara że wszelkie twierdzenie jest złem, a wstrzymanie się od zdania jest dobrem – Ale to sceptycyzm taki nie prowadzi się do sceptycyzmu bo mówię że ja nie w się zdaje być-

Pyrrho, Timon
Aenesidemus i Sextus Empir.

Pyrrho uchodzi za założyciela sceptycyzmu, bo on wedle Sextusa wprawdzie wdrożył sceptycyzmem i pełniej niż ktoś co czynił - Był współczesnym Arystot. ur. w Elis - nie wiele wiemy o życiu jego - był z wielkiem poważaniem u współczesnych, miasto rodzinne uczciło go arcykapłanem, a Ateny udarowały go prawem obywatelstwa on miał około 70 lat gdy wyprawił się z Alex. W. do Azji, powiadają że go Alex. kazał ściąć za to że zabił jednego z perskich Satrapów. Od niego sceptycy nazywają się Pyrrhonianie - Pełno obiegało anekdot o nim, powiadają że on wołał [illegible] że rzeczy nie mają prawdy, w wolnej nie ustępował wozom, i wprost siebie nie pozwalał [illegible] że przyjaciele jego zatrzymali, że ich chronili od niebezpieczeństw. Te anekdoty zmyślone, bo dożył lat wielu i dożył 90 roku. Te anekdoty wymyślone aby filozofię jego ośmieszyć -

Charakterem fil. Pyrrhona jest ustawiczne zaprzeczenie bytności rzeczywistej; on nie ujął jeszcze myśli ze sceptycyzmu naukę -

Potem Timon sławny, epigramatami gryzącemi i jadowitemi nad całą filozofią -

Potem Pyrrhonianie milkają aż sceptycyzm znów ożył przez Aenesidema — dawniej pyrrhonizm uważa-nia — jący się [illegible] przeciw [illegible] nie mogąc [illegible] zajęcia przez [illegible] wykształcenia [illegible] — Aenesidemus wykształcił [illegible] ostatecznie sceptycyzm —

Lecz najważniejszym jest Sextus Empiricus — o życiu jego prawie nic nie wiemy — Empiricus znaczy że był lekarzem empirycznym — trzymającym się nie teorii — był około szkoły co się zgadzało z [illegible] — żył około 2go stulecia po Chr. — Dzieła jego są następujące 1. Hypotyposes Pyrrhonianae w 3 księgach ogólne zasady sceptycyzmu — 2. adversus Mathematicos ~~[illegible]~~ [illegible] z 11 ksiąg tych 6 są zarzutami przeciw Matematyce a 5 przeciw filozofii: —

Cel sceptycyzmu jest zniesienie ze świadomości wszelkiego co tylko jest istniejącem ogólnym, osobowym, twierdzącym, czystym myślowym, czysto do myśli należącem — [illegible] ta: świadomość odnosi się do przedmiotu, bo przedmiot nie ma świadomości — jeśli zaś przedmiot świadomości chwieje i okaże się niestałym, więc i świadomość jest w zachwianiu — świadomość traci [illegible] wraca do siebie, do czystej myśli — w której każdy przedmiot znika —

Tak sceptycyzm jest negacją wszelkiej co ma formę ogólnej prawdy — czy to będzie w myśli jak u stoików, czy jest [illegible] zmysłowego jak u Epikura —

Lekcya w 5 Czerwca
850.
Lekcya 25 Marca
852

I pod tym względem ma racyę bo jedno i drugie jest nie prawdą, bo myśl także jako abstrakcya sama jest niedolnością mającą negacyę ~~w sobie~~ zewnątrz siebie, a pewności cząstkowa i także nie prawdą — Ale Scept. nie ma słuszności gdy się zwraca przeciw samej idei, przeciw prawdziwej filozofii bo ta sama przez się ma negacyę w sobie, przy tym samem w sceptycyzm tego Scep. nie poznaje — jemu się zdaje że filozofia która wszystkie prawdy za wszystkiemi to wszyst. ~~co~~ nie przeciw stwierdzeniom stawia inne stwierdzeniu albo myśl, a przeciw ~~mowy~~ myśli inną myśl twierdzenie — Ale to nie zrozumieniu rzeczy albo tem wyjawia — ~~bo~~ przeciw tej prawdziwej, bo ta nie bierze istnienie wyłącznie od myśli ale bierze je w jedności, i sama przyznaje że twierdzenia wszystkie bytu tego, podobnie też wszys. z każdą twierdzeniu że każda myśl ma negacyę w sobie — nie zaprzecza sceptycyzm ale że sceptycyzmem nie kończy się filozofia wraz nie tworzeniu innego zawsze obie negacye obok a potem że obie negacye dopiero w takiej zaś odrodzenie wszystko prawdą —

Bliższe oznaczenie Sceptycyzmu.

Sceptycy używają chęci, nie że to zasady ale zwroty okazujące że to co widzi jest, przez naszej odnoszenie się do czegoś innego, i to inne w sobie zaś, wzgledności że wszystko tylko zdaje się —

Sam Sextus wspominając w tych tropach nowe i dawne — 10 należy do starszych sceptyków a 5 do nowszych — Starsze są mniej gruntowne, ale myśl mniej wyrobiona — one wracają w przeciw temu co wyrażenia [illegible] odpowiednią uwagę względności i prawdy nie- [illegible] Nowe mają więcej zajęcia —

I Starsze tropos —

1. Różności organizacji zwierząt — Kto wrażliwe widzi wszystko wrażliwej barwie co dla innych biało dla niego żółte co dla innych miłe niedorzeczne itd.

2. Różność ludzi. Każda rzecz to inne czucie — dla jednego zimno ~~[illegible]~~ dla drugiego ciepło — co ponieważ tu ciepło dla drugiego zimnem — Stąd te różności zdania — Podobnie [illegible] pojmowania — Podobnie jak i u nas mówią że ponieważ każdy człowiek jest inny więc każdemu trzeba osobnej jego własnej wiary, to nawet jeśli [illegible] nie było ogólnej prawdy i jeśli [illegible] najczystsze [illegible] być przed [illegible] — Podobnie też sceptycy jedność moralności — na różnicy filozofii tak jak i [illegible] nie uznają [illegible] — i tym dowodzą niewartości samej filozofii — ale jeśli przecież już o tem mówiliśmy na wstępie —

3ci Tropus. — różna organizacja różnych zmysłów co dla nas obraz zdaje się wypukłym w dotknięciu jest gładkiem — Ten tropus ma to nawet do siebie że orzeka jasno że wyliczanie własności jakiejś rzeczy nie wyczerpuje jej bezwzględnie —

4ty Tropus — Różnice w usposobieniu w przyp. i tym samem człowieka wedle tego czyli [illegible] lub [illegible] drugiej namiętności czyli wtórz lub stany, ~~[illegible]~~ czyli w ten lub w owem nadu[illegible]

5 Tropus – rzeczy potworzenia i oddalenia przedmiotu – przedmioty mające oddalenie i [illegible] – rzecz jasna w nocy [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] się oblicze [illegible] tego [illegible] ±

± innaczej

6 Tropus – wszystko w czem się przemienia – przez cono zdrajcom – tak np. zapach [illegible] – [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] się tego i że wedle tego rozmaj[illegible] się ukazuje – Katachresis

7. Tropus Katachresis wedle rozmajego pojmowania, ukazuje całą przenośnią – ne przenośnię nieprzenośnią.

8. Wszystko co jest czem jest ten czem jest ze względ. na inne, nie mniej tego samo sobie, a czem nie jest prawda sama przez się ale względne, ~~[illegible]~~ przemianą zaś nie możemy odłączyć przedmiot od tego co czym się zowie się nie wiemy czem jest sam w sobie –

9. Tropus – wedle tak jak od tego zależy, wedle czyli co jest rzadsze lub częstsze, wedle tego jeśli rzadziej zdarza się lepiej [illegible] [illegible] – Przez [illegible] [illegible] się wyzłacać np. czyli lepiej nie Króla Który [illegible] nie bo tam [illegible] Republika że nie ma co jest dobrze – nie bo tam jest źle –

10. Tropus wraca się do Etyki i jest tym względem bardzo coś prawdziwego powiedzieć – bo co [illegible] [illegible] jest przyjęto nie jest przyjęte [illegible]

Uwagi. [illegible] także że 4 pierwsze tropus odnoszą się do całego przedmiotu jak 7 i 10. – Ale co do przedmiotu 5, 6, 8, 9 Tropus ma na celu przez [illegible] osiągnąć –

II Nowsze Tropus mają więcej wartości.

1º Tropus Różnica zdania. Że filozofowie uważają się za pewnych a przecież każdy różni się między sobą. Tropus ten i dziś jest dowodem wielu przeciw filozofii.

2º Przepadanie. Progres w nieskończoność. Sceptyk ukazuje iż powód na którym się ma opierać zasada, ona znów wymaga zasady, i tak bez końca. Tak że dziś nie ma nic stałego na czem by się oprzeć można.

3. Stosunek, względność, który już przez Enezydem u przedmiotu ukazuje się zmiennym według stosunku różnego przedmiotu do podmiotu ~~rza~~ według różnego stosunku do innych przedmiotów.

4º Przypuszczenie. Gdy dogmatyczni widzą że przepadają w nieskończoność (jak pod 2) wtedy zabierają się stawiać za zasadę pewniki, owe pewniki aksjomata. Więc też i Sceptycy mają równe prawo stawiać za aksjomat, i owe aksjoma nie jest dowiedzione.

5º Tropus. Koło Diallelus. Dowód kołem idący. Gdy to co ma być dowiedzionego opiera się na innej zasadzie, a to znów na tamtej.

Uwaga. ~~Wszystkie~~ Wszystkie te sceptycyzmu niszczą w całości wszelkie wiadomości kategoryi, i tak w szczególności wszelkiej ~~to~~ czem jest dzisiejsza metafizyka opierająca się na demonstracyach, to opierająca się na bezwzględności, to opierająca się na przypuszczeniu na empirycznej wiedzy.

D. Uchaye—

widzimy zatem się że sceptycyzmu
zadanie możemy – On zwraca się
stanowczo przeciw dogmatyzmowi, przeciw wszelkiej filozofii rozsądkowej, która
stawia sobie przeciwieństwa, zasadza
jedno – i tego się trzyma ale to jest
fałszywem, ani drugie nie że w tej
rozum wyprzedzający te dwa i bije
ta dogmatyzm – Lecz w tem sceptycyzm nie ma stronności że uważa jedność
kiedy sam być takim dogmatyzmem – Filozofia prawdziwa
sama w sobie mieści ten dogmatyzm
i wskazuje że każde takowe przeciwieństwo jest jednostronne –
Jest stronne wszędzie w tym sceptycyzmie
te a.) że usadowić ma to stanowisko
się na niem, więc oczywiście przedmiotu
utrzymać się – b). że nie wie się
ponieważ wyłącznie przedmiotu, że
ustalić samo, ale owoce nie do
ad niego do innego przedmiotu – ale
do odnowienia właśnie jest najważniejszym celem i warunkiem –
Sextus Empiricus jest takiej po-
legą prawdziwie –

Jak zaś sceptycyzm jest potęgą
przeciw dogmatyzmowi – tak ani ulici
przeciw spekulacyi – bo te stanowi
nie jest jednostronna, ona ma w
sobie negacyą ale już przezwycię –
ze spekulacyą
sceptycyzm postępuje wobec tak iż chwy-
jedno z wielu pojęć idei, bierze je z osobna
wykazuje jej negacyą i na tem poprzestaje
zamiast ~~sobie~~ uważania ci i spekulacyi
nie o tej negacyi i mocą tej negacyi
a raczej następne pojęcie –

Niedziela d. 12 Maja.

Duch albo wstecz — tj. od stoików
Widzieliśmy w tej drugiej peryodzie historyi świadomości siebie — i dążenie jej do usamowolnienia swojego — w Stoicyzmie sceptycyzm wszystko pochłonął i zamknął się w czczości w próżnie świadomości siebie, w beztreściwości — Ale, sceptycyzm jest właśnie poniżeniem wszystkiego, on się nie pyta jakiej treści ale niweczy wszystko co treścią jest — on trzyma się prawideł które sam uznaje ~~nie mające praw~~ za nieprawdziwe, on sam postępuje wcale przypadkowym trybem (bez systematyczności) a sam wszystko zna jako przypadkowe i czcze —

Nie dziwno więc iż największy kwiat tej filozofii padł na czas Rzymu który sam był abstrakcyji, który wyludnił ~~to~~ świat człowieka niweczył wszystko i zaprzeczył — duch tutaj schronił się w siebie bo świat zewnętrzny nie zaspokoił go nie zadawalniał go — było to rozdwojenie świata, nieszczęście — świat zewnętrzny nie odpowiadał rozumowi —

Najwyższym stopniem jest teraz że duch dosięga mądrości tego czém się stał, ~~widzi~~ widzi że nie ma nic dla świadomości siebie zewnętrznego — świadomość siebie sama się staje przedmiotem swoim — Tak tedy dla tej wtórnej świadomości przedmiot już nie jest więcej dla niej obcym przedmiotem — a) Ta świadomość siebie nie jest pośredniczością bezpośrednią, ale pośrednią tożsamością na zawrotem do siebie ze świata zewnętrznego. b.) Ta świadomość siebie ma siebie za przedmiot który jej tuż nie znika ale trwa. nie znika jak u sceptyków — Ta wewnętrzność ducha jest podstawą dla wszystkich które sobie budują — Państwo i — stąd wyższej w rzeczywistości; jest to stanowisko aleksandryjskiej filozofii —

~~A~~ Trzecia Peryoda
Szkoła,
Nowa nowo platońska.

Widzieliśmy jak sceptycyzm zaprzeczył dogmatyzmowi stoiczny w Epikureizmie i stoicyzmie — Sceptycyzm był negacyą wszelkiego świata przedmiotowego, wszystkiego co jest nawet samem oznaczeniem prawdziwem, jest ucieczką wgłąb ducha samego abstrakcyą — otóż do tej pory wewnętrznej wstąpił teraz ~~duch~~ widząc że rozum jest rzeczą, treścią, w ogóle jest abstrakcyą ogółem — i to stanowi tę filozofię ~~ona abstrakt~~ nowe odrodzenie się świata — Wszakże owa abstrakcya była pustą samego Ducha, stąd wykształcił się prawo, stąd powstał duch wolności poezyi fantazyi sztuki, a nawet filozofii — takiż stoicyzm. Ep. i scept. był na wojen zmysłem i zmysłem — Despotyzm

Ta filozofia która poznała treść ducha jest w ścisłym związku z wiarą Chrześcijańską — Człowiek w sobie znajduje pierwiastek Boży, nie otem że treść ducha, jest treścią wszystkiego świata, nie wraca się znów ku światu i w nim widzi myśl Bożą — Tak nie widzimy że duch sam sobie się zjawia —

Teraz świat doszedł do wiedzy i świadomości siebie jest istotą bezwzględną, naprzeciw że w nim jest treść wszechświata, ale widzi to dopiero bezpośrednio, drogą wiary widzi tę prawdę ściśle się w całości Chr. Pana — Tutaj pierwszy poznaje siebie bezwzględny ~~ciągle~~ udziela się światu i z świata znów do siebie wraca, aby ciało umrze a duch zmartwychwstaje —

Lecz to wszystko poznaje w poglądzie wiary na osobę J. Chr. G. – stąd z jednej strony ż Bóg stworzyciel jedyny syn Boży – i wiara [illegible] na która i w której jest duch Boży – Ta wiara jest oddzielona od Boga, ale ma wiarę – że w przyszłości złączy się z Bogiem –

Takie jest stanowisko chrześcijan –

Obok nich stanęli uczeni filozofowie – wykształceni na filo. Platońskiej którzy się nowo platońskiemi zowią lubo oni wszystko pasowali i pełni są nauki Arystot. acz by ich można nazwać szkołą nową Arystot. – Czy dziś uważ~~Stanowisko to oba~~li że Bóg nie raz udziałni w świecie i ale że do jego istoty należy te ciągłe udzielanie się – i wszystkie wcielenia –

— oba te stanowiska utworzyły szkołę alexandryjskich, ~~szkoła~~ myśl wschodu i więc zachodu, ogółu i szczegółowości (indywidualne się spotkały się na krańcu wschodu i zachodu więc w Alexandryi –

Philo –

Bóg [illegible] się w Alex., żył pod pierwszemi rzymskiemi cesarzami – choć urodzony był 20 lat przed J. Chr. – Pod Kaligulą który miał bardzo niekorzystne wyobrażenie o żydach był wysłany do Rzymu aby Rzymian przekonać że nie zasługują żydzi na to krzywdzące o nich mniemanie – Napisał cały szereg dzieł np. De mundi opificio, de victimas offerentibus, De somniis, to księgi te zajmują grubą foliał –

Philo przedewszystkiem z platoników chodziło mu głównie o to aby wywieść prawdy platonowe z pisma żydów one wszędzie znajduje w Biblii nadając wszystkiemu alegoryczne, i tłumaczy je po swojemu –

Uważamy dobrze i z postępowania tako wego potępiać nie można bo wcale co innego są myśli które miał piszący, a wcale co innego są myśli które w nim grały bez wiedzy jego, a te można i potrzeba wytłomaczyć i wyjąć z treści. — Był to duch Filona, który się tak wzniósł iż nie dość

21. ~~Główne zasady Philona które są następujące~~ żądał filozoficznie pojmować prawdy religijne i pojmować w całej głębi. Główne zasady Philona są następujące.

1º Zasada węgielna jest „poznanie Boga"

a. Bóg może tylko być widziany w oczyma duszy, jest to stan zachwycenia zachwyto — (wszak to i dziś tak często twierdzą) rzec by dusza widziała Boga winna się oderwać od ciała, wznieść się nad [illegible] wo[illegible] jej i wzniesie się do myśli (: jest to więc zapatrzenie się nil myśli :) — [illegible] Boża jest [illegible] pierwotnym (obraz w ułudzie) — jest abstrakcyą O Bogu można tylko widzieć czem jest — ale nie można widzieć czem jest.

b) Odbiciem i obrazem Bożym jest Logos, rozum myślący, ten pierwowzór — (to jest [illegible] [illegible]) bo jeśli obraz Boży jest Logos a zatem [illegible] concret więc i Bóg jako [illegible] rozumowaniem, rozumieć prawdę obrazem tego widzi rozumie, rozumieć [illegible] [illegible], a zatem nie będzie abstrakcyą —) Logos obejmuje wszystkie idee — ale Bóg sam jest jeden, jest w sobie — ale Bóg sam jest jeden, jest w sobie [illegible] (Plato.) dla tego też Bóg tylko [illegible] być zrozumiany jako istniejący, tylko że jest poznany być może (to jest istnienie bo jeśli Bóg ma być istnieje [illegible] on rozumie jak to istnieniu nie może być poznanym bo istnienie jest głęboką abstrakcyą — poznać można to tylko co jest concret — Bóg sam w sobie wszakże obejmuje wszystko co jest — (ale przecież idea Boga nie przestaje być abstrakcyą mimo napełnienia swojego —

2. Ale wokół Boga są mocce (to jest [illegible] [illegible]) te mocce stanowią rozum Logos on jest władającym aniołem, on jest pierwotnym człowiekiem — on jest Sophia, Adam Kadmon, wzorem dusz — i tworzą te rzeczy myśli postaci i obrazy które mnożą się z niemi :)

262 / 25 10.
25 12 =

Ten Logos jest myślą światem, spoczywający spokojny, — drugi Logos jest stwarzający czynny jako mowa, jako słowo. — (mowa sama święta jest tutaj jako niematerialności bo co więcej materyalnego — etc — pominięta. Bóg mową stwarzał bezpośrednio nie wcale nie kładzie [illegible] pośrednictwa — Ten Logos jest uświadomieniem sobie w zamierzonych celach mądrości — Logos ten jest archetypalnem pośredniczącym między Bogiem i człowiekiem — 3ci jest (myśl jako) negacya — Po owemu świata odwrotny jest świat zmysłowy — jak Bóg jest istnieniem tak materya jest nieistnieniem — To nieistnienie jest tak koniecznem jak nieistnienie (jest tak myśli — jak istnienie co prawda ‡ zresztą nie ma we Philonie bliższego rozwoju tych odwrotności — ani opisu [illegible] poszczegól- Jeżeli ten cały [illegible] jest między metafizyką myśl- przecie, jest raczej zjawieniem się ducha w myśleniu — tutaj ideje i myśli zlewają się tutaj jako samodzielne postaci —

„Słowo Boże stworzyło na początku niebo Niebo składa się z czystego myślenia, w jest mieszkaniem przeczystych duchów, które nie oblekają się ani objawiają się zmysłowo — objawiają się tylko myśli. a to — ideje — Philo [illegible] się [illegible] ludzkiej — mo- [illegible] mowie o owem otwartem porządku że go oddalił i tetraktys —

B. Kabała i Gnostycyzm.

Obie te filozofie stoją mniej więcej na tym gruncie, na którym oparł się Philo — 1º Istnienie, absolutnie bezimienne, nieporuszone 2. Contrakt — odkrycie, [illegible] — emanacya — 3 Powrót. to drugiej przeciw- [illegible] natarcie od Ojców chrześcijańskich — uważamy obie te szkoły

1. Filozofia Kabalistyczna

Kabbala jest mądrość tajemnicza żydów.
wiele rzeczy niedotyczące o niej powiedziano
ona nie przeniknięta, mistyczna i mistyczna.
– One ona być zamknięta w dwóch księgach
1. Księga Jezirah ~~[illegible]~~ (stworzenie)
2 — Sohar (blask.)

Pierwsza jest przypisana Rabbenowi
Akibha. – Czciciele Kabały twierdzą że
ta księga była dana Adamowi by go pocie-
szyć z utraty Raju – zawiera mistyczną
z astronomii, magii, medycyny, i proroctw.
zdaje się iż to wszystko było wyznawane
w Egipcie – ten Akibha żył wkrótce po
zburzeniu Jerozolimy –
wiadomo że żydzi pod władzą jego uczniów
powstali z 200,000 ludzi – Bar Cochebas
Rabbi był czynny, ~~został~~ niego żywcem
pasy darto –

Druga Księga Sohar miała być napisa-
na przez Rabina Szymona Ben Johai
on się nazywał wielkiem światłem [illegible]
[illegible] –
Obie księgi w 17 wieku były przetłumaczone
na łacińskie –
przez pewnego Rabina Abraham Cohen Irira,
który napisał książkę w 15 wieku Porta
coelorum, zawiera zasady i stosunek do
Arabów i Scholastyków –
Otóż to co źródło mądrości Kabalistycznej!
Jest to mieszanina zamętu, co lepsze
podobne do wyobrażeń Philona, jako
w ogólności mówiąc, przedstawia tych
ksiąg zawiera wiele zasad wielce
godnych uwagi, i głębokich, ale pomimo
zostały zamącone i zbałamucone –

Uważmy że we wcześniejszych Żydzi nie widzimy żadnego wyobrażenia o Bogu jako wcielonej światłości — ani o przeciwności jego która jest ciemności wyłączającej światłość — ani o dobrych i złych aniołach — ani o odpadnięciu od dobra — ani o potępieniu i przebywaniu w piekle, ani o przyjętym sądzie ostatecznym, ani o zepsuciu ciała — znać więc uważamy po[illegible] gdy Żydzi wychodzą poza obręb pierwotnych swych wyobrażeń, poza obręb miejscowej narodowości, ~~dotąd~~ gdy się zwrócą do sfery duchowego pań[illegible] — opuszczają tęż ciemnotę, i zawo[illegible] umiejętności, a propagacyę ich [illegible] przestają być dla nich najważniejszym [illegible] —

Bliższe oznaczenie Kabalistyczności —

Jeden jest pierwotny wszechrzeczy, i jest pierwiastkiem wszelkiej liczby, bóg jest pierwszą zasadą wszelkiego istnienia — podwaliną (Ensoph) — Emanacya jest ograniczeniem onego pierwotnego nieskończonego pierwiastku — owa pierwotna przyczyna zawiera wszystko w sobie, eminenter, causaliter, w zarodku ale nie formaliter, ni [illegible] —

Drugim pierwiastkiem z którym emanacyjny świat jest w związku, jest Adam Kadmon pierwszy stworzeń, Keter, nazywany Korona Makrokosmos, — Potem z niego emana[illegible] pochodzą następne sfery jakich dziesięć, ~~Kata~~ — te emanacyi [illegible] światłości — Te wypływy stanowią świat czysty azilutyczny — który się nie zmienia między — potem świat [illegible] — świat Kabalistów i [illegible] —

2 Gnostycy –

Tu także spotykamy podobne podziały
Prof. Neander w Berlinie zebrał je –
Jednym z najwięcej odznaczających się
gnostyków jest Basilides – Pierwszem u
niego jest Bóg niewypowiedziany (Ensoph
w Kabale, i jw Philonie) – Drugiem
jest νους, pierworodny, λογος, Σοφια,
działające, sprawiedliwości, pokój.
Z tego płyną inne pierwiastki wodze
w państwie duchowym – Główną rzeczą
jest powrót, oczyszczenie duszy, a tym
sposobem one wracają do Sofii, do spo-
koju –

Jestestwo pierwotne ma wszystkie dos-
konałości w sobie zamknięte, ale w za-
rodku – in potentia, duch, zes (nous)
pierworodności dopiero w jedności
z Bogiem mają dojść, spokoju i sprawiedli-
wości –

Owo pierwsze nazywają gnostycy np.
Marcus, to co nie może być pomyślane,
nieistniejące, niby nieistniejące jako
szczegół nieistniejący, nazywają także
cisza; i drugie zes to anioły, Zoju-

Inni znowu np Valentinus nazywa
pierwszem to co jest niezbadane, bezwzględne,
bezdno, bezdenne, w którem wszystko
tonie – co było przed początkiem
przed ojcem – Przyjście bywa nazwane
przemiana w to co może być pojęte –

Tak wszędzie widzimy prawie jedną
i tą samą myśl, która się atoli
przez ciemnię mąci, a jest głównie tak-
przedwiecznie byt to co jest w sobie i przez
się uchwycić jako coś oznaczonego
pewnego, aby uchwycić wyjaśnienie
się rozumu –

Kościół odrzucił gnostycyzm, bo on [illegible] wogóle, albo trzyma się wyobraźni, bo podobna nauka była odwrotna wierze w przytomności Boga w człowieku, w osobie rzeczywistej

C. Filozofia Alexandryjska.

Co powyżej jest zarysem tem stało się w Alex. szkole rzeczywistą filozofią — Tu w Alex. zetknęły się i przeniknęły się nawzajem wszystkie Religie i Mytologie wschodu i zachodu, to przenikanie się rzeczywiście wyrodziło się w potworne pomieszanie, cyniczne i zmieszanie udało się pomieszanie różnych filozofiów — Bo gdy filozofii stanowią rzeczywiście jedną ideję, więc nie dziw że potem one nawzajem mogą [illegible] swojej; w zupełnem [illegible] widzieliśmy już przeczuwanie do tego potrzeby —

W Alexandryi powstała więc tz. filozofia którą niesprawiedliwie eklektyczną nazywają — Ale eklektyzm z niesprawiedliwie, jeżeli eklekt. weźmiemy w ciasnem znaczeniu to jest jako zebranie i wybór tego co ma się najlepszego w różnych filozofiach — Ale to jest złe bo w takim zbiorze nie ma całości — lecz eklektyk dowodzi tylko że myśl nie panuje nad tą zbiorowiną — i jest dowodem płytkości a braku wszelkiego wyobrażenia o filozofii —

Filozofia Alexandryjska, [illegible] wzięli fil. Platona za zasadę, ale korzystali z postępów fil. które ona uczyniła po Platonie przez Arystotel. i następnie filozofii a mianowicie przez Stoików — i tak odbudowali rozwinęli Platonizm —

Tak Plotin bynajmniej nie jest polemiczny – ale w nim jest to przekonanie i głębokie przejęcie że Bóg jest [illegible] mości · zieleni, że albo nie jest on [illegible] udzi- jeszcze zaświatem ale że przytomny jest w świecie i w nim świadomość siebie ma – Tak więc Platona ogół istniejący w myśli jest tutaj wzięty jako bezwzględność –

Z tej dawności powstała w Alexandryi. nie dziwo, bo ~~tutaj~~ Ptolemeusze uczynili ją stolicą nauk – tutaj była ta sławna Biblioteka dla której przetłumaczono N. Test. – Gdy podczas wojen. ~~Biblio~~ alex li przez Cezara Bibliot. spalona została nie nanowo ją założono – Tutaj było Museum – rodzaj Towarz. Akademie ntak. nauk, których członkowie mieli za jedyny obowiązek pracować naukowo – w Alexandryi uczono odczyty nad pismami Platona Arystot. – Filozofia Alex. nazywa się jeszcze jest w niej powszechnie nowo platoni- cka –

1. Ammonius Sakkas.

um. 243. po Chr. był jednym z najsław- niejszych nauczycieli tej szkoły, wszak- że nie pozostały po nim pisma, nie znamy też jego właściwej filozofii – Mamy bardzo wiele komentarzy nad dawnemi filozofami, które w większej części są wyborne – Tak Arystotelesa komentowali Alexander Aphrodisiensis, Andronikus Rhodius, Nikolaus Damascenus i Porphyrius, Platona Numenius i Maximus Tyrius –

Inni komentowali Platona w ten sposób że zarazem znali zarazem i innych filozofów, i wybierali znal. punkta tyczące ich –

Między uczniami swojemi był Ammo-
nius Sakkas wielu ludzi słynnych, jak
Longinus, Origenes, a może i ojców Kościoła.
ale to niepewne — Najważniejszym zaś
uczniem jego był Plotinus a jego to pism
najlepiej znamy filozofię nowoplatoń-
ską, jakoż pewnie że jemu przypisuje się
całości związanej i zbudowanej tej filozofi-

2 Plotinus

Uczniowie Ammoniusa o słowie do
życzenia nauczyciela dali wiele słowo że nie
wydadzą ~~pis~~ filozofii jego w pismach, lecz
Plotinus pierwszy dopiero zabrał się do
pisania czyli raczej dzieła jego wydał dopiero
uczeń jego Porphyrius — który przede-
wszystkiem i dokładne oznaczenie oko-
liczności życia jego powiązane z różn
cudownemi wypadkami — w tem dziwniej
że nie mając czyste filozofowanie i nie
fantastycznie człowieka tego, pojąć nie
można skąd się te cuda wzięły —

Plotinus jest Egipcyaninem urodził się około
205 r. po Chr. pod Septimiusem Sewerem
w Lykopolis — Słuchał był wielu filozofów, ale nie
będąc ich zadowolniony wpadł w melan-
cholię, dopiero w 28 roku życia poznany
się z Ammoniuszem był zaspokojony —

Gdy w owym czasie wysokie wyobrażenia
o wszystkich źródłami filozofii zalane były
w wschodzie więc, Pl. chciał tej mądrości szukać
się z Cesarzem Gordianem na wyprawę Per-
ską, lecz wojna ta była nieszczęśliwa, a Plotin
zaledwie z życiem uszedł — Mając lat 40
udał się do Rzymu tam został lat 26 aż
do śmierci — W Rzymie ujmował wszystkich.
sposobem życia swojego.

żył wedle przepisów dawnej pytagorej-skiej szkoły i pościł, i ubierał się wedle przepisów Pitag. — Wszak jako nauczyciel [illegible] dopiero wielkiej sławy i szacunku —

Gallienus ówczesny ~~[illegible]~~ cesarz, który równie jak i matrona żona jego wysoko cenił Plotinusa, chciał mu oddać miasto w Kampanii aby je mógł urządzić Plotinus wedle myśli Republ. platona — Wszak ministrowie oparli się temu i w ten myśli [illegible] — a mieszczanie nie okazują wiele bystrości Plotinusa że mógł mieć tę myśl, przecież niewiadomo czyli on nie miał myśli zmienić układu platona — zresztą jest do urządzenia — bo Republica Plat. jest niepodobna być państwem niepodobnem ono miasto się w Rzymie położone być nie mogło — Plotinus um. 270 po Chr. mając lat 66 —

Pisma jego są odpowiedziami na zapytania słuchaczy uczniów, redagował je Porphyrius — on komentatorem dawniejszych filozofów — Pisma Plotin nazywają się Enneady jest ich 6, każda ma zaś 9 rozpraw, których każda ma więc po wiele rozdziałów — Tych rozpraw jest ogółem 54 — Materya np. takie czem jest człowiek — o dyalektyce, o cnotach — skąd się bierze zło w świecie — o piękności —

Wyznaniem jego już jest twórcze — Poszukiwania ma to piękno i rzecz ma od szczegółowego i to ~~[illegible]~~ prowadzi do ogólniejszej rzeczy do jednej idei. Tak więcej pewne główne myśli są u niego ciągle wiele razy powtarzane —

Tak przedstawiony krótko księgi jego wykładający się nam o zasadach jego kompletne wyobrażenie – ~~Pochwytuje~~ Panuje w nim język i wyrażenia Platonowe – ale równie w nim przebija się Aristoteles, dla tego równym prawem można go nazwać filozofem nowo aristotelicznym jak nowo Platonickim –

Plotin nie ujmuje przedmiotów w całym ogromie systemu, ale jak to czyni Aristoteles ale jest w nim raczej sprowadza te szczegółowe objaśnienia do jednej głównej panującej idei – Wszakże głównym charakterem Plotyna jest zachwycenie jego, i zapał dla dobra, dla prawdy. – On trzyma się myśli pomimo, myśli tego co jest idealne, ale którego nie jest głuche, niemé, zamknięte lecz które jest żywotem – Jego filozofia jest metafizyka ale nie w tem sposób aby w niej okazywała się dążność do wyjaśnienia wyprowadzenia czegoś co jest szczególnym ale jest raczej nawróceniem ducha od rzeczy szczegółowych, od wpatrywania się temu co jest jednem, co prawdziwem a wiecznem – Widzimy tedy że dążność nie jest ta aby zrozumieć i pojąć to co w się w rzeczywistości okazuje, jest raczej chodziło aby tę rzeczywistość wznieść jako ducha punkt zaczęcia, i od niej oderwać, i sprowadza do ogniska jedynej czystej idei – Dążność główna jego jest ta sprowadzić ducha do cnoty, i do zapatrywania się w to co jest nad tem, to jest w prawdę w wieczność – W tym sposobem aby ducha oczyścić z namiętności z wyobrażeń krążących o ziem, o przezne ziemi. – a aby ją uwolnić od zabobonu, Astrologii, magii – Plotinus zajmuje się wiele gnostykami mówi o nich i gani ich.. że wcale nie mówią o cnocie i dobrém, o tem jak go doścignąć, ani o tem jak duszę ukształcić i oczyścić można – On czci bogów Pogańskich gdyż one i przypisuje głębokie znaczenie – Bo powiada Kto coś kocha, kocha zarazem to co ono kocha, jest pokrewnemu, kto kocha ojca kocha i dzieci jego –

Tutaj nie ma już mowy o teurgii jest to rzecz już odrzucona i przebyta, lecz chodzi o to aby utworzył [illegible] w ognisku czystego pojęcia – aby to wzbudzić w sobie trzeba zachwytu

Często czynią szkole Alexandryjskiej zarzut iż jest marzeniem – lecz uważmy iż ona wtedy jest mniej więcej marzeniem, jeżeli tak nazwiemy każde wzniesienie nad rzeczywistość, nad [illegible] [illegible] na nią powodzić, a oddanie się temu co Boże, wzniośle i czysto – On posiada ze troski się cofnąć w siebie myśli, do myśli prostej, i czystej – wraca to myśl wyższą, wznosi się do wszystkich tęsknoty boży – więc i nasza [illegible] bezwzględnej marzeniem – Prawda że Plotyn i nowo platonicy stara- [illegible] sobie na innej naukę (i wiele ich życiu [illegible] Plotyna) najdziwniejszy opowiadania o cudach i czarach jest to najdziwniejszy w Pitagorasie – Lecz w ich nauce nic tego nie ma, jak czytał filozofom naukę – On nazywa wprawdzie stan ~~swój~~ ekstazą w której widzi prawdę, ale to jednak wszystko to co on ekstazą zowie to są myśli filozoficzne, spekulacyjne pojęcia – idee – a jeśli mu chcę to marzeniem u Plotina uważa że czuła bezwzględnie wszystkim nie jest myśleniem, samo, że z myśleniem bezwzględnej istoty, one same jest obecna – toć i my jesteśmy marzycielami –

Obaczmy bliżej filozofią jego.

1. Zasada pierwsza, absolutna, jest u Plotina jak u Philona czyste istnienie, niezmienne, podwalina i przyczyna, w niem możność nie jest oddzielna od rzeczywistości – To istnienie jest jednością wszystkich jestestw – ale nie jest wszystkiemi rzeczami – bo wszystko jest rezultatem wszystkich pośredniczących rzeczy, zbiór ich, taka jedność byłaby obca dla tej rzeczy – nie jest także to istnienie przed wszystkiem, bo wtedy nie byłoby wszystkiem, ale należałoby do myślicieli czujących –

To jedność nie z[?] zależące –

To istnienie jest to jak wiecznym jedności Parmenidesa i Zenona – jest to co Plato i Aristoteles zowią dobrem – Bo Plotin powiada że dobro jest to co wszystko trzyma, do którego wszystko dąży – To istnienie posiada Plotinus, niczego nie potrzebuje, co rodzi z siebie istoty, i i Nous – myśl i stawia wolno jak [illegible] „króla" w państwie myśli –

Lebeża 17 Czerwca 850

rzeczą to dobra niczem nie jest z tego, czego jest przyczyną, gdy dobro tak pojmiem w Bogu natury ci podziwienie.

To istnienie tkwi w sobie, nie może być poznanem, ni czuje siebie nie wyp. siebie bo to wszystko były by już oznaczeniem — a istnienie to nie ma oznaczenia — nie ma siły i woli — absolutna — ta jedność tkwiąca i utrzymująca wszech rzeczy, jest pierścieniem wszystkich tych, rzeczy i przenika wszystko — z nie wszystkie kategorye rozpoczęte — jest ogniskiem i środkiem wszechnicy świata.

2. „Pierwsze co owa jedność rodzi z siebie jest jej syn, jest rozum (nous), drugie Boże jestestwo" — Takąż tworzy cała aby rozumieć jakim ono sobie owo pierwsze przyszło do tego że mogło rodzić z siebie to drugie, i jaki jest powód tego rodzenia —? prawda że starzy nie wyjaśnili sobie zupełnie pytania tego, ale jęli mówić — „Jak, gdy to rodzenie się stało, jak z onej
„jedności utworzyła się dwoistość
„były to źródła trzeba Boga wzywać
„ale głosem głośnym, lecz trzeba się
„modlić i modlitwą się rozszerzyć; a
„to zdołamy jest samotnie udając
„się do samotnego — Trzeba bowiem
„być silnym w wnętrzu w sobie
„spokojnie, i wzniesie się nad wszystkie
i jest." —

„Rozum powstaje z istoty bezwzględnej
„Bóg ~~jest nie~~ (jako istota bezwzględna)
„a jego płodzenie jest zniszczeniem się
„Bo wszystkie rzeczy mające tworzenie

otoczone jest wkoło tem co z niego się wydziela jak ogień otoczony jest ciepłem, a śnieg rozszerza zimno, tak świeci wkoło olśnienia nous - " Autor tu używa Plotinus obrazu, rozlewania, kopiowania - " ale to co się rodzi wraca do źródła, nawraca do tego z czego się zrodziło - "

Widzimy tedy iż tutaj mamy wszystkie trzy momenta idei - to ogromnie ważne trzeba to uważać zresztą - lubo tutaj sposób wyrażenia się i pojęcia więcej ani już jasno dokładne -

Także tu widzimy że Bóg jest stworzeniem i nawróceniem ku sobie - że myśl jest myśleniem siebie przez które nawróceniem - Także tu wprowadza Plotinus liczbę Pythagorasa - bo liczba pierwsza nie jest pierwszą, ale jedno, a to nie jest liczbą -

3. Świat umiemy - Rozum ma troistość
1. Dla niego jest nieśmiertelność, jedności ta jedność jest mu przedmiotem -
2 Myśli stworzenie siebie od siebie, lecz różności jest, siebie jest dla niego przedmiotem - jest to wieczne stworzenie -
3 ale wtedy różnicy siebie, jest to przyjście wrócenie, jest to odmiana, bo rozmaitość ma jedność i tę samość -
Tak widzimy troistość zawsze istotną w myśleniu -

Dusza jest to ruch do Nous, odłączenie się, zwrót do niego -

Potem mówi o Materyi i o tem złem jest w niej tym wszystkiem z Materyą - Materya jest nieistniejącym bytem z obrazem olśnienia -

Ogół więc negacyi jest materyą, materya nie ma żadnego oznaczenia same jest myślą ale nie oznaczoną – jest niemożliwa tylko być oznaczoną ale wtedy przestaje być materyą – tak jak kłamstwo przestaje istnieć skoro poznane być prawdą –

Złe – Jak materya jest negacyą względem myśli, tak złe jest negacyą w duchu samem – Jedności zawsze jedność jest dobrem, zaś istnienie jest dobrem – a pogrążenie ~~zaś~~ w nieistnieniu jest złem – Jeżeli myślenie odwraca od siebie wzrok się materyi – materya jest jeśli ideję odbierzemy, cofniemy – a wtedy właśnie tworzy się złe – to jest ~~ma~~ brak myśli – Skąd: gdy myślenie przestaje być myślą, aż się zwróci do czegoś obcego sobie, do materyi i wtedy staje się złem –

brak pojęcia

Niedostatki Plotina. –

1szo Bardzo mówi o rozpatrywaniu o emanacyi za to wyrażenia obrazami i w najrozmaitszych obrazach, ale nie są dyalektyka – wiele stoi wyżej od dogmatyzmu który nie zdoła jedności podmiotu i przedmiotu – Plotin mówił do rozdzielenia i wzniósł się wysoko do najwyższej [illegible] choć nie jest wyraźniej dyalektycznem –

2o Z jedności zaś pochodzi i tam do rozumienia tego do natury jest niemożliwe samowolne – i zamiast dyalektyki używa wyobraźnie i zapełnienie np. porównanie do słońca, które ma wiele światła przez otaczające [illegible] przez planety a w każdej [illegible] np. w Saturnie [illegible] [illegible] [illegible] których w Jonii woli, w Marii [illegible] ok. pisano 15 Maja 850.

3 Porphyrius i Jamblichus.

Sławni uczniowie Plotina pierwszy urodzon w Syryi um. 304, drugi także w Syryi umarł 33. — ~~[illegible]~~ Porphyrius zostawił nam wiele dzieł swoich wstęp do Organonu Aristotelesa o zasadach sądów — Pismo to było po wszystkie czasy zasadą wykładów Logiki Aristotelesowej — a nawet nasze zwyczajne książki o Logice mało co więcej zawierają niż to co Porph. napisał — Jest to rzecz zdumiewająca jak u N Platoników widzimy z jednej strony empiryczną Logikę pełną zasad, z drugiej, ideję spekulacyjną z trzeciej strony wiarę w cudowność i nadzwyczajność —

Jamblich jest zawsze mistyczniejszy i ciemniejszy, on jak wiemy był biografem Pythagora — i wiele znaczenia przywiązywał do ksiąg Pyth. podobnie jak wielki Platon. — On jako nauczyciel był wielkiej sławy, i miał przydomek boskiego nauczyciela — lecz jego pisma są kompilacyją nie mającą wiele właściwości — A żywot Pythagoras nie dowodzi wiele rozumu, czyni ~~[illegible]~~ mistyczny świat państwem demonów i aniołów — a spekulacya zamienia się na Magię — To zarzucano Theologię — zdaje się pismo: De mysteriis Aegyptiorum od niego pochodzi. —

4 Proklus.

On [illegible], urodz. się w Konstantynopolu 412 r. um. w Atenach 485. lecz uczył się wiele w Atenach z Plutarchem — rodzice jego byli z Xanthus w Lycyi, a gdy Appollo i Minerwa są bóstwami opiekuńczemi.

54/8
5/24 18,

nie te bóstwa miał w osobliwej czci – ani jak jego biograf Marinus powiada od tych bóstw doznawał wielu łask – Apollo sam uzdrowił go –

Naprzód uczył się w Alexandryi Rhetoryki i Filozofii – potem do Aten, gdzie się uczył filozofii platon. i Arist. – osobliwie uczyła go Asklepigenia córka Plutarcha – Proklus wszystkiego się uczył, tak daleko iż często lepiej znał tajemnice pogańskich mythologii niż sami kapłani – on obchodził religyjne uroczystości wszystkich narodów i powiada że filozof nie powinien się trzymać wyłącznie tych lub owych obrządków ale winien być ogólnym Hierophantem Świata –

Był to człowiek bardzo czynny – napisał wiele dzieł w których nawet nie ma śladu tych cudów które mu przypisują – Cousin wydał dzieła jego najkompletniej – one złożone są z Komentarzami nad dyalogami Platona –

On jest nierównie więcej systematyczny niż Plotinus, i ma także nierównie więcej wykształcenia – jest bystry i głęboki, a dyalektyka wyborna.

Proklus w Parmenidesie Platona widzi istotę bezwzględną – Tutaj jedności, całości, istności które bywa przez nas uważane jako nazwy cechy. Proklus bierze za wyraz bezwzględnej istoty –

Y Proklus zaczyna od jedności – ale od niej (nie jak Plotinus) przechodzi wprost do nous, ale przechodzi do niego przez ogniwa bezpośrednie

Liczbowe i oznaczenia idei

trzech formach – troistości, trójca (Trias) mówi o niej naprzód mówi jako o trzech Bogach – Ta trias jest osobliwością wielu zajmujących w N plat. – Proklus nie zostawił tej troistości jako trzy momenta ~~oddzielnie~~ abstrakcyjne, ale każdy znów jest napełniony jest pełen treści, każdy z nich znów jest troistością – i tak w nieskończ. ność prawdziwie stanowi koło – Każdy z trzech rozmienia się znów całością dla siebie i w sobie jest – Tak Proklus jest nie rozwinął [illegible] niż Plotinus –

zz Krotko –

Następcy Proklusa –

Następcą Proklusa był Marinus jego życiopisarz, Izydorus z Gazy i Damascius – w 529. Cesarz Justynian kazał zamknąć szkołę i wypędził pogańskich filozofów – ci jeszcze schronili się do Persyi znalazłszy u Chozroesa nadzieję opieki, powrócić mogli wrócić do Bizancjum nie mogąc ale nie wolno im było otworzyć szkoły w Atenach – a tak pogańska filozofia zginęła nawet w nauce ostatecznym kształcie swoim – Ten ale ~~w~~ idee Platońskie, zwłaszcza Proklusa długi czas trwały jeszcze w Kościele – Scholastycy niejedną nie zachowali te idee, i często rozumowe katolickie mędrców są to idee Proklusa

Teraz charakteryzujmy na prędce filozofię grecką – Principium greckie jest wolność jako pewność przedmiotu idea we fantazyi – zmysłowa idea w zmysłowej postaci – Filozofia nigdy zupełnie nie chce się oderwać od tego co zmysłowym jest –

131

Myśl chce się rozwinąć w całości

Drugim kierunkiem Tendencyi i myślo

[illegible] wstecz za siebie – widzi

że fil. grecka zaczynając od abstr

we formie materyalnej dochodzi d

myśl staje się bezwzględnością –

albo to nowe [illegible] w

jest pełne treści tak przeciwstawien

wedle Sokrates – ani Plato –

został przy ideach, on zapo

od niczyjej tości i przechodzi wiede

cyjnie – w Aristoteles myślen

samo jest przedmiotem myślen

przedtem tej abstrakcyi

ogólnym [illegible], gwar

ane na myśl, – albo też

dogmatyczną sprawą (~~scep.~~ stoik Ep. scept.)

ogólna abstrakcyjna zasada ma się

niepełne treści. – W stoicyzmie jest

pewnemi zasadami by wiele pojąć tak

myślenie – ale sceptycyzm to wszelk.

niszczy, bo to co niszczy jest przeciwnie

jest dogmatyzmem –

~~Nat~~ Po trzecie zdaje się widzieć że

to co jest konkret treściowe jest bezwzględn

stał [illegible] wymagania aby się ogół

i ~~to~~ konkret [illegible] z sobą, aby wy-

[illegible] [illegible] mój, ale do tego

wydoła myśl to się nie udało –

nie udało się okazać że ta treść nie

w ogóle którą przeto nie jest głów

abstrakcya –

Dopiero neoplatonicka szkoła

widziała w ogół ma B[illegible]

w woli: [illegible] Kiedy mów na

tezy, ale oni nie poznali że ta treść

jest w przedmiocie – że jest w naszej

jaźni –

abstrakcye wedle świata Ideów [illegible]
dają, ale mój powróci to co nader
ha, tutaj nie widzimy zdaje [illegible]
rzy świat. to lub owo pomyśle którego
Koncept dzieła świata, bo co tak
myśle. – Filozofowie znajdują się
tnicy Pasieków, czyli chlebem bożym
zmazy. tajemnica tej świętej nie
tanie ludzi bliższe, że bogactwo
że wolności lub niewoli.. – to
[illegible] carstwa przełożył
[illegible] lat 1000, i nie ów
mamy do czynienia
nie na-
no m
[illegible]
[illegible]
nym kosztem –

Skrypta pisane w r. 1850
Historya Filozofii Greckiej

BJ

Ogólna charakterystyka ducha greckiego a czasów chrześcijańskich? Na czem zależy różnica tych dwóch światów? Jakim sposobem objawia się ta różnica w różnych rodzajach sztuki? Co to jest świat klasyczny? Jego istota objawia się we formie?–

Co jest cechą – Charakterystyka ducha greckiego w której epoce się najsilniej objawia? Trzy są epoki filozofii greckiej? Jaka jest cecha każdej z tych epok co do treści i co do metody–

~~Jak się ma Pl~~ Życie Platona, jak ono się dzieli? rok urodzenia – lata Nauki 20 lata wędrówki 10 lat – 3. lata nauczycielstwa – w Atenach tu już ciągle żyje wyjąwszy dwóch wycieczek do Sycylii

Charakter jego dzieł – jest rozmową z humorem a nie systematem – ~~Trzy periody jego piśmiennictwa 1º sokratyczny~~ co do treści – jaki stosunek jego filozofii do Sokratesa – a Sokratesa do sofistów – Idealizm Platona czem się różni od idealizmu nowoczesnego np. od idealizmu Fichtego – charakter idei Platońskich – 1º peryod jego piśmiennictwa jest Sokratyczny – treść sokratyczna bo badania pytań etycznych – i metoda indukcyjna – dzienność badania każdego przedmiotu zależy od oznaczenia pojęcia jego – polemika ich nie odnosi się do innych odznaczających się nauk filozoficznych, jak raczej odnosi się do nieuctwa i powierzchowności – tu należą Laches, Lysis, Charmides, Meno (o nauczalności cnoty) Krito, ~~Gorgi~~ Gorgias, Protagoras

2gi peryod. Te dzieła w których Plato z fil. sokratycznej wysnuwa naukę o ideach – w tych dialogach pragnie dotrzeć do głębiej pierwszych rzeczywistości pojęcia prawd – te rzeczywistości prawdziwe są pojęcia rozumowe czyli idee – ten peryod dla tego zowie się zwykle dialektycznym – megarejskim – niezawodnie w tym peryodzie Plato odwraca się ściśle od nauki Protagorasa i Eleatów – Do tej peryody należy Theaetetos ~~Teatet~~, Sophistes, Politicus i Parmenides –

3ci Peryodzie – Plato uważa iż w peryodzie drugiej już ~~wykon~~ dokonana i gotowa ~~id~~ nauka ideów – więc ze stanowiska tych ideów obrabia już Etykę i Fizykę, i pracuje nad tem aby rozproszkowane i rozdzielone nauki połączyć i związać systematycznie – Do tego 3go Peryodu należy Phädrus i Symposion, które są jakby przemową, Do tego peryodu następnie Philebus, Phädo, Republika, Timaeus, ustawy